

گزارش تفصیلی پژوهش شناسایی مسائل اولویت دار نوجوان

رصدخانه نوجوان

نوع گزارش: تفصیلی پژوهشی

نویسنده: نجمه ابراهیمی

همکاران: عطیه طالبی، زهراترکی، بهجت حاجیان

خرداد ۱۴۰۱

باسمہ تعالیٰ

گزارش تفصیلی پژوهش شناسایی

مسائل اولویت دار نوجوان

نویسنده: نجمه ابراهیمی

همکاران: بهجت حاجیان، عطیه طالبی، زهرا ترکی

رصدخانه نوجوان

خرداد ۱۴۰۱

گزارش تفصیلی پژوهش شناسایی مسائل اولویت دار نوجوان

در تاریخ ۱۴۰۱/۳/۱۰ توسط هیئت زیر بررسی و به تصویب نهایی رسید:			
ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	امضا
۱	دکتر علی هاشمیان فر	ناظر علمی طرح	
۲	دکتر محمد صالح طیب نیا	ریاست پژوهشکده مهرستان	
۳	آقای وحید ملتجی	مدیر پردیس هنری رویا	
۴	دکتر احمد مهرشاد	مدیر رصدخانه نوجوان	

فهرست مطالب

۶	پیشگفتار:
۷	فصل اول: کلیات طرح
۷	مقدمه:
۷	بیان مسئله
۸	اهداف پژوهش:
۹	فصل دوم : روش‌شناسی، مرور ادبیات نظری و پیشینه تحقیق
۹	روش‌شناسی مطالعه
۱۱	ادبیات نظری پژوهش
۱۱	مسئله اجتماعی:
۱۱	ویژگی‌های داوران کودکی و نوجوانی:
۱۶	مسائل و انحرافات نوجوانان در نظریه‌های جامعه‌شناسی:
۲۴	نظریات دسته بندی شده خارج از مبحث انحرافات؛
۳۴	پیشینه و مطالعات مقدماتی پژوهش
۳۴	تحقیقات با مضمون مسائل اصلی نوجوانان:
۳۸	دسته‌بندی مسائل و مشکلات نوجوانان
۴۶	روش پژوهش
۴۷	فصل سوم: گزارش‌ها و تحلیل‌ها:
۴۷	الف: داوران حاضر در این پژوهش
۵۰	ب: گزارش روند دلفی
۷۵	نحوه تجزیه و تحلیل اطلاعات راند اول
۷۶	اعتباریابی داده‌های راند اول
۹۶	مقدمه:
۱۱۴	فصل چهارم: جمع‌بندی طرح
۱۱۴	بحث و نتیجه‌گیری
۱۱۹	محدودیت‌های پژوهش
۱۱۹	پیشنهادها و راهکارها
۱۲۱	منابع و مأخذ:
۱۲۸	پیوست‌ها
۱۲۸	پیوست ۱: پرسشنامه راند دوم نوجوان

پیوست ۲: پرسشنامه راند سوم نوجوان ۱۳۴

پیشگفتار:

به باور بسیاری از صاحب نظران، دوره نوجوانی مرحله حساس شکل گیری هویت است. نوجوان در این دوره سنی با تحولات و مسائل زیادی از لحاظ جسمی، اخلاقی، خانوادگی، فرهنگی، تحصیلی و اجتماعی روبروست. با توجه به شکل گیری شخصیت در این دوره سنی، رشد روانی، اجتماعی، خانواده، گروه های دوستان، رسانه های ارتباط جمعی و مدرسه تاثیر انکار ناپذیری بر شکل گیری جهت گیری های شناختی، عاطفی، کنشی و تکوین تعلقات ملی آنها دارد. بنابراین رسیدن به شناخت دقیق و علمی از نوجوان و تغییرات نوجوانی و برخی از ویژگی های رفتاری جدیدی که امروزه به واسطه تغییرات سبک زندگی در نوجوان ما شکل گرفته، ضروری به نظر می رسد؛ به همین دلیل بخش رصد خانه نوجوان به منظور انجام مطالعات کمی و کیفی در حوزه نوجوان، طراحی گردید.

هدف اصلی **رصدخانه نوجوان** به عنوان بخشی از پژوهشکده مهرستان و مرکز احیای اندیشه و سیره علوی؛ رسیدن به یک شناخت یا "توصیف و تبیین مستمر، علمی و دقیق از نوجوان ایرانی امروز" است که از طریق چهار بستر: بررسی، فراتحلیل و گزارش داده های ثبتي حوزه نوجوان؛ مطالعات میدانی با روش های کمی و کیفی؛ جمع آوری دیدگاه ها و نظریات صاحب نظران، کارشناسان و خبرگان حوزه نوجوان؛ و تحلیل رفتار ها، کنش ها و ذائقه نوجوان ایرانی از طریق تحلیل شبکه های اجتماعی پروژه هایی را تعریف نموده و در حال انجام است.

پروژه "شناسایی مسائل اولویت دار نوجوان" بر اساس نیاز و سفارش پردیس هنری رویا، برای کشف و اولویت بندی مسائل نوجوان در جهت تولید محصولات رسانه ای هدفمند؛ و همچنین به عنوان یکی از اولویت های پژوهشی رصد خانه در راستای دستیابی به تصویری روشن از نوجوان امروز طرح شده و به انجام رسیده است.

فصل اول: کلیات طرح

مقدمه:

در این سند تلاش خواهیم کرد ابتدا به توضیح و تفسیر موضوع پژوهش پرداخته، هدف از انجام آن و اهداف موردنظر کارفرمای محترم از انجام این پژوهش را توضیح داده، سپس روش پژوهش مورد استفاده را تشریح کرده و سیر انجام پژوهش در هر مرحله به تفصیل توضیح داده خواهد شد. در ادامه نیز اسناد و مدارک پشتیبان هر بخش از پژوهش ارائه خواهد شد.

بیان مسئله

سال‌های آغازین زندگی هر انسان از جمله اساسی‌ترین و سرنوشت‌سازترین دوران برای او به شمار می‌روند. چرا که کودک و نوجوان در این دوران همچون لوحی سفید بوده و آنچه در این دوران روی می‌دهد بیش از هر دوره دیگری بر شخصیت و آینده او اثرگذار است.

کودکان و نوجوانان از گروه‌های مهم در هر جامعه هستند. چرا که از سویی این افراد در سن رشد و شکوفایی بوده و موضوعات و مسائل گوناگون می‌تواند بر این فرآیند تأثیرگذار باشد. از سوی دیگر همین کودکان و نوجوانان هستند که راهبران اصلی جامعه در آینده خواهند بود و نقشی اساسی در آن خواهند داشت. به همین خاطر شناخت درست مسائل و مشکلات کودک و نوجوان و تلاش برای بهبود آن‌ها می‌تواند مسیر آنان را هموارتر و آینده جامعه را بهبود بخشد.

تقریباً تمامی متخصصین روانشناسی و علوم تربیتی بر این باورند که دوره نوجوانی حساس‌ترین، بحرانی‌ترین و مهم‌ترین دوره رشد هر انسان می‌باشد، در این دوره فرد به بلوغ می‌رسد، در پی کشف هویت خود است، به دنبال استقلال و جدایی از وابستگی‌های دوره کودکی است، به همین دلایل در این دوره نوجوانان دارای وضعیت روانی باثباتی نیستند و در این دوره هست که معمولاً بیش‌ترین مشکلات رفتاری برای نوجوانان به وجود می‌آید (انیسی و همکاران، ۱۳۸۶: ۱۶۴).

این گروه‌ها به دلیل قرار گرفتن در فرآیند رشد و شکل‌گیری شخصیت منسجم اثرپذیری بالایی از محیط خود دارند. همچنین به دلیل اهمیت فرآیند اجتماعی شدن، خانواده، گروه همسالان، مدرسه و نهادهای آموزش و رسانه می‌توانند تأثیر سرنوشت‌سازی بر آنان داشته باشند.

با توجه به اهمیت کودک و نوجوان بی‌توجهی به این موضوع و عدم شناسایی دقیق مسائل آن‌ها و نپرداختن صحیح به آن‌ها نیز می‌تواند آسیب‌های بسیاری برای خود کودک و نوجوان و به تبع آن جامعه داشته باشد. این موضوع می‌تواند آینده کودک و نوجوان و جامعه را مورد تهدید قرار دهد. به همین خاطر قبل از انجام هر اقدام هر حوزه کودک و نوجوان همچون هر موضوع دیگری ابتدا باید به شناختی درست و دقیق از مسائل آن‌ها دست یافت تا بتوان اقداماتی در این جهت انجام داد.

کودکان و نوجوانان به دلیل شرایط زیستی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و روان‌شناختی با مسائل و مشکلات متنوع و متعددی رو به رو هستند. در تحقیقات گوناگون (خارجی و داخلی) به هر یک از این مسائل به صورت جداگانه و مفصل پرداخته شده است. اما به دلیل تعدد و تنوع این مسائل بررسی همه آنها امکان‌پذیر نمی‌باشد. از طرفی برای برنامه‌ریزی‌های فرهنگی، اجتماعی، آموزشی، تفریحی و ... برای کودکان و نوجوانان باید مسائل اصلی و اولویت دار آنها به خوبی شناسایی و مورد بررسی قرار گیرند؛ چرا که برای ورود و موفقیت در هر حوزه‌ای ابتدا باید شناختی درست و دقیق از آن داشت تا بتوان موفقیت کسب کرد.

طبق تعاریف موجود نوجوانی نیز به سال‌هایی اطلاق می‌شود که کودکی را به بزرگ‌سالی پیوند می‌دهد و شروع آن با تغییرات بدنی همراه است در نتیجه ردیابی ظاهری آن آسان‌تر است در حالی که پایان آن بر حسب شکل‌گیری ساختارهای عقلی، تغییرات عاطفی و اجتماعی مشخص می‌شود. به همین دلیل می‌توان آغاز نوجوانی زیستی و پایان آن را فرهنگی دانست (منصور، ۱۳۸۱). معمولاً آغاز این دوره را سنین ۱۰ تا ۱۳ سال و پایانش را ۱۸ تا ۲۳ سالگی می‌دانند.

از این‌رو بر مبنای این رویکرد در بررسی مسائل کودکان و نوجوانان باید به تعامل آنها با جامعه و بر ساخت معانی در این بستر تعاملی توجه نمود. از آنجاکه بسیاری از کودکان در بیان مسائل مربوط به خود دارای گستره واژگانی بزرگ‌سالان نیستند، نوجوانان زیادی نیز به ویژه در سنین ابتدایی نوجوانی اشراف کاملی بر مسائل مربوط به خود ندارند؛ همچنین انتخاب مسائل اولویت دار گروه‌های مذکور که در دوران حساس و سرنوشت‌سازی هستند می‌تواند بر آینده آنها تأثیر به‌سزایی داشته باشد. بنابراین دو اصل در راه رسیدن به هدف اصلی از پژوهش حاضر که شناسایی مسائل اولویت دار کودک و نوجوان امروز ایران است؛ تلاش می‌کنیم در چند مرحله و با استفاده از روش‌های گوناگون و با کمک دیدگاه بزرگ‌سالانی که در تعامل نزدیک با کودکان و نوجوانان هستند و با نگاه وسیع‌تر و تخصصی‌تری به مسائل کودک و نوجوان می‌پردازند؛ مسائل کودک و نوجوان شناسایی و مورد اولویت‌بندی قرار دهیم.

اهداف پژوهش:

ارائه گزارش در زمینه مسئله شناسی و اولویت‌بندی مسائل نوجوان

اخذ دیدگاه نخبگان این حوزه با استفاده از روش تحقیق دلفی

ارائه لیستی از مسائل نوجوان

ارائه لیستی از کارشناسان و متخصصان حوزه نوجوان

موضوع بندی مطالعات داخلی و خارجی حوزه‌ی نوجوان

فصل دوم : روش‌شناسی، مرور ادبیات نظری و پیشینه تحقیق

روش‌شناسی مطالعه

نوع مطالعه

این مطالعه از نوع مطالعات کیفی بوده و با استفاده از روش دلفی انجام صورت گرفته است. دلفی یکی از پرکاربردترین تکنیک‌های گروهی آینده پژوهی است که هدف محوری آن ایجاد اجماع در میان خبرگان یا کشف دلایل اختلاف نظر آنها در مورد آینده یک موضوع یا زمینه خاص است. دلفی همچنین روشی توانمند برای خلق ایده است که می‌تواند حتی در مسائل روزمره به کار گرفته شود (فخرایی و کیقبادی، ۱۳۹۶: ۷۷). روش دلفی به یک معنا، بحثی کنترل شده است. در این روش دیدگاه‌های بسیار متفاوت همراه با دلایل آنها و همچنین بازخورد نظرات در محیطی توأم با آرامش و به دور از عصبانیت یا حب و بغض مطرح و گردآوری می‌شود. گروه خبرگان معمولاً به سمت نظر جمع حرکت می‌کنند و حتی اگر هم اتفاق نظر حاصل نشود دست‌کم دلایل اختلاف نظرها کاملاً آشکار می‌گردد. بدین ترتیب برنامه‌ریزان با بازنگری نظرات می‌توانند براساس دلایل ارائه شده و دانش و اهداف خود قضاوت کنند. در روش دلفی به دلیل محدود بودن تعداد پاسخ‌دهندگان نتایج آماری قابل توجهی به دست نمی‌آید و اصلاً هدف از انجام روش هم این نیست. به عبارت دیگر، نتایج به دست آمده از یک گروه شرکت‌کننده نمی‌تواند نمایانگر نتایج مربوط به جمعیت بزرگتر یا حتی گروه شرکت‌کننده دیگر باشد. دلفی فقط نشانگر دیدگاه یک گروه خاص است، نه کمتر و نه بیشتر (فخرایی و کیقبادی، ۱۳۹۶: ۸۱-۸۲).

در روش دلفی مباحثه متخصصان از قرار گرفتن افراد تحت تاثیر غیر شناختی یکدیگر که در مباحثات معمول رایج است، مبرا است. روش دلفی قضاوت افراد خبره را به عنوان داده‌های قابل قبول و مفید برای دست یافتن به راهکارهای مناسب می‌پذیرد. نظر یک کارشناس ممکن است با پیش‌داوری یا سوگیری فردی او آلوده باشد، اما نظرات حاصل از بحث گروهی از کارشناسان، از سیطره عقاید جزئی احتمالی یک فرد خارج می‌شود. روش دلفی کارشناسان را به‌طور منظم و سخت‌درگیر یک مسئله پیچیده می‌کند. رایج‌ترین کاربرد دلفی شناسایی اجماع کارشناسان است، اما گاه به ویژه در سیاست پژوهی شناسایی طیف نظرات موجود و جمع‌آوری، بازشناسی عقاید مختلف، هدف است، خواه مورد اجماع کارشناسان باشد یا نباشد؛ در این موارد نیز از روش دلفی می‌توان استفاده کرد.

روش دلفی سه عنصر کلیدی دارد: ۱. مبادله ساختارمند نظرات، ۲. بازخورد نظرات به خود نظر دهنده برای امکان اصلاح آن و ۳. محفوظ ماندن نام نظر دهندگان در بازخوردها.

وچسلا (۱۹۷۸) معتقد است که دلفی پیمایشی است که از سوی یک گروه پایش راهبری می‌شود و دربردارنده چند دور پیمایش از گروه‌های کارشناسانی است که یکدیگر را نمی‌شناسند و به دنبال دستیابی به اجماع درباره شناخت‌های ذهنی-شهودی هستند. پس از هر دور پیمایش، به بازخورد قضاوت‌ها و استدلال‌ها و پاسخ‌های گوناگون توجه می‌شود (سازمان توسعه صنعتی ملل متحد، ۱۳۹۲: ۲۱۸).

نقطه قوت اصلی این روش، کشف تدریجی و واقع‌بینانه موضوعاتی است که نیاز به داوری دارند و نقطه ضعف آن هم کنار گذاشتن سوال‌هایی است که برای مطرح کردن آنها تکنیک‌های بهتری در دست است. یک نقطه ضعف مهم روش دلفی، صرف وقت زیاد است. انجام یک دور نظرسنجی گاهی تا ۳ هفته به طول بیانجامد و یک دلفی سه دوره‌ای با در نظر گرفتن زمان تحلیل و آماده سازی دست کم یک کار ۳ تا ۴ ماه است (فخرایی و کیقبادی، ۱۳۹۶: ۹۲-۹۱).

جمعیت آماری و روش نمونه‌گیری

روش نمونه‌گیری و تعیین اعضای هیئت‌داوران در روش دلفی به صورت غیر تصادفی (نمونه‌گیری هدفمند ترکیبی) است و اعضا علاوه بر اینکه به واسطه توصیه یکدیگر شناخته می‌شوند بر اساس معیارهای متناسب با موضوع تحقیق انتخاب می‌گردند، در این مطالعه نیز با در نظر گرفتن حوزه مورد مطالعه و هدف پژوهش، برای انتخاب اعضای دلفی دو معیار در نظر گرفته شد و اعضای پیشنهادی در صورت دارا بودن حداقل یک معیار از معیارهای مورد نظر، در فهرست اعضای داوران دلفی قرار گرفتند. معیارهای مورد نظر در این پژوهش برای انتخاب اعضای داوران دلفی انجام کارهای نظری و یا انجام کارهای تجربی و اجرایی در خصوص موضوع تحقیق و داشتن سابقه کارهای کارشناسی بوده است.

اعضای هیئت‌داوران دلفی شامل کلیه افرادی است که در حوزه کودک و نوجوان فعال بوده و شامل روانشناسان، جامعه‌شناسان، مدیران مدارس، معلمان و... می‌باشند.

تعیین حجم نمونه

برای تعیین تعداد اعضای داوران دلفی، با توجه به اینکه در بیشتر مطالعات تعداد داوران حداقل ۱۵ و حداکثر ۳۵ نفر می‌باشد. در این مطالعه با توجه به محدوده فوق و احتمال کناره‌گیری کردن و همکاری نکردن داوران تا پایان کار با ۵۰ متخصص در حوزه نوجوان جهت همکاری به عنوان عضو مجموعه داوران هماهنگ شد.

ابزار جمع‌آوری اطلاعات

برای جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش از ابزار پرسشنامه محقق ساخت در سه مرحله استفاده شده است. در راند اول پرسشنامه با سؤالات باز در اختیار کارشناسان قرار گرفت و نظرات آن‌ها در خصوص مسائل الویت دار نوجوانان به روش مصاحبه مورد سؤال قرار گرفت و تعدادی از کارشناسان نیز در بحث متمرکز شرکت نمودند. پس از جمع‌آوری نظرات کارشناسان لیستی از مسائل نوجوان تهیه گردید و پرسشنامه‌ای بالغ بر ۱۵۰ گویه با سه ملاک اولویت دهی جهت انجام راند دوم تهیه شد. این پرسشنامه به منظور اخذ تأییدیه سرپرست پژوهش به نماینده مرکز درخواست دهنده داده شد. بعد از بررسی و تحلیل نتایج راند دوم مجدداً پرسشنامه‌ی راند سوم بر اساس تحلیل‌های صورت گرفته البته کوتاه‌تر، تهیه شد و مجدداً برای اخذ تأییدیه و اعتبار به مرکز داده شد. در هر مرحله از تهیه پرسشنامه و با توجه به نظر تیم تحقیق و نیز نظرات و اصلاحیه‌های مرکز پرسشنامه اصلاح شده مجدد به مرکز بازگردانده می‌شد تا تأییدیه نهایی کسب شود و این مراحل حدود یک ماه از کار را به خود اختصاص می‌داد.

ادبیات نظری پژوهش

مسئله اجتماعی:

براساس دیدگاه رابینگتن و واینبرگ (۱۳۹۱: ۱۴-۱۲) مسئله اجتماعی، وضعیت اظهار شده‌ای است که با ارزش‌های شمار مهمی از مردم مغایرت دارد و باید برای تغییر آن وضعیت اقدام کرد. به عبارت دیگر در تعریف مسئله اجتماعی لازم است به وضعیت اظهار شده توسط مردم، مغایرت با ارزش‌ها، اظهار توسط شمار مهمی از مردم، و همچنین نیاز به اقدام توجه نمود. معیدفر (۱۳۸۹: ۲۸-۲۶) نیز معیارهای تعیین مسایل اجتماعی را شامل مشکل‌زا بودن، شیوع در جامعه، قابل حل بودن، و عزم برای حل مسئله می‌داند.

بنا بر این تعاریف، آنچه که به عنوان مسایل اجتماعی شناخته می‌شوند ممکن است در طول زمان و همچنین در بسترهای مختلف، به گونه متفاوتی مورد توجه باشند. یعنی یک مشکل ممکن است در یک زمان و مکان مشخصی به عنوان مسئله اجتماعی تلقی شود، در حالی که در زمان و مکان دیگری چنین نیست. از این رو در این پژوهش نیز آنچه که داورهای گرامی در مرحله اول به عنوان مسایل مطرح نموده بودند را مجدداً در اختیار آنان قرار داریم تا مجدداً مسایل را براساس ملاک‌های مختلف مورد ارزیابی قرار دهند. این ملاک‌ها، معیار مناسبی بودند تا مسایلی که نمره بسیار پایینی کسب کرده بودند، حذف گردند و مسایل اصلی و مورد توافق بالاتر باقی بمانند.

ویژگی‌های داوران کودکی و نوجوانی:

به‌طور کلی سه رویکرد مختلف به تحول انسان وجود دارد. رویکرد اول در جستجوی کشف قوانین دائمی تحول انسان است، یعنی قوانینی که بتوانند در مورد همه مردم جهان در همه زمان‌ها استفاده شوند. این الگوهای عمومی رشد به "قوانین هنجاری" موسوم هستند. رویکرد دوم به تفاوت‌های فردی در مسیر تحول می‌پردازد و از آن به الگوی "تحول اختصاصی" تعبیر می‌شود. در رویکرد سوم که تلفیق دو نگاه قبلی است، تحول زمانی رخ می‌دهد که یک حالت نسبتاً کلی و نامتمایز به حالتی تمایز یافته، مشخص و یکپارچه تبدیل شود. بر همین اساس پارادایم رفتار که در گذشته تابعی از سن تعریف شده بود، جای خود را به رفتار وابسته به سن که تابعی از وراثت، محیط حال و محیط گذشته است، می‌دهد. بنابراین رویکرد تلفیقی معتقد است که هیچ نوع تصویر همانندی از چگونگی رشد افراد را نمی‌توان در مورد تمام فرهنگ‌ها، طبقات اجتماعی یا گروه‌های نژادی و قومی ارائه داد. همچنین رشد افراد متأثر از تغییرات اجتماعی و رخدادهای تاریخی مانند جنگ‌ها، تحولات سیاسی و اقتصادی، توسعه فناوری مثلاً در زمینه رایانه و ارتباطات و نهضت‌های اجتماعی و دینی است (حجازی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۶۴).

مکانیسم‌های اجتماعی و فرهنگی بر مراحل گذار به زندگی بزرگسالی و مؤلفه‌هایی که استقلال و مسئولیت‌پذیری را برای جوانان به همراه دارد مانند اشتغال و ازدواج تأثیر می‌گذارند و همچنین انتخاب سلیقه‌ای و نادقیق بودن گستره سنی که با آن دوره نوجوانی و جوانی تعریف می‌شود تعیین هرگونه مرزبندی برای این گروه را دشوار می‌سازد (ذکایی، ۱۳۹۳: ۲۳). در نتیجه، آغاز و پایان و طول دوره نوجوانی در دختران و پسران، جوامع مختلف و طبقات گوناگون اجتماعی متفاوت است (لطف آبادی، ۱۳۸۰: ۱۳).

رویکرد فرهنگی اعلام می‌کند که مرزهای بین کودکی و جوانی و بزرگسالی آن چنان کمرنگ، لغزان و گاه غیرقابل تفکیک است که سخن گفتن از ریشه‌ها، مقاصد و مسیرهای خاص در تجربه گذار و به ویژه در جهتی قابل پیش‌بینی و خطی دشوار است (ذکایی، ۱۳۹۳: ۶۶). نقطه مشترک رویکردهای فرهنگی اعم از کلاسیک و مدرن، توجه به صورت‌بندی فرهنگی است که ساختارهای مختلف نمایش می‌دهند که در نتیجه‌ی آن، ما شاهد تنوع در انتخاب‌ها و مسیرهای زندگی در فرایند گذار هستیم (ذکایی، ۱۳۹۳: ۶۷).

از دیدگاه فرهنگ‌گرایان جوانان مدرن در وضعیتی قرار دارند که یک سوی آن تجربه نسل‌های گذشته است و سوی دیگر آن انتظارات آینده‌شان. پاسخ و واکنش معمول جوانان به این تنش، گسترش میدان تجربه حال (یعنی زندگی روزمره) است. شرایط زندگی جوانان نسل کنونی بیش از نسل گذشته متأثر از پیش‌بینی‌ها و انتظارات آن‌ها از آینده‌شان است چنین عدم قطعیت و ابهامی به جوانان میل بیشتری برای تجربه‌های تازه، ماجراجویی، پرورش نگرش نسبی‌گرایانه و علاقه به حفظ استقلال عمل فردی و آزادی - که به کمک آن امکان مانور بیشتری در انتخاب‌های خود - به ویژه با توجه به محدودیت‌های ساختی) پیدا می‌کنند - می‌بخشد. زمینه‌های فوق جملگی نوعی خصلت رفت و برگشتی به پدیده گذار بخشیده است (ذکایی، ۱۳۹۳: ۶۸).

تحولات و ویژگی‌های دوره نوجوانی:

بنا به نظر اریکسون، نوجوان چهار مرحله را طی خواهد کرد: اعتماد در مقابل بی‌اعتمادی، خودمختاری در مقابل شرم و تردید، ابتکار در برابر گناه، کوشش برای کسب مهارت به جای احساس حقارت، و مرحله پنجم مرحله‌ای است که دوران جوانی را مشخص می‌کند. در این مرحله هویت در مقابل گم‌گشتگی نقش قرار می‌گیرد. فرد باید از طریق همانندسازی‌های برتر دوران کودکی به یک ترکیب دست یابد و نقش‌های اجتماعی را بپذیرد و به توازنی میان نتایج دو قطبی (متعارض) دست پیدا کند تا بتواند با محیط خود منطبق شود (نیکلسون و آیرز، ۱۳۷۸: ۱۲). مارسیا مرحله‌ای که اریکسون تحت عنوان نوجوانی مطرح کرده است را توسعه می‌دهد و به زمان بحران/ کاوش و تعهد اشاره می‌کند. بحران/ کاوش زمانی است که نوجوان مسائل هویتی را بازبینی می‌کند و با دیدی انتقادآمیز هنجارهای والدین را بررسی می‌کند و قسمت‌های پایدار را مورد توجه قرار می‌دهد. تعهد زمانی است که فرد در مورد میزان وابستگی خود نسبت به اهداف و ارزش‌های انتخاب‌شده تصمیم می‌گیرد (نیکلسون و آیرز، ۱۳۷۸: ۱۵).

نیوتون (۱۹۹۵: ۲۳)، نوجوانی را دوره فرایندهای رشدی انتقال از کودکی به بزرگسالی می‌داند. این فرایندها جنبه‌های گوناگونی دارند:

- اول، رشد و نمو سازمان عصبی مغز که نمود آن در تحول فرایندهای شناختی، عاطفی و رفتارها مشاهده می‌شود.
- دوم، رشد فیزیکی که شامل رشد اندازه‌های بدنی و تغییر در نیم رخ جسمی است.
- سوم، رشد نظام جنسی یا تولیدمثل، شامل جسمی و رفتاری.
- چهارم، رشد احساس "خود" به عنوان یک بزرگسال یا یک انسان مستقل و خود راهبر.

پنجم، کسب موقعیت بزرگسالی در گروه اجتماعی یا فرهنگ.

ششم، رشد کنترل رفتاری خود در تعامل با جامعه (لطف آبادی، ۱۳۸۰: ۱۲).

لووینگر در بررسی مراحل تکامل افراد، اولین مرحله نوجوانی را مرحله هماهنگی با جماعت می‌داند این مرحله در ابتدای نوجوانی رخ می‌دهد از آنجایی که جوانان در پی کسب تایید و پذیرش از جانب دیگران هستند، سازگاری نشان می‌دهند. آن‌ها شیفته تصویری هستند که از خود در نزد دیگران ایجاد می‌کنند و به همین دلیل داشتن ظاهر مقبول و اجتماعی بودن را حائز اهمیت می‌دانند. در مرحله خودآگاهی که مرحله وظیفه‌شناسی - هماهنگی نیز نامیده می‌شود نوجوانان از تفاوت‌ها آگاه می‌گردند و به فردیت زنانگی و مردانگی اهمیت می‌دهند. آن‌ها ملاک ارزش را در محیط‌های مختلف متفاوت می‌بینند و از خود انتقاد می‌کنند، از این امر آگاه هستند که نمی‌توانند انتظارات دیگران را برآورده سازند و به همین دلیل ممکن است احساس گناه کنند و منزوی و کمرو شوند. در مرحله بعدی که مرحله وظیفه‌شناسی است فرد اصول اخلاقی باطنی را تکامل می‌بخشد، تمرکز بیشتری بر انگیزه‌ها و احساسات دارد، نیازها و تفاوت‌های افراد مشاهده و میزان تحمل آن تفاوت‌ها پدیدار می‌شود، افراد حس مسئولیت خود را از خانواده و گروه همسالان به جامعه به عنوان یک کل تعمیم می‌دهند. کار به عنوان فرصتی برای شکوفایی فردی تلقی می‌شود و یک عمل سخت و دشوار در این زمان رفتار محکم و باثبات تر می‌گردد این مرحله از رشد ویژگی اواخر دوران نوجوانی محسوب می‌شود. مرحله بعدی مرحله فردگرایی است که فرد در این مرحله رشد و تکامل بیشتری برای تحمل تفاوت‌های فردی و درک این مطلب که مردم نقش‌های متفاوتی دارند پدید می‌آید. این مرحله از خصوصیات اواخر سنین نوجوانی است (نیکلسون و آیرز، ۱۳۷۸: ۲۲-۲۰).

لطف آبادی (۱۳۸۰) نیز تغییر و تحولات دوره نوجوانی را به سه مرحله تقسیم می‌کند:

مرحله اول: فاصله گرفتن (۱۲-۱۴ سالگی): بروز رشد جسمی و اولین نشانه‌های بلوغ، با نوعی تمایل طبیعی برای فاصله گرفتن کودک از بزرگسالان، به خصوص والدین همراه است. این تمایل می‌تواند در بستن در اتاق یا حمام توسط کودک و یا محرمانه جلوه دادن تغییرات بدن مشاهده شود. این گونه رفتارهای محرمانه و اختصاصی، نقش روانی - اجتماعی مهمی در پایان دادن به وابستگی‌های کودکانه قبلی به والدین و سایر بزرگسالان ایفا می‌کند. با افزایش این فاصله، کودک می‌تواند با دوستان نزدیک خود راز و رمزهایی را مطرح کند و ارتباط‌های ویژه دوره نوجوانی را با گروه همسالان و به دور از والدین و معلمان و دیگر بزرگسالان به وجود آورد. در کودکان عادی، این فاصله تا آنجا گسترش می‌یابد که به کشف هویت و جنسیت و سایر جوانب رشد "خود" در آنان منجر شود.

مرحله دوم: جدایی تدارکاتی (۱۵-۱۷ سالگی): این مرحله که هسته اصلی نوجوانی و مشکلات آن است، با رشد بیشتر بدنی و جنسی همراه است و سطح عالی‌تری از ادراک "خود" را تجلّی می‌دهد. رشد مغز و توانایی‌های شناختی نوجوان با درونی شدن حیات عاطفی و ارتباط عمیق‌تر با گروه همسالان، جدایی بیشتر ویژگی‌های روان‌شناختی نوجوان و باورها و ارزش‌های او از والدین و بزرگسالان را به بار می‌آورد. این جدایی هرچند به ندرت جنبه جدایی مکانی نوجوان با والدین و بزرگسالان را پیدا می‌کند، اما معمولاً یک جدایی روحی، فکری، ارزشی و رفتاری است و زمینه‌های ذهنی استقلال را برای او فراهم می‌آورد. در همین مرحله، انسجام جنبه‌های مختلف بدنی و جنسی و تصور از خویش به صورت هویت واحد شکل می‌گیرد و پاسخ‌گویی به

سؤال اساسی "من کیستم؟" به تدریج در ذهن نوجوان تحقق می‌یابد. در این مرحله، کسب دانش و مهارت‌های لازم برای اشتغال یا برای ادامه تحصیل، به عنوان یک نیاز مهم در تعلیم و تربیت نوجوانان مطرح می‌شود.

مرحله سوم: ورود مجدد به مناسبات اجتماعی (۱۸-۲۰ سالگی): چنانچه رشد نوجوان در مراحل پیشین به گونه‌ای نسبتاً بهنجار صورت گرفته باشد، در این مرحله آخر نوجوانی به تدریج به صورت یک فرد مستقل و خودکفا در مناسبات خانوادگی، آموزشی، شغلی، اجتماعی و فرهنگی ایفای نقش می‌کند و در چنین صورتی می‌توان امیدوار بود که مراحل رشد و پرورش او به درستی انجام شده و او آماده است تا زندگی جوانی و بزرگسالی را با موفقیت آغاز کند و ثمرات رشد و پرورش بیست‌ساله را در تداوم زندگی خویش آشکار نماید (لطف آبادی، ۱۳۸۰: ۱۳).

نقش الگوهای فردی، بین فردی و فرهنگی در تجربه زیسته نوجوانان

انتخاب سبک زندگی تا حدود زیادی مدیون تفسیر نوجوانان و جوانان از دنیای اجتماعی خود و نحوه ارتباطی است که با آن برقرار می‌کنند. ارزش‌های فردی، خانوادگی، اجتماعی، مجاورت و تماس با دستاوردهای فناوریانه (و هویت‌یابی‌های مدرن حاصل از بهره‌گیری از آن‌ها) در کنار موانع یا تسهیلات ساختی موجود (هنجاری و فیزیکی) توأماً تعیین‌کننده علایق و جهت‌گیری جوانان در زندگی خویش است (ذکایی، ۱۳۹۳: ۱۴۰).

هر فرد بنا بر تجربه زیسته منحصر بفردی که دارد به شیوه متفاوتی دوران نوجوانی‌اش را سپری می‌کند. از سوی دیگر، بخش مهمی از تجربیات فرد در این دوره بر اساس روابط بین فردی او با دیگران از جمله دوستان و خانواده است. گروه‌های دوستی به عنوان خرده‌فرهنگ‌هایی محسوب می‌گردند که مسیر زندگی فرد، کنش‌ها و فهم او از پدیده‌های مختلف را تحت تأثیر قرار می‌دهند. در این زمینه بریک (۱۹۸۴)، صدا، تصویر و مد را از ابزارهای اصلی ابراز تعلقات خرده‌فرهنگی جوانان می‌داند. این خرده‌فرهنگ‌ها خود را در نحوه پوشش، ارتباطات و گفتگوها، و فعالیت‌های انتخابی جوانان به ویژه برای سرگرمی و فراغت نشان می‌دهند. ویژگی اصلی خرده‌فرهنگ‌های جوانان تطابق آن‌ها با شرایط اجتماعی، سیاسی و ساختاری است که در آن رشد می‌کنند. خرده‌فرهنگ‌ها آیین‌های از شرایط و تحولات جامعه خویش هستند (ذکایی، ۱۳۹۳: ۵۰-۴۹).

فعالیت‌های روزمره در فرهنگ‌های همسالان نوجوانان را قادر می‌کنند دامنه وسیعی از هنجارهای مرتبط با فرآیندهای دوستی، سر و وضع ظاهری، نمایش خود، روابط با جنس مخالف، آرزوهای شخصی و روابط با شخصیت‌های بزرگسال قدرتمند را بحث و بررسی کنند. نوجوانان با مشارکت در بازی‌های سازمان‌یافته و غیررسمی، رویه‌های کلامی در بازی و قصه‌گویی دسته‌جمعی، به هنجارها و توقعاتی که از آن‌ها می‌رود و به جایگاه خود در فرهنگ همسالان و بزرگسالان پی می‌برند، بدون آنکه به‌طور مستقیم به نقشی تنش آور یا ناراحت‌کننده وارد شوند (کورسارو، ۱۳۹۳: ۳۶۰).

در حال حاضر رسانه‌ها و به ویژه شبکه‌های الکترونیکی و مجازی نقش تعیین‌کننده‌ای در روابط بین فردی نوجوانان دارند. رسانه‌ها ضمن آنکه اشکال ارتباطی خرده‌فرهنگی جدیدی را برای جوانان پدید آورده‌اند به‌نوعی تسهیل‌کننده و جبران‌کننده نیازهای ارتباطی آن‌ها در عرصه واقعی نیز بودند. فضای مجازی تجربه قدرت‌دهنده‌ای برای جوانان و به ویژه دختران در تعامل با خانواده‌های خود و نیز اجتماعی محسوب می‌شود. جوانان به راحتی می‌توانند به واسطه مزایایی همچون ناشناس ماندن که

فضای مجازی تا حدودی در اختیار آن‌ها قرار می‌دهد هم کنجکاوی‌ها و ماجراجویی‌های خود را تأمین کنند و هم از نظارت و کنترل مستقیم خانواده‌ها رهایی یابند. با این حال این تأثیرات فرهنگی در بستر روابط اجتماعی و شرایط ساختاری جامعه عمل می‌کند و انعکاس‌دهنده روابط قدرت و شرایط دنیای واقعی هستند (ذکایی، ۱۳۹۳: ۸۳).

آرنت معتقد است بیان قوانین تحولی جهان‌شمول بدون در نظر گرفتن تفاوت‌های فرهنگی نمی‌تواند تمام ابعاد تحول انسان را توصیف کند. او (۱۹۹۸) برخلاف غالب نظریات و تحقیقات علمی معتقد است که فرایند جامعه‌پذیری در نوجوانی به پایان نمی‌رسد و به واسطه ادامه تحصیلات و یادگیری مهارت‌ها در مقاطع بالاتر، تا اوایل بزرگسالی ادامه می‌یابد. آرنت مبتنی بر باورهای فرهنگی جوامع، یعنی فردگرایی و جمع‌گرایی، دو نوع جامعه‌پذیری گسترده و محدود را معرفی می‌کند. فرهنگ‌هایی که با جامعه‌پذیری گسترده توصیف می‌شوند از فردگرایی حمایت می‌کنند و منحصربفردی، استقلال و خود ابرازگری را تشویق می‌کنند. فرهنگ‌هایی که با جامعه‌پذیری محدود توصیف می‌شوند به جمع‌گرایی گرایش دارند و فرمان‌برداری و مشارکت را در مهم‌ترین جایگاه ارزشی قرار می‌دهند و انحراف از انتظارات فرهنگی را تقبیح می‌کنند (حجازی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۶۷).

نوجوانی و تاریخچه توجه به آن

اگرچه تلقی نوجوانی به‌مثابه دوره‌ای از رشد تصویری عام و فراگیر در دنیای امروز است اما بررسی‌های تاریخی کودکی و نوجوانی عمدتاً ناظر بر آن‌اند که چنین تصویری از نوجوانی به عنوان چیزی خاص و دوره‌های مستقل از کودکی و بزرگسالی امری نوظهور و به اعتقاد برخی، اختراع مدرنیته است. وجود اشکال متعددی از مناسک گذار در جوامع سنتی مختلف، در دنیای قبل از مدرن، همگی گویای آن‌اند که از نظر انسان‌ها و جوامع ماقبل مدرن، انتقال از کودکی به بزرگسالی در آن جوامع نه یک دوره خاص از زندگی که فقط یک اتفاق در زندگی انسان‌ها محسوب می‌شد و عمری چندساعته یا حداکثر چندروزه داشته است. البته باید افزود که این شکل بسیار محدود از نوجوانی نیز در همه جوامع ماقبل مدرن رایج نبوده و در بسیاری از این جوامع نشانی از مناسک گذار نیز دیده نمی‌شود. نظام کار خانوادگی و هم مکانی کار و خانواده این فرصت را برای کودکان به وجود می‌آورد که بدون نیاز به وجود دوره‌های خاص و یا نهادی خاص، در جریان طبیعی زندگی و به روشی خود به خودی جامعه پذیر شده و مهارت‌های بزرگ سالانه زندگی را می‌آموختند. کودکان از همان ابتدا با کار در کنار والدین بزرگسال خود آموزش‌های لازم را برای ورود به دنیای بزرگسالان دریافت می‌کردند. اما با استقرار نظم مدرن و صنعتی دو اتفاق مهم رخ می‌دهد که از مهم‌ترین مبانی جامعه‌شناختی پیدایش و برساخت اجتماعی مقوله‌های کودکی و نوجوانی در دنیای مدرن به شمار می‌روند. در چنین نظامی ابتدا با فروپاشی نظام‌های فئودالی و شکل‌گیری و توسعه شهرنشینی، نظام خانواده گسترده تبدیل به خانواده هسته‌ای شده و سپس با غلبه نوع معیشت و کار صنعتی بر نوع معیشت و کار کشاورزی هم مکانی کار و خانواده ناممکن می‌شود. در چنین شرایطی ظهور چیزی به نام کودکی امکان‌پذیر می‌شود و با پیدایش کودکی در دنیای مدرن است که نوجوانی هم پا به عرصه وجود می‌گذارد (کرمانی، ۱۳۹۷: ۴۶).

پژوهشگران بسیاری این ادعا را تأیید کرده‌اند که تا قبل از قرن بیستم، کسی نوجوانی را به عنوان دوره‌ای از مراحل تحول رشد مطرح نمی‌کرد؛ کودکان بلافاصله بعد از بلوغ به جهان بزرگسالان قدم می‌نهادند. معنای جوانی در شکل ارتودکسی مدرنش در ابتدا توسط رشته روانشناسی رشد، به عنوان مرحله جهان‌شمول از رشد صورت‌بندی و توجیه شد. در یک نگاه کلی منظور از

نوجوانی اشاره به دوره‌های از زندگی انسان‌ها است که با وقوع تغییرات جسمی مرتبط با بلوغ از کودکی به بزرگسالی منتقل می‌شوند. انتقالی که معمولاً با فشار تعارض و تنش همراه است. این دوره را می‌توان دوره تغییر و تحولات شتابان و فراز و فرودهای بسیار در زندگی افراد تعریف کرد. انسان‌ها در این دوره از زندگی خود با مسائلی مواجه و درگیر می‌شوند که خاص همین دوره است. تغییر و تحولات جسمی، روان‌شناختی و اجتماعی سه حوزه فراگیری هستند که می‌توان قریب به اتفاق مسائل نوجوانی را ذیل آن‌ها دسته‌بندی و شناسایی کرد.

عصب‌شناسان مدعی‌اند که رشد عصبی انسان تا اوایل ۲۰ سالگی کامل نیست. این بدین معناست که در سنین قبل از این سن امکان تصمیم‌گیری درست و تفکر آینده‌نگرانه هنوز به‌طور کامل برای انسان‌ها مهیا نشده است؛ بنابراین نوجوانی را می‌توان دوره مواجهه با چالش‌هایی بزرگ سالانه، توسط افرادی تعریف کرد که رشد و تجربه لازم برای این مواجهه را ندارند و این مواجهه با مشکلاتی است که تبعات آن ممکن است بر تمام زندگی افراد سایه اندازد. انتقالی بودن مهم‌ترین عنصر مفهومی نوجوانی در دنیای مدرن است. انتقالی بودن از یک سو اشاره به عبور و گذر افراد از مرحله کودکی دارد و از سوی دیگر ناظر به انتقال و یا ورود افراد به دنیای بزرگسالی است. معنای جامعه‌شناختی تر این اصطلاح این است که نوجوانی از یکسو مرحله پایان عدم تعهد و نقش ناپذیری انسان‌ها در جهان اجتماعی است و از سو دیگر سرآغاز دوره‌ای است که جامعه ضمن سپردن نقش‌های اجتماعی رسمی به افراد انتظار مسئولیت‌پذیری و تعهد از آنان دارد. بر این اساس به نظر می‌رسد هرگونه تعریف از نوجوانی می‌بایست متضمن مفهوم انتقالی آن باشد (کرمانی، ۱۳۹۷: ۵۰-۴۸).

مسائل و انحرافات نوجوانان در نظریه‌های جامعه‌شناسی:

نظریه یادگیری و هم‌نشینی افتراقی

بر اساس نظریه یادگیری اجتماعی، رفتار انحرافی آموختنی است و در فرایند رابطه با افراد دیگر، به-خصوص در گروه‌های کوچک آموخته می‌شود. اندیشمندانی نظیر باندورا، ساترلند و تارد نظریه یادگیری اجتماعی را توسعه دادند. الگوهای رفتاری از طریق مشاهده رفتار دیگران شکل می‌گیرد. باندورا بر نقش‌های برجسته فرایندهای نمادی و خود تنظیمی تأکید می‌کند و طی آن گفته می‌شود توانمندی انسان برای استفاده از نمادها به او یاری می‌دهد تا رویدادها را بازنماید، تجربه آگاه خود را تحلیل کند و با دیگران در هر فاصله زمانی و مکانی ارتباط برقرار کرده و به طرح، خلق، تصور و پرداختن به اعمال دوراندیشانه اقدام ورزد. در نتیجه کنش متقابل بین شناخت و عوامل محیطی به وجود می‌آید، یعنی مفهومی که تأثیر متقابل نامیده می‌شود. شخص می‌تواند با کمک فرایند الگوسازی و با مشاهده دیگران، چه به صورت تصادفی و چه آگاهانه، یاد بگیرد. انتخاب الگوی یادگیری به وسیله شخص، تحت تأثیر عوامل مختلفی نظیر سن، جنس و موقعیت اجتماعی است و الگوهای برگزیده شده توسط فرد می‌تواند مطابق با ارزش‌ها و هنجارهای رسمی جامعه باشد و همچنین فرد ممکن است الگوهای رفتار انحرافی را برگزیند. فرایند مدل‌سازی در کانون توجه نظریه یادگیری اجتماعی قرار دارد که در آن شخص رفتار اجتماعی دیگران را به وسیله مشاهده و تقلید یاد می‌گیرد و آموختنی‌ها از طریق پاداش و تنبیه تقویت می‌شود (اصلاح عربانی، ۱۳۹۱: ۳۹).

نظری‌های یادگیری اجتماعی، به‌طور کلی برآنند که جرم محصول یادگیری هنجارها، ارزش‌ها و رفتارهایی است که با عمل کجروانه رابطه دارند. این یادگیری اجتماعی می‌تواند شامل تکنیک‌های عمل جرم از قبیل مهارت‌ها و فنون سرقت و همچنین جنبه‌های روان‌شناسانه کجروی یعنی چگونگی کنار آمدن با گناه و شرم می‌باشد که به فعالیت‌های مجرمانه مرتبط‌اند. الگوهای هم‌نشینی افتراقی از جمله نظریه‌ها در حوزه یادگیری اجتماعی است که برای نخستین بار در سال ۱۹۳۹ ادوین ساترلند در کتاب خود با نام اصول جرم‌شناسی آن را مطرح ساخته است. او که متأثر از مکتب کنش متقابل نمادین است جرم را به آنچه که تفاوت ارتباطات نامیده است مربوط می‌داند. مفهوم تفاوت ارتباطات بسیار ساده است. در جامعه‌ای با خرده‌فرهنگ‌های گوناگون که برخی محیط‌های اجتماعی معمولاً مشوق فعالیت‌های غیرقانونی هستند در صورتی که محیط‌های دیگر چنین نیستند، افراد از طریق ارتباط با دیگران که حامل هنجارهای تبهکارانه هستند بزهکار یا تبهکار می‌شوند. به نظر ساترلند، اکثر رفتار تبهکارانه در درون گروه‌های نخستین، به ویژه گروه‌های همالان شکل می‌گیرد (مهرگان، ۱۳۸۹: ۴۰).

نکات اساسی تئوری ساترلند را می‌توان به شرح زیر خلاصه کرد:

- عمل مجرمانه آموختنی است نه موروثی یعنی تا فرد آن را نیاموزد به فکر انجام دادن آن نمی‌افتد.
- آموزش از طریق ارتباط فرد با سایر افراد انجام می‌گیرد. ارتباط مخصوصاً شفاهی است اما ممکن است از طریق یک الگو نیز صورت گیرد. وی نقش مهمی برای هم‌نشینی و مجالست قائل است. به عبارتی یک فرد زمانی بزهکار می‌شود که در اطراف او بزهکارانی وجود داشته باشند و با آن‌ها ارتباط برقرار نماید. ساترلند معتقد است فرد منحرف نخست باید منحرف شدن را یاد بگیرد، کنش‌های متقابل با دیگران تکنیک‌های انحراف از قانون را به او می‌آموزد و می‌گوید این آموزش، حاصل و نتیجه کنش و واکنش با افراد دیگر است.
- بخش اعظم آموزش رفتار بزهکارانه در گروه‌های نزدیک که با فرد روابط صمیمانه دارند انجام می‌گیرد. شخص کج‌رو بیشتر تحت تأثیر دوستان و اعضای خانواده خود می‌باشد. ساترلند رفتار بزهکارانه را ناشی از تماس با اشخاص در اثر فرایند یادگیری می‌داند مخصوصاً از روابط شخصی در داخل یک گروه محدود نظیر خانواده، مدرسه، کوچه، محله تعلیم گرفته می‌شود و به نظر وی وسایل ارتباط جمعی نقش به نسبت کم اهمیتی در تکوین رفتار بزهکارانه دارند.
- آموزش عمل مجرمانه مراحل مختلفی دارد مانند: الف) فنون ارتکاب جرم که گاه پیچیده و گاه ساده است. ب) جهت دادن به انگیزه‌ها و گرایش‌ها، کشش‌های درونی و توجیه عمل مجرمانه
- جهت‌یابی انگیزه‌ها و تمایلات محرک، تابعی است از تفسیر مساعد یا نامساعد مقررات قانونی. در بعضی از گروه‌های اجتماعی، فرد خود را در بین اشخاصی می‌یابد که اطاعت از قانون و رعایت مقررات قانونی را امری لازم می‌شمارند و تفسیرهای آن‌ها درباره قانون به‌طور کلی، بر محور احترام به قانون و لزوم اجرای آن دور می‌زند. حال آنکه در گروه‌های دیگر ممکن است چنین وضعی حاکم نباشد و قانون را امری عبث و محتوای آن را غیرعادلانه و فقط برای حفظ منافع عده‌ای خاص انگارند.
- فرد هنگامی بزهکار می‌شود که تفسیر نامساعد درباره اعتبار و احترام قانون بر تفسیرهای مساعد فائق آید. ترجیح از همین جا پیدا می‌شود و اصل معاشرت ترجیحی بر همین نکته استوار است به عبارت دیگر زمانی فرد به عمل بزهکارانه

دست می‌زند که آمیزش او با کسانی که موافق شکستن قاعده‌اند بیشتر از کسانی است که با شکستن قاعده مخالف‌اند. جرم زمانی پدید می‌آید که شخص با افراد و تعاریفی که رفتارهای موافق با بزهکاری را توصیه می‌کنند ارتباط پیدا کند و از تعاریف یا کسانی که به ارزش‌های موافق درستکاری ارجح می‌نهند دور بیفتد.

- معاشرت‌های ترجیحی بر حسب وفور یا فراوان و طول زمان یا تداوم، قدمت و شدت می‌تواند تغییر یابند. هر قدر سطح هریک از این چهار متغیر، چه در خصوص گروه منحرف و چه در خصوص گروه غیر منحرف بالاتر باشد احتمال بروز رفتار مشابه بیشتر است. تأثیر طول زمان و وفور یا کثرت در معاشرت امری مسلم است و احتیاج به توضیح ندارد درباره اهمیت کیفیت قدمت باید توضیح داده شود. امری را که شخص در کودکی آموخته باشد عمیق تر از آن است که در سنین بالاتر فراگرفته باشد اگر کودکی احترام به قانون را در همان سنین پایین و اوان کودکی فرا گرفته باشد این امر در او ملکه شده و می‌تواند در طول زندگی در برابر نقض قانون مقاومت کند و رفتار بزهکارانه نیز تابع همین قاعده است.
- یادگیری رفتار انحرافی و بزهکارانه با سن در رابطه است به طوری که تأثیرپذیری از دیگران در ایام کودکی و نوجوانی بسیار قوی‌تر از بقیه دوره‌های زندگی است. پرستیژ یا منزلت اجتماعی منبع یا الگوی رفتار درست یا نادرست است و اینکه ارتباط با منبع تا چه میزان با عواطف و احساسات فرد آمیخته است در شدت ارتباط تأثیر دارد. این عامل شدت بیانگر میزان ارتباط افراد می‌باشد به طوری که شخص بیش از آنکه تحت تأثیر تجربه آشنایان دور قرار گیرد تحت تأثیر دوستان منحرف و اعضای خانواده قرار می‌گیرد. خانواده به عنوان اولین کانون تربیتی که ارائه‌دهنده الگوی رفتاری و هنجارهاست نقش تعیین‌کننده‌ای در وضع حال و آینده اعضای خود دارد. هر چه از سن طفولیت بالاتر رویم اثر دوستان بر رفتار بیشتر شده و حتی از آن پیش می‌گیرد به طوری که تأثیر دوستان در حرکات و سکنات شخص در ایام جوانی در اوج خود قرار گرفته و اثر خانواده کمرنگ تر می‌شود هر چه شخص در فضای آلوده‌تری قرار گیرد میزان تماس و ارتباطش با کجروان بیشتر شده و به جای یادگیری رفتار همنویانه به تبعیت از کجروی می‌پردازد
- فرایند کسب رفتار مجرمانه در ارتباط با الگوهای مجرمانه و غیر مجرمانه همان مکانیسمی را طی می‌کند که در یادگیری سایر رفتارهای اجتماعی مشاهده می‌شود. منظور این است که یادگیری رفتار بزهکارانه محدود به فرایند تقلید نیست. مثلاً فردی که به ارتکاب جرمی وسوسه می‌شود از طریق ارتباط، رفتار بزهکارانه را می‌آموزد
- درحالی‌که رفتار بزهکارانه نیازها و ارزش‌های کلی و عام شخص را بیان می‌کند، اما توسط آن‌ها ایجاد نمی‌شود زیرا رفتار غیر مجرمانه هم بیان نیازها و ارزش‌های عام است و دزدها معمولاً برای رسیدن به پول دزدی می‌کنند. کارگران شریف نیز برای کسب پول کار می‌کنند. کشش‌های درونی و ارزش‌های عام در هر دو دسته اعمال انسان چه قانونی و چه بزهکارانه به نحو کاملاً مشابهی موجود است. این عوامل مشابه دستگاه تنفس بدن است که برای هر گونه رفتار لازم است چه بزهکارانه باشد و چه قانونی. به نظر ساترلند، متن سازمان اجتماعی، ارتباط میان اعضاء را تعیین می‌کند کودک در خانواده پرورش می‌یابد، اینکه خانواده در کجا ساکن است به درآمد رئیس خانواده مربوط می‌شود. میزان بزهکاری از بسیاری جهات با میزان کرایه خانه در ارتباط است یعنی وقتی درآمد پایین می‌آید، فرد به مناطق ارزان‌تر کوچ می‌کند و روابط او با کسانی که راحت‌تر هنجارها را می‌شکنند بیشتر می‌شود. تئوری و نقطه‌نظر ساترلند مبتنی بر این اصل است که هر فردی به‌گونه‌ای یکنواخت تحت تأثیر فرهنگ محیط اطراف قرار داشته و با آن مطابقت دارد، مگر آنکه الگوهای معارض فرهنگ محیط او با توجه به مطلب فوق‌الذکر، انحراف و کج رفتاری اجتماعی را دگرگون سازد (سختاوت، ۱۳۸۴؛ کوئن، ۱۳۷۵ و گسن، ۱۳۷۰).

بنابراین نظریه، نزدیکان و همالانی که بزهکار باشند در تشکیل و تقویت نگرش بزهکاری کمک مؤثر می‌کنند و فرد را به سوی بزهکاری سوق می‌دهند. نظریه پیوند افتراقی محتوای اجتماعی بزهکاری را در نظر دارد و فرد بزهکار را در جایگاه اجتماعی او از حیث رابطه‌اش با خانواده، با محله و رفقا و مصاحبین در نظر می‌گیرد. این نظریه ابتدا از سوی ساترلند و کرسی مطرح گردید و بعدها توسط دوفلور و کوینی به صورت زیر فرمول بندی شد:

"انگیزه‌ها، نگرش‌ها و روش‌هایی بزهکارانه‌اند که به‌طور مؤثر به ارتکاب مکرر جرائم می‌انجامد. پیوستن با بزهکاران یا جدا شدن از غیر بزهکاران (پیوند افتراقی) به فراگیری مطالبی می‌انجامد که موافق تخلف از قوانین است. تکرار و غالب کمی مطالبی که تعاریفی موافق بزهکاری و قانون‌شکنی ارائه می‌کنند بر فراگرفته‌هایی که ضد بزهکاری اند منجر به پذیرش بزهکاری می‌شوند." نظریه کنترل اجتماعی با تکیه بر نیروهای درونی فرد و به اصطلاح با تمرکز به حضور روان‌شناختی افراد صاحب نفوذ در ذهن کودک و نوجوان به تبیین و چگونگی جلوگیری از بزهکاری می‌پردازد. در همین حال از تأثیر نیروهای منفی محیط بیرون غافل می‌ماند. در عوض در نظریه پیوندهای افتراقی با توجه انحصاری به نیروهای بیرونی از تأثیر حفاظتی نیروهای درونی غفلت می‌کنند. طبیعی است که شخص با توجه به توانایی نسبی این نظریه‌ها و پی بردن به نقص آن‌ها، بتواند نظریه‌ای تلفیقی که از ترکیب آن دو پدید می‌آید، بنا نهد.

ساترلند اصطلاح همنشینی افتراقی را به عنوان تبیینی از رفتار انحرافی به کار برد. همنشینی افتراقی بر این پیش‌فرض بنا شده است که رفتار انحرافی موروثی و ذاتی نیست و به همان روشی یاد گرفته می‌شود که هر رفتار دیگری آموخته می‌شود. در فرایند یادگیری، معاشران فرد قواعد حقوقی را به عنوان امور مناسب یا نامناسب تعریف می‌کنند و فرد این تعاریف را از آنان فرامی‌گیرد. شخص به دلیل اینکه در معرض تعاریفی قرار می‌گیرد که قانون‌شکنی را بر احترام به قانون ترجیح می‌دهند، بزهکار یا جنایتکار می‌شود.

ساترلند به معاشرت با بزهکاران و جنایتکاران یا درست‌کرداران توجه ندارد، بلکه تأکید وی به در معرض تعریف‌های مناسب یا نامناسب قواعد حقوقی قرار گرفتن است؛ برای مثال یک فرد جوان ممکن است با تعداد کمی بزهکار معاشر باشد، لیکن این روابط ممکن است به نحوی باشد که فرد در معرض الگوهای بسیاری در زمینه بزهکاری قرار گیرد. ممکن است در شبکه روابطی که فرد با بزهکاران دارد برخی از انواع بزهکاری مورد تحسین و برخی دیگر از انواع آن مورد بی‌اعتنایی بوده و حتی زشت شمرده شود؛ برای مثال دزدان حرف‌های ممکن است نسبت به تجاوز به عنف، آدم‌کشی و اعتیاد به مواد مخدر به همان اندازه‌گیری مردم درستکار نفرت داشته باشند و این اعمال را محکوم کنند. گرایش به برخی از انحرافات اجتماعی مانند تقلب در پرداخت مالیات ممکن است توسط افراد محترم و درستکار جامعه آموخته شود. به باور ساترلند انواع الگوهای درستکاری و انحراف اجتماعی در جامعه وجود دارد، اما توزیع آن‌ها و احتمال برخورد افراد با آن‌ها به نظارت اجتماعی بستگی دارد (اصلاح عربانی، ۱۳۹۱: ۳۴-۳۵).

نظریه بی‌هنجاری دورکیم

مفهوم آنومی در جامعه‌شناسی اولین بار توسط دورکیم به کار رفت. او از جمله نظریه‌پردازان قرن نوزدهم است که به تحلیل کج رفتاری از دیدگاه جامعه‌شناسی پرداخته است. وی اولین فردی است که به آرزوهای کنت تحقق می‌بخشد و از روش اثباتی برای تبیین کجرفتاری استفاده می‌کند. او کانون توجه خود را تغییر ساخت اجتماعی از حالت انسجام مکانیکی به اورگانیکی قرار می‌دهد و بر این عقیده است که کجرفتاری هر چند در همه جوامع اتفاق می‌افتد شکل مدرن آن خاص جامعه مدرن با انسجام اورگانیکی است که عمدتاً در قالب حالت آنومی به عنوان یک بیماری مدرن ظاهر می‌شود (ممتاز، ۱۳۸۷: ۵۲-۵۱).

تصور کلی دورکیم که با صنعتی شدن و شهرنشینی ممکن است بی‌سازمانی اجتماعی به وجود آید بر روی نمونه‌ای از کشورهایی که در مراحل متفاوتی از توسعه مطالعه‌ای که توسط هیرشی انجام گرفته مورد تأیید واقع شده است. هیرشی بدین نتیجه رسید که زمانی که یک جامعه بیشتر صنعتی می‌شود و تنوع بیشتری پیدا می‌کند علقه‌های اجتماعی که بازدارنده رفتارهای جرم زا هستند دیگر مؤثر نخواهند بود. کلینارد و ابوت مطرح کرده‌اند که تأثیرات ملازم با توسعه نظیر بالا رفتن آموزش، مهاجرت از روستاها، ماهیت ناپایدار نیروی کار، تأکید بر روی کالاهای مادی، موجب تحلیل رفتن مکانیسم‌های کنترل غیررسمی شود این شکست در نظام هنجاری به نوبه‌ی خود، به عنوان افزایش‌دهنده جرم در ملل صنعتی و در حال صنعتی شدن نگریسته شده است طبق گفته‌ی دورکیم نیازها و تمایلات اجتماعی انسان‌ها بالقوه نامحدود هستند. قوه تعقل، انسان را قادر می‌سازد که در زندگی همواره شرایط بهتر و مطلوب‌تری را برای خود مهیا کند. از آنجایی که آمال و آرزوها نامحدودند، لذا برای مهار کردن هوس‌های بشر نیرویی مورد نیاز است. و باید تنظیم‌های اخلاقی و قواعد هنجاری مناسب نیز شکل گیرند تا حقوق و وظایف افراد مشخص شود. بنابراین موضوع مورد توجه دورکیم در ارتباط با مسئله کج رفتاری، ساخت جامعه و تأثیر آن بر فرد است. بنابراین زمانی که تغییرات سریع جامعه را مختل می‌کند، مهار کردن هوس‌های انسانی غیرممکن می‌شود، بعدازآن است که حالت بی‌هنجاری به وجود می‌آید (مهرگان، ۱۳۸۹: ۴۸).

دورکیم آنومی را به عنوان بی‌سازمانی نظام اجتماعی، که از طریق شهرنشینی و به تحلیل رفتن جامعه سنتی به وقوع می‌پیوندد، تعریف کرده است و مشخصه آن بی‌هنجاری و نامتناهی بودن آرزوها است. بی‌هنجاری و نامتناهی بودن آرزوها در شرایطی رخ می‌دهد که افراد از قیود اجتماعی رهایی یابند زیرا در جامعه شهری شبکه‌های خویشاوندی و اجتماعات به واسطه‌ی صنعتی شدن در هم شکسته شده و حالتی از انزوا و گمنامی بر زندگی شهری حاکم است. همچنین به نظر دورکیم در چنین جامع‌های کودکان نیز دچار سردرگمی هستند و والدین، جامعه افراد بالغ اطراف او به علت گرفتاری‌های زندگی صنعتی و ماشینی، قدرت راهنمایی را از دست داده‌اند، کودک چون خود را در یک خلأ رها شده می‌بیند پس مجبور می‌شود خود تصمیم‌های نهایی را انجام دهد. از طرف دیگر او می‌بیند که هنوز نقش او در جامعه مشخص نیست. تغییرات محیط آموزشی، خانه، همسالان، همگی دست به یکدیگر داده و هر روز او را گسیخته با محیط بار می‌آورند و به تدریج او را دچار طردشدگی، تنفر، بی‌اعتمادی و یا دیگر بیماری‌های روانی می‌گردانند. بزرگسالان نیز از نظام‌های منزلتی فاصله گرفته‌اند، آزادند تا به منظور رسیدن به طیفی از ارزش‌های اجتماعی بالاتر رقابت کنند. بعلاوه در یک اقتصاد مبتنی بر بازار آزاد و رقابت، ارزش عمده و معیار اصلی منزلت افراد پول هست. آرزوهای پولی در یک جامعه شهری بی‌انتهاست، بدین علت که هر چه درجه ثروت و منزلت یک شخص بالاتر رود،

وی به دغدغه خاطری دچار می‌گردد مبنی بر اینکه هنوز دیگری از او بالاتر است، بنابراین تلاش در جهت دستیابی به ثروت بیشتر در یک دور بی‌انتهای و سیری‌ناپذیر ادامه می‌یابد (علیوردی نیا، ۱۳۸۲: ۱۵۷).

وجدان جمعی غرامت می‌طلبد و مجازات گنهکار غرامتی است که به احساسات همگان داده می‌شود. دور‌کیم بی‌هنجاری را علت جرم می‌داند دور‌کیم مفهوم بی‌هنجاری را برای اشاره به این فرض به وجود آورد که در جوامع امروزی معیارها و هنجارهای سنتی بی‌آنکه توسط هنجارهای جدیدی جایگزین گردند، تضعیف می‌شود بی‌هنجاری هنگامی وجود دارد که معیارهای روشنی برای راهنمایی رفتار در حوزه معینی از زندگی اجتماعی وجود ندارد (اصلاح عربانی، ۱۳۹۱: ۲۱).

نظری انحرافات اجتماعی مرتن

مرتن برای پاسخ به این سؤال که چرا انسان‌ها طبق شرایط اجتماعی عمل نکرده و دچار رفتار انحرافی می‌گردند دو دسته عوامل در نظر می‌گیرد یکی فرهنگ و دیگر نظام اجتماعی است که وظیفه فرهنگ را ارائه ارزش‌ها یا اهداف دانسته و کارکرد نظام اجتماعی را ارائه هنجارها یا وسایل رسیدن به اهداف می‌داند. او می‌گوید: اگر نهادهایی که وظایف انتقال فرهنگ و ارزش‌ها را به افراد عهده دارد، خوب عمل نکنند و کارکرد خود را به خوبی انجام ندهند افراد اهداف را نپذیرفته و هنجارهای اجتماعی مشروع را نیز به خوبی تشخیص نخواهند داد و این فرایند منجر به انحراف فرد می‌گردد. از نظر مرتن دو دسته عناصر ساختاری است که ارزش‌ها و هنجارها را به افراد ارائه می‌کند و میزان پیوستگی بین این دو عنصر در جامعه تعیین‌کننده نوع و کم و کیف انحرافات است.

به نظر مرتن، افراد در طی فرایند اجتماعی شدن و به عنوان نتیجه آن می‌آموزند که چگونه اهداف فرهنگی مهم را بشناسند و در همان حال وسایلی را که از نظر فرهنگی پذیرفته‌شده و مورد تأیید است برای رسیدن به اهداف برگزینند. وی در این نظریه بر آن است ثابت کند که انحراف به این دلیل رخ می‌دهد که جامعه دستیابی به برخی از هدف‌ها را تشویق می‌کند، اما وسایل لازم را برای دستیابی به آن اهداف در دسترس اعضایش قرار نمی‌دهد و بدین‌سان فرد باید خود اهداف خاص را مشخص کند یا به دنبال استفاده از وسایل غیر مشروع برای رسیدن به اهدافی باشد که از نظر فرهنگی مجاز شمرده می‌شوند (کوئن، ۱۳۷۵: ۲۲۹-۲۲۲).

به‌طور کلی اندیشه او این است که پذیرش جمعی اهداف و ابزارهای قابل وصول، هماهنگی متوازی بین این دو بخش ساخت یافته صور زندگی به وجود می‌آورد و این هماهنگی عنوان انطباق یا سازگاری پیدا کرده است، لکن رد اهداف یا وسایل یا هر دوی آن‌ها منجر به یکی از آن چهار وجهی صور نوعی می‌شود که افراد از طریق آن‌ها با ناهمسازی و عدم انسجام اجتماعی مقابله می‌کنند آن چهار وجه عبارت‌اند از:

ابداع و نوآوری: هنگامی که هدف پذیرفته‌شده، لیکن ابزارها و وسایل دستیابی به هدف پذیرفته نشده باشد.
رسم پرستی و مناسک گرایی: هنگامی که ابزارها و وسایل پذیرفته‌شده، لیکن هدف پذیرفته و مورد قبول نیست.
واخوردگی یا عزلت‌گزیدن: هنگامی که هدف و وسایل هیچ‌کدام پذیرفته نشده باشد.

طغیان یا سرکشی: اهداف و وسایل هر دو دچار تغییر شده و نوع جدیدی از وحدت میان اهداف جدید و وسایل و ابزارهای تازه می‌تواند شکل گیرد (مهرگان، ۱۳۸۹: ۵۱).

دیدگاه مرتن به دنبال کشف این امر است که چگونه برخی از ساخت‌های اجتماعی بر افراد خاصی از جامعه تأثیر گذاشته و موجب می‌شود آنان مرتکب رفتار خلاف با هنجارهای اجتماعی شوند. ساخت‌های اجتماعی فعال بوده و تولیدکننده الگوهای رفتاری می‌باشند؛ بنابراین، او بر نظم اجتماعی تمرکز نموده و تأثیر ساخت‌های هنجاری را بر افراد مورد تحقیق قرار می‌دهد. به عقیده مرتن، تضاد میان اهداف فرهنگی مانند پول، قدرت و مقام و ابزارهای نهادی شده مشروع برای دسترسی به اهداف، منبع اولیه آنومی است؛ برای مثال، جامعه امریکا همه اعضایش را به آرزوی داشتن ثروت، قدرت و موقعیت اجتماعی تشویق می‌کند و ارضای این آرزوها و انتظارات فقط برای عده خاصی از اعضای جامعه میسر است (اصلاح عربانی، ۱۳۹۱: ۲۳-۲۲).

رویکرد کنترل اجتماعی

بر اساس نظریه هیرشی بی‌هنجاری به عنوان یک مسئله اجتماعی باید در عرصه خانواده، محله، مدرسه، گروه همالان و سایر ارگان‌ها یا مؤسسات اجتماعی که نوجوان به‌نوعی در آن‌ها عضویت دارد، بررسی گردد. بر این اساس بی‌هنجاری وقتی اتفاق می‌افتد که قیود فرد نسبت به اجتماع ضعیف شوند یا به‌طور کلی از بین بروند. این قیود را تحت چهار مفهوم کلی خلاصه می‌کند:

وابستگی: حساسیتی است که شخص نسبت به عقاید دیگران در باره خود نشان می‌دهد، در حقیقت یک نوع قیدوبند اخلاقی است که فرد را ملزم به رعایت هنجارهای اجتماعی می‌کند. این وابستگی را هیرشی هم‌پایه وجدان و یا من برتر می‌داند.

تعهد: میزان مخاطره‌ای است که فرد در تخلف از رفتارهای قراردادی اجتماع می‌کند. بدین معنی فردی که خود را نسبت به قیود اجتماعی متعهد می‌داند از قبول این مخاطرات پرهیز می‌کند. اگر وابستگی را هم‌پایه وجدان بدانیم، تعهد هم‌پایه عقل سلیم یا خود است.

درگیر بودن: میزان مشغولیت فرد در فعالیت‌ها مختلف است، که باعث می‌شود او وقت برای انجام کار خلاف نداشته باشد. مثل درگیر شدن در سرگرمی‌های مدرسه، خانه و اشتغال به فعالیت‌های فوق‌برنامه.

باورها: میزان اعتباری است که فرد برای هنجارهای قراردادی اجتماع قائل است، درحالی‌که می‌تواند طبق میل خود از آن‌ها تخلف کند، ولی به آن‌ها پایبند باقی می‌ماند، مانند باور به نیکوکاری، حسن شهرت و غیره (اصلاح عربانی، ۱۳۹۱: ۱۵).

نظریه پارسونز: کنش اجتماعی و آنومی

بحث اصلی پارسونز در تبیین انحرافات اجتماعی بر مبنای پیش‌فرضی که در مورد خرده نظام‌های چهارگانه فرهنگ، اجتماع، شخصیت و اقتصاد مطرح کرده شکل گرفته است. کارکردهای مناسب هریک از این خرده نظام‌ها و ارتباط و کنش متقابل بین آن‌ها عامل کنترل‌کننده هر جامعه و همچنین عامل بقا و پایداری نظام اجتماعی است. در مقابل، عدم تعادل و بی‌سازمانی در هر یک از خرده نظام‌ها حیات جامعه را تهدید کرده، زمینه را برای رفتار انحرافی فراهم می‌سازد. نهادها و سازمان‌های اجتماعی، عوامل اجرایی و ابزارهای جامعه‌پذیری الگوهای رفتاری و درونی ساختن آن‌ها در افراد هستند. در صورتی که نهادها و

سازمان‌های کارگزار جامعه‌پذیری مانند خانواده، مدرسه و وسایل ارتباط جمعی کارایی لازم را نداشته باشند جامعه دچار بی‌سازمانی اجتماعی گردیده و پیامد آن شیوع رفتار انحرافی در جامعه است. افراد با درونی کردن الگوها در فرایند جامعه‌پذیری و ایفای نقش‌ها در چهارچوب نظام فرهنگی، روی پیوستاری قرار می‌گیرند، که در یک طرف آن رضایت و اقتناع درونی و برخورداری از حمایت و پذیرش اجتماعی برای افراد است، و در طرف دیگر آن نابسامانی و بی‌هنجاری و رفتار انحرافی است که اجبار و اضطراب اجتماعی را به همراه دارد. نظریه‌های انحرافات اجتماعی پارسونز همه افسار جامعه را پوشش می‌دهد. او علاقه‌مند به یافتن رابطه نظری میان ساخت خانواده، نقش‌های جنسی و خشونت است. پارسونز روابط فرزند و والدین را به عنوان منبعی از طغیان دوره جوانی ذکر کرده و اظهار می‌دارد که جوانان به دلیل بعضی از گویه‌های پذیرفته‌شده فرهنگ خانواده‌های طبقه متوسط مرتکب رفتار بزهکارانه می‌شوند (اصلاح عربانی، ۱۳۹۱: ۲۴-۲۳).

پارک و برگس: نظریه‌های بومشناختی

مکتب شیکاگو نظریه بومشناختی در جامعه‌شناسی چون پارک و برگس که در زمینه جامعه‌شناسی شهری مطالعه می‌کردند مطرح نمودند. آنان در تبیین انحرافات اجتماعی بر متغیرهایی که با پدیده شهرنشینی ارتباط داشت مانند زبان، قومیت، مهاجرت، حوزه‌های سکونت و تراکم جمعیت تمرکز کردند. جامعه‌شناسان مکتب شیکاگو از آغاز قرن بیستم برخی از رفتارهای انحرافی مانند: خودکشی، طلاق و فحشا را در شهر شیکاگو، با هدف درک تأثیر عوامل جمعیت شناختی مانند سن، بعد خانوار، تراکم جمعیت و مهاجرت و عوامل بومشناختی مانند قومیت، نژاد و محل سکونت بر بی‌سازمانی اجتماعی و جرم و بزهکاری را مطالعه کردند. در ارتباط با این مطالعه، پارک اولین و نافذترین کتاب را به نام شهر در زمینه جامعه‌شناسی شهری و جامعه‌شناسی انحرافات منتشر کرد (اصلاح عربانی، ۱۳۹۱: ۲۴).

نظریه مهار

این نظریه متعلق به رکلز هست. طبق این نظریه اعتقاد بر این است که جامعه فشارها و کشاننده‌هایی را نسبت به بی‌هنجاری در فرد ایجاد می‌کند که عبارت‌اند از: فشارهای درونی، شامل عوامل شخصی مانند بی‌قراری، خصومت، سرکشی و طغیان، تعارض روانی، اضطراب و نیاز به ارضاء فوری خواسته‌ها. فشارهای بیرونی، شامل محرومیت نسبی، فقر، بیکاری، عدم امنیت، فرصت‌های کم و نابرابری‌ها. کشاننده‌های بیرونی، شامل عضویت در خرده‌فرهنگ‌های بزهکار و گروه‌های بزهکار و رسانه‌های محلی و گروهی که در زمینه هرزه نگاری فعالیت دارند.

در برابر این فشارها، مهارهای درونی و بیرونی گوناگونی جهت محافظت از جرم و بزهکاری در افراد وجود دارد که عبارت‌اند از: مهارهای درونی: میزان قدرت و استحکام شخصیتی فرد، مانند عزت‌نفس بالا، سطح تحمل ناکامی بالا، هدف داشتن در زندگی و توانایی کاهش و کنترل تنش.

مهارهای بیرونی: شامل احساس تعلق به یک گروه، داشتن ارزش‌ها و تقویت آن توسط جامعه، نظارت مؤثر والدین، انضباط و داشتن نقش اجتماعی مؤثر در جامعه. در این نظریه به‌طور خلاصه چنین بیان می‌شود که مهارهای درونی و بیرونی در افراد منجر به مقاومت آن‌ها در برابر بزهکار شدن می‌شود و عزت‌نفس بالا از مهم‌ترین آن‌هاست. در نظریه مهار این‌گونه سؤال می‌شود

که چرا افراد اقدام به جرم و بزهکاری نمی‌کنند و در واقع عوامل بازدارنده آنان از بزهکاری چیست؟ اینک پس از بررسی نظریه‌های تبیین‌کننده بزهکاری از دیدگاه‌های مختلف به بررسی مفاهیم عینی مؤثر در بزهکاری اشاره می‌شود (اصلاح عربانی، ۱۳۹۱: ۴۱-۴۰).

نظریات دسته بندی شده خارج از مبحث انحرافات: بدن:

بدن در دوره نوجوانی اهمیت خاصی می‌یابد. در این میان، گروه همسالان یکی از سازنده‌ترین نقش‌ها را در نظام‌مندی و تنظیم بدن ایفا می‌کند. از خلال مطالعه بدن می‌توان جایگاه این گروه‌ها را در برساخت هویت تجسم یافته نوجوانان فهم کرد. از میان‌ایده‌های مختلفی که به رشد و گسترش مطالعات معطوف به بدن در قرن بیستم منجر شد، حرکت از مدرنیته به سوی مدرنیته متاخر است که درون مایه آن عدم قطعیت است. بدین ترتیب هویت‌های ما و احساس ما از خویشتن به هیچ وجه امری از پیش مشخص نیست. هویت‌ها و خویشتنهای متغیر نتیجه بازاندیشی فزاینده انسان عصر مدرن در دوره متأخر آن است؛ به گونه‌ای که این بازاندیشی در همه ابعاد و از جمله درباره بدن فرامدرن صادق است. در جهان معاصر، بدن دیگر امری از پیش داده نیست، بلکه امری قابل تغییر، برنامه‌ریزی و بازاندیشی است که در طول دوره حیات فرد با تغییرات فراوانی مواجه می‌شود؛ از همین روست که شیلینگ بدن را پروژه ناتمامی می‌داند که در خلال مشارکت در جامعه تغییر می‌یابد. نکته مهم است که اینجا بدن برای ما نشان دهنده شکلی از تعلق زیست‌شناختی نیست، بلکه صورتی تماماً فرهنگی دارد. البته که نمی‌توان منکر وجود تفاوت‌هایی در قد، وزن، طول عمر میان افراد یک جامعه شد، اما به نظر می‌رسد این تفاوت‌ها بیشتر از آنکه قوانینی انعطاف‌ناپذیر و نامتغیر باشند، گویای گرایش‌های متفاوت اجتماعی هستند. به نظر می‌رسد این دست تفاوت‌ها بیشتر از اینکه مسائلی زیست‌شناختی باشند، به نظام انتظارات و توقعاتی مربوط می‌شوند که جامعه از نقش‌های آنان دارد و در نظام‌های آموزشی و سبک‌های زندگی شکل گرفته است (صباغ و شالفروش، ۱۳۹۷).

گرایش به زیبایی برای سنین نوجوانی که دوره حساسی از طوفان و فشار بلوغ هستند بسیار مورد توجه است. تحقیقات جدید ثابت نموده است که جذابیت صورت در سنین نوجوانی از اصول فرهنگی و اجتماعی ثابتی پیروی می‌کند دختران در سنین نوجوانی توجه به تصویر بدن بالایی دارند و مباحث آنان بطور گسترده‌ای حول موضوعاتی نظیر هویت، جنبش اجتماعی، فرهنگ مصرف، سبک زندگی و اخلاق برانگیخته است و از استعاره‌هایی مانند جامعه بدنی و یا عصر بدن، استفاده می‌کنند (صدری و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۲۳).

فوکو بدن‌ها را حامل و ناقل ساخت‌های رابطه‌ای و نهادی می‌داند. بر اساس باور او هم‌نواپی افراد با انتظارات جامعه صرفاً ناشی از اطلاعات گاه آن‌ها از هنجارها نیست. این هم‌نواپی از قدرت انضباطی سرچشمه می‌گیرد که افراد را از طریق سازماندهی و تحت اراده در آوردن آن می‌سازد و شکل می‌دهد. این نوع قدرت که فک و آن را قدرت زیستی می‌داند بر استقرار بدن‌ها در فضاهای اجتماعی و فیزیکی فرمان میراند. فوکو نظام تنبیهی مدرن را نوعی اقتصاد سیاسی بدن معرفی می‌کند در این نظام بدن و نیروهای آن و نیز فایده‌مندی و مطیع بودن آن هدف اصلی است (اصغرپور ماسوله و حسنی درمیان، ۱۳۹۲: ۴۸۸).

بورديو تحليل خود از بدن را به توليد و تبديل سرمايه پيوند مي‌زند. بر اساس نگاه او سرمايه هرگونه خاستگاه و سرچشمه در عرصه اجتماعي است که در توانايي فرد براي بهره‌مندی از منافع خاصي که در اين صحنه حاصل مي‌شود مؤثر است. بدن دراندیشه برديو ماهيت ناتمامي است که از یک سو حامل ارزش‌های نمادین است و از سوی دیگر توسعه و گسترش آن در ارتباط

با نیروهای گوناگون اجتماعی صورت می‌پذیرد. آرا و در حوزه مصرف نیز قابل توجه و قابل تأمل است. به نظر او هدف از مصرف ایجاد تشخیص در خود است، مصرف برخی تولیدات خاص که به گروه‌های بالای جامعه اختصاص داد؛ مصرف، منزلت ایجاد می‌کند به همین دلیل طبقات پایین جامعه برای پنهان کردن جایگاه خود به عنوان طبقه فرودست تلاش می‌کنند متعلقات مصرف گروه‌های بالا را تهیه کند حتی اگر استطاعت خرید آن را هم نداشته باشند (اصغرپور ماسوله و حسنی درمیان، ۱۳۹۲: ۴۸۹). بورديو، هدف مدیریت بدن را اکتساب منزلت تمایز و پایگاه می‌داند و در تحلیل خود از بدن به کالایی شدن بدن در جوامع اشاره می‌کند که به صورت سرمایه فیزیکی ظاهر می‌شود و تولید آن در گرو رشد و گسترش بدن به گونه‌ای است که بدن حامل ارزش در زمینه‌های اجتماعی باشد. او معتقد است بدن به منزله شکل جامعی از سرمایه فیزیکی در بردارنده منزلت اجتماعی و اشکال نمادین متمایز است (نادریان جهرمی و پژوهان، ۱۳۹۸: ۵).

نوربرت الیاس فردیت را در علائم و رموز کردارهای بین اشخاص از اواخر قرون وسطی تا قرن نوزدهم دنبال می‌کند. او می‌خواهد نشان دهد که شکل‌های تازه‌ای از خودآگاهی پدید آمده که می‌توان آن را در اموری جزئی و پیش پا افتاده مثل کنترل جسمانی از طریق منافذ بدن چه در خوردن یا دفع مواد زاید و چه در جنسیت مشاهده کرد و گرایش فزاینده مردم به معاینه و مراقبت خود و دیگران یکی از نشانه‌های این واقعیت است که چگونه مسأله رفتار از رنسانس به بعد ویژگی دیگری یافته است. مردم خودشان و دیگران را با تعمد و سنجیدگی بیشتری شکل می‌دهند. بنابراین کار الیاس حاکی از این است که مفاهیم و برداشتهای جدید از خود با شکل‌های بازپیکوشانه مبتنی بر منش‌داری کردارها گره خورده است. به عبارت دیگر در طول فرایند مدرن شدن افراد به دنبال راه‌هایی برای تشخیص متمدن از نام و تمدن و ظرافت و آداب دانی از بی‌نزاکتی هستند. می‌توانیم نتیجه بگیریم که تصورات مربوط به رفتار مطلوب یا متمدن برای پروراندن معیارهای شمول و طرد اجتماعی مورد استفاده قرار گیرد. در نتیجه اصطلاحات بدسلیقگی و خوش سلیقگی و غیره روش‌های خاصی برای ارزش‌گذاری هستند، اما اعتبار آن‌ها تنها از قدرت و منزلت گروه اجتماعی به کار گیرنده آن‌ها ناشی می‌شود (آزاد ارمکی و چاوشیان، ۱۳۸۱: ۶۱ و ۶۲).

گافمن بر این نکته تأکید می‌کند که بین خود اجتماعی و یا هویت اجتماعی با خود واقعی فاصله وجود دارد وی برداشت از خود را با رهیافت نمایشی تشریح می‌کند؛ نقش‌ها و موقعیت‌های اجتماعی را تنها نمایش‌هایی می‌بیند که در زندگی روزمره اجرا می‌شوند. استفاده از مفهوم خود تا اندازه زیادی به بدن اشاره دارد. از دید او عاملان بدنی یا جسمینیز رای جمع‌کن‌هایی هستند که با توسل به همه روش‌های علامت دهی اجتماعی سعی دارند نظر دیگران را به خود جلب کنند (اصغرپور ماسوله و حسنی درمیان، ۱۳۹۲: ۴۸۷). از نگاه گافمن، مدیریت بدن در حفظ و نگهداشت آشنایی بین افراد نقش‌ها و روابط اجتماعی محوریت اساسی دارد و به منزله حلقه واسط بین هویت فردی و هویت اجتماعی افراد ایفای نقش می‌کند (نادریان جهرمی و پژوهان، ۱۳۹۸: ۵).

تحلیل‌های روانشناختی از بدن علاوه بر ویژگی‌های فیزیکی مانند وزن بدن، به معیارهایی مانند گرایش‌ها و رفتارها نیز توجه دارند مثلاً اهمیت وسواس شدید نسبت به ظاهر را مورد توجه قرار می‌دهند و در مورد رفتارهایی مانند اختلالات تغذیه‌ای و بیگانگی از بدن عموماً مفروضات فردگرایانه را مبنا قرار می‌دهند (ذکائی، ۱۳۸۶: ۱۳۲).

به نظر گیدنز خودآرایی و تزئین خود با پویایی شخصیت مرتبط است. در این معنا پوشاک علاوه بر آنکه وسیله مهمی برای پنهان‌سازی یا آشکارسازی وجوه مختلف زندگی شخصی است نوعی وسیله خودنمایی نیز محسوب می‌شود زیرا لباس آداب و اصول رایج را به هویت شخصی پیوند می‌زند. گیدنز معتقد است توجه به بدن جستجوی برای هویت است. امروزه جنبه ظاهری

بدن برای ابراز هویت فردی بیش از وجه اجتماعی آن تقویت شده است. گیدنز به حالتی اشاره می‌کند که افراد از بدن‌های خود بیگانه می‌شوند و در پی اضطراب ناشی از بیگانگی از بدن هویت‌های شخصی آن‌ها دچار آسیب می‌شود. او اشاره می‌کند که بدن همزمان با سست شدن مبانی دینی و هویت اجتماعی جایگاه و اهمیت بیشتری در هویت‌سازی افراد پیدا می‌کند (اصغریور ماسوله و حسنی درمیان، ۱۳۹۲: ۴۹۰-۴۸۹). گیدنز معتقد است حالات چهره و دیگر حرکات بدن فراهم‌کننده نشانه‌هایی هستند که ارتباطات روزمره مشروط به آن‌هاست. به عبارت دیگر برای اینکه بتوانیم به طور مساوی با دیگران در تولید و بازتولید روابط اجتماعی شریف شویم باید قادر باشیم نظارتی مداوم و موفقیت‌آمیز بر چهره و بدن خود اعمال کنیم (نادریان جهرمی و پژوهان، ۱۳۹۸: ۵).

بودریار در تحلیل خود از تأثیر مصرف نوین بر ساختار نمادها و نشانه‌ها تأکید می‌کند. به نظر او مصرف در جوامع مدرن و پست مدرن مبتنی بر ارضای مجموعه نیازهایی از پیش تعیین شده نیست که ریشه در جنبه زیستی انسان داشته باشد مردم می‌کشند که از طریق مصرف کالاهایی که به زعم خود تأمین‌کننده نظرشان درباره خود و هویت‌شان است به همان کسی تبدیل شوند که مایلند باشند (اصغریور ماسوله و حسنی درمیان، ۱۳۹۲: ۴۹۰).

بر اساس نظریه استفاده و رضامندی که از سوی کاتد مطرح شد مردم برای برآوردن برخی از نیازهای خود از رسانه‌ها استفاده می‌کنند. به بیان دیگر انگیزه‌های متعددی وجود دارد که فرد را برای کسب رضامندی به سوی رسانه سوق می‌دهد. پژوهشگرانی رویکرد مخاطب را فعال و انتخاب‌کننده محتوای رسانه فرض می‌کنند و بر نیازهای شخصی جهت‌گیری‌ها و فعالیت‌های تفسیری او با ویژگی‌های فردی و اجتماعی تأکید می‌ورزند. گروپچ وهاس زمینه استفاده از رسانه‌ها دیدگاهی را مطرح کرده‌اند که معتقد است افراد از ارتباطات جمعی برای برقراری ارتباط استفاده می‌کنند و از این طریق به صورت هدفمند یا غیر هدفمند خواهان روابط وحدت یافته خود با دیگران در سطوح مختلف (خود، خانواده، دوستان و ملت) هستند. بر مبنای این رویکرد صور مختلف رضامندی از رسانه‌ها از نیاز به ارتباط داشتن ریشه می‌گیرد. با تکیه بر این نظریه‌ها پژوهش‌های متعددی در زمینه نقش استفاده از رسانه‌ها در رشد دانش و نگرش کودکان و نوجوانان نسبت به ملیت خود و سایر ملیت‌ها صورت گرفته است (حسینی انجدانی و همکاران، ۱۳۸۸: ۴۴ - ۴۵).

روبرت و بارون بر این باورند که بدن در نظام‌های اجتماعی مدرن زمینه اصلی فعالیت فرهنگی و سیاسی شده است. نمای ظاهری فرد بیش از آن که نشان دهنده هویت شخصی او باشد هویت اجتماعی‌اش را نشان می‌دهد. لباس و هویت اجتماعی حتی امروز هم هنوز به کلی از یکدیگر جدا نشده‌اند و از پوشش افراد همچنان به صورت نشانه‌هایی از نوع و موضوع طبقاتی یا پایگاه حرف‌های آنان باقی مانده است (نادریان جهرمی و پژوهان، ۱۳۹۸: ۵).

هویت:

دیدگاه‌های معاصر هویت را امری اجتماعی دانسته که محصول تعاملات افراد با یکدیگر می‌باشد و بنابراین سیال متغیر و چندگانه است در این دیدگاه هویت نتیجه و برآیند دو ویژگی شباهت خود با دیگران و تمایز یا تفاوت خود از دیگران است، یعنی افراد به طور همزمان نیاز به درک اشتراکات خود با دیگران و همچنین آنچه آن‌ها را از دیگران متمایز می‌کند دارند. بنابراین همه هویت‌های انسانی ناشی از اجتماع می‌باشد (جنکینز ۲۰۰۴: ۴-۵).

در دیدگاه ساختارگرایان، کنشگر آفریده و مخلوق نظام اجتماعی است. بر این اساس هویت نیز به عنوان یک واقعیت اجتماعی متأثر از ساختار و شرایط اجتماعی بوده و فرد در شکل‌گیری هویت خود نقشی مؤثر ندارد. تغییرات هویت نیز تابع تغییرات محیطی است، تا موقعی که تغییری در محیط صورت نگیرد، هویت نیز تغییری نمی‌کند (عبداللهی، ۱۳۷۵: ۱۳۱).

در این میان، زیمل در جامعه‌شناسی صوری از روابط اجتماعی و هندسه اجتماعی تعریف می‌کند. در ضریب هندسی مورد نظر او اعداد و فاصله‌ها می‌باشند، یعنی در روابط فرد و جمع به جرم یا حجم اجتماعی و میزان تشابه و مقایسه‌پذیری فاصله اجتماعی توجه می‌کند. با توجه به این عوامل فرد در جمع تحلیل می‌رود، ولی نشان هویت جمعی کوچک در پیشانی خود دارد. در عین حال این عوامل پذیرش فرد را در اجتماعات دیگر با مشکل مواجه می‌کنند، در حالی که در جامعه صنعتی ابعاد فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی از هم متمایز می‌شوند و فرد ضمن سروکار داشتن با ابعاد مختلف، زیر سلطه هیچ واحد یا بخش خاصی قرار نمی‌گیرد و ابعاد شخصیتی او نیز متمایز و گسترده‌تر می‌شود. لذا فرد از استقلال عمل و فردیت بیشتری برخوردار است. این امر او را قادر می‌سازد تا براساس ضوابط رسمی و عقلانی عام‌تری عمل کند. بنابراین با افزایش حجم و تفاوت‌پذیری بیشتر اشکال یا صورت‌های اجتماعی همبستگی بین‌گروهی بیشتر و هویت جمعی نیز عام‌تر می‌شود (عبداللهی، ۱۳۷۵: ۱۲۵).

مارسیا، نوجوانی را دوره‌ای می‌داند که نوجوان در آن با یک بحران هویت مواجه می‌شود. اریکس آن هویت را ادراک فرد می‌داند که نتیجه ایجاد وحدت بین گذشته حال و آینده است و از مجموعه ارزش‌ها و باورها و اهداف تشکیل شده است که شخص به آن پایبند است (آقاگدی و احمد اعتمادی، ۱۳۹۱: ۳۴).

در بین تضادگرایان، هابرماس تضادها و تعارضات و بحران‌های هویت‌های موجود را ناشی از نبود آزادی و مشارکت حقیقی مردم در تعیین سرنوشت خویش می‌داند. به نظر او لازمه رفع نابرابری‌ها و تعارضات و رسیدن به اجماع عمومی و کنش اجتماعی عام و در نتیجه سازگاری و یگانگی افراد بر سر باورها و ارزش‌ها و هم‌سویی ساختارهای اقتصادی، سیاسی و فرهنگی و تشکیل اجماع عام، وجود آزادی و به دور از سلطه برای انجام گفتگوی آزاد و خردمندانه و نیز مشارکت نظری و عملی افراد در حوزه عمومی است (عبداللهی، ۱۳۷۵: ۱۳۷).

هابرماس، معتقد است دخالت دولت در امور اقتصادی، بحران اقتصادی را در عرصه اجتماعی پدید می‌آورد، تلاش دولت برای کنترل بحران اقتصادی «بحران عقلانیت» را ایجاد می‌کند، بحران عقلانیت به «بحران مشروعیت» منتهی می‌شود چرا که دولت استراتژی مناسبی برای آتی دادن منافع متضاد کنشگران اجتماعی پیدا نکرده است و مشروعیت خود را در نظر مردم از دست می‌دهد، در چنین وضعیتی «بحران انگیزه» بروز می‌کند بحران انگیزه در واقع همان بحران همبستگی اجتماعی است که امکان مشارکت سودمند مردم را در فرآیند تصمیم‌گیری از طریق نهادهای دموکراتیک معمول از قبیل احزاب سیاسی و انتخابات از بین می‌برد و زمینه را برای جنبش‌های اجتماعی، فراهم می‌کند. مثل جنبش دانشجویی برای مدتی در دهه‌ی ۱۹۶۰، جنبش زنان، محیط زیست و ضد قدرت هسته‌ای، معتقد است که باید به وسیله‌ی کنش‌رهای بخش، از کنش‌ابزاری رها شده و به کنش ارتباطی و تفاهمی‌رسید و این کنش ارتباطی است، که زمینه را برای هویت جمعی عام‌تر، فراهم می‌کند و این امر، در صورتی میسر می‌گردد که جامعه‌ای شکل بگیرد که در آن «عرصه عمومی» ظهور پیدا کند. تفاهم از طریق واکنش ارتباطی فراهم می‌شود در چنین حالتی زمینه برای یک کنش اجتماعی عام یا استراتژیک فراهم می‌شود، که سرنوشت‌ساز و تاریخ‌ساز می‌گردد (عبداللهی، ۱۳۸۰).

دیدگاه کنش‌گرایان به عنوان یکی از دیدگاه‌های مسلط روان‌شناسی اجتماعی و مورد اقبال جامعه‌شناسان، تلاش دارد بنیان‌های نظری هویت را در قالب سازه‌هایی اجتماعی ارائه نماید. در این دیدگاه هویت را به عنوان پدیده‌ای در حال ایجاد شدن و جدید می‌دانند که در هیچ زمان و مکانی ثابت نخواهد بود و همواره در حال شکل‌گیری و تغییر است. قضیه بنیادین در تعامل‌گرایی نمادین از این قرار است که مردم معانی نمادین را به‌اشیا، رفتارها، خودشان و دیگران الصاق می‌کنند، و این معانی را طی تعامل منتقل می‌نمایند و بسط می‌دهند. افراد نه بر مبنای خصوصیات غیرانتزاعی‌اشیا، بلکه بر مبنای معانی‌ای که این‌اشیا برای آنان دارند، رفتار می‌کنند. این‌ها معتقدند که انسان از ابتدای زندگی اجتماعی دارای یک هسته بنیادین یا یک هویت نسبی اولیه است که در جریان جامعه‌پذیری و کنش متقابل با دیگران هر روز هویت‌های جدیدی را ایجاد می‌کند. از نظر پیروان این مکتب هیچ گاه هویت کامل نیست و هر روز در حال ایجاد شدن است. واحد تحلیل کنش‌گرایان فرد است و در نظریه آن‌ها به فرد برتری بیشتری نسبت به جامعه داده می‌شود (صباغ و شالفروش، ۱۳۹۷).

تاجفل، هویت را عبارت از یک «خود» مفهومی‌ناشی از عضویت درون گروهی در یک گروه اجتماعی همراه با احساسات، ارزش‌ها و تماس‌های عاطفی با دیگر اعضا که این احساس باعث تعلق فرد به گروه شده و هم چنین موجب می‌شود که خود را در دسته‌بندی‌های اجتماعی وابسته به گروه خود، معرفی کند. بر طبق دیدگاه تاجفل آن بخشی از هویت ما که نشأت گرفته از گروهی است که به آن تعلق داریم (درون‌گروه) و به وسیله مقایسه و ترجیح افراد گروه خود نسبت به کسانی که در خارج از گروه هستند (برون‌گروه) شکل می‌گیرد. در مواقعی که هویت فرد رضایت بخش نیست، افراد سعی خواهند کرد که یا گروه فعلی خود را ترک کرده و به گروه دیگری که در وضعیت مثبت‌تری قرار دارد ملحق شوند و یا این که در وضعیت گروه خود بهبود حاصل کنند (چلبی، ۱۳۷۵: ۲۲۶). در واقع «خود» نسبت به محیط واکنش نشان می‌دهد، در یک وضعیت ممکن است که ملیت در درجه اول اهمیت باشد اما در وضعیت دیگر ممکن است قومیت یا نژاد مورد توجه باشد یا در وضعیت دیگر دین مطرح باشد. بنابراین مفهوم «خود» از این هویت‌ها شکل می‌گیرد و همواره متناسب با شرایط و موقعیت‌ها تغییر می‌یابد.

به نظر گیدنز، هویت افراد براساس خودآگاهی و هم توسط شرایط و موقعیت‌های اجتماعی در زمان و مکان شکل می‌گیرد. وی معتقد است که عملکردهای اجتماعی، روند بازتابی بودن آن، عقلانیت و خود آگاهی فرد و بازاندیشی آن، هویت فرد را همیشه در فرآیند ساخت‌یابی قرار می‌دهد، به ویژه در عصر جدید که نهادهای امروزی هم دخالت دارند. به زعم وی هر چیزی در زندگی اجتماعی از آن چه سیستم‌های جهانی در بر می‌گیرند تا آن چه که وضعیت فکری یک فرد محسوب می‌شود در یک کردار و راه و رسم اجتماعی به وجود می‌آید. از این رو گیدنز معتقد است که هویت فرد در روند ساخت‌یابی و با توجه به موقعیت‌ها، شرایط و احوال و اوضاع اجتماعی، اقتصادی و نیز خود آگاهی شکل می‌گیرد (گیدنز، ۱۳۷۸: ۸۱). بر این اساس همیشه باید هویت خودمان را براساس زمان و فضا و تحت شرایط مختلف مورد تجدید نظر، بازبینی و مورد مشاهده قرار دهیم. به تعبیر دیگر در دوران اخیر بستر هویت‌سازی دگرگون می‌شود و به صورت پروژه‌های انعطاف‌پذیر در می‌آید.

کاستلز، هویت را مرتبط با متن و زمینه‌های اجتماعی می‌داند که سیاست‌های مربوط به آن را باید در جایگاه تاریخی آن‌ها بررسی کرد. به نظر او دنیا و زندگی ما به دست جریان‌های متضاد جهانی شدن و هویت شکل می‌گیرد. انقلاب تکنولوژی اطلاعات و بازسازی ساختارهای سرمایه‌داری، شکل تازه‌ای از جامعه یعنی جامعه‌ی شبکه‌ای را پایه گذارده است. وی هویت را فرآیند معناسازی براساس یک ویژگی فرهنگی یا مجموعه‌ای به هم پیوسته‌ای از ویژگی‌های فرهنگی که بر منابع معنایی دیگر اولویت

داده می‌شود، تعریف می‌کند که برای کنشگر جمعی، ممکن است چندین هویت وجود داشته باشد، اما این کثرت برای خود بازنمایی و کنش اجتماعی سرچشمه تنش و تناقض است. معنا، به منزله یکی شدن نمادین کنشگران اجتماعی با مقصود و هدف کنش است. او خصیصه‌های متمایزی را برای جامعه‌ی شبکه‌ای و اطلاعاتی کنونی قایل است که منجر به هویت‌های متمایزی نسبت به دوران ماقبل می‌گردد، چراکه با افزایش ارتباط متقابل تحت تأثیر جهانی شدن و از طرف دیگر تأکید بر هویت‌های محلی (مقاومت)، روند هویت‌گزینی افراد، دستخوش تغییر و دگرگونی است و برحسب تعامل دیالکتیکی محلی و جهانی بازساخته می‌شوند. کنشگران اجتماعی بر مبنای احساس کاهش مشروعیت نظام سیاسی خود و احساس تبعیض ناعادلانه سیاسی و اقتصادی یا اجتماعی واکنش نشان داده و هویت یا تشخص خود را از جماعت‌هایی می‌گیرند که با ویژگی تدافعی و یا برنامه‌دار در صدد ارائه هویت جدید هستند و این امر به دو صورت خاص‌گرایانه و عام‌گرایانه است (کاستلز، ۱۳۸۵).

مد:

زیمل معتقد است که مد هم میل به هم‌رنگی با دیگران را ارضا می‌کند و هم میل به جدایی و ممتاز بودن از دیگران را برآورده می‌سازد. فرد با پیروی از مد هم خود را متفاوت و بدیع احساس می‌کند و هم اکثریتی را که مانند و رفتار می‌کنند به دست می‌آورد. بنابراین مد پدیده اجتماعی خاص نظام سرمایه‌داری و مدرنیته غربی است که از یک سو با میل به هم‌رنگی با دیگران و تأیید آن‌ها و از سوی دیگر با میل به ممتاز بودن با مقولات فرد و خاص بودن ارتباط دارد. به علاوه زیمل آغاز مرد را از طبقات بالای جامعه و سرایت آن به طبقات پایین‌تر جامعه می‌داند. ویلن نیز به مد به عنوان نتیجه مصرفی نمایش می‌نگرد. وی معتقد است که در جامعه افرادی که بیشتر از طبقات بالا هستند به استفاده بی‌رویه از کالاها و خدمات می‌پردازند و با این کار خود می‌خواهند طبقه خود را برتر از دیگر طبقات نمایش دهند طبقات پایین‌تر نیز که احساس می‌کنند شیوه زندگی طبقات بالاتر و برتر است بسیار کوشش می‌کند تا حداقل بتوانند جزئی از ویژگی‌های طبقات بالا را داشته باشند و به تبعیت از آن‌ها می‌پردازند. از نظر او پدید آمدن مد به صورت مصرف‌نمایشی و اسراف‌آمیز در نظر گرفته شده است و این پدیده همان مصرف‌نمایش از طبقات بالا شروع و به طبقات پایین‌تر گشاده می‌شود (پیلتن و طالبی، ۱۳۹۲: ۵۳).

پی‌بورديو به دیالکتیک روابط میان ساختار ذهنی و روابط عینی معتقد می‌باشد او معتقد است افرادی که در جایگاه عینی قرار می‌گیرند در این جایگاه دارای نوعی ساختار ذهنی می‌باشند بنابر این افراد دارای ساختار عینی یعنی در جایگاه مشترکی هستند که دارای ساختار ذهنی مشترک نیز می‌باشند. بنابراین بر طبق این نظریه افراد در هر طبقه اجتماعی دارای ساختار ذهنی مشترک نیز می‌باشند و تمایز بین طبقات در جامعه به تمایز در ساختار ذهنی افراد آن بر می‌گردد. ساختار ذهنی طبقات که همان ذائقه، وجهه و شیوه زندگی است که این مفاهیم در ارتباط با طبقات جامعه قابل تبیین است. مضافاً اینکه بورديو به چهار نوع سرمایه (اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و نمادی) اشاره می‌کند که در ارتباط با انواع سرمایه‌ها سه نوع طبقه مشخص نموده است که طبقات بالا دارای بالاترین سرمایه و طبقات پایین دارای نسبتی کمتری از سرمایه‌ها هستند. به زعم بورديو سرمایه فرهنگی نقش بسیار مهمی در تحلیل سبک زندگی دارد و شامل سلیقه‌های خوب، شیوه، راه و رسم پسندیده، شناخت و پذیرش محصولات فرهنگی مشروع از قبیل هنر، موسیقی کلاسیک، تئاتر و ادبیات است. اما با بررسی و تعمق در نظریه بورديو این تصور به ذهن متبادر می‌شود که مد و مدگرایی می‌تواند به عنوان یک نوع سرمایه نمادین در عرصه فعالیت‌های اجتماعی مطرح شود و به عنوان پرستیژ، غرور و افتخار هم می‌تواند مطرح شود که قاعدتاً منظری از مدگرایی ارائه می‌دهد. چرا که در نوع تفکر امروزی مد و مدل‌های روز می‌توانند باعث پرستیژ، غرور و افتخار اشخاص شود و به دنبال آن در متمایز کردن جایگاه اجتماعی

آن‌ها نقش به‌سزایی داشته باشد، اما بورديو مفهومی دیگر را نیز در عرصه اجتماعی به چالش می‌کشد که می‌تواند ارتباط ویژه‌ای با مد و مدگرایی داشته باشد و آن سلیقه است. بورديو معتقد است که سلیقه یک عملکرد است که یکی از کارکردهایش این است که به افراد ادراکی از جایگاهشان در نظام اجتماعی می‌دهد. به عبارتی سلیقه آن‌هایی را که ترجیح‌های همسانی دارند به هم نزدیک می‌سازد و این افراد را از افراد دیگری که سلیقه‌های متفاوت با آن‌ها دارند متمایز می‌سازد، بدینسان انسان‌ها از طریق کاربردها و دلالت‌های عملی سلیقه چیزها را طبقه‌بندی می‌کنند و در این فراگرد خودشان را نیز طبقه‌بندی می‌کنند. همچنین بورديو معتقد است که سلیقه امری اجتماعی است و معتقد است که سلیقه به حیثیت اجتماعی و جایگاه افراد در جامعه بستگی دارد. وی معتقد است که سلیقه نشان‌دهنده پیوند میان بعضی محصولات و مصرف‌کنندگان آن‌ها در یک فضای اجتماعی طبقه-بندی شده است. بطوریکه ذائقه طبقات مرفه مطلوبتر و مد توسط این گروه به طبقات پایین سرایت می‌کند (پیلتن و طالبی، ۱۳۹۲: ۵۴-۵۵).

کلمن مقوله مد را یکی از تار جمعی و مترادف با هوس می‌داند هوس‌ها در طول زمان الگوی خاصی دارند پدید می‌آیند به آرامی شروع به رشد می‌کنند، کم کم نیرو می‌گیرد و به اوج می‌رسند، سرانجام رو به زوال می‌گذارند و از بین می‌روند. بعضی هوس‌ها در یک چرخه همیشگی قرار دارند به این معنی که یک هوس پدیدار می‌شود و جای مد قبلی را می‌گیرد و به نوبه خود پس از مدتی جای خود را به مد دیگری می‌دهد. در واقع سبک پوشاک فرد با توجه به واکنش دیگران انتخاب می‌شود یعنی افراد به شیوه‌ای لباس می‌پوشند که مورد پسند دیگران باشند. البته در مواردی ممکن است سبک پوشاک یک فرد باعث یک خوردن و جلب توجه دیگران شود حتی از نظر برخی از افراد چنین فردی سنت‌های موجود و مرسوم را به سخره گرفته است به نظر می‌رسد در مسأله پوشاک دو الگوی متفاوت وجود دارد: الگوی اول عبارت است از استفاده از نوعی پوشاک جدید بدون خدشه دار کردن هنجارهای مرسوم در این زمینه و بدون جلب توجه کنش‌های دیگران. در این الگو پوشاک به نحوی انتخاب می‌شود که زننده نباشد و غیر عادی جلوه نکند الگوی اول باعث جلب توجه دیگران می‌شود، اما الگوی دوم در نقطه مقابل آن قرار دارد در این الگو توجه به کنش و کنشگر جلب می‌شود و دیگران وادار می‌شوند که به آن واکنش پاسخ دهند (رفعت جاه، ۱۳۸۶: ۱۵۲).

کاتز و لازاروسفلد واژه رهبران مد را برای افرادی وضع کرده‌اند که سعی می‌کنند اولین کسی باشند که مد جدیدی را می‌پوشند. این رهبران دارای پیروانی هستند که کار آن‌ها را تکمیل می‌کنند و برای ترویج مد از رسانه‌های همگانی استفاده فراوان می‌برند. به این ترتیب می‌توان در مسأله مد مثلثی را ترسیم کرد که یک رأس آن را رهبران مد، رأس دیگر آن را رسانه‌های همگانی، و رأس سوم آن را پیروانش تشکیل می‌دهند (رفعت جاه، ۱۳۸۶: ۱۵۲-۱۵۳).

فلوگل بیان می‌کند که مد یک حرکت نیست بلکه دو حرکت است: یکی اینکه افراد طبقات پایین را سوق می‌دهد که به افراد طبقه بالا شبیه شوند و دیگر اینکه افراد طبقه بالا را ترغیب می‌کند که وضع گذشته را رها کنند و نگذارند افراد طبقه پایین به آن‌ها برسند. در مورد میل به هم‌رنگی با دیگران با میل به ممتاز بودن همراه است و میل اخیر عموماً به صورت خودنمایی ظاهر می‌شود. بنابراین از لحاظ روانی با نوعی خودنمایی و نیاز به جلب توجه دیگران به خود بستگی دارد (رفعت جاه، ۱۳۸۶: ۱۵۱).

رسانه:

از نظر گربنر درباره تأثیر رسانه‌ها بر هویت اجتماعی افراد، نظریه کاشت بهتر تأثیرات رسانه‌ای را تحلیل می‌کند. نظریه کاشت حاصل دو دهه مطالعه او درباره تأثیر تلویزیون بر مخاطبان است. در این نظریه، افرادی که در رویارویی بسیار با وسایل ارتباط جمعی به ویژه تلویزیون قرار دارند به مرور جهان را به گونه‌ای ادراک می‌کنند که به جای انطباق با واقعیت بیرونی بیشتر با آن چیزی همخوان است که رسانه‌ها درباره واقعیت بیان می‌کند. گربنر در مطالعات خود مخاطبان را به دو دسته پرمصرف و کم مصرف تقسیم می‌کند: بینندگان پرمصرف، آن دسته از مخاطبان هستند که چهار ساعت یا بیشتر تلویزیون تماشا می‌کنند و انتخاب برنامه‌ای که می‌بینند برایشان اهمیت ندارد، اما بینندگان کم مصرف، روزانه دو ساعت یا کمتر به صورت برنامه‌ریزی شده و انتخابی تلویزیون تماشا می‌کنند. تلویزیون منبع اصلی گروه پرمصرف برای ساخت واقعیت است در حالی که بینندگان کم مصرف از سایر رسانه‌ها نیز به موازات تلویزیون استفاده می‌کنند. نظریه پردازان کاشت استدلال می‌کنند که تلویزیون آثار دراز مدت تدریجی و غیرمستقیم اما متراکم و با اهمیت دارد آن‌ها تأکید می‌کنند که تماشای تلویزیون بیشتر آثار نگرشی دارد تا رفتاری (نادریان جهرمی و پژوهان، ۱۳۹۸: ۷-۶).

در مطالعات مربوط به نقش وسایل ارتباط جمعی، مفهوم این نقش پیچیدگی کمتری دارد زیرا پژوهشگران بر اساس نیازهای جامعه الگوهای رفتاری این وسایل را مشخص کرده‌اند. بنابراین وسایل ارتباط جمعی به دلیل موقعیت و پایگاهی که در جامعه دارند باید تا حد امکان باید فعالیت‌های خود در حوزه‌های سیاسی، اجتماعی، و تفریحی، انتظارات مخاطبان را برآورده سازند و به آن‌ها پاسخ دهند. امروزه نقش‌هایی که وسایل ارتباط جمعی بر عهده دارند عبارتند از فرهنگ‌پذیری، آموزش، اطلاع‌رسانی و ایجاد مشارکت اجتماعی. مورتون و لازارسفلد وظایفی را برای وسایل ارتباط جمعی در نظر گرفته‌اند که عبارتند از: وظایف اخلاقی (حمایت از هنجارهای اجتماعی)، امکان اعطای پایگاه اجتماعی، برخی وظایف نامطلوب (مانند تخدیر اجتماع با ایجاد نوعی مشارکت خیالی در واقعیت). لاسول، اندیشمند ارتباطات اجتماعی نیز سه نقش مشخص را برای رسانه‌ها تعریف کرده است: نظارت بر محیط (نقش خبری)، ایجاد و توسعه همبستگی‌های اجتماعی افراد (نقش راهنمایی)، انتقال میراث فرهنگی (نقش آموزشی). اهمیت وظیفه آموزشی وسایل ارتباط جمعی در جوامع معاصر نیز به حدی است که بعضی از جامعه‌شناسان برای آن‌ها نقش آموزش موازی یا آموزش دائمی قائل هستند (حبیبزاده ملکی و قاسمی، ۱۳۸۸: ۱۰۰).

تفاوت نسلی یا تعارض نسلی

مفهوم نسل مانند دیگر مفاهیم اجتماعی، گسترده و سیال است. متفکران مختلف تعاریف متفاوتی از این مقوله ارائه داده‌اند و توافقی بر سر معنای آن وجود ندارد. کرتزر تعاریف متفاوت و متعددی را که از نسل ارائه شده است، در قالب چهار رویکرد دسته‌بندی می‌کند:

نسل به مثابه نسبت خویشاوندی: بیشتر مورد استفاده انسان‌شناسان و به معنای روابط والدین و فرزندان و دیگر اعضای خانواده است.

نسل به مثابه افراد هم دوره: بیشتر مورد استفاده جمعیت‌شناسان است و منظور توالی مردم از طریق حرکت گروه‌بندی‌های مختلف سنی است.

نسل به مثابه مرحله زندگی: به طور مشترک مورد استفاده جمعیت‌شناسان و جامعه‌شناسان است؛ زیرا مراحل زندگی معنایی کلی‌تر از افراد هم دوره را به ذهن متبادر می‌کند و می‌تواند به وجوه متفاوت مسأله نسل اشاره کند.

نسل به مثابه دوره تاریخی: بیشتر مورد استفاده جامعه شناسان است و وقتی از دوره تاریخی صحبت می‌کنیم یعنی تأثیرات اجتماعی (اقتصادی، سیاسی و فرهنگی) بر افراد را مدنظر قرار می‌دهیم. از این منظر، نسل ممکن است به واسطه یک رویداد تاریخی و فارغ از اینکه چند سال از عمرش می‌گذرد، قطع شود و نسل جدیدی شکل بگیرد (صدری و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۲۳). شکاف میان-نسلی به تفاوت‌ها و اختلاف نظر میان دو نسل در انتخاب‌های شخصی، عقاید و باورها اشاره دارد که به تعارض و شکاف میان اعضای خانواده میانجامد و به دو نوع شکاف ارزشی میان-نسلی و شکاف هنجاری میان-نسلی تفکیک می‌شود. هنجارها به منزله بازنمایی جمعی از رفتار قابل قبول گروه و همچنین ادراک فردی از رفتار گروه خاص در نظر گرفته می‌شوند. از دیدگاه روانشناسی اجتماعی، هنجارها می‌توانند رفتار را در یک وضعیت خاص یا محیطی به عنوان بازنمایی‌های ذهنی رفتار مناسب هدایت کنند. ارزش‌ها، آرمان‌های انتزاعی و وسیله همبستگی اجتماعی هستند و انتقال ارزش‌ها سبب پیوستگی فرهنگی می‌شود. از آنجا که ارزش‌ها، جهت‌دهنده رفتار و استانداردهای رفتارند، ارزش‌های متفاوت میان نسل‌ها، سبب فاصله افتادن نسل پیشین از نسلی می‌شود که قرار است، جامعه‌پذیر شوند. بنگستون معتقد است که ارزش‌ها حاصل سه سطح اجتماعی‌اند: سطح اول، سطحی است که در آن فرهنگ، مفهومی‌های مطلوب را مشخص می‌کنند. در سطح دوم، خانواده و رویکردهای آن ارزش‌ها و اهداف را مشخص می‌کند. در سطح سوم، جنبه‌های اجتماعی فرعی مانند سطح اقتصادی - اجتماعی، دین، نژاد، شغل، سطح آموزش و غیره نمایانگر است. به عقیده وی والدین در طبقات اجتماعی - اقتصادی خاص به نهادینه‌سازی ارزش‌های خاص در ذهن فرزندان خود می‌پردازند. ادراکات فرزندان از ارزش‌های والدین بستگی به شرایطی دارد که ارزش‌ها را به دست می‌آورند. از مهمترین عوامل تعیین‌کننده ادراک از ارزش‌های والدین میزان توافق ارزشی والدین و فرزندان است. گودناو عنوان می‌کند که قبل از اینکه فرزندان عقاید والدینشان را بپذیرند یا طرد کنند، ابتدا درکی از ارزش‌ها و عقاید والدینشان کسب می‌کنند. وی اظهار می‌دارد پذیرش یا طرد عقاید والدین به عواملی مانند ادراک فرزندان از مناسب بودن ارزش‌ها، انگیزش فرزندان به پذیرش عقاید والدین و ادراک فرزندان از درجه‌ای که والدین تمایل دارند که فرزندان در عقایدشان مشارکت نمایند، بستگی دارد. سگالن نیز بر این باور است که روابط میان والدین و فرزندان آن‌ها، زمانی به بحران و چالش اصلی خود نزدیک می‌شود که فرزندان به سن بلوغ می‌رسند و این زمانی است که توأم با جوانی فرزندان، والدین مسن‌تر شده‌اند. این دوره‌های است که ممکن است الگوهای هنجاری و ارزشی والدین با فرزندان در معرض اختلاف، تعارض و تضاد قرار گیرد. بنابراین احتمال دارد که عدم هماهنگی و اختلاف‌های ارزشی و هنجاری میان والدین و فرزندان به طرق گوناگون در اعتیاد به اینترنت نقش داشته باشد. در چنین شرایطی است که وسایل ارتباطی مانند اینترنت که زمینه تغییرات آنی و موقتی در وقایع و دگرگونی‌های اجتماعی را فراهم می‌آورد، رفتارها و ارزش‌های نسل کنونی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. توانایی نسل جدید در مواجهه با زندگی مدرن و در مقابل، ناتوانی و عدم مهارت نسل‌های بزرگسال با این پدیده و ناکارآمدی نهاد خانواده تأثیرات منفی در هر دو نسل به جا می‌گذارد. چنانکه مان‌هایم اشاره می‌کند ارزش‌های جدید، فرآورده حتمی دو جریان تغییر اجتماعی کلان‌اند: الف (جریان ظهور نسل‌های جدید و ب) جریان توسعه و تحول اجتماعی که مسائل پیش‌بینی نشده و جدید را در مقابل جریان‌های فکری حاکم قرار می‌دهد و در واقع به پارادایمی جدید برای تحلیل نیاز دارد. از نظرمان‌هایم ارزش‌ها و تفکرات از یک سو وابسته به اوضاع اجتماعی و تاریخی دوره‌های متفاوت‌اند و از سوی دیگر، به منزله متغیری مستقل، امکان‌نوسازی و ارزش‌گذاری مجدد به رویه‌های فکری و عمل موجود و تولید جدیدتر سبک زندگی را به صورت تدریجی و ترکیبی فراهم می‌کنند. به این ترتیب،

راه‌های تغییرات اجتماعی را هموار می‌کنند. ما نهایتاً معتقد است که تغییر ارزش‌های قدیم و جدید در هر دوره موجب تعارض جدی نسلی می‌شود و پدیده شکاف نسلی روی می‌دهد (شالچی و کلاهی، ۱۳۹۷: ۱۰۱-۹۹).

اینکلهارت در کتاب خود با عنوان تحول فرهنگی در جامعه پیشرفته صنعتی در مورد تفاوت نسلی چهار فرضیه اساسی دارد که درباره امکان یا عدم امکان شکاف یا گسست نسلی سخن گفته است:

۱. فرضیه چرخه زندگی یا سالخوردگی: تفاوت نسل‌ها یا تفاوت ارزش‌های گروه‌های سنی مختلف، امری طبیعی و مربوط به اقتضائات روان شناختی هر دوره از زندگی است و تفاوت در ارزش‌ها به اقتضای شرایط سنی مربوط می‌شود.

۲. فرضیه دوره‌ای: تفاوت نسل‌ها به فرایند تدریجی تغییر ارزش‌ها در همه گروه‌های سنی با کمی تفاوت از یکدیگر مربوط می‌شود و با انجام اصلاحات بنیادی در ساختارهای اقتصادی و اجتماعی و تغییر شرایط زیست، به تدریج در ارزش‌ها نیز تغییری حاصل می‌شود و افراد در مسیر تحولات ارزش‌ها، با توجه به دوری یا نزدیکی از آن، تغییر می‌کنند. فرضیه گروه سنی: تفاوت نسل‌ها ناشی از تفاوت

۳. نسل جدید با ارزش‌های نسل قبل است که با ورود نسل جدید به عرصه حیات اجتماعی جامعه، ارزش‌های جدید جایگزین ارزش‌های نسل قبل می‌شود.

۴. فرضیه ترکیبی: تفاوت نسل‌ها ناشی از چرخه زندگی، اقتضائات سنی و تغییرات بنیادی در ارزش‌های همه گروه‌های سنی با کمی تغییر از یکدیگر و نیز با تغییر در ارزش‌های نسل جدید، جایگزین ارزش‌های نسل قبل می‌شود.

نظریه اینکلهارت درباره دگرگونی ارزشی پیش‌بینی می‌کند که جایگزینی جمعیت نسل جدید به تدریج به جابجایی بلندمدت ارزش‌های مادی به ارزش‌های فرامادی منجر خواهد شد. این نظریه نه تنها امکان پیش‌بینی جهت دگرگونی در آینده، بلکه دامنه این دگرگونی را که از جایگزینی نسلی انتظار می‌رود، فراهم می‌کند. با توجه به این امر که جایگزینی نسلی تنها عامل درگیر نیست، بلکه مؤلفه‌ای مهم در دگرگونی ارزشی به شمار می‌رود. اینکلهارت ۱۲ سنجه ارزشی را در نظر گرفت که ۶ سنجه آن به ارزش‌های مادی و ۶ سنجه نیز به ارزش‌های غیرمادی مربوط بود. ۶ مقوله‌ای که ارزش‌های مادی را شامل می‌شد عبارت بودند از: حفظ نظم در کشور، مبارزه با افزایش قیمت‌ها، حفظ آهنگ سریع رشد اقتصادی، اطمینان از اینکه کشور نیروهای دفاعی نیرومندی دارد، حفظ اقتصاد با ثبات و مبارزه با تبهکاری و ۶ مقوله‌ای که برای ارزش‌های فرامادی در نظر گرفته شد عبارت بودند از: اعطای حق بیشتر به مردم در تصمیم‌گیری‌های دولت، دفاع از آزادی بیان، اعطای حق بیشتر به مردم در تصمیم‌گیری‌های مربوط به کار و اجتماع، کوشش برای زیباسازی شهرها، حرکت به سوی جامعه‌ای دوستانه‌تر و انسانی‌تر و حرکت به سوی جامعه‌ای که ارزش‌اندیشه‌ها در آن بیش از پول است (افضلی و همکاران، ۱۳۹۷: ۳۱۲).

از نظر وایت وقایع و حوادث بسیار مهم و تکان دهنده در هر جامعه در هر برهه‌ای از زمان سازنده و شکل دهنده نسل‌های تاریخی خاصی است. فرصت‌هایی طلایی که در آن یک جمعی تحت تأثیر مشترک یک حادثه قرار می‌گیرند و همه تمرکزها و نگاه‌ها را متوجه خودش می‌کند. این افراد مشترک یک حافظه مشترک تاریخی در مورد سرنوشت خود در ارتباط با آن حادثه یا واقعه دارند. این مجموعه مشترک تداعی کننده یک نسل است. وایت در کتاب خارج از دهه شصت بیان می‌کند که نسل به واسطه پیدایش بعضی از وقایع و حوادث ساخته می‌شود نظیر: واقعه فراموش نشدنی (مثل جنگ شهری، مصیبت طبیعی یا خودکشی رهبر سیاسی یا هر حادثه سیاسی)، عوامل سیاسی یا فرهنگی مهم که بیانگر واقعه فراموش نشدنی است، تغییر

ناگهانی در ساختار جمعیت که زمینه ساز توزیع جدید در منابع جدید است، و شکل‌گیری فاصله طبقاتی جدید (افضلی و همکاران، ۱۳۹۷: ۳۱۴).

پیشینه و مطالعات مقدماتی پژوهش

در این بخش از پژوهش تلاش شد تا کلیه‌ی پژوهش‌های صورت گرفته در حوزه‌ی کودک و نوجوان که در داخل و خارج از کشور در ده سال گذشته صورت پذیرفته است مورد بررسی قرار گیرد. این اولاً به منظور ایجاد یک بانک اطلاعاتی از کلیه پژوهش‌های کودک و نوجوان و سپس به منظور شناسایی مسائل کودکان و نوجوانان از طریق مسائل پر تکرار است؛ چرا که در هر پژوهش گوناگون به یک یا چند مسائل این دو گروه پرداخته شده است و با بررسی کلیه پژوهش‌های صورت گرفته در این حوزه می‌توان به لیستی از مسائل آنان دست یافت. سپس این لیست از مقالات با توجه به موضوعات مختلف درسته بندی شده است. بخشی از تحقیقات به عنوان پیشینه در این فرصت ارائه شده و بخشی دیگر در قالب فایل اکسل در پیوست به مرکز ارائه شده است.

تحقیقات با مضمون مسائل اصلی نوجوانان:

- سایت verywell family در مقاله‌ی در سال ۲۰۲۰ ده مشکل اجتماعی که نوجوانان امروز با آن دست و پنجه نرم می‌کنند را مشخص کرده است. نویسنده معتقد است تکنولوژی مناسباتی را که نوجوانان با آن روبه‌رو هستند تغییر داده است. ده مسئله‌ی رو به روی نوجوانان را به شرح زیر توصیف می‌کند:

۱. افسردگی: با توجه به تحقیقات موسسه ملی سلامت روان، حدود ۳,۲ میلیون نوجوان در ایالات متحده حداقل یک دوره افسردگی اساسی در سال ۲۰۱۷ داشته‌اند. این بدان معناست که حدود ۱۳ درصد از نوجوانان ممکن است قبل از رسیدن به بزرگسالی افسردگی را تجربه کنند. تجزیه و تحلیل مرکز تحقیقات پیو گزارش داد که نرخ افسردگی در میان نوجوانان، به ویژه در دختران، در دهه گذشته افزایش یافته است.
۲. قلدری: بر اساس مرکز ملی آمار آموزش، حدود ۲۰ درصد از نوجوانان در ایالات متحده در سال ۲۰۱۷ قلدری را تجربه کردند. یک توضیحی که تحقیقات برای این موضوع ذکر کرده است، افزایش استفاده از رسانه‌های اجتماعی توسط نوجوانان است که قلدری را بسیار عمومی‌تر و فراگیرتر کرده است. در واقع، آزار و اذیت اینترنتی جایگزین قلدری به عنوان نوع رایج آزار و اذیت نوجوانان شده است.
۳. فعالیت جنسی: بر اساس داده‌های نظارت بر رفتار خطرآفرین جوانان در سال ۲۰۱۷، ۳۹,۵ درصد از دانش‌آموزان دبیرستانی گزارش دادند که از نظر جنسی فعال هستند. این بدان معناست که فعالیت جنسی در دهه گذشته اندکی کاهش یافته است.

۴. استفاده مواد مخدر: در سال ۲۰۱۷، حدود ۶ درصد از دبیرستانی‌ها گزارش دادند که روزانه ماری جوانا مصرف می‌کنند. استفاده از ماری جوانا از مصرف سیگار در نوجوانان بیشتر است. این تصور جدید ممکن است به دلیل تغییر قوانین پیرامون ماری جوانا باشد.
 ۵. استفاده از الکل: از سال ۲۰۱۷، مصرف الکل و مصرف زیاد الکل کاهش قابل توجهی در بین نوجوانان نشان داد. علیرغم کاهش، ۲۹,۳ درصد از دانش‌آموزان سال آخر دبیرستان همچنان در یک ماه گذشته مشروبات الکلی مصرف کرده‌اند.
 ۶. چاقی: بر اساس گزارش مرکز کنترل و پیشگیری از بیماری، حدود ۲۰ درصد از نوجوانان ۱۲ تا ۱۹ ساله چاق هستند.
 ۷. مشکلات تحصیلی: طبق مرکز ملی آمار آموزش، حدود ۵ درصد از دانش‌آموزان دبیرستانی هر ساله دبیرستان را ترک می‌کنند، که می‌تواند تأثیر بسزایی در آینده یک جوان داشته باشد.
 ۸. فشار همتایان: در حالی که فشار همسالان موضوع جدیدی نیست، رسانه‌های اجتماعی آن را به سطح جدیدی می‌آورند. به‌عنوان مثال، ارسال پیامک دلیل اصلی نگرانی است زیرا بسیاری از نوجوانان عواقب مادام‌العمری را که به اشتراک‌گذاری عکس‌های صریح می‌تواند بر زندگی آن‌ها داشته باشد، درک نمی‌کنند. اما اشتراک‌گذاری عکس‌های نامناسب تنها چیزی نیست که بچه‌ها تحت فشار قرار می‌گیرند. بیشتر و بیشتر بچه‌ها برای داشتن رابطه جنسی، مواد مخدر و حتی آزار و اذیت بچه‌های دیگر تحت فشار قرار می‌گیرند.
 ۹. شبکه‌های اجتماعی: فیس‌بوک، اینستاگرام و توییتر می‌توانند راه‌های عالی برای ارتباط نوجوانان با یکدیگر باشند. اما رسانه‌های اجتماعی به دلایل مختلفی می‌توانند مشکل‌ساز باشند. به‌عنوان مثال، رسانه‌های اجتماعی می‌توانند نوجوانان شما را در معرض آزار و اذیت سایبری، شرمساری و موارد دیگر قرار دهند. رسانه‌های اجتماعی می‌توانند تأثیر منفی بر روابط دوستانه داشته باشند و نحوه قرارگیری نوجوانان را تغییر می‌دهند. حتی می‌تواند بر سلامت روان آن‌ها تأثیر بگذارد. اما، مهم نیست که چه اقدامات احتیاطی انجام می‌دهید، نوجوانان همچنان احتمالاً در معرض افراد ناخوشایند، تصاویر ناسالم و محتوای جنسی آنلاین قرار می‌گیرند.
 ۱۰. خشونت روی صفحه نمایش: نوجوانان در یک مقطع زمانی شاهد برخی رسانه‌های خشونت‌آمیز خواهند بود و این فقط تلویزیون، موسیقی و فیلم نیستند که خشونت را به تصویر می‌کشند. بسیاری از بازی‌های ویدئویی خشونت‌آمیز امروزی صحنه‌های وحشتناک و اعمال تجاوزکارانه آزاردهنده را به تصویر می‌کشند.
- طبق گزارش نوجوانان و سلامت روان ۱۷ نوامبر ۲۰۲۱ سازمان جهانی بهداشت در سطح جهان، از هر هفت نوجوان ۱۰ تا ۱۹ ساله، یک نفر دچار اختلال روانی است که ۱۳ درصد از بار جهانی بیماری را در این گروه سنی تشکیل می‌دهد. افسردگی، اضطراب و اختلالات رفتاری از علل اصلی بیماری و ناتوانی در میان نوجوانان هستند. همچنین خودکشی چهارمین عامل مرگ و میر در بین ۱۵ تا ۱۹ سال است. عواقب ناتوانی در رسیدگی به شرایط بهداشت روانی نوجوانان تا بزرگسالی گسترش می‌یابد و سلامت جسمی و روانی را مختل می‌کند و فرصت‌های زندگی رضایت‌بخش را در بزرگسالی محدود می‌کند.
- این گزارش محافظت از نوجوانان در برابر ناملایمات، ترویج یادگیری اجتماعی-عاطفی و بهزیستی روان‌شناختی، و اطمینان از دسترسی به مراقبت‌های بهداشت روانی برای سلامت و رفاه آن‌ها در دوران نوجوانی و بزرگسالی حیاتی است.

- مشاور مدرسه بین‌المللی JBCN در گزارشی با عنوان مشکلات رایج نوجوانان و راه‌حل‌های آن‌ها مشکلات رایج نوجوانی که امروزه نوجوانان با آن مواجه هستند را معمولاً به موارد زیر مربوط می‌داند:

عزت‌نفس و تصویر بدن
فشار
قلدری
افسردگی
اعتیاد سایبری
نوشیدن و سیگار کشیدن
بارداری نوجوان
بلوغ زودرس
رفتارهای سرکش
فشار و رقابت هم‌تایان

به اعتقاد او جای تعجب نیست که همه این مشکلات رایج نوجوانان به‌نوعی با یکدیگر مرتبط هستند. اما به این معنا نیست که داشتن یکی به دیگری منجر می‌شود. او در ادامه راه‌حل‌هایی برای کنترل این موضوعات ارائه می‌دهد.

- شارلولوی (۲۰۲۰) در مقاله‌ای با عنوان مقدمه‌ای بر مشکلات نوجوانان به بررسی مسائل مهم نوجوانان می‌پردازد. شایع‌ترین مشکلات در میان نوجوانان مربوط به رشد و تکامل، مدرسه، بیماری‌های دوران کودکی است که تا نوجوانی ادامه می‌یابد، اختلالات سلامت روان، و پیامدهای رفتارهای خطرناک یا غیرقانونی از جمله آسیب و عواقب کارهای غیرقانونی، بارداری، بیماری‌های عفونی و اختلالات مصرف موادمست. صدمات غیر عمد ناشی از تصادفات وسایل نقلیه موتوری و صدمات ناشی از خشونت بین فردی را نیز می‌توان از علل اصلی مرگ‌ومیر و ناتوانی در بین نوجوانان دانست. او در ادامه اشاره می‌کند که سازگاری روانی اجتماعی مشخصه این مرحله از رشد است زیرا حتی افراد عادی نیز با مسائل مربوط به هویت، استقلال، تمایلات جنسی و روابط دست و پنجه نرم می‌کنند. اختلالات روانی اجتماعی در دوران نوجوانی بیشتر از دوران کودکی است و بسیاری از رفتارهای ناسالم در دوران نوجوانی شروع می‌شود. داشتن اختلالات خوردن، رژیم غذایی نامناسب، چاقی، مصرف مواد و رفتار خشونت‌آمیز می‌تواند منجر به مشکلات حاد سلامتی، اختلالات مزمن یا عوارض بعدی در زندگی شود.

- سازمان بهداشت جهانی در ژوئن ۲۰۲۱ در مقاله‌ای به بررسی سلامت نوجوانان و جوانان پرداخته است. در این مقاله مسائل اصلی نوجوانان در حوزه بهداشت شامل جراحات، خشونت، سلامت روان، استفاده از الکل و مواد مخدر، استفاده از تنباکو، HIV و ایدز و سایر بیماری‌های عفونی، بارداری و زایمان، کمبودهای تغذیه‌ای و ریزمغذی‌ها، سوءتغذیه و چاقی، فعالیت بندی و حقوق نوجوانان معرفی شده‌اند.

- ساگاری گونگالا و می‌شل بویر (۲۰۲۱) در مقاله‌ای ۱۱ مشکل رایج نوجوانی و راه‌حل‌های آن‌ها را مورد بررسی قرار داده‌اند که عبارت از تغییرات فیزیکی، تغییرات عاطفی و مشکلاتش، تغییر رفتار، استفاده و سوءمصرف مواد، چالش‌های آموزشی، مشکلات سلامت، مشکلات روانی، مشکلات اجتماعی و روابط اجتماعی، سلامت جنسی - بارداری ناخواسته و بیماری‌های مقاربتی، اعتیاد به فضای مجازی و پرخاشگری و خشونت است.

- بر اساس گزارش DCP3 در سال ۲۰۱۸ درباره اولویت‌های سلامت نوجوانان، اولویت‌های سلامت نوجوانان شامل تغذیه و وزن، فعالیت فیزیکی، مصرف الکل، تنباکو و مواد مخدر، سلامت جنسی، باروری و حقوق، آسیب‌های ناشی از تصادفات جاده‌ای، سلامت روانی و خشونت می‌باشد.

- رجینا گوتولد و همکاران (۲۰۲۰) در مقاله‌ای به بررسی حوزه‌های اولویت دار برای سنجش سلامت نوجوانان پرداخته‌اند. داده‌های این پژوهش با استفاده از روش دلفی جمع‌آوری گردیده است. یافته‌ها نشان می‌دهد حوزه‌های بهداشتی اولویت دار که توسط نمایندگان جوانان شناسایی شده است شامل مسائل بهداشتی نوجوانان را به عنوان اختلالات/مشکلات روانی شناسایی کردند، وضعیت وزن، خشونت بین فردی، و بیماری‌های پوستی. مهم‌ترین عوامل مؤثر بر سلامت نوجوانان عبارت بودند از حمایت والدین، رسانه‌های اجتماعی/اینترنت دانش در مورد سلامت جنسی، خواب، مصرف الکل و استفاده از تنباکو است.

- عامریان، فاطمه (۱۳۹۸) در پژوهشی به بررسی اولویت‌های پژوهش و تولید برنامه برای نوجوانان در صداوسیما پرداخته است. این پژوهش با هدف شناخت اولویت‌ها و موضوعات پژوهش و برنامه‌سازی برای مخاطبان نوجوان و ارائه آگاهی‌های لازم به برنامه سازان صداوسیما انجام شده است. این پژوهش کیفی با رویکردی چندروشی و با استفاده از روش‌های اسنادی و میدانی شامل مطالعه منابع موجود، مراجعه به مدارس، سازمان‌ها و دستگاه‌های ذی‌ربط و مصاحبه عمیق با کارشناسان، صورت گرفته است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد نیازهای نوجوانان، ارتباط آنان با خانواده، باورهای دینی، شکل‌گیری هویت، اهمیت تغذیه سالم و فعالیت‌های ورزشی، رفتارهای پرخطر و انواع آسیب‌های اجتماعی، گرایش به دخانیات و مواد الکلی، اعتیاد و سوءمصرف داروها و عواقبی نظیر مشکلات تحصیلی، افسردگی و فرار از منزل، عمده‌ترین اولویت‌ها و مسائل نوجوانان در استان مازندران به شمار می‌روند که می‌توانند به عنوان اولویت‌های پژوهش و برنامه‌سازی مدنظر متصدیان صداوسیما و به ویژه رسانه استانی قرار گیرند. در پایان، بر اساس این اولویت‌ها، موضوع‌ها و سوژه‌هایی نیز برای برنامه‌سازی پیشنهاد شده است.

- هزارجریبی و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی به بررسی نیازها، علایق و اولویت‌های دختران نوجوان شهر تهران پرداخته‌اند. داده‌ها با استفاده از روش اکتشافی و پیمایشی جمع‌آورده شده است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که نیاز به اعتماد عمومی و اعتماد نهادی بالاترین اهمیت و اولویت را برای دختران می‌دهند. از میان انواع موسیقی، نوجوانان موسیقی پاپ را ترجیح می‌دهند. گردش با دوستان به روش‌های دیگر گذران اوقات فراغت اولویت دارد و فیلم‌های کمدی و شاد برای آن‌ها اولویت دارد. پایگاه اقتصادی خانواده با تعداد کمتری از نیازهای نوجوانان دختر رابطه معنادار دارد. سرمایه فرهنگی و سن (مقطع تحصیلی) به ترتیب روابط معنادار بیشتری را نشان می‌دهند.

- نرگس، عرب مقدم و همکاران (۱۳۹۴) در مقاله‌ای به بررسی مشکلات و مسائل جوانان و نوجوانان و اولویت‌بندی آن‌ها (نمونه‌ی مورد مطالعه شهر شیراز) پرداختند. در این پژوهش با شیوه پیمایشی تلاش شد تا مسائل و مشکلات جوانان و نوجوانان شناسایی و اولویت‌بندی گردد. حجم نمونه در این پژوهش ۴۰۰ نفر از جوانان و نوجوانان دختر و پسر ۲۹-۱۴ ساله ساکن شیراز بودند که بر اساس نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند. بدین منظور در پرسشنامه محقق ساخته مشکلات و مسائل به شش دسته زیر تقسیم گردیده‌اند: مسائل و مشکلات فردی- روانی؛ خانوادگی؛ اقتصادی- شغلی؛ آموزشی- تحصیلی؛ مسائل مربوط به ازدواج؛ و نیز مسائل و مشکلات اجتماعی- فرهنگی. آزمودنی‌ها میزان اهمیت هر کدام را بر اساس طیف لیکرت مشخص

نمودند. نتایج گروه نوجوانان، گروه جوانان، گروه دختران، و گروه پسران نشان داد که مسائل و مشکلات اجتماعی-فرهنگی، در رتبه اول اهمیت قرار دارد. اولویت‌های بعدی در نوجوانان مسائل و مشکلات فردی-روانی، آموزشی-تحصیلی، اقتصادی-شغلی، مسائل مربوط به ازدواج و مسائل خانوادگی؛ در جوانان مسائل و مشکلات فردی-روانی، اقتصادی-شغلی، ازدواج، آموزشی-تحصیلی و مسائل خانوادگی؛ در دختران مسائل و مشکلات فردی-روانی، اقتصادی-شغلی، مسائل مربوط به ازدواج، آموزشی-تحصیلی و مسائل خانوادگی؛ در پسران مسائل و مشکلات اقتصادی-شغلی، فردی-روانی، مسائل مربوط به ازدواج، آموزشی-تحصیلی و مسائل خانوادگی بودند.

- مرکز نابو به عنوان موسسه‌ای برای ارزیابی فرآیند یادگیری دانش‌آموزان به بررسی موضوعات گوناگون در ارتباط با یادگیری دانش‌آموزان می‌پردازد. در مقاله‌ای به بررسی مشکلات نوجوانان و راه‌حل آن‌ها پرداخته است. این مقاله مسائل و مشکلات نوجوانان را به شرح زیر توصیف می‌کند:

دسته‌بندی مسائل و مشکلات نوجوانان

دسته اول: مشکلات بدنی و جسمی نوجوانان نظیر احساس خستگی مداوم، ظهور تمایلات جنسی و چگونگی ارضای آن، عدم تناسب اندام، بی‌خوابی و ...

دسته دوم: مشکلات شخصیتی و روانی نوجوانان نظیر پرخاشگری و عصبانیت، حقارت، خجالت‌زدگی، عدم اعتماد به نفس، انرژی و هیجان افراطی و ...

دسته سوم: مشکلات خانوادگی نوجوانان نظیر مشاجره، بحث با اعضای خانواده، فاصله زیاد سنی با والدین، احساس تنهایی، عدم اعتماد، محدودیت آزادی، تنبیه جسمانی، تحقیر و سرزنش و ...

دسته چهارم: مشکلات اجتماعی و روابطی نوجوانان نظیر عدم اعتماد به نفس، ناشیگری، احساس ناکامی در راستای موفقیت، ترس از پذیرش مسئولیت‌های جدید، نگرانی و تنش و ...

دسته پنجم: مشکلات دینی و اعتقادی نوجوانان نظیر تردید، شک، ترس از مرگ، بی‌رغبتی در کسب اطلاعات دینی، نداشتن معیار و راهنمای درست و ...

دسته ششم: مشکلات تحصیلی و مدرسه‌ای نوجوانان نظیر تنبیه و آزار معلمان، عدم تمرکز، ترس و تنش امتحان، تنفر از درس، سرزنش، مقایسه، دعوا با همکلاسیان خود و ...

دسته هفتم: مشکلات مهارتی نوجوانان نظیر ترس و نگرانی دائمی برای موفقیت شغلی، سردرگمی در انتخاب رشته تحصیلی مناسب برای شغل آینده، نگرانی از وضعیت حقوق و درآمد زندگی و ...

- افسانه نراقی زاده در کتابی به بررسی مسائل نوجوانان و جوانان پرداخته است. او در این کتاب مسائل نوجوانان را شامل ارتباطات، مدرسه، اختلالات روان‌شناختی و رفتاری (شامل افسردگی، پرخاشگری، اضطراب و اعتیاد)، هویت و ازدواج می‌داند که به هر یک از این موضوعات در قالب فصلی در کتاب پرداخته شده است.

- لورن گیلیس و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهشی به بررسی اولویت‌های تحقیق برای فعالیت بدنی کودک و نوجوان و رفتارهای بی‌تحرك: دیدگاهی بین‌المللی با استفاده از رویه دلفی دوقلو پرداخته‌اند. هدف آن دستیابی به اجماع بین‌المللی در مورد اولویت‌های تحقیقاتی در زمینه فعالیت بدنی کودکان و نوجوانان و رفتار بی‌تحرك است. یافته‌ها یک مجموعه رتبه‌بندی شده از ۲۹ اولویت پژوهشی در فعالیت بدنی کودک و نوجوان و رفتار بی‌تحرك ارائه می‌دهد. به‌عنوان مثال، سه اولویت اول رتبه‌بندی شده عبارت‌اند از: توسعه مداخلات مؤثر و پایدار برای افزایش فعالیت بدنی کودکان در درازمدت؛ سیاست و یا تغییر محیطی و تأثیر آن‌ها بر فعالیت بدنی و رفتار بی‌تحرك کودکان؛ و مطالعات طولی و آینده‌نگر تأثیرات مستقل فعالیت بدنی و رفتار بی‌تحرك بر سلامتی.

- جیسون ام. ناگاتا و همکاران (۲۰۱۶). هدف این پژوهش انجام فرآیندی به رهبری متخصص برای شناسایی اولویت‌های پژوهشی برای هشت حوزه سلامت نوجوانان در کشورهای با درآمد کم و متوسط است. حوزه‌های سلامت ویژه نوجوانان شامل پیشگیری و مدیریت بیماری‌های واگیر، آسیب‌ها و خشونت، سلامت روان، مدیریت بیماری‌های غیر واگیر، تغذیه، فعالیت بدنی، مصرف مواد، و سلامت هست. یافته‌ها در سراسر حوزه‌های بهداشتی، سؤالات اصلی ادغام خدمات بهداشتی، جمعیت‌های آسیب‌پذیر، و پلت فرم‌های مختلف سلامت (مانند مراقبت‌های اولیه، مدارس، خانواده‌ها/والدین، و رسانه‌های تعاملی) را برجسته می‌کند.

- می‌شل جی هندین و همکاران (۲۰۱۲) در پژوهشی به تعیین اولویت‌های تحقیقاتی برای سلامت جنسی و باروری نوجوانان در کشورهای با درآمد کم و متوسط پرداخته‌اند. روش اولویت‌بندی ابتکار تحقیقاتی سلامت و تغذیه کودک (CHNRI) ۱ برای به دست آوردن اطلاعات از نزدیک به ۳۰۰ محقق، مدیر برنامه‌های سلامت و اهداکنندگان با سوابق و تجربیات جمع‌آوری گردیده است. در یک فرآیند سه مرحله‌ای از این کارشناسان خواسته‌شده تا حوزه‌های نتیجه را به ترتیب اهمیت رتبه‌بندی کنند. سؤالات تحقیق را در هر حوزه تنظیم کنید و سؤالات فرموله شده را رتبه‌بندی کنید. هفت حوزه سلامت جنسی و باروری نوجوانان به عنوان مهم اولویت‌ها شناسایی شده‌اند که عبارت از سلامت مادر، پیشگیری از بارداری، خشونت مبتنی بر جنسیت، درمان و مراقبت از بیماران مبتلا به عفونت ویروس نقص ایمنی انسانی (HIV)، سقط جنین، ادغام برنامه ریزی خانواده و خدمات مرتبط با HIV و عفونت‌های مقاربتی می‌باشد.

- یزدان پرست یلدا و بادامی رخساره (۱۳۹۸) در پژوهشی به بررسی اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر ترک ورزش‌های تیمی در نوجوانان بر اساس جنسیت می‌پردازند. هدف پژوهش اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر ترک ورزش‌های تیمی بر اساس جنسیت است. ۲۰۰ نوجوان ترک کننده ورزش‌های تیمی (۱۰۰ نفر مرد و ۱۰۰ نفر زن) که بین ۲ تا ۱۰ سال سابقه شرکت در ورزش‌های تیمی داشتند، پرسش‌نامه تعدیل‌شده عوامل مؤثر بر ترک ورزش حیدری، بادامی، بلوچ و دافی (۲۰۱۴) را پر کردند. روایی و پایایی این پرسش‌نامه سنجیده و تأیید شد. این پرسش‌نامه دارای هفت خرده مقیاس عوامل آموزشی، اجرایی، اجبارها و محدودیت‌های تحصیلی و کاری، جنبه‌های انگیزشی، محیط اجتماعی، انتخاب فعالیت‌های دیگر و عوامل اقتصادی بود. یافته‌ها با تی تک نمونه و فریدمن تحلیل شد. نقش عوامل آموزشی و اقتصادی در مردان و نقش عوامل اقتصادی، محیط اجتماعی و اجبارها و محدودیت‌های تحصیلی و کاری در زنان بالاتر از سطح متوسط بود. اولین اولویت در مردان عامل اقتصادی و در زنان عامل اجبارها و محدودیت‌ها بود. یافته‌های این مطالعه نشان داد که اولویت دلایل ترک ورزش در زنان و مردان متفاوت است.

- موسسه‌ی سلامت ذهن ZUI مسائل عمده‌ای که نوجوانان با آن روبرو هستند را مسائل زیر بیان می‌کند:
خودکشی نوجوان

قلدری سایبری و قلدری در مدرسه

اعتیاد به اینترنت و آنلاین

نوجوانان و جنسیت

نوجوانان و سوءمصرف مواد

نوجوانان و حشیش

نوجوانان و مواد افیونی

اختلالات اشتها

بازی‌های ویدئویی خشونت‌آمیز

نوجوانان در حال تماشای پورن

خشونت در تلویزیون

خشونت در خانه

فرهنگ خشونت‌آمیز

- جنیفر اودانل و همکارانش (۲۰۲۱) در مقاله‌ای سایت [veyrwell mind](http://veyrwellmind.com) مسائل رایجی که نوجوانان با آن روبرو هستند را مطرح سپس چگونگی کمک والدین و مراقبان را به آن‌ها تشریح می‌کند. که این مسائل عبارت از ریسک‌پذیری، استفاده از مواد، افسردگی و اضطراب، چاقی، مسائل مربوط به عزت‌نفس و نظارت ناکافی می‌باشند.

- لولو کوبسی و همکارانش (۲۰۲۱) در پژوهشی به تعیین اولویت‌های پژوهشی برای سلامت جنسی، باروری، مادر، نوزاد، کودک و نوجوان در محیط‌های بشردوستانه پرداخته‌اند. یک طرح ترکیبی از روش ابتکار تحقیقات سلامت و تغذیه کودک (CHNRI) برای درخواست سؤالات تحقیقی اولویت دار در حوزه‌های سلامت جنسی، باروری، مادر، نوزاد، کودک و نوجوان (SRMNCAH) در محیط‌های بشردوستانه استفاده شده است. یافته‌ها نشان می‌دهد نیازهای داده، استراتژی‌ها و رویکردهای مداخله مؤثر، و همچنین کارایی و کیفیت بیشتر در طول ارائه مراقبت در محیط‌های بشردوستانه در اولویت قرار دارند.

- دایان دی آندا و همکاران (۲۰۰۶) در پژوهشی به بررسی برداشت والدین و نوجوانان لاتین تبار از نیازها و مسائل نوجوانان در جامعه خود پرداخته‌اند. تجزیه و تحلیل عاملی نشان داد والدین و نوجوانان همان شش عامل را شناسایی و اولویت‌بندی کردند: آموزش و برنامه‌ریزی شغلی، سوءاستفاده و قربانی شدن، مشکلات رفتاری نوجوانان، تمایلات جنسی نوجوانان، عوامل استرس‌زای اجتماعی-اقتصادی، و روابط. با این حال، رتبه‌بندی والدین برای همه عوامل بالاتر بود، که نشان‌دهنده سطح بالاتر نگرانی است. این مقاله تفاوت‌ها را بر اساس سن/نسل (والدین در مقابل نوجوانان)، بر اساس وضعیت مهاجر در مقابل بومی، و بر اساس نوع دوتایی بر اساس دومی تحلیل می‌کند (یعنی نوجوان متولد ایالات متحده/والد متولد ایالات متحده، نوجوان متولد ایالات متحده/والد مهاجر، نوجوان مهاجر/والد مهاجر) بررسی کرده‌اند.

- قاسمی (۱۳۹۹) در پژوهشی به بررسی اختلالات روانی، مشکلات رفتاری و انواع درمان‌های آن در دوران نوجوانی پرداخته است. او در این پژوهش مشکلات رفتاری نوجوانان را شامل خودکشی، سوءمصرف مواد، بزهکاری و مشکلات سلوک (پرخاشگری، تکانشگری، فرار از خانه و مدرسه) و اختلالات روانی را شامل افسردگی، اختلال خوردن (پرخوری یا کم‌خوری)، اعتیاد و

وابستگی به اینترنت، تلفن‌های هوشمند و شبکه‌های مجازی و اختلالات اضطرابی معرفی می‌کند و سپس درمان‌هایی برای حل آن‌ها ارائه می‌دهد.

- دانیل تی ال شک و همکارانش (۲۰۱۱) در پژوهشی به مروری کوتاه بر مشکلات رشد نوجوانان در هنگ کنگ پرداخته‌اند. در این مقاله چندین مشکل رشدی نوجوانان در هنگ کنگ به‌طور خلاصه بررسی می‌شود. ابتدا، روند رو به افزایش سوءمصرف مواد در نوجوانان شرح داده شده است. دوم، مشکلات استفاده از اینترنت و اعتیاد به اینترنت در بین جوانان بررسی می‌شود. سوم، روندهای نگران‌کننده در تمایلات جنسی نوجوانان شناسایی شده است. چهارم، پدیده‌های قلدری در بین جوانان بررسی می‌شود. در نهایت، پدیده‌های مربوط به جهت‌گیری مادی نوجوان مورد توجه قرار می‌گیرد. با اشاره به این مشکلات رشدی نوجوانان، راه‌حل‌های ممکن به‌طور مختصر به ویژه با اشاره به دیدگاه اکولوژیکی مورد بحث قرار می‌گیرد.

- موسسه مشاوره‌ی حرفه‌ای استرالیا (۲۰۱۰) چالش‌های نوجوانان را این‌گونه توصیف می‌کند:

۱. چالش‌های بیولوژیکی: در چالش‌های بیولوژیکی، تغییراتی است که به دلیل ترشح هورمون‌های جنسی که بر احساسات تأثیر می‌گذارد، رخ می‌دهد. تغییرات خلقی می‌تواند افزایش یابد، که می‌تواند بر روابط هم در خانه با والدین و خواهر و برادر و هم از نظر اجتماعی یا مدرسه تأثیر بگذارد.

۲. چالش‌های شناختی: پیازه در نظریه رشد اجتماعی خود معتقد بود که نوجوانی زمانی است که جوانان از «عملیات انضمامی» به «عملیات رسمی» رشد شناختی پیدا می‌کنند. بنابراین آن‌ها قادر به مقابله با ایده‌ها، مفاهیم و نظریه‌های انتزاعی هستند. با این حال، ایجاد اعتماد به نفس با استفاده از این مهارت‌های تازه به دست آمده زمان می‌برد و ممکن است در قضاوت اشتباه کنند. یادگیری از طریق موفقیت و شکست بخشی از چالش فرآیند یادگیری برای نوجوان است. نوجوانان خودم‌محور هستند، آن‌ها می‌توانند خودآگاه شوند. فکر می‌کنند که توسط دیگران تماشا می‌شوند، و در مواقع دیگر می‌خواهند طوری رفتار کنند که گویی در یک صحنه مرکزی هستند و برای تماشاگرانی که وجود ندارند اجرا می‌کنند. به‌عنوان مثال، مانند یک بت موسیقی عمل می‌کنند، آهنگ‌های مورد علاقه خود را در اتاق خود می‌خوانند، با تمام مراحل رقص همراه. نوجوانان در دنیای خصوصی خود زندگی می‌کنند که ممکن است فکر کنند شکست‌ناپذیر هستند و نمی‌توانند صدمه ببینند. با این حال، این نیز می‌تواند به این دلیل باشد که در سن خود، آن‌ها با مرگ و میرهای زیادی دست و پنجه نرم نکرده‌اند و مرگ و میر روح انسان هنوز یک واقعیت نیست. همه این‌ها بخشی از فرآیند پیچیده تبدیل شدن به فردی مجزا و منحصر به فرد است. متأسفانه، این باورها می‌تواند آن‌ها را به این باور برساند که هیچ کس قادر به درک آن‌ها نیست، یا نمی‌داند که چه احساسی دارند. این جنبه می‌تواند پیامدهای مهمی برای مشاوران داشته باشد.

۳. چالش‌های روانی: چالش‌های روان‌شناختی که نوجوان باید با آن‌ها کنار بیاید، حرکت از کودکی به بزرگسالی است. فرد جدیدی در حال ظهور است، جایی که قوانین تغییر می‌کند، شاید مسئولیت‌های بیشتری بر دوش او گذاشته می‌شود به طوری که اکنون باید استاندارد خاصی از رفتار حفظ شود. پاسخگویی در حال تبدیل شدن به یک انتظار از مفهوم والدین و حقوقی است. در دوران نوجوانی، فرآیند فردیت رخ می‌دهد که شامل توسعه استقلال نسبی از روابط خانوادگی، با ضعیف شدن پیوندها با اشیاء و افرادی است که قبلاً برای نوجوان مهم بودند، همراه با افزایش ظرفیت و

انتظارات اجتماعی برای ایفای نقشی کاربردی عضوی از جامعه بزرگسالان است. همان طور که نوجوانان به سفر خود یابی خود ادامه می‌دهند، باید پیوسته خود را با تجربیات جدید و همچنین سایر تغییراتی که از نظر بیولوژیکی و اجتماعی برای آن‌ها اتفاق می‌افتد سازگار کنند. این می‌تواند هم استرس زا و هم اضطراب‌آور باشد. بنابراین تعجب‌آور نیست که نوجوانان می‌توانند تحمل تغییر را کاهش دهند. از این رو، تعدیل رفتارهایشان که گاهی با نوسانات خلقی نامناسب و طغیان‌های عصبانیت نشان داده می‌شود، به طور فزاینده‌ای دشوارتر می‌شود.

- احمدی (۱۳۸۹) در مقاله‌ای به بررسی آسیب‌پذیری فرهنگی، اجتماعی و تربیتی در نوجوانان و جوانان پرداخته است یافته‌ها نشان می‌دهد. بیش‌ترین آسیب‌پذیری به-ترتیب در ابعاد نگرش زن سالاری و تساوی-نگری زن و مرد، ضعف در برنامه اوقات فراغت و اوقات فراغت آسیب‌زا، گرایش به لذت طلبی و مادی‌گرایی دیده شد.

- رضا قلی زاده (۱۳۹۹) در این پژوهش به شناسایی و بررسی آسیب‌های اجتماعی نوجوانان از دیدگاه کارشناسان و نقش رسانه در پیشگیری و کنترل این آسیب‌ها می‌پردازد. یافته‌ها نشان می‌دهند که مهم‌ترین آسیب‌های اجتماعی نوجوانان شامل آسیب‌های فردی، آسیب‌های محیطی، آسیب‌های نوپدید در حوزه فضای مجازی و آسیب‌های مدیریتی و حاکمیتی است. عوامل فردی و روانی مؤثر در بروز آسیب‌های اجتماعی نوجوانان به دو دسته عوامل درونی (خود) و بیرونی (محیط) تقسیم‌بندی می‌شوند. از مهم‌ترین عوامل اجتماعی و فرهنگی می‌توان به عوامل ساختاری و حاکمیتی، ارتباط با گروه همسالان، انتقال ارزش‌های جوامع غربی به کشور، در نتیجه پیشرفت‌های رسانه‌ای و کم رنگ شدن اخلاق و ارزش‌های جهان‌شمول اشاره کرد. آسیب‌های نوپدید از پیامدهای ظهور و توسعه فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی هستند و عناصر آموزشی، خانوادگی، فردی، اجتماعی و سیاسی در بروز این‌گونه پدیده‌ها نقش دارند.

- جعفری (۱۳۹۵) هدف از پژوهش حاضر، بررسی آسیب‌های ناشی از عضویت و فعالیت در شبکه‌های اجتماعی در میان نوجوانان و جوانان شهر اردبیل بوده است. نتایج این پژوهش نشان داد که بین میزان عضویت و فعالیت در شبکه‌های اجتماعی با افت تحصیلی، اعتیاد اینترنتی، بحران هویت، به خطر افتادن سلامت جسمی، گوشه‌گیری و نداشتن تمرکز، همبستگی مستقیم وجود دارد به این معنا که هر اندازه میزان عضویت و فعالیت در شبکه‌های اجتماعی بیشتر باشد، این عوارض افزایش بیشتری می‌یابد. همچنین بین میزان عضویت و فعالیت نوجوانان و جوانان در شبکه‌های اجتماعی با عواطف خانوادگی و ارتباطات واقعی کاربران همبستگی معکوس وجود دارد؛ به این معنا که هر چه میزان عضویت و فعالیت در شبکه‌های اجتماعی بیشتر باشد، میزان عواطف خانوادگی و ارتباطات واقعی آنان کمتر خواهد شد.

- روحانی و کشاورز (۱۳۹۸) در مقاله‌ای به بررسی آرزوهای اجتماعی دانش‌آموزان دبیرستانی ۱۵ تا ۱۸ ساله در شهر یزد پرداخته‌اند. از این طریق مهم‌ترین مسائل آنان را مطرح می‌کنند که شامل خانواده، سلامتی، منزلت، ظاهر و شغل می‌باشد.

- مسائل نوجوانی ارزیابی و مداخله بالینی: در این دوره که به منظور تدریس جمع‌آوری شده است رفتاری مثل نقض قوانین استفاده از خشونت و کلمات توهین‌آمیز به دلیل اینکه نوجوانان تمایل دارند خودشان زندگی‌شان را کنترل کنند تعاملات خشونت‌آمیز دو بارداری ناخواسته و بیماری‌های قابل انتقال جنسی و استرس عاطفی برای دختران ۳ مصرف مواد مخدر از حدود آزمایشی و تفریحی تا وابستگی شدید چهار استرس و افسردگی پنج قلدری به صورت آزار کلامی و فیزیکی و از روی عمد تا

حدی که باعث ایجاد پرونده جنایی برای نوجوانان می‌شود. مشکلات مدرسه‌های تحصیلی ناشی از عواملی مثل ناتوانی در یادگیری اختلالات روانی مثل استرس و افسردگی که منجر به ترس از مدرسه فرار از مدرسه یا مردودی تحصیلی می‌شود ۷ مشکلات جنسی که اغلب باعث ایجاد احساس گناه احساس اضطراب و واکنش‌های هیجانی ترس و شرمندگی می‌گردد ۸ مشکلات احساسی مثل عشق حسادت ناامیدی بدگمانی و غیر ناشی از عدم بلوغ احساسی. نه مشکلات اجتماعی معاشرت ایده مشکلات تحصیلی مثل نامساعد بودن محیط مدرسه اقدامات بازدارنده و غیر جذاب مسئولین برنامه درسی و تدریس نامناسب و غیره ۱۱ مسئله فراغت و عدم وجود امکانات تفریحی سرگرمی مناسب بیکاری در اوقات خالی.

- والش و همکاران (۲۰۱۶) در پژوهشی با کمک رگرسیون لجستیک چند متغیر جهت کنترل سن جنس و ثروت و خانواده به بررسی رابطه بین ریسک‌های فردی و اجتماعی در کشورها می‌پردازد. مطالعه حاضر به بررسی رابطه بین وضعیت سلامت نامطلوب یعنی سطوح پایین رضایت از زندگی سطوح بالای علائم روان‌تنی و مصرف قند با درگیری در رفتارها و پیامدهای پرخطر فردی و جمعی مثل سیگار کشیدن مصرف الکل دعوا قلدری و جراحت در بیش از ۲۹ کشور در سراسر اروپا می‌پردازد. گرچه نتایج نشان می‌دهد که بین تنوع‌های ملی در شیوع هر دو سلامت و رفتارهای پرخطر رابطه قوی وجود داشته است. احتمالاً مهم‌ترین نتیجه این بوده است که کودکان در گروه‌هایی با بالاترین سطح شکایت‌های سلامت روان‌تنی با احتمال بیشتری نه تنها رفتارهای ریسک‌پذیر فردی بلکه ریسک‌های جمعی را نیز فارغ از تأثیرات خانواده تجربه می‌کنند. مقیاس HBSC علائم روان‌تنی تجربیات روزانه را بررسی می‌کند علائمی مانند درد سر کمر معده و سلامت ضعیف و یا عصبی. یافته‌ها نشان می‌دهد که آن دسته از نوجوانان در گروه‌هایی با بالاترین سطح علائم مذکور در میزان بالاتری از سیگار کشیدن الکل دعوا قلدری جراحت و در سطوح بالاتر چندگانه خطر تقریباً در تمام کشورها قرار دارند.

- اچ فور (۲۰۱۸) در گزارشی در سازمان یونیسف در صفحه مسائل معاصر برای کودکان به اشاره کوتاهی به مطالب و موضوعاتی که در مقابل کودکان و نوجوانان قرار دارد می‌پردازد. از جمله مشکلاتی که در این صفحه یونیسف به آن‌ها اشاره می‌کند سوءاستفاده و آزار جنسی، تصاویر مستهجن، تبعیض جنسی یا نژادی، آلودگی آرسنیک در آب‌های زیرزمینی، پذیرش فرزندخواندگی بین کشورها، سلامت روان و ذهن، ازدواج کودکان، دسترسی برابر به فرصت‌های تحصیلی، بحران آب و هوا، فقر (از جمله فقر آموزشی فقر تغذیه و فقر در سلامت)، مشکلات تغذیه‌ای و سوءتغذیه هستند.

- اصف حسن و اکبر حسین (۲۰۱۶) در پژوهشی تحت عنوان مشکلات رفتاری در نوجوانان بعد از ارائه نقطه نظرات زمینه‌ای در رابطه با مشکلات نوجوانان، به مشکل درونی شده رفتاری و بیرونی شده رفتاری آن‌ها می‌پردازند. مشکلات درونی شده خودشان به دو بخش تقسیم می‌شود که عبارت‌اند از پرخاشگری و بزهکاری و هر یک از این‌ها به‌تنهایی وجوهی دارند؛ پرخاشگری شامل دعوا کتک‌کاری آسیب رساندن تهدید و ترساندن دیگران که معمولاً به دلایل سوءتغذیه نادیده گرفته شدن خشونت خانگی تماشای برنامه‌های خشن و دلایل هورمونی رخ می‌دهد و مورد دوم که بزهکاری است شامل سرقت دروغ‌گویی جیب زنی دزدی وندالیسم مصرف مواد خشونت‌تقلب همراهی با اعمال ضد اجتماعی و مشکلات رفتاری درونی شده مثل جلوگیری از بروز احساسات افسردگی ترس نگرانی و مشکلات روان‌تنی مصرف مواد و غیره است. این پژوهش نیز به صورت کتابخانه‌ای و اسنادی انجام گرفته است.

- یونیسف (۲۰۱۹) در گزارش خود تحت عنوان اقداماتی برای حقوق کودکان: یافته‌ها کودک و نوجوان در حال رشد، به ۲۰ مسئله اصلی در رابطه با کودک اشاره شده است که عبارت‌اند از یک تجربه خشونت جدایی ترس و غیره به عنوان تجربیات آسیب‌زا؛ ۲ از دست دادن خانه محیط آشنا و دوستان ۳ از دست دادن عزت‌نفس و اعتماد به نفس ۴ وضعیت تغذیه نامناسب که خود باعث کاهش تمرکز انرژی کم ناتوانی در برابر عفونت‌ها نوسانات خلقی و رشد فکری کند در کودکان و کاهش رشد فیزیکی تأخیر در شروع بلوغ اختلال در رشد فکری و نوسانات خلقی در نوجوانان می‌شود ۵ کمبود فرصت‌های آموزشی برابر ۶ کمبود امکانات تفریحی ۷ کار بدون آتیه ۸ عدم اطمینان در مورد آینده نه سلامت ضعیف ۱۰ مشکلات ذهنی مثل افسردگی و نگرانی ۱۱ امکانات ناکافی خدمات حمایتی و سلامتی ۱۲ تقاضای بیش از حد از زمان خود ۱۳ بیکاری و عدم دسترسی به فرصت‌های آموزشی ۱۴ کمبود منابع مادی برای گذران زندگی ۱۵ نگرانی در مورد سایر اعضای خانواده ۱۶ سوءاستفاده جنسی ۱۷ رفتارهای خشونت‌آمیز ۱۸ فعالیت‌های جنسی نامناسب ۱۹ بی‌هدف بودگی در زندگی ۲۰ تزلزل هویتی

- گولاتو و همکارانش در کتاب مشکلات رفتاری نوجوانان (۲۰۰۵) پس از ارائه توضیحات اولیه به مسئله اصلی کتاب اصول و دیدگاه‌ها در رابطه با آن اشاره کرده‌اند. ما در ادامه شاهد سه بخش هستیم که در بخش اول در فصول مختلف به سلامت ذهنی نوجوانان اثر خانواده در رشد نوجوانان اثر جامعه بر نوجوانان و راهکارهای عملی جهت جلوگیری از مشکلات نوجوانان پرداخته است. در بخش دوم به بیماری‌های روانی که نوجوانان را تهدید می‌کند می‌پردازد که هر کدام از این بیماری‌ها را در یک فصل جداگانه توضیح می‌دهد از جمله اختلالات اضطراب اختلال استرس پس از تروما اختلال نقص توجه بیش فعالی افسردگی اختلالات دوقطبی خودکشی وسواس‌های فکری و عملی نافرمانی و مخالفت چاقی اختلالات اژدها اتیسم و اسکیزوفرنی. و در بخش سوم به مسائل نوجوانان از جمله اثرات رسانه‌ها افتاد و شکست تحصیلی سرقت سایبری سرقت یا دزدی جیب‌زنی رفتار خشونت بزهکاری رفتارهای گروهی سوءاستفاده از مواد قتل قمار خشونت دوست‌یابی اعمال جنسی ارتباط با محارم خواهر و برادر سوءاستفاده فیزیکی و احساسی نادیده گرفته شدن و خودزنی.

- بررسی آسیب‌های نوپدید در نوجوانان شهرستان شوشتر امیرعلی درستی نبی‌اللهی و نرگس بهداروند ۱۳۹۰ روش اسنادی پیمایشی بین آسیب‌های نوپدید و قانون‌گریزی افت تحصیلی کاهش فعالیت‌های اجتماعی خشونت و پرخاشگری اختلال روانی تنش عصبی و عدم مسئولیت‌پذیری بین نوجوانان رابطه معناداری وجود دارد در این مقاله ضعف و نبودن مدیریت کلان اجتماعی و برنامه‌ریزی برای مشکلات جوانان و نوجوانان یکی از منابع ارشد مسائل اجتماعی ذکر شده است.

- بررسی آسیب‌های فضای مجازی بر سبک زندگی جوانان و نوجوانان محمدرضا رضایی ولایی و همکاران این مقاله با هدف بررسی اعتیاد اینترنتی تدوین گردیده است و نتایج آن حاکی از آن است که علل گرایش نوجوانان به اینترنت قابلیت‌های جذاب آن پر کردن اوقات فراغت و عدم شکل‌گیری هویت مطلوب است از دیگر دستاوردهای این پژوهش آنچه نتیجه می‌گیرد افراد وابسته به اینترنت با مجموعه‌ای از مشکلات جسمانی روانی و اجتماعی روبرو می‌شوند مانند فشارهای روانی مثل اضطراب تنهایی بی‌کفایتی از دست دادن مهارت‌های ارتباطی اجتماعی روش بررسی این پژوهش روش اسنادی کتابخانه‌ای بوده است.

- نیمه آسیب‌ها بررسی عوامل مستعد کننده و بازدارنده بروز آسیب‌های اجتماعی در بین دانش‌آموزان مطالعه کیفی به روش دلفی در استان سمنان نتایج از دیدگاه ۱۲۰ مشاور مدارس علل مستعد کننده بروز آسیب‌های اجتماعی در دانش‌آموزان به

ترتیب اولویت یک ویژگی‌های خانوادگی شامل خانواده‌های از هم گسسته شکاف فکری عاطفی بین والدین و فرزندان ضعف اخلاقی و بی بند و باری در خانواده‌ها. دو دوستان ناباب و فشار گروه‌های هم سال و ۳ نداشتن آگاهی در زمینه مهارت‌های زندگی بوده است و راهکارهای پیشگیری به ترتیب ایجاد ارتباط مناسب بین والدین و فرزند آموزش مهارت‌های زندگی و مهارت‌های اجتماعی به والدین توجه به تربیت دینی و افزایش ایمان و دین‌باوری هست.

- اسدی، معصومه و همکاران (۲۰۱۴)؛ رفتارهای پرخطر دانش‌آموزان نوجوان به عنوان مقاله‌ای بین‌المللی با زبان انگلیسی منتشر شده است. نتایج این پژوهش کمی حاکی از آن است که از جمله رفتارهای پرخطر در این سن خشونت و رفتارهای تهاجمی، مصرف الکل، مصرف مواد مخدر، رفتارهای جنسی پرخطر و رانندگی خطرناک در ایران هستند.

- ام ناگاتا، فرگوسن و راس (۲۰۱۶) در پژوهشی با عنوان «اولویت‌های پژوهشی برای هشت حوزه سلامت نوجوانان در کشورهای کم درآمد و متوسط» به بررسی اولویت‌بندی‌های سلامت نوجوان می‌پردازد. هدف این پژوهش انجام فرآیندی به رهبری متخصص برای شناسایی اولویت‌های پژوهشی برای هشت حوزه سلامت نوجوانان در کشورهای با درآمد کم و متوسط است. حوزه‌های سلامت ویژه نوجوانان شامل پیشگیری و مدیریت بیماری‌های واگیر، آسیب‌ها و خشونت، سلامت روان، مدیریت بیماری‌های غیر واگیر، تغذیه، فعالیت بدنی، مصرف مواد و سیاست‌های بهداشتی می‌باشد. داده‌ها در سه مرحله جمع‌آوری شده است: ابتدا کارشناسان پژوهشی و برنامه‌ای را با سوابق و تجربیات گسترده از تمام مناطق جغرافیایی از طریق جستجوهای سیستماتیک و اطلاع‌رسانان کلیدی شناسایی شده‌اند. سپس از این کارشناسان خواسته شده تا سؤالات تحقیقاتی مرتبط با همه‌گیرشناسی توصیفی، مداخلات (کشف، توسعه/آزمایش، و تحویل/اجرا) و سیاست/سیستم‌های بهداشتی را پیشنهاد کنند و در نهایت از کارشناسان خواسته شده که سؤالات تحقیق را بر اساس پنج معیار اولویت‌بندی کنند: وضوح، پاسخگویی، اهمیت یا تأثیر، اجرا و برابری. یافته‌ها سؤالات اولویت دار برای تحقیق در هشت حوزه کلیدی سلامت نوجوانان در کشورهای با درآمد کم و متوسط شناسایی کرده‌است. این سؤالات ایجاد شده توسط متخصصان ممکن است توسط اهداکنندگان، مدیران برنامه و محققان برای اولویت‌بندی و تحریک تحقیقات در مورد سلامت نوجوانان استفاده شود.

- بررسی آسیب‌های اجتماعی نوجوانان و نقش رسانه در پیشگیری و کنترل آن رضا قلی زاده ۱۳۹۹ یافته حاکی از آن است که مهم‌ترین آسیب‌های اجتماعی نوجوانان اعتیاد به فضای مجازی بازی‌های اینترنتی فقدان سواد رسانه‌ای در مدیریت برخورد با صفحات مجازی و افزایش بلوغ زودرس به عنوان آسیب‌های نوپدید آسیب‌های فیزیکی رفتاری شامل نزاع خیابانی اعتیاد و انواع مواد ترک تحصیل بدحجابی و آسیب‌های شناختی شامل عدم تعریف مناسب از هویت خود. سستی عقیده مسئولیت‌ناپذیری آسیب‌های محیطی شامل فقر فرهنگی نبود آینده شغلی مناسب و غیره آسیب‌های مدیریتی حاکمیتی شامل نبود امکانات آموزشی تفریحی سرگرمی و اندازه شغلی مناسب برای آینده نوجوان و غیره از جمله آسیب‌هایی هستند که نوجوان امروز را تهدید می‌کنند. از مهم‌ترین عوامل اجتماعی فرهنگی ایجاد آسیب‌ها می‌توان به گروه‌های همسالان عوامل ساختاری انتقال ارزش‌های جوامع غربی اشاره نمود همچنین کم‌رنگ شدن اخلاق و ارزش‌ها نیز در این مسیر جایگاه ویژه‌ای داشته است.

روش پژوهش

بخش سوم بررسی تحقیقاتی که در بررسی‌های خود در روش با موضوع موردنظر مشترک هستند که در ادامه به گزارشی از جمع آن‌ها به صورت مورد به مورد اشاره خواهد شد:

۱- در وهله اول با توجه به بررسی پیشینه و تحقیقات مرتبط با موضوع عوامل و مؤلفه‌های مرتبط با موضوع استخراج‌شده و به شناخت نسبی از موضوع رسیده خواهد شد اما این شناخت قطعیت ندارد.

۲- در مجموع این پژوهش‌ها با توجه به شناخت‌های قبلی با کمک نمونه‌گیری گلوله برفی یا با کمک مطالعات مقدماتی و جستجو در منابع تحقیقاتی *افرادی* متخصص در زمینه موضوع مورد مطالعه به عنوان اعضای مشارکت‌کننده در روند دلفی تحت عنوان پنل انتخاب می‌شوند و معیارهای این انتخاب داشتن سابقه تحقیقاتی عملیاتی یا آکادمیک به تعداد سال‌های موردنظر (در تحقیقات بررسی شده بیش از پنج سال بوده است) و داشتن تحصیلات و سابقه کاری مرتبط و ... در نظر گرفته می‌شود. تعداد این اعضا نیز با توجه به منابع مختلف متفاوت بوده است اما آنچه مسلم است اینکه این تعداد باید بیش از پانزده نفر خیره در موضوع باشد.

۳- بعد از انتخاب اعضای پنل برای رسیدن به مؤلفه‌های کلیدی یک پرسشنامه با یک یا دو سؤال باز (جهت استفاده از روش بارش فکری) در رابطه با موضوع تحقیق طراحی شده و لیستی هم از مجموعه عوامل استخراج‌شده از مطالعات قبلی تهیه و در اختیار متخصصان قرار می‌گیرد تا هم عوامل مستخرجه را با توجه له طیف لیکرت با تعداد گزینه‌های متنوع از ۳ تا ۵ یا ۶ مورد (امتیازدهی کرده و هم اگر موردی از قلم افتاده یا متخصصان تصور دارند که می‌تواند در لیست باشد به مجموعه اضافه گردد. در این مرحله و سایر ادوار دلفی عواملی که کمتر از ۷۵ درصد توافق آراء را کسب کرده‌اند حذف می‌شوند و عوامل باقی‌مانده به مرحله بعد راه می‌ابند.

۴- در فاز دوم دلفی مؤلفه‌هایی که در راند اول امتیاز کافی را دریافت نکرده‌اند حذف و عوامل باقی‌مانده و نیز مؤلفه‌هایی که توسط محققان افزوده شده است در یک پرسشنامه جدید با طیف لیکرت به پنل شرکت‌کنندگان عودت می‌شود تا دوباره رتبه بندی صورت بگیرد.

۵- در دور سوم نیز پاسخ‌های دریافتی دور قبل بررسی شده شاخص‌ها غربالگری شده و با توجه به معیار درصد توافق مذکور اولویت‌های جدید استخراج می‌گردند.

نکات دیگری که در این پژوهش‌ها به آن اشاره شده بود ارائه رضایت‌نامه همکاری به اعضای پنل و دریافت تأیید آن‌ها و دریافت مجوز اخلاق‌مداری از کمیسیون‌ها کمیته‌ها و موسسات معتبر و مربوط می‌باشد.

هرچند که تعداد دورهای دلفی می‌تواند تا ۹ دور هم برسد اما در تمام تحقیقات بررسی شده این ادوار در سه مرحله جمع‌بندی شده‌اند.

برخی از پژوهش‌ها هم با کمک تکنیک دلفی اصلاح‌شده پیش رفته بودند که در واقع به جای ارائه پرسشنامه ایمیلی در راند اول از یک جلسه حضوری برای بررسی آراء اعضای پنل بهره‌مند شده بودند.

لازم به ذکر است از یافته‌های بخش اسنادی پژوهش در سایر بخش‌ها از جمله ایجاد پرسشنامه و تعریف گویه در خصوص مسائل اولویت دار کودک و نوجوان استفاده شده است تا علاوه بر استفاده از دیدگاه مستقیم نخبگان کودک و نوجوان از دیدگاه سایر پژوهشگران نیز استفاده کنیم.

فصل سوم: گزارش‌ها و تحلیل‌ها:

الف: داوران حاضر در این پژوهش

انتخاب داوران

معیار انتخاب داوران حاضر در این پژوهش انجام فعالیت‌های نظری یا عملی با کودک و نوجوان امروز می‌باشد. به این معنا که افراد یا به صورت نظری اکنون در حال فعالیت در حوزه‌ی نوجوان و یا کودک و نوجوان می‌باشند و یا اینکه به صورت تجربی و عملی در ارتباط با نوجوان و یا کودک و نوجوان هستند و به فعالیت می‌پردازند. در ادامه در قالب جداولی لیست داوران و تخصص و تجربه آن‌ها و اطلاعات آن‌ها ارائه خواهد شد.

داوران بخش نوجوان

شماره	نام داور	تخصص و رتبه علمی	شرح کوتاهی از پیشینه فعالیت	مکان فعالیت	تلفن	همکاری		
						۱	۲	۳
۱	مجید خانی	سطح سه حوزه	پژوهشگر نوجوان و جوان و طراح و مجری طرح پاتوق دختران	اصفهان	۰۹۱۳۹۱۴۱۷۶۶			
۲	محمد ترکمان	دکترای روان‌شناسی	روان‌درمانگر، مدرس فعالیت در زمینه تربیت فرزند	همدان	۰۹۱۸۷۱۳۱۹۴۷	×	×	×
۳	پریسا صادقی	کارشناس ارشد مشاوره	مشاور نوجوان و نگارش پایان‌نامه با محوریت نوجوان	اصفهان	۰۹۱۳۸۱۹۹۸۰۵	×	×	×
۴	آزاده فلاحتی	کارشناس ارشد روان‌شناسی	مشاور کودک و نوجوان	اصفهان	۰۹۱۳۸۹۵۹۰۷۵	×	×	×
۵	سمیه یخچالی	ارشد حقوق	مدیر انجمن حمایت از حقوق کودکان مهر زنده رود	اصفهان	۰۹۱۳۶۵۲۸۵۷۰			
۶	نهدت قریشی نژاد	لیسانس حقوق	رئیس و مؤسس انجمن دوستداران ادبیات کودک و نوجوان	اصفهان	۰۹۱۳۱۰۶۱۹۵۱	×		×
۷	مهین برخوردار	دکترای فلسفه تعلیم و تربیت	فعالیت در حوزه نوجوان در نواحی شهرداری اصفهان مشاوره و تحقیق	اصفهان	۰۹۱۳۳۰۲۹۲۲۷	×	×	×
۸	فائزه احمدی فراز	ارشد روان‌شناسی	مؤسس و مربی نوجوان و معلم مدرسه راحیل، تسهیل‌گر نوجوان و استاد دانشگاه	اصفهان	۰۹۱۳۷۹۸۹۵۷۳	×	×	×
۹	عماد طیبی	دکتری فلسفه علم	فعالیت در مرکز تربیتی خاتم الاوصیا عج تاسیس تربیت کده چشمه زندگی و مرکز دخترانه ربیع الانام، طراح مربی و مدیر نوجوان	اصفهان	۰۹۱۳۲۶۸۰۴۶۰	×	×	×

×	×	×	۰۹۱۳۳۰۰۳۲۰۵	اصفهان	مدیر مدرسه میرداماد (روش تابش)	کارشناس عمران، تحصیلات حوزوی	امید خدادادی	۱۰
×	×	×	۰۹۱۳۹۳۲۶۶۹۲	اصفهان	کارشناس آموزش و پژوهش کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	کارشناسی ارشد اخلاق اسلامی	معصومه قربانی	۱۱
		×	۰۹۱۳۱۰۴۲۶۲۰	اصفهان	فعال تربیتی موسسه فرهنگی باران		احسان خادمی	۱۲
		×	۰۹۱۳۲۰۴۳۵۲۴	اصفهان	فعالیت تربیتی در مرکز تربیتی سلاله	سطح سه حوزه	فرشاد توسلی	۱۳
×	×	×	۰۹۱۳۶۳۰۵۵۰۳	اصفهان	معلم مقطع متوسطه اول و دوم، پژوهشگر تربیت دینی، تولید برنامه‌های تربیتی کودک نوجوان و خانواده	کارشناس مدیریت بازرگانی	علیرضا مؤذنی	۱۴
		×	۰۹۱۳۱۰۵۳۷۸۶	اصفهان	معلم دبیرستان قدسیان	سطح دو حوزه	آقای صدری	۱۵
×	×		۰۹۱۳۳۶۵۷۳۲۹	اصفهان	معاونت متوسطه اول، معلم دروس مختلف، فعالیت بیست ساله در مراکز فرهنگی مرتبط با نوجوان	کارشناسی رایانه	مجید شریفی	۱۶
×	×	×	۰۹۱۴۰۲۶۷۷۹۸	اصفهان	مری نوجوان مدرسه	لیسانس روانشناسی	هدی کریمی	۱۷
×	×	×	۰۹۳۶۶۳۸۳۶۱۸	اصفهان	مری نوجوان مدرسه	ارشد علوم تربیتی	زهرا کاردان پور	۱۸
		×	۰۹۳۷۴۹۸۹۱۷۰	اصفهان	مدیر بنیاد حمایت از فرزندان مهر سپهر	ارشد علوم اجتماعی	لیلا شمایل	۱۹
×	×	×	۰۹۱۳۹۵۹۹۱۱۲	اصفهان	روانشناس و مشاور تربیتی کودک و نوجوان	فوق لیسانس روانشناسی سطح سه حوزه علمیه	سید محسن میرزا ترابی	۲۰
×	×	×	۰۹۱۴۰۳۷۴۳۳۸	اصفهان	طراح بازی، مشاور و مربی نوجوان مدرسه راحیل	کارشناسی مشاوره	خانم احمدی	۲۱
		×	۰۹۱۳۵۳۴۶۲۱۴	اصفهان	مری نوجوان مدرسه راحیل	کارشناسی علوم رایانه	فهیمه مصوری	۲۲
		×	۰۹۱۳۱۲۶۲۳۹۶	اصفهان	مدیریت دبیرستان قدسیان، مدیریت خانه مادر و کودک	کارشناس شیمی	سید محمدحسین میرمحمدصادقی	۲۳
×	×	×	۰۹۱۳۱۹۴۰۳۹۲	اصفهان	مدیریت مدرسه قدسیان	تحصیلات حوزوی	حجت الاسلام علی فروتن	۲۴
×	×	×	۰۹۱۳۲۲۵۰۰۳۵	اصفهان	فعال تربیتی در مدارس و کانون‌های اصلاح و تربیت	حوزوی، کارشناس حسابداری	عابدی علی	۲۵
		×	۰۹۱۳۳۲۵۵۳۱۲	اصفهان	مستول تربیت موسسه امیر بیان و مدرس دانشگاه فرهنگیان	ارشد فقه و اصول	مجتبی عابدی	۲۶
×	×	×	۰۹۱۰۳۰۰۶۴۲۵	اصفهان	مربیگری نوجوانان. فعالیت علمی پژوهشی و میدانی در رابطه با کودک و نوجوان در کانون فرزندان بهشت و مصباح الهدی اصفهان و قم	سطح سه حوزه	سعید فهیمی	۲۷
		×	۰۹۱۳۲۰۵۳۵۸۵	اصفهان	محقق و مولف کتب تربیتی کودک و نوجوان	کارشناسی ارشد حوزه	محمد رضا بهشادمند	۲۸
		×	۰۹۱۳۱۶۷۱۱۶۳	اصفهان	مدیریت سابق خانه نوجوان و مدیریت ۴۷ فرهنگی ناحیه ۶ شهرداری	ارشد مشاوره	وکیلی زاده	۲۹
×	×	×	۰۹۱۳۶۸۱۱۴۰۵	اصفهان	مدیریت خانه نوجوان	دکترای برنامه‌ریزی پژوهشی	صفیه سادات موسویان	۳۰
×	×	×	۰۹۱۳۲۰۷۵۳۴۳	اصفهان	کارشناس مشاور قوه قضائیه، روان‌شناس و مشاور خانواده	ارشد روان‌شناسی مثبت‌گرا	محمد رضا فرزین	۳۱

			×	۰۹۱۳۳۰۳۹۷۸۸	اصفهان	مباحث روان شناسی کودک و نوجوان	حوزوی	اسماعیلی	۳۲
		×		۰۹۱۳۳۸۴۱۴۱۹	شهرکرد	مشاوره تخصصی کودک، مشاوره کودک در مرکز ۱۴۸۰ (مرکز خصوصی مشابه اورژانس اجتماعی)	فوق لیسانس مشاوره	شبیم خاکسار حقانی	۳۳
		×		۰۹۱۳۳۸۵۰۷۹۰	شهرکرد	مشاوره تخصصی کودک، مشاور مدرسه، مشاوره کودک در مرکز ۱۴۸۰ (مرکز خصوصی مشابه اورژانس اجتماعی)	فوق لیسانس روان شناسی بالینی	مریم امینی	۳۴
		×	×	۰۹۱۳۵۹۳۴۶۹۱	شهرکرد	مشاور و معلم مدارس	کارشناس ارشد روان شناسی	الهام فریدونی	۳۵
	×	×	×	۰۹۱۳۳۶۸۰۴۴۱	شهرکرد	مشاور و آسیب شناسی کودک و نوجوان	ارشد روان شناسی	مهران درخشان	۳۶
	×	×	×	۰۹۱۳۰۱۷۱۴۶۸	اصفهان	معلم مقطع متوسطه	کارشناس جامعه شناسی	میینا طاهری	۳۷
	×	×	×	۰۹۳۶۵۴۳۹۰۲۴	اصفهان	معلم مقطع متوسطه اول	کارشناس ارشد ادبیات فارسی	مریم گلاب بخش	۳۸
	×	×		۰۹۱۳۲۹۴۷۱۵۶	تهران	مشاور کودک و نوجوان	دکترای مشاوره بالینی	دکتر منصوره طالبیان	۳۹
	×	×		۰۹۱۶۴۴۳۴۶۷۳	اصفهان	معلم مقطع متوسطه	دکتری جامعه شناسی	بهجت حاجیان	۴۰
				۰۹۱۳۲۲۹۸۲۵۶	اصفهان	فعال در عرصه امور تربیتی	دکتری جامعه شناسی	احمد مهرشاد	۴۱
		×		۰۹۱۴۰۲۶۲۶۰۴	نجف آباد	فعال تربیتی نوجوان	سطح دو حوزه	محمد شکر الهی	۴۲
		×		۰۹۱۳۸۲۸۳۶۹۲	مبارکه لنجان	معلم مقطع متوسطه دوم	ارشد مطالعات زنان	مریم درویشی	۴۳
				۰۹۲۱۷۷۰۷۵۰۴	نجف آباد	فعال تربیتی نوجوان	سطح دو حوزه	مهدی براتی	۴۴
	×	×		۰۹۱۳۷۹۷۴۵۴۰	اصفهان	معلم مقطع متوسطه	ارشد جامعه شناسی	مرضیه احمدی	۴۵
	×	×		۰۹۳۶۶۶۰۶۹۰۴	اصفهان	معلم مقطع متوسطه اول	سطح یک حوزه	احمد ادیب	۴۶
	×	×		۰۹۱۳۵۳۳۳۷۴۱	اصفهان	فعال تربیتی مرکز خاتم الاوصیا	سطح یک حوزه لیسانس عمران	محمد کریمی	۴۷
		×		۰۹۱۳۷۳۴۸۹۳۹	نجف آباد	فعال تربیتی نوجوان	سطح دو حوزه	محمد علی هاشمی	۴۸
	×	×	×	۰۹۱۳۸۲۵۴۵۱۵	اصفهان	مدرس و استاد دانشگاه فرهنگیان	دکتری برنامه ریزی پژوهشی	حسین قربانی	۴۹
	×	×		۰۹۰۵۸۷۹۱۱۴۰	کرمان	معلم مقطع متوسطه	ارشد تربیت بدنی	طاهره ابراهیمی	۵۰
				۰۹۱۳۰۸۰۰۴۶۹	اصفهان	کتابدار کتابخانه نوجوان مرکز خانه نوجوان	کتابدار	خانم احمدی	۵۱
	×	×	×	۰۹۱۳۹۰۵۸۷۳۱	اصفهان	پژوهش و تألیف در مرکز نشر مهرستان	ارشد روان شناسی و علوم حدیث طلبه سطح خارج	سید احمد حسینی	۵۲
				۰۹۱۰۳۱۲۱۵۸۱	شهرکرد	کارشناس کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	لیسانس مددکاری	سید مهدی احمدی	۵۳
				۰۹۱۳۲۸۲۷۸۴۳	شهرکرد	مشاور در مرکز مشاور	کارشناس ارشد مشاوره	آرزو محمودیان	۵۴

×	×	۰۹۱۳۶۷۳۲۷۳۲	شهرکرد	کارشناس حقوق نوجوان سازمان بهزیستی	کارشناس ارشد حقوق	خانم فتاح پور	۵۵
×	×	۰۹۱۳۳۶۷۷۲۶۸	اصفهان	مدیر دبیرستان صالحین		هادی نصیری	۵۶
×	×	۰۹۱۴۰۸۳۱۶۳۰	شهرکرد	مددکار سلامت نوجوان زیر ۱۸ سال	کارشناس ارشد روانشناسی	کبری سلیمی	۵۷

ب: گزارش روند دلفی

۱- گزارش راند اول (گروه متمرکز و مصاحبه)

راند اول دلفی نوجوان با استفاده از گروه متمرکز و مصاحبه صورت پذیرفت. به منظور جمع‌آوری دیدگاه‌های داوران این بخش دو جلسه‌ی دو ساعته در محل مرکز احیای اندیشه و سیره علوی برگزار شد. این جلسات با حضور تعدادی از داوران محترم تشکیل گردید. که در ادامه لیستی از داوران حاضر در جلسات ارائه خواهد شد.

شماره	نام و نام خانوادگی داور
۱	فائزه احمدی فراز
۲	امید خدادادی
۳	احسان خادمی
۴	آقای صدری
۵	مجید شریفی
۶	هدی کریمی
۷	علی فروتن
۸	سعید فهیمی
۹	محمد رضا فرزین
۱۰	سید احمد حسینی
۱۱	صفیه سادات موسویان
۱۲	آزاده فلاحتی
۱۳	فرشاد توسلی

جلسات با معرفی اعضای گروه پژوهش و مرکز احیای اندیشه و سیره علوی آغاز شد. سپس به منظور ایجاد صمیمیت و راحتی از هر یک از حاضران درخواست شد تا خود را معرفی و حوزه فعالیت خویش را معرفی کنند.

در این جلسه سه سؤال محوری مطرح گردید:

۱. مهم‌ترین مسائل و مشکلات نوجوانان در حال حاضر چیست؟
۲. به نظر شما این مسائل دارای تفکیک جنسیتی می‌باشند؟ چه مسائلی را مختص دختران یا پسران می‌دانید؟
۳. به نظر شما چه مسائلی در سال‌های اولیه نوجوانی رایج هستند؟ و چه مسائلی در اواخر نوجوانی بیشتر نمود دارند؟

پس از پایان جلسه صوت جلسه مجدداً بررسی و مواردی که بر روی تخته تذکر نشده بود اما از سوی داوران به صورت مستقیم یا غیرمستقیم مطرح شده بود استخراج گردید.

در خصوص داورانی که به هر دلیل نتوانستند در جلسه حضور پیدا کنند نیز با استفاده از مصاحبه تلفنی نظر آنان را جویا و سؤالات مطرح شده در جلسه را با آنان در میان گذاشتیم. موارد مطرح شده از سوی داوران در جدول زیر جمع آوری شده است.

جدول ۱: مسائل مطرح شده در راند اول نوجوان
<p>سردرگمی در کشف و استقرار هویت یکپارچه</p> <p>ضعف در هویت ملی - مذهبی</p> <p>سردرگمی هویتی</p> <p>هویت مغشوش و آشفته</p> <p>عدم شناخت هویت تاریخی</p> <p>عدم شناخت هویت خود</p> <p>بحران هویت</p> <p>بحران هویت از منظر شغلی</p> <p>ناراحتی از هویت ملی</p> <p>سردرگمی نوجوان در هویت یابی جنسی</p> <p>بحران هویت از منظر جنسی</p> <p>عدم رضایت از جنسیت خود</p> <p>متمایل شدن رفتارها و گرایش های نوجوان دختر به سمت پسر شدن</p> <p>نارضایتی های جنسی و افزایش درخواست های تغییر جنسیت</p> <p>تعارضات جنسی</p> <p>الگوپذیری غلط (بت سازی و تقلید کورکورانه)</p> <p>الگوسازی ضعیف برای نوجوان</p> <p>قهرمان سازی ضعیف برای نوجوان</p> <p>عدم الگوی مناسب</p> <p>الهی نداشتند نوجوان برای تنظیم رفتار الگوبرداری کورکورانه</p> <p>تصویر منفی بدن</p> <p>به هم ریختن تناسب اندام و بدن (حساسیت افراطی روی بدن و اندام)</p> <p>دوستی های مجازی</p> <p>قلدری سایبری</p> <p>اعتیاد به فضای مجازی</p> <p>اعتیاد به رسانه هایی مثل تلویزیون، موبایل ، ماهواره</p> <p>اعتیاد به بازی های گیم و آنلاین</p> <p>نداشتن الگوی مصرف رسانه</p> <p>گردش بی هدف در فضای مجازی</p> <p>هرزه نگاری جنسی در اینترنت</p> <p>تماشای فیلم ها و تصاویر پورن</p>

تنش‌های جنسی فناوری محور
 عدم درک و شناخت صحیح والدین از فضای مجازی
 عدم اطلاع والدین از روند تربیتی مقتضی هر سن
 کم سواد تربیتی والدین
 عدم آگاهی و شناخت والدین از مراحل رشد و بایسته‌ها، نیازها و فرآیندهای آن
 فشارهای اجتماعی - تحصیلی زیاد از سوی والدین
 نداشتن سواد کافی و اطلاعات کافی و به‌روز برای راهنمایی فرزندان
 عدم شناخت درست وظیفه در رابطه با نوجوان توسط والدین
 ناآگاهی والدین از فضای مجازی
 سواد رسانه‌ای پایین در خانواده
 تعارضات خانواده
 آسیب‌های خانواده
 جدایی والدین
 اهمیت و تغییر جایگاه خانواده
 تضاد دیدگاه‌های درون خانوادگی
 خشونت خانگی
 مشکلات اقتصادی خانواده
 فقر معیشتی
 عدم ارتباط مؤثر و سودمند با خانواده
 نابلدی خانواده در نحوه تعامل با فرزند
 تعارضات خانواده
 آسیب‌های خانواده
 جدایی والدین
 اهمیت و تغییر جایگاه خانواده
 تضاد دیدگاه‌های درون خانوادگی
 خشونت خانگی
 مشکلات اقتصادی خانواده
 فقر معیشتی
 عدم ارتباط مؤثر و سودمند با خانواده
 نابلدی خانواده در نحوه تعامل با فرزند
 ارتباط نوجوان با خانواده
 آزادی بی‌قید و شرط یا محدودیت شدید نوجوان
 نظارت و تمرکز شدید بر نوجوان یا رها کردن او
 اختلافات فرهنگی والد و نوجوان متأثر از فناوری
 فاصله سلیقه نوجوان و بزرگسال
 شکاف نسلی
 وسواس فکری
 تنش تحصیلی
 ترس اجتماعی

استرس پس از سانحه
ترس از مرگ
اضطراب اجتماعی
ناتوانی در مقابله با فشار و استرس
عدم آموزش مدارا به نوجوان
اعتماد و عزت نفس پایین
ارتباطات هم جنس گرایانه
بی بند و باری جنسی
روابط جنسی محافظت نشده
رابطه با جنس مخالف
دگرازاری جنسی
خود ارضایی
افراط در تخیل گری و فانتزی‌ها (به ویژه فانتزی‌های جنسی)
رفتارهای خشونت آمیز
رفتارهای قلدری
تکلم تنازع آمیز
استفاده از سلاح سرد
برخوردهای عصبی با اطرافیان
پر خاشگری
رفتارهای تکانشی و دفاعی
افت تحصیلی
بی‌هدفی در تحصیل
فرار از مدرسه
ترک تحصیل
سردرگمی در انتخاب رشته
مصرف انواع مواد مخدر
مصرف مشروبات الکلی
استفاده از سیگار و قلیان
مصرف انواع روان گردان
جیب زنی
کارتن خوابی
دزدی
وندالیسم
تشکیل گروه‌های خلاف
فعالیت‌های غیرقانونی
علاقه به تتو
ریسک‌پذیری افراطی و احساس شکست‌ناپذیری
پر خوری و به هم ریختن سیستم غذایی
چاقی

کمبودهای غذایی
 تغذیه نامناسب
 کم تحرکی فیزیکی
 تفکرات رؤیایی درباره آینده، شغل، رفاه، زندگی، همسر، ازدواج و ... (ندیدن واقعیت‌ها)
 آینده متفاوت و مجهول
 نگرانی از آینده
 نداشتن مسیر و آینده
 ترس نا به جا از انتخاب مسیر
 عدم ترسیم آینده در محیط تحصیلی
 عدم شناخت خود نوجوان از استعدادهای خویش
 نداشتن شناخت درست از خود
 ضعف در مهارت تصمیم‌گیری و حل مسئله
 ضعف مدیریت زمان
 ضعف در تفکر نقادانه
 مطالبه‌گری نوجوان
 پرسشگری نوجوان
 ارتباط با دوستان و دوست‌یابی
 شکست در دوستی
 نیاز به همدم و اعتماد در دوستی
 ضعف در برقراری ارتباط به شکل درست و مفید
 بی‌توجهی به همدلی با اطرافیان
 تروماهای ارتباطی
 ناتوانی در مقابله با هیجان‌های ناخوشایند
 ناتوانی در بروز درست و به جای هیجانات اصلی خود مانند ترس و غم
 مدیریت هیجانی و احساسی
 مدیریت عصبانیت
 مدیریت هیجانات ناسازگار
 هیجان خواهی افراطی
 عدم آموزش بخشش به نوجوان
 ضعف در مهارت همدلی
 عدم تاب‌آوری
 نداشتن و به کار نگرفتن مفهوم صبر
 بحران‌سازی از شکست‌ها و نداشتن تاب‌آوری (کم‌تحملی)
 مسئولیت‌پذیری و تعهد ضعیف
 دلبستگی افراطی به دوستان
 تجربیات بد و زخم‌های ارتباطی
 الگوهای دلبستگی نامناسب
 دلبستگی ناپایمن
 فهم اهمیت شغل آزاد به تحصیل در نوجوان

نگاه عقب افتادن نوجوان با تحصیل از آینده شغلی
درگیری ذهنی با اختلافات مالی و طبقه‌ای در جامعه
نگاه اقتصادی نوجوان به همه امور
درگیری ذهنی نوجوان با مسئله بقا و اقتصاد
درخواست نوجوان برای کسب استقلال مالی
استقلال طلبی و تأثیرپذیری از محیط
نیاز به کارآفرینی و کار نوجوان
گوشه‌گیری و انزوا
تنهایی‌گزینی و دوری‌گزینی از جمع
سردرگمی نوجوان در خصوص مسائل فرهنگی، ملی و مذهبی
تربیت شدن در بطن فضای مجازی و با فرهنگ غیربومی در نتیجه گریز از فرهنگ خودی
دور شدن نوجوان از سنت‌های اجتماعی
ادب‌گریزی
علاقه به موسیقی‌های نامناسب
ناآشنایی با فرهنگ و تمدن بومی
کم‌رنگ شدن اخلاقیات
ضعف اجتماعی (ادب و تربیت)
ضعف فرهنگی و ادبی
عدم انگیزه و رغبت
مشکل ارائه معنا
بی‌انگیزی
نامیدی
بی‌آرمانی
آرمان‌گرایی افراطی
کاهش اعتماد اجتماعی نوجوان
شناخت ناکافی از نظر جنسی
توهم آگاهی بالا در نوجوان
سطحی بودن شناخت
تک بعدی دین امور
چرایی امور را نمی‌داند
نداشتن انتخاب‌های آگاهانه و عاقلانه (احساسی برخورد کردن با موضوعات)
زندگی در حال و لذت بردن صرف
توقعات بالا
گذر وقت با خوشی
پرتوقع بودن
توجه افراطی به تفریح و وقت‌گذرانی‌های دورهمی با دوستان (خوش‌گذرانی)
زندگی پر خرج
تلاش برای استفاده لذت محور از نوجوانی و جوانی
عدم آموزش فناعت به نوجوان

تاکید بر مد و مارک
دیده شدن
برند شدن
جلب توجه (توهم بازیگر خیالی بودن)
احساس نیاز به آسایش از باب امکانات رفاهی
گریز از خانواده و ملیت خویش به دلیل اینکه رفاه را در جای دیگری می‌بینند
انتقال نامناسب معانی دینی به نوجوان
رو به رو شدن نوجوان با شبهات دینی، ملی و ... و نبود مرجع برای دریافت راهنمایی درست
سردرگمی ارزشی
تعارض با دین و معنویت (بیگانه بودن نوجوان با مفاهیمی مانند ایمان، شریعت، ولایت، ولی زمان و ...)
مشکل فهم دینی
جستجوی انواع عرفان‌ها برای ارتباط با غیب
ضعف باورها و اعتقادات افراد
نداشتن محیط تفریحی سالم
ضعف در برنامه‌های فراغتی
تعدد مراکز تحصیل در انواع و اشکال مختلف مثل مراکز مبتنی بر روش‌های نوین آموزش، تیزهوشان، دولتی
کهنه بودن سیستم آموزشی
عدم انطباق سیستم آموزشی با ارزش‌های ایرانی اسلامی
آنلاین شدن مدارس
عدم هماهنگی آموزش و درس برای نوجوانان
شکاف نسلی با معلمان
آموزش تئوریک، نظامند و چکشی سیستم آموزشی
سلیقگی عمل کردن در آموزش نوجوان سیستم آموزشی
فقر آموزشی
بی‌توجهی به نوع آموزش‌های غیرمستقیم به نوجوان
درگیر نکردن خود نوجوان برای مسائل خود نوجوان
نپرسیدن مشکل از زبان خود نوجوان
مدیریت امور نوجوان توسط خودشان
مشارکت ندادن نوجوان در شناسایی و حل مسائل
ندادن لذت حل مسئله به نوجوان
فرصت تصمیم‌گیری ندادن به نوجوان
تصمیم‌گیری بزرگ‌ترها برای نوجوانان
بی‌توجهی به ذهنیت خود نوجوان در رابطه با نیازها و مسائل خود او
تعیین تکلیف کردن برای نوجوان
ندادن اجازه تجربه کردن به نوجوان
ناشناخته بودن نیازهای نوجوان
عدم شناخت درست از نوجوان
بی‌توجهی به طبقه‌بندی‌های موجود بین نوجوانان از ابعاد مختلف در برنامه‌ریزی برای آن‌ها
نگاه قالبی به نوجوان

عدم شناخت سلیقه نوجوان
 عدم فهم زبان نوجوان
 عدم شناخت احساس نوجوان
 دادن نسخه واحد برای نوجوانان
 عدم تعریف درست از نوجوان در مجامع رسمی و تصمیم‌گیری
 دیده نشدن تفاوت‌های فردی در مسائل نوجوان
 به رسمیت شناخته نشدن نوجوان
 کودک دیدن نوجوان
 بها ندادن به نوجوان
 بزرگ‌ترها (همه مربی هستند برای نوجوان)
 کودک دیدن نوجوان
 فرصت ندادن به نوجوان
 تناقض و تضاد بین عرضه ارزش‌ها ، باورها و اطلاعات و ... و آنچه نیاز نوجوان است
 انتقال ارزش‌ها به نوجوان بدون پشتوانه فکری و اعتقادی
 چگونه هنجار کردن ارزش‌ها
 ناتوانی جامعه در تبدیل هنجارهای دینی به ارزش
 عقب بودن فرهنگ‌سازان از نوجوان
 ناآگاهی از عوامل مؤثر بیرونی و درونی بر شکل‌گیری شخصیت و رشد نوجوان
 بی‌توجهی به واقعیت‌های جامعه امروز دور از کلیشه‌های فرهنگی و ذهنی برای رشد نوجوان و قضاوت او
 قضاوت‌های نادرست در رابطه با رفتار نوجوان
 دست‌کاری تربیتی بدون آگاهی و شناخت (نوجوان امروز نسل بومی فضای مجازی هستند و ما نسل کوچنده
 به این فضا و می‌خواهیم بر مبنای شناخت ناقص خود این فضا را برای آن‌ها مدیریت کنیم)
 دیدن نوجوان از دیدگاه تربیتی خودمان که به‌روز شده هم نیست
 عدم برنامه‌ریزی منطقی و درست برای نوجوان
 عدم داشتن محتوای کاربردی تربیتی رشدی برای نوجوان
 بی‌حوصلگی
 افسردگی
 اختلال خواب
 اختلالات شخصیتی
 لجبازی
 بی‌نظمی
 فردگرایی
 تنبلی
 عجول بودن
 بی‌حجابی
 انجام بازی‌های خشن
 میل به ساختارشکنی
 علاقه به نگاه‌داشتن سگ، گربه و حیوانات خانگی
 مصرف‌گرایی افراطی

تنوع طلبی
بی توجهی به مطالعه

در مورد سؤال دو نیز داوران با اتفاق معتقد بودند این مسائل برای هر دو گروه دختران و پسران مشترک است و تنها شدت و ضعف آن‌ها تفاوت دارد و به همین دلیل مسائل جدیدی از سوی آنان مطرح نشد.

در خصوص سؤال سوم نیز پاسخی شبیه به سؤال دوم از سوی داوران مطرح شد که مسائل مطرح شده در این مسائل در همه دوران نوجوانی وجود دارند اما در هر سنی و دوره‌ای شدت و ضعف پیدا خواهند کرد.

ج: داده‌های راند اول دلفی

تیم تحقیق با بررسی های مکرر و چند باره در رابطه با مصاحبه‌ها و جلسات گروه متمرکز و همین طور منابعی که پیشتر در زمینه نوجوان مطالعه شده مجموعاً ۲۵۷ کد استخراج کردند که پس از بررسی همه‌جانبه این کدها آنها را در غالب ۵۴ مقوله فرعی طبقه‌بندی کرده و مجدداً با بررسی مقولات فرعی و مضمون هسته‌ای آنها به تعداد ۲۱ مقوله اصلی دست یافتیم که این مقولات اصلی عبارت‌اند از :

۱- بحران هویت دارای چندین مقوله فرعی است که شامل موارد الف: بحران هویت با کدهای سردرگمی در کشف و استقرار هویت یکپارچه، سردرگمی هویتی، هویت مغشوش و آشفته، عدم شناخت هویت خود، بحران هویت، بحران هویت از منظر شغلی، ب: سردرگمی در هویت جنسی و جنسیتی با کدهای سردرگمی نوجوان در هویت‌یابی جنسی، بحران هویت از منظر جنسی، عدم رضایت از جنسیت خود، متمایل شدن رفتارها و گرایش‌های نوجوان دختر به سمت پسر شدن و نارضایتی‌های جنسی و افزایش درخواست‌های تغییر جنسیت، تعارضات جنسی، ج: ضعف در الگوسازی برای نوجوان با کدهای الگوپذیری غلط (بت سازی و تقلید کورکورانه)، الگوسازی ضعیف برای نوجوان، قهرمان سازی ضعیف برای نوجوان، عدم الگوی مناسب و الهه نداشتند نوجوان برای تنظیم رفتار الگوبرداری کورکورانه، د: نارضایتی از بدن شامل تصویر منفی بدن و به هم ریختن تناسب اندام و بدن (حساسیت افراطی روی بدن و اندام)، ی: دور شدن از فرهنگ و آداب ملی حاوی سردرگمی نوجوان در خصوص مسائل فرهنگی، ملی و مذهبی، تربیت شدن در بطن فضای مجازی و با فرهنگ غیربومی در نتیجه گریز از فرهنگ خودی، دور شدن نوجوان از سنت‌های اجتماعی، ادب گریزی، علاقه به موسیقی‌های نامناسب، ناآشنایی با فرهنگ و تمدن بومی، ضعف در هویت ملی - مذهبی، عدم شناخت هویت تاریخی و ناراحتی از هویت ملی می‌شود.

۲- آسیب‌های فضای مجازی، این مقوله حاوی مقولات الف: رویدادهای مجازی شامل دوستی‌های مجازی و قلدری سایبری، ب: اعتیاد به رسانه با کدهای اعتیاد به فضای مجازی، اعتیاد به رسانه‌هایی مثل تلویزیون، موبایل ، ماهواره، اعتیاد به بازی‌های گیم و آنلاین، نداشتن الگوی مصرف رسانه و گردش بی‌هدف در فضای مجازی، ج: هرزه نگاری جنسی حاوی سه کد هرزه نگاری جنسی در اینترنت، تماشای فیلم‌ها و تصاویر پورن و تنش‌های جنسی فناوری محور می‌باشد.

۳- اطلاعات پایین از واقعیات به روز در خانواده با مقولات الف: ناآگاهی والدین و عدم آموزش و تربیت مناسب دارای کدهای عدم درک و شناخت صحیح والدین از فضای مجازی، عدم اطلاع والدین از روند تربیتی مقتضی هر سن، کم سواد تربیتی والدین، عدم آگاهی و شناخت والدین از مراحل رشد و بایسته‌ها، نیازها و فرآیندهای آن، فشارهای اجتماعی - تحصیلی زیاد از

سوی والدین، نداشتن سواد کافی و اطلاعات کافی و به‌روز برای راهنمایی فرزندان و عدم شناخت درست وظیفه در رابطه با نوجوان توسط والدین، ب: ناآگاهی والدین از فضای مجازی دربردارنده کدهای ناآگاهی والدین از فضای مجازی و سواد رسانه‌ای پایین در خانواده.

۴- مشکلات خانوادگی که دربردارنده مقوله‌های الف: آسیب‌ها و تنش‌های خانواده با کدهای تعارضات خانواده، آسیب‌های خانواده، جدایی والدین، اهمیت و تغییر جایگاه خانواده، تضاد دیدگاه‌های درون خانوادگی و خشونت خانگی، ب: مشکلات اقتصادی با کدهای مشکلات اقتصادی خانواده و فقر معیشتی است.

۵- مسائل والد - نوجوان با مقولات الف: ضعف ارتباطی نوجوان و خانواده که حاوی عدم ارتباط مؤثر و سودمند با خانواده، نابدی خانواده در نحوه تعامل با فرزند و ارتباط نوجوان با خانواده بوده، ب: سبک‌های فرزند پروری نادرست شامل کدهای آزادی بی‌قید و شرط یا محدودیت شدید نوجوان، نظارت و تمرکز شدید بر نوجوان یا رها کردن او، اختلافات فرهنگی والد و نوجوان متأثر از فناوری، فاصله سلیقه نوجوان و بزرگسال و شکاف نسلی.

۶- اختلالات روانی رفتاری دربردارنده الف: اختلالات اضطرابی و مهارت‌های پایین در مدیریت استرس و اضطراب مشمول بر کدهای وسواس فکری، استرس تحصیلی، ترس اجتماعی، استرس پس از سانحه، ترس از مرگ، اضطراب اجتماعی، ناتوانی در مقابله با فشار و استرس و عدم آموزش مدارا به نوجوان، ب: اعتماد و عزت‌نفس پایین با تنها کد اعتماد و عزت‌نفس پایین، ج: دلبستگی افراطی و نایمن با کدهای دلبستگی افراطی به دوستان، تجربیات بد و زخم‌های ارتباطی، الگوهای دلبستگی نامناسب و دلبستگی نایمن، د: تنهایی‌گزینی و انزواطلبی با کدهای گوشه‌گیری و انزوا و تنهایی‌گزینی و دوری‌گزینی از جمع، ه: مشکلات رفتاری درونی شده شامل بی‌حوصلگی، افسردگی، اختلال خواب و اختلالات شخصیتی در نهایتاً مقوله ی: مشکلات رفتاری بیرونی شده با کدهای لجبازی، بی‌نظمی، فردگرایی، تنبلی و عجز بودن.

۷- رفتارهای پر خطر محتوی الف: انحرافات جنسی و روابط عاطفی با جنس مخالف و آسیب‌های ناشی از آن با کدهای ارتباطات هم‌جنس‌گرایانه، بی‌بند و باری جنسی، روابط جنسی محافظت نشده، رابطه با جنس مخالف، دگرزاری جنسی، خودارضایی، افراط در تخیل‌گری و فانتزی‌ها (به ویژه فانتزی‌های جنسی)، ب: رفتارهای خشونت‌آمیز شامل کدهای رفتارهای خشونت‌آمیز، رفتارهای قلدری، تکلم تنازع‌آمیز، استفاده از سلاح سرد، برخوردهای عصبی با اطرافیان، پرخاشگری و رفتارهای تکانشی و دفاعی، ج: مصرف دخانیات، مواد مخدر و الکل با شاخص‌های مصرف انواع مواد مخدر، مصرف مشروبات الکلی، استفاده از سیگار و قلیان، مصرف انواع روان‌گردان، د: رفتارهای ضد اجتماعی با کدهای شاخص جیب زنی، کارتن خوابی، دزدی، وندالیسم، تشکیل گروه‌های خلاف، فعالیت‌های غیرقانونی، علاقه به تتو و ریسک‌پذیری افراطی و احساس شکست‌ناپذیری.

۸- بی‌اهمیتی به سلامت فیزیکی غذایی با تنهایی مقوله عادات غذایی نامناسب و کم‌حرکی که خود شامل کدهای پر خوری و به هم ریختن سیستم غذایی، چاقی، کمبودهای غذایی، تغذیه نامناسب و کم‌حرکی فیزیکی می‌شود.

۹- ضعف در مهارت‌های زندگی الف: ضعف در مهارت تصمیم‌گیری و حل مسئله با تنها کد ضعف در مهارت تصمیم‌گیری و حل مسئله، ب: ضعف مدیریت زمان با تک کد ضعف مدیریت زمان، ج: ضعف در استدلال ورزی و تفکر انتقادی با کدهای ضعف در تفکر نقادانه، مطالبه‌گری نوجوان و پرسشگری نوجوان، د: ضعف در مهارت‌های ارتباطی و مدیریت رابطه (باهم جنس و نا هم‌جنس) دارای کدهای ارتباط با دوستان و دوست‌یابی، شکست در دوستی، نیاز به همدم و اعتماد در دوستی، ضعف در برقراری ارتباط به شکل درست و مفید و بی‌توجهی به همدلی با اطرافیان و تروماهای ارتباطی، ر: ضعف در مدیریت احساسات و هیجانات شامل ناتوانی در مقابله با هیجان‌های ناخوشایند، ناتوانی در بروز درست و به جای هیجانات اصلی خود مانند ترس و غم، مدیریت هیجانی و احساسی، مدیریت عصبانیت، مدیریت هیجانات ناسازگار، هیجان‌خواهی افراطی، و: ضعف در مهارت همدلی با کدهای عدم آموزش بخشش به نوجوان و ضعف در مهارت همدلی، ه: عدم تاب‌آوری، کم‌تحمیلی و عجول بودن با در برگرفتن عدم تاب‌آوری، نداشتن و به کار نگرفتن مفهوم صبر و بحران‌سازی از شکست‌ها و نداشتن تاب‌آوری (کم‌تحمیلی) و نهایتاً مقوله فرعی ی: مسئولیت‌پذیری و تعهد ضعیف با تنها کد شاخص مسئولیت‌پذیری و تعهد ضعیف.

۱۰- نیاز نوجوان به خودکفا شدن اقتصادی و استقلال‌یابی و ابهام او در آینده با مقولات الف: نگرانی اقتصادی بیش از حد که در برگیرنده کدهای فهم اهمیت شغل آزاد به تحصیل در نوجوان، نگاه عقب‌افتادن نوجوان با تحصیل از آینده شغلی، درگیری ذهنی با اختلافات مالی و طبقه‌ای در جامعه، نگاه اقتصادی نوجوان به همه امور و درگیری ذهنی نوجوان با مسئله بقا و اقتصاد، ب: بی‌توجهی به استقلال‌طلبی نوجوان در برگیرنده کدهای درخواست نوجوان برای کسب استقلال مالی و استقلال‌طلبی و تأثیرپذیری از محیط، ج: نیاز به کارآفرینی و کار نوجوان یا تنها شاخص همنام خود یعنی نیاز به کارآفرینی و کار نوجوان، و نهایتاً مقوله د: ابهام در آینده و مسیر شغلی با کدهای تفکرات رؤیایی درباره آینده، شغل، رفاه، زندگی، همسر، ازدواج و ... (ندیدن واقعیت‌ها)، آینده متفاوت و مجهول، نگرانی از آینده، نداشتن مسیر و آینده، ترس نا به جا از انتخاب مسیر و عدم ترسیم آینده در محیط تحصیلی.

۱۱- سبک زندگی مبتنی بر حال، لذت و فردیت با مجموعه‌ای از مقوله‌های الف: مصرف‌گرایی، زندگی پرخرج و مبتنی بر لذت دارای شاخص‌های زندگی در حال و لذت بردن صرف، توقعات بالا، گذر وقت با خوشی، پرتوقع بودن، توجه افراطی به تفریح و وقت‌گذرانی‌های دورهمی با دوستان (خوش‌گذرانی)، زندگی پرخرج، تلاش برای استفاده لذت‌محور از نوجوانی و جوانی، عدم آموزش قناعت به نوجوان، مصرف‌گرایی افراطی، احساس نیاز به آسایش از باب امکانات رفاهی و گریز از خانواده و ملیت خویش به دلیل اینکه رفاه را در جای دیگری می‌بیند، ب: مدگرایی و جلب توجه با شاخص‌های مفهومی سؤالی تأکید بر مد و مارک، دیده شدن، برند شدن، جلب توجه (توهم بازیگر خیالی بودن)، ج: فردگرایی با کدهای اولیه انجام بازی‌های خشن، میل به ساختارشکنی، علاقه به نگه‌داشتن سگ، گربه و حیوانات خانگی، تنوع‌طلبی و بی‌توجهی به مطالعه.

۱۲- مشکلات و مسائل ناشی از مدیریت غیراصولی نظام تحصیلی مدرسه‌ای با مقولات الف: ضعف و مشکلات در سیستم آموزشی شامل تعدد مراکز تحصیل در انواع و اشکال مختلف مثل مراکز مبتنی بر روش‌های نوین آموزش، تیزهوشان، دولتی، کهنه بودن سیستم آموزشی، عدم انطباق سیستم آموزشی با ارزش‌های ایرانی اسلامی، آنلاین شدن مدارس، عدم هماهنگی آموزش و درس برای نوجوانان، شکاف نسلی با معلمان، آموزش تئوریک، نظام‌مند و چکشی سیستم آموزشی، سلیفگی عمل کردن در آموزش

نوجوان سیستم آموزشی، فقر آموزشی، بی توجهی به نوع آموزش‌های غیرمستقیم به نوجوان، ب: مشکلات تحصیلی با فاکتورهای افت تحصیلی، بی‌هدفی در تحصیل، فرار از مدرسه، ترک تحصیل و سردرگمی در انتخاب رشته.

۱۳- بی‌توجهی اجتماعی در شناخت، فهم و همراهی نوجوان با مقولات فرعی الف: بی‌توجهی به مشارکت نوجوانان در تصمیم‌گیری، کسب تجربه و برنامه‌ریزی برای خود درگیر نکردن خود نوجوان برای مسائل خود نوجوان، نپرسیدن مشکل از زبان خود نوجوان، مدیریت امور نوجوان توسط خودشان، مشارکت ندادن نوجوان در شناسایی و حل مسائل، ندادن لذت حل مسئله به نوجوان، فرصت تصمیم‌گیری ندادن به نوجوان، تصمیم‌گیری بزرگ‌ترها برای نوجوانان، بی‌توجهی به ذهنیت خود نوجوان در رابطه با نیازها و مسائل خود او، تعیین تکلیف کردن برای نوجوان، ندادن اجازه تجربه کردن به نوجوان، ب: شناخت نادرست از نوجوان، نیازهای او و اقتضات فرآیند رشد با کدهای ناشناخته بودن نیازهای نوجوان، عدم شناخت درست از نوجوان، بی‌توجهی به طبقه‌بندی‌های موجود بین نوجوانان از ابعاد مختلف در برنامه‌ریزی برای آن‌ها، نگاه قالبی به نوجوان، عدم شناخت سلیقه نوجوان، عدم فهم زبان نوجوان، عدم شناخت احساس نوجوان، دادن نسخه واحد برای نوجوانان، عدم تعریف درست از نوجوان در مجامع رسمی و تصمیم‌گیری، دیده نشدن تفاوت‌های فردی در مسائل نوجوان و قضاوت‌های نادرست در رابطه با رفتار نوجوان، بی‌توجهی به واقعیت‌های جامعه امروز دور از کلیشه‌های فرهنگی و ذهنی برای رشد نوجوان و قضاوت او و ناآگاهی از عوامل مؤثر بیرونی و درونی بر شکل‌گیری شخصیت و رشد نوجوان، ج: به رسمیت شناخته نشدن نوجوان و بها ندادن به او با شاخص‌های به رسمیت شناخته نشدن نوجوان، کودک دیدن نوجوان، بها ندادن به نوجوان، بزرگ‌ترها (همه مربی هستند برای نوجوان)، کودک دیدن نوجوان و فرصت ندادن به نوجوان.

۱۴- برنامه‌ریزی نامناسب برای پرورش مناسب نوجوان با اشاره به یک مقوله فرعی محتوا و برنامه تربیتی نامناسب، قدیمی و غیر کاربردی و کدهای دست‌کاری تربیتی بدون آگاهی و شناخت (نوجوان امروز نسل بومی فضای مجازی هستند و ما نسل کوچنده به این فضا و می‌خواهیم بر مبنای شناخت ناقص خود این فضا را برای آن‌ها مدیریت کنیم)، دیدن نوجوان از دیدگاه تربیتی خودمان که به‌روز شده هم نیست، عدم برنامه‌ریزی منطقی و درست برای نوجوان و عدم داشتن محتوای کاربردی تربیتی رشدی برای نوجوان.

۱۵- ضعف در خودشناسی با اشاره به مقوله فرعی همانم خود یعنی ضعف در خودشناسی و کدهای عدم شناخت خود نوجوان از استعدادها و خویش و نداشتن شناخت درست از خود.

۱۶- ناتوانی در تبدیل ارزش‌ها به هنجارها دربردارنده مقوله ناتوانی در تعریف ارزش‌ها و ارائه ارزش‌هایی دور از نیاز نوجوان با کدهای تناقض و تضاد بین عرضه ارزش‌ها، باورها و اطلاعات و ... و آنچه نیاز نوجوان است، انتقال ارزش‌ها به نوجوان بدون پشتوانه فکری و اعتقادی، چگونه هنجار کردن ارزش‌ها، ناتوانی جامعه در تبدیل هنجارهای دینی به ارزش و عقب بودن فرهنگ‌سازان از نوجوان.

۱۷- مدیریت اوقات فراغت ضعیف شامل مقوله ضعف جامعه در مدیریت اوقات فراغت که کدهای نداشتن محیط تفریحی سالم و ضعف در برنامه‌های فراغتی را در بر دارد.

۱۸- ادب ضعیف حاوی مقوله ادب و تربیت ضعیف با کدهای کم رنگ شدن اخلاقیات، ضعف اجتماعی (ادب و تربیت) و ضعف فرهنگی و ادبی.

۱۹- مشکل معنا با مقوله بی‌انگیزگی، ناامیدی، بی‌هدفی و منفی‌گرایی و کدهای عدم انگیزه و رغبت، مشکل ارائه معنا، بی‌انگیزگی، ناامیدی، بی‌آرمانی، آرمان‌گرایی افراطی.

۲۰- کاهش اعتماد اجتماعی نوجوان با مقوله فرعی و کد هم نام خود (کاهش اعتماد اجتماعی نوجوان).

۲۱- سطحی‌نگری با تنها مقوله اطلاعات سطحی و عدم تعمق در امور و دربردارنده شناخت ناکافی از نظر جنسی، توهم آگاهی بالا در نوجوان، سطحی بودن شناخت، تک بعدی دین امور، چرایی امور را نمی‌داند و نداشتن انتخاب‌های آگاهانه و عاقلانه (احساسی برخورد کردن با موضوعات).

۲۲- ضعف اعتقادی- مذهبی با یک مقوله شاخص ضعف در باورهای دینی- مذهبی و کدهای انتقال نامناسب معانی دینی به نوجوان، رو به رو شدن نوجوان با شبهات دینی، ملی و ... و نبود مرجع برای دریافت راهنمایی درست، سردرگمی ارزشی، تعارض با دین و معنویت (بیگانه بودن نوجوان با مفاهیمی مانند ایمان، شریعت، ولایت ، ولی زمان و ...)، مشکل فهم دینی، جستجوی انواع عرفان‌ها برای ارتباط با غیب، ضعف باورها و اعتقادات افراد و بی‌حجابی.

جدول ۲: کدهای مربوط به نوجوان

کد نهایی	کد ثانویه	کد اولیه	
بحران هویت	بحران هویت	سردرگمی در کشف و استقرار هویت یکپارچه	
		سردرگمی هویتی	
		هویت مغشوش و آشفته	
		عدم شناخت هویت خود	
		بحران هویت	
		بحران هویت از منظر شغلی	
	بحران هویت	سردرگمی در هویت جنسی و جنسیتی	سردرگمی نوجوان در هویت‌یابی جنسی
			بحران هویت از منظر جنسی
			عدم رضایت از جنسیت خود
			متمايل شدن رفتارها و گرایش‌های نوجوان دختر به سمت پسر شدن
		ناراضایتی‌های جنسی و افزایش درخواست‌های تغییر جنسیت	

		تعارضات جنسی
ضعف در الگوسازی برای نوجوان		الگوپذیری غلط (بت سازی و تقلید کورکورانه)
		الگوسازی ضعیف برای نوجوان
		قهرمان سازی ضعیف برای نوجوان
		عدم الگوی مناسب
		الهی نداشتند نوجوان برای تنظیم رفتار الگوبرداری کورکورانه
نارضایتی از بدن		تصویر منفی بدن
		به هم ریختن تناسب اندام و بدن (حساسیت افراطی روی بدن و اندام)
دور شدن از فرهنگ و آداب ملی		سردرگمی نوجوان در خصوص مسائل فرهنگی، ملی و مذهبی
		تربیت شدن در بطن فضای مجازی و با فرهنگ غیربومی در نتیجه گریز از فرهنگ خودی
		دور شدن نوجوان از سنت‌های اجتماعی
		ادب گریزی
		علاقه به موسیقی‌های نامناسب
		ناآشنایی با فرهنگ و تمدن بومی
		ضعف در هویت ملی - مذهبی
		عدم شناخت هویت تاریخی
		ناراحتی از هویت ملی
رویدادهای مجازی		دوستی‌های مجازی
		قلدری سایبری
اعتیاد به رسانه		اعتیاد به فضای مجازی
		اعتیاد به رسانه‌هایی مثل تلویزیون، موبایل، ماهواره
		اعتیاد به بازی‌های گیم و آنلاین

آسیب‌های فضای مجازی	هرزه نگاری جنسی	نداشتن الگوی مصرف رسانه
		گردش بی‌هدف در فضای مجازی
		هرزه نگاری جنسی در اینترنت
		تماشای فیلم‌ها و تصاویر پورن
		تنش‌های جنسی فناوری محور
اطلاعات پایین از واقعیات به روز در خانواده	ناآگاهی والدین و عدم آموزش و تربیت مناسب	عدم درک و شناخت صحیح والدین از فضای مجازی
		عدم اطلاع والدین از روند تربیتی مقتضی هر سن
		کم سواد تربیتی والدین
		عدم آگاهی و شناخت والدین از مراحل رشد و بایسته‌ها، نیازها و فرآیندهای آن
		فشارهای اجتماعی- تحصیلی زیاد از سوی والدین
		نداشتن سواد کافی و اطلاعات کافی و به‌روز برای راهنمایی فرزندان
		عدم شناخت درست وظیفه در رابطه با نوجوان توسط والدین
	ناآگاهی والدین از فضای مجازی	
	سواد رسانه‌ای پایین در خانواده	
	مشکلات خانوادگی	آسیب‌ها و تنش‌های خانواده
آسیب‌های خانواده		
جدایی والدین		
اهمیت و تغییر جایگاه خانواده		
تضاد دیدگاه‌های درون خانوادگی		
خشونت خانگی		
مشکلات اقتصادی		مشکلات اقتصادی خانواده
		فقر معیشتی
	عدم ارتباط مؤثر و سودمند با خانواده	

مسائل والد - نوجوان	ضعف ارتباطی نوجوان و خانواده	نابلدی خانواده در نحوه تعامل با فرزند
		ارتباط نوجوان با خانواده
	سبک‌های فرزند پروری نادرست	آزادی بی‌قید و شرط یا محدودیت شدید نوجوان
		نظارت و تمرکز شدید بر نوجوان یا رها کردن او
		اختلافات فرهنگی والد و نوجوان متأثر از فناوری
		فاصله سلیقه نوجوان و بزرگسال
		شکاف نسلی
اختلالات روانی رفتاری	اختلالات اضطرابی و مهارت‌های پایین در مدیریت استرس و اضطراب	وسواس فکری
		استرس تحصیلی
		ترس اجتماعی
		استرس پس از سانحه
		ترس از مرگ
		اضطراب اجتماعی
		ناتوانی در مقابله با فشار و استرس
		عدم آموزش مدارا به نوجوان
	اعتماد و عزت‌نفس پایین	اعتماد و عزت‌نفس پایین
	دل بستگی افراطی و نایمن	دل بستگی افراطی به دوستان
		تجربیات بد و زخم‌های ارتباطی
		الگوهای دل بستگی نامناسب
		دل بستگی نایمن
	تنهایی گزینی و انزواطلبی	گوشه‌گیری و انزوا
		تنهایی گزینی و دوری گزینی از جمع
	مشکلات رفتاری درونی شده	بی‌حوصلگی

		افسردگی
		اختلال خواب
		اختلالات شخصیتی
	مشکلات رفتاری بیرونی شده	لجبازی
		بی‌نظمی
		فردگرایی
		تنبلی
	عجول بودن	
رفتارهای پر خطر	انحرافات جنسی و روابط عاطفی با جنس مخالف و آسیب‌های ناشی از آن	ارتباطات هم‌جنس گرایانه
		بی بند و باری جنسی
		روابط جنسی محافظت نشده
		رابطه با جنس مخالف
		دگرازاری جنسی
		خود ارضایی
		افراط در تخیل‌گری و فانتزی‌ها (به ویژه فانتزی‌های جنسی)
	رفتارهای خشونت‌آمیز	رفتارهای خشونت‌آمیز
		رفتارهای قلدری
		تکلم تنازع‌آمیز
		استفاده از سلاح سرد
		برخوردهای عصبی با اطرافیان
		پرخاشگری
		رفتارهای تکانشی و دفاعی
	مصرف انواع مواد مخدر	

	مصرف دخانیات، مواد مخدر و الکل	مصرف مشروبات الکلی
		استفاده از سیگار و قلیان
		مصرف انواع روان گردان
	رفتارهای ضد اجتماعی	جیب زنی
		کارتن خوابی
		دزدی
		وندالیسم
		تشکیل گروه‌های خلاف
		فعالیت‌های غیرقانونی
		علاقه به تتو
ریسک‌پذیری افراطی و احساس شکست‌ناپذیری		
بی‌اهمیتی به سلامت فیزیکی غذایی	عادات غذایی نامناسب و کم تحرکی	پر خوری و به هم ریختن سیستم غذایی
		چاقی
		کمبودهای غذایی
		تغذیه نامناسب
		کم تحرکی فیزیکی
ضعف در مهارت تصمیم‌گیری و حل مسئله	ضعف مدیریت زمان	ضعف در مهارت تصمیم‌گیری و حل مسئله
		ضعف مدیریت زمان
	ضعف در استدلال ورزی و تفکر انتقادی	ضعف در تفکر نقادانه
		مطالبه‌گری نوجوان
		پرسشگری نوجوان
		ارتباط با دوستان و دوست‌یابی
		شکست در دوستی

ضعف در مهارت‌های زندگی	ضعف در مهارت‌های ارتباطی و مدیریت رابطه (باهم جنس و نا هم جنس)	نیاز به همدم و اعتماد در دوستی
		ضعف در برقراری ارتباط به شکل درست و مفید
		بی توجهی به همدلی با اطرافیان
		تروماهای ارتباطی
	ضعف در مدیریت احساسات و هیجانات	ناتوانی در مقابله با هیجان‌های ناخوشایند
		ناتوانی در بروز درست و به جای هیجانات اصلی خود مانند ترس و غم
		مدیریت هیجانی و احساسی
		مدیریت عصبانیت
		مدیریت هیجانات ناسازگار
		هیجان خواهی افراطی
	ضعف در مهارت همدلی	عدم آموزش بخشش به نوجوان
		ضعف در مهارت همدلی
	عدم تاب آوری، کم تحملی و عجول بودن	عدم تاب آوری
		نداشتن و به کار نگرفتن مفهوم صبر
بحران سازی از شکست‌ها و نداشتن تاب آوری (کم تحملی)		
مسئولیت‌پذیری و تعهد ضعیف	مسئولیت‌پذیری و تعهد ضعیف	
نگرانی اقتصادی بیش از حد	فهم اهمیت شغل آزاد به تحصیل در نوجوان	
	نگاه عقب افتادن نوجوان با تحصیل از آینده شغلی	
	درگیری ذهنی با اختلافات مالی و طبقه‌ای در جامعه	
	نگاه اقتصادی نوجوان به همه امور	
	درگیری ذهنی نوجوان با مسئله بقا و اقتصاد	
	درخواست نوجوان برای کسب استقلال مالی	
بی توجهی به استقلال طلبی نوجوان	استقلال طلبی و تأثیرپذیری از محیط	

نیاز نوجوان به خودکفا شدن اقتصادی و استقلال یابی و ابهام او در آینده	نیاز به کارآفرینی و کار نوجوان	نیاز به کارآفرینی و کار نوجوان
	ابهام در آینده و مسیر شغلی	تفکرات رؤیایی درباره آینده، شغل، رفاه، زندگی، همسر، ازدواج و ... (ندیدن واقعیت‌ها)
		آینده متفاوت و مجهول
		نگرانی از آینده
		نداشتن مسیر و آینده
		ترس نا به جا از انتخاب مسیر
		عدم ترسیم آینده در محیط تحصیلی
سبک زندگی مبتنی بر حال، لذت و فردیت	مصرف‌گرایی، زندگی پرخرج و مبتنی بر لذت	زندگی در حال و لذت بردن صرف
		توقعات بالا
		گذر وقت با خوشی
		پرتوقع بودن
		توجه افراطی به تفریح و وقت‌گذرانی‌های دورهمی با دوستان (خوش‌گذرانی)
		زندگی پر خرج
		تلاش برای استفاده لذت محور از نوجوانی و جوانی
		عدم آموزش قناعت به نوجوان
		مصرف‌گرایی افراطی
		احساس نیاز به آسایش از باب امکانات رفاهی
	گریز از خانواده و ملیت خویش به دلیل اینکه رفاه را در جای دیگری می‌بینند	
	مدگرایی و جلب توجه	تاکید بر مد و مارک
		دیده شدن
		برند شدن

	فردگرایی	جلب توجه (توهم بازیگر خیالی بودن)
		انجام بازی‌های خشن
		میل به ساختارشکنی
		علاقه به نگه‌داشتن سگ، گربه و حیوانات خانگی
		تنوع‌طلبی
		بی‌توجهی به مطالعه
ضعف اعتقادی مذهبی	ضعف در باورهای دینی - مذهبی	انتقال نامناسب معانی دینی به نوجوان
		رو به رو شدن نوجوان با شبهات دینی، ملی و ... و نبود مرجع برای دریافت راهنمایی درست
		سردرگمی ارزشی
		تعارض با دین و معنویت (بیگانه بودن نوجوان با مفاهیمی مانند ایمان، شریعت، ولایت ، ولی زمان و ...)
		مشکل فهم دینی
		جستجوی انواع عرفان‌ها برای ارتباط با غیب
		ضعف باورها و اعتقادات افراد
		بی‌حجابی
مشکلات و مسائل ناشی از مدیریت غیر اصولی نظام تحصیلی مدرسه ای	ضعف و مشکلات در سیستم آموزشی	تعدد مراکز تحصیل در انواع و اشکال مختلف مثل مراکز مبتنی بر روش‌های نوین آموزش، تیزهوشان، دولتی
		کهنه بودن سیستم آموزشی
		عدم انطباق سیستم آموزشی با ارزش‌های ایرانی اسلامی
		آنلاین شدن مدارس
		عدم هماهنگی آموزش و درس برای نوجوانان
		شکاف نسلی با معلمان
		آموزش تئوریک، نظامند و چکشی سیستم آموزشی

		سلیقگی عمل کردن در آموزش نوجوان سیستم آموزشی
		فقر آموزشی
		بی توجهی به نوع آموزش‌های غیرمستقیم به نوجوان
	مشکلات تحصیلی	افت تحصیلی
		بی‌هدفی در تحصیل
		فرار از مدرسه
ترک تحصیل		
		سردرگمی در انتخاب رشته
بی توجهی اجتماعی در شناخت، فهم و همراهی نوجوان	بی توجهی به مشارکت نوجوانان در تصمیم‌گیری، کسب تجربه و برنامه‌ریزی برای خود	درگیر نکردن خود نوجوان برای مسائل خود نوجوان
		نپرسیدن مشکل از زبان خود نوجوان
		مدیریت امور نوجوان توسط خودشان
		مشارکت ندادن نوجوان در شناسایی و حل مسائل
		ندادن لذت حل مسئله به نوجوان
		فرصت تصمیم‌گیری ندادن به نوجوان
		تصمیم‌گیری بزرگ‌ترها برای نوجوانان
		بی توجهی به ذهنیت خود نوجوان در رابطه با نیازها و مسائل خود او
		تعیین تکلیف کردن برای نوجوان
		ندادن اجازه تجربه کردن به نوجوان
		ناشناخته بودن نیازهای نوجوان
		عدم شناخت درست از نوجوان
		بی توجهی به طبقه‌بندی‌های موجود بین نوجوانان از ابعاد مختلف در برنامه‌ریزی برای آن‌ها
		نگاه قالبی به نوجوان
		عدم شناخت سلیقه نوجوان

	شناخت نادرست از نوجوان، نیازهای او و اقتضائات فرآیند رشد	عدم فهم زبان نوجوان
		عدم شناخت احساس نوجوان
		دادن نسخه واحد برای نوجوانان
		عدم تعریف درست از نوجوان در مجامع رسمی و تصمیم‌گیری
		دیده نشدن تفاوت‌های فردی در مسائل نوجوان
		قضاوت‌های نادرست در رابطه با رفتار نوجوان
		بی‌توجهی به واقعیت‌های جامعه امروز دور از کلیشه‌های فرهنگی و ذهنی برای رشد نوجوان و قضاوت او
		ناآگاهی از عوامل مؤثر بیرونی و درونی بر شکل‌گیری شخصیت و رشد نوجوان
به رسمیت شناخته نشدن نوجوان و بهای ندادن به او	به رسمیت شناخته نشدن نوجوان	
	کودک دیدن نوجوان	
	بها ندادن به نوجوان	
	بزرگ‌ترها (همه مربی هستند برای نوجوان)	
	کودک دیدن نوجوان	
	فرصت ندادن به نوجوان	
برنامه ریزی نامناسب برای پرورش مناسب نوجوان	محتوا و برنامه تربیتی نامناسب، قدیمی و غیر کاربردی	دست‌کاری تربیتی بدون آگاهی و شناخت (نوجوان امروز نسل بومی فضای مجازی هستند و ما نسل کوچنده به این فضا و می‌خواهیم بر مبنای شناخت ناقص خود این فضا را برای آن‌ها مدیریت کنیم)
		دیدن نوجوان از دیدگاه تربیتی خودمان که به‌روز شده هم نیست
		عدم برنامه‌ریزی منطقی و درست برای نوجوان
		عدم داشتن محتوای کاربردی تربیتی رشدی برای نوجوان
ضعف در خودشناسی	ضعف در خودشناسی	عدم شناخت خود نوجوان از استعدادهای خویش
		نداشتن شناخت درست از خود

ناتوانی در تبدیل ارزش ها به هنجارها	ناتوانی در تعریف ارزش ها و ارائه ارزش هایی دور از نیاز نوجوان	تناقض و تضاد بین عرضه ارزش ها ، باورها و اطلاعات و ... و آنچه نیاز نوجوان است
		انتقال ارزش ها به نوجوان بدون پشتوانه فکری و اعتقادی
		چگونه هنجار کردن ارزش ها
		ناتوانی جامعه در تبدیل هنجارهای دینی به ارزش
		عقب بودن فرهنگ سازان از نوجوان
مدیریت اوقات فراغت ضعیف	ضعف جامعه در مدیریت اوقات فراغت	نداشتن محیط تفریحی سالم
		ضعف در برنامه های فراغتی
ادب ضعیف	ادب و تربیت ضعیف	کم رنگ شدن اخلاقیات
		ضعف اجتماعی (ادب و تربیت)
		ضعف فرهنگی و ادبی
مشکل معنا	بی انگیزگی، ناامیدی، بی هدفی و منفی گرایی	عدم انگیزه و رغبت
		مشکل ارائه معنا
		بی انگیزگی
		ناامیدی
		بی آرمانی
		آرمان گرایی افراطی
کاهش اعتماد اجتماعی نوجوان	کاهش اعتماد اجتماعی نوجوان	کاهش اعتماد اجتماعی نوجوان
سطحی نگری	اطلاعات سطحی و عدم تعمق در امور	شناخت ناکافی از نظر جنسی
		توهم آگاهی بالا در نوجوان
		سطحی بودن شناخت
		تک بعدی دین امور
		چرایی امور را نمی داند

		<p>نداشتن انتخاب‌های آگاهانه و عاقلانه (احساسی برخورد کردن با موضوعات)</p>
--	--	--

بر اساس گفت و گوهایی صورت گرفته با کارشناسان مرکز علوی مواردی از گویه‌ها به دلیل مفهوم نبودن و جامع و مانع نبودن کدها به صورت مستقل مطرح و برخی با یکدیگر ترکیب شده و در پرسشنامه مطرح شدند. و هر گروه از گویه‌ها جداگانه بر اساس موضوعات محوری تفکیک شدند.

در خصوص ملاک‌های مطرح شده در پرسشنامه برای سنجش گویه‌ها نیز با بررسی منابع گوناگون در خصوص ملاک‌های علمی تعیین یک موضوع به عنوان مسئله اجتماعی از جمله کتاب رویکردهای هفتگانه در مسائل اجتماعی، نگرشی نو در تحلیل مسائل اجتماعی و مقاله‌ای با عنوان روش‌شناسی اولویت‌بندی مسائل اجتماعی ایران استفاده شد. سپس موارد مشترک که شامل فراگیری و شیوع، شدت آسیب‌رسانی مسئله، درگیری اذهان عمومی و قابلیت تغییر و اصلاح و مغایرت با ارزش‌ها است یکسان‌سازی و انتخاب شدند. اما با توجه به بالا رفتن حجم سؤالات با در نظر گرفتن همه ملاک‌ها و کاهش میزان همکاری داوران در این مرحله طی گفت‌وگو با جناب آقای دکتر مهرشاد ملاک‌ها با یکدیگر ترکیب و طبق نظر ایشان در نهایت ۳ ملاک در پرسشنامه مورد سنجش قرار گرفت این ملاک‌ها شامل فراگیری و شیوع مسئله در جامعه، شدت آسیب‌رسانی مسئله که موجب درگیری ذهن افکار عمومی می‌شود و قابلیت تغییر و اصلاح مسئله در جامعه می‌باشد.

سپس با استفاده از استراتژی اکتشافی متوالی مطرح شده در کتاب مبانی پارادایمی روش‌های تحقیق کمی و کیفی در علوم انسانی نوشته دکتر محمدتقی ایمان داده‌های به دست آمده از راند اول در قالب پرسشنامه مورد سنجش قرار گرفتند. این استراتژی مانند تبیینی متوالی از دو مرحله جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها برای هر دو روش کمی و کیفی برخوردار است. بر خلاف استراتژی تبیینی متوالی در مرحله اول تحلیل بر اساس داده‌های کیفی صورت می‌گیرد و تحقیق با جمع‌آوری و تحلیل داده‌های کمی ادامه می‌یابد. بنابراین تقدم بر جنبه کیفی تحقیق است. یافته‌های حاصل از رویکرد کمی و کیفی در مرحله تفسیر یافته‌ها با یکدیگر ترکیب می‌شوند. هدف این راه‌برد این است که یافته‌های رویکردهای کمی در جهت حمایت از تفسیرهای کیفی مورد استفاده قرار گیرند (ایمان، ۱۳۸۹: ۲۵۵).

نحوه تجزیه و تحلیل اطلاعات راند اول

به منظور استخراج و طبقه‌بندی اطلاعات پرسشنامه‌های مرحله اول ابتدا فهرستی از عناوین مسائل مربوط به نوجوانان به صورت مجزا تهیه گردید، سپس به منظور رعایت شرط امانت در حفظ آرا داوران مسائلی که در پرسشنامه‌های مختلف عیناً تکرار شده بودند حذف گردیدند و همچنین مسائل که بر اساس صحبت با داوران در طول مصاحبه با بحث گروهی یک عنوان را به اشکال مختلف مطرح کرده یا قرابت بسیار با هم داشتند نیز تحت عنوان یک گویه در پرسشنامه‌ها مطرح شدند. پس از انجام این مراحل ۱۳۸ عنوان مسئله برای نوجوان مشخص گردید، بر این اساس پرسشنامه‌ای چندبخشی تهیه شد، همچنین به دلیل اینکه تعدادی از داوران در راند دوم به جمع کار افزوده شدند در پایان هر دسته از مسائل (مسائل ناظر به شخص نوجوان، مسائل

ناظر به خانواده، مسائل ناظر بر محیط آموزشی و مسائل ناظر بر جامعه) چند سطر خالی قرار داده شده تا چنانچه عنوان خاصی در رابطه با نوجوان از نظر دورمانده به جمعه مسائل افزوده گردد.

اعتباریابی داده‌های راند اول

تحقیق کیفی از اصول و معیارهای متفاوت از تحقیق کمی برای ارزیابی و تعمیم نتایج تحقیق استفاده می‌کند. در این نوع تحقیق سعی می‌شود به دلیل غیر اثباتگرایی آن از مفاهیم اعتبار و روایی دوری شده و از مفاهیم دیگری که ویژگی‌های تحقیق کیفی را به شیوه‌ای متفاوت مطرح و ارزیابی می‌کنند، استفاده گردد. اما در هر حال هامرسلی (۱۹۹۲) روایی کیفی را چنین تعریف می‌کند:

روایی کیفی به میزانی از سازگاری اطلاق می‌شود که در آن مشاهده گران متفاوت یا یک مشاهده کرد مواردی را به یک مقوله مشابه در مناسبت‌ها یا موقعیت‌های متفاوت الصاق می‌کند (هامرسلی، ۱۹۹۲: ۶۷).

بنابراین در تحقیق کیفی روایی عبارت است از اطمینان‌پذیری و همسازی؛ جهت دستیابی به این هدف، محققان کیفی طیفی از تکنیک‌ها را شامل مصاحبه، مشاهده و ... برای ثبت مشاهدات خود به‌طور هماهنگ به کار می‌برند و برای تأیید کیفیت و اعتبار داده‌های کیفی به روش‌های گوناگون متوسل شده‌اند که در ادامه به دو مورد از آنها برای تأیید کیفیت داده‌های پژوهش حاضر اشاره شده است.

اعتبار اعضا اولین معیار برای تأیید اعتبار پژوهش حاضر است این اعتبار زمانی اتفاق می‌افتد که نتایج پژوهش به افراد ارائه شده و از آنها بازخورد دریافت می‌شود. در این پژوهش هیئت‌داوران همگی از متخصصان دو حوزه کودک و نوجوان به صورت عملی یا نظری و یا هر دو بوده‌اند و در این رابطه سابقه کاری مطلوبی داشته‌اند، در طی راهبرد پژوهشی برگزیده به‌طور مداوم داده‌ها به اعضای نمونه بازگردانده شده و از آنها خواسته شده است چنانچه موردی اشتباه است یا از نظر دورمانده و ... آن را یادآوری کنند و چنانچه نظر و ایده جدیدی از طرف افراد ارائه می‌شود، اگر در رابطه با ابزار پژوهش بود طی راندهای بعدی در پرسشنامه‌ها و سایر ابزارها و چنانچه در رابطه با اصل و فرایند پژوهش بود بر اساس مشورت و بررسی بیشتر اگر بجا بود در روند پژوهش اعمال شده و در غیر این صورت به‌طور منطقی دلیل کنار رفتن ایده را با ارائه‌دهنده در میان گذاشته و او را متقاعد کرده‌ایم. به‌طور مثال اصلاح گویه‌ها و اضافه شدن گویه‌های جدید و ... به‌طور کلی ما دقیقاً در طول راندهای مختلف به‌طور مداوم نتایج هر دور را با هیئت‌داوران در میان نهاده و تأیید یا اصلاحات مقتضی را دریافت و اعمال کردیم.

زاویه بندی را هم یک روش تحقیق مستقل کیفی دیده‌اند و هم شیوه‌ای برای افزایش کیفیت تحقیقات کیفی. زاویه بندی از طرف دنزین چنین تعریف شده است:

با ترکیب کردن روش‌ها، نظریه‌ها، مشاهده‌گرها و منابع داده‌ای گوناگون، محققان می‌توانند نسبت به غلبه بر سوگیری که ناشی از مطالعات تک روشی، تک مشاهده‌گری و تک نظریه‌ای هستند امیدوار باشند (دنزین، ۱۹۸۸: ۳۴۷).

به طور خاص این راهبرد عبارت است از همگرایی مبتنی بر یک یافته خاص با استفاده از انواع متفاوت روش‌ها، نظریه‌ها، رویکردها، پژوهشگران و منابع اطلاعاتی (محمد پور، ۱۳۹۲: ۱۹۱). بر اساس توضیحات مذکور از دیدگاه زاویه بندی روشی، تحقیق حاضر را می‌توان معتبر ارزیابی کرد. در این نوع از زاویه بندی انطباق و سازگاری داده‌های تولیدشده با روش‌های گوناگون گردآوری داده‌ها کنترل می‌شود. در پژوهش حاضر نیز ابتدا سؤالات تحقیق در فرایند مصاحبه یا گروه متمرکز یا در پرسشنامه‌ها به صورت گفتاری یا نوشتاری دقیق و با مثال مشخص شده و توضیح داده شد. در مرحله بعد روش‌ها به صورت مکمل و بر اساس تناسب آنها با شرایط خاص جامعه و اعضای نمونه انتخاب شدند با این توضیح که در رابطه با ابزارهای پژوهشی سعی شد تا جایی که می‌توانستیم با توجه به شرایط از ابزار متفاوت و حتی مکمل استفاده کنیم مثلاً در راند اول در کنار گروه متمرکز از ابزار مصاحبه آن لاین و تلفنی و در ادامه از انواع پرسشنامه مثل آن لاین، حضوری و ... با توجه به شرایط مانند بعد مسافت، زمان خالی اعضای هیئت‌داوران و ... بهره‌مند شدیم. در طی این فرایند از مصاحبه، گروه متمرکز، درخت مشکلات، پرسشنامه با سؤالات باز و بسته و پرسشنامه با سؤالات بسته استفاده شد تا بتوانیم اطلاعات افراد را دقیق تر کسب کنیم. همچنین در این پژوهش داده‌ها چند مرتبه به وسیله اعضای مختلف تیم پژوهشی که هر یک ارزیابی شده و اصلاحات در چند مرحله با مشورت اعضا انجام گرفته است. از طرف دیگر به لحاظ کاربردی سعی شد با افراد داور به نوعی ارتباط دوستانه دست‌یافته تا با اعتماد و اطمینان خاطر و بدون حساسیت داده‌ها و دانش خود را به ما عرضه کنند و برای اطمینان از صحت برداشت خود از صحبت‌های داوران طی مصاحبه‌ها و گروه متمرکز داده‌ها را طی راند بعد به آنها ارجاع داده و از آنان تقاضا شد اگر اصلاحاتی نیاز است گوش زد کنند. همچنین طی جلسه گروه متمرکز برداشت تیم تحقیق از نکاتی که گفته می‌شد بر تابلو نوشته شد و داوران با نظر خود آنها را تأیید یا نیازمند اصلاح ارزیابی کرده و با نظر آنها نکات منظور اصلاح می‌شد.

۲- گزارش راند دوم

پس از ارسال پرسشنامه برای داور مدت دو هفته به داوران فرصت داده شد تا پرسشنامه‌ها را تکمیل کرده و ارجاع دهند. بعد از پایان زمان مشخص شده جهت تکمیل و ارسال پرسشنامه‌ها تعداد ۴۱ پرسشنامه برای نوجوانان جمع‌آوری گردید. در ابتدای مرحله دوم دلفی روایی هر یک از پرسشنامه‌های نوجوان جداگانه محاسبه شد که در جدول ۳ گزارش آن آمده است و پیش از تایید روایی و اعتبار پرسشنامه به ادامه کار پرداختیم.

جدول شماره ۳: روایی پرسشنامه نوجوان در راند اول پرسشنامه ای

تعداد کل ایتیم‌ها	مقدار الفای کرونباخ
۴۱۴	۰.۹۸۶
نوجوان	

در مرحله بعد ابتدا به منظور تعیین رتبه هر معیار برای ادامه بررسی‌ها، میانگین مجموع نمراتی که به پرسشنامه‌ها داده شده بود، محاسبه گردید. سپس به منظور حذف مسائل بااهمیت کمتر، میانگین همه نمرات میانگین به دست‌آمده برای نوجوانان (۳،۵۴) به عنوان نقطه برش نمرات مربوط به معیارها استفاده گردید، بر اساس این دو میانگین در رابطه با ملاک‌های در نظر

گرفته شده برای نوجوان نیز همان اولویت ها صادق است، یعنی به ترتیب قابلیت تغییر و اصلاح، فراگیری و شیوع و در نهایت شدت آسیب رسانی مسئله که موجب درگیری اذهان عمومی در رتبه های اول تا سوم هستند.

جدول ۴: میانگین پرسشنامه و ملاک های نوجوان

	میانگین کل	میانگین با توجه به معیار اول	میانگین با توجه به معیار دوم	میانگین با توجه به معیار سوم
نوجوان	۳.۵۴۲۹	۳.۵۶۲۹	۳.۵۴۶۶	۳.۶۱۵۷

و اما در هنگام بررسی اولویت گویه ها در این مرحله با توجه به میانگین کل پرسشنامه نوجوان از میان ۱۳۸ مسئله مربوطه تعداد (۶۰) مورد حذف گردید و مسائل با نمره بالاتر از نقطه برش به عنوان مسائل دارای اهمیت بیشتر انتخاب و وارد پرسشنامه مرحله سوم دلفی شدند.

در فایلی که در ضمیمه ارائه می شود میانگین نمرات هر گویه بر اساس هر یک از ملاک ها و همچنین میانگین نمره هر گویه بر اساس نمره کل سه ملاک خواهد آمد و در ادامه نمره کل هر یک از گویه ها را مشاهده می کنید. همان طور که در جدول مشخص است گویه هایی که برای راند سوم استفاده گردیده اند، بلد شده و معین گردیده اند اما نکته این است که برخی از گویه ها از منظر ادبیات اندکی تغییر یافته یا تلخیص شده اند و برخی از آن ها نیز در هم ادغام گردیده اند که این امر به واسطه مشورت با افراد اهل فن انجام شده است.

جدول ۵: نمره کل هریک از گویه‌های پرسشنامه راند دوم نوجوان

ردیف	گویه	نمره کل
۱	نوجوان وضعیت بحران هویت به سر می‌برد.	۴
۲	نوجوان در مورد هویت ملی فرهنگی جامعه آگاهی ندارد.	۳,۷
۳	نوجوان با شبهات دینی و ضعف در هویت مذهبی روبرو است و مرجعی برای دریافت راهنمایی ندارد.	۳,۸
۴	نوجوان در انتخاب مسیر شغلی متناسب با توانایی و علاقه‌اش دچار سردرگمی است.	۴
۵	نوجوان در هویت جنسی‌اش (ویژگی‌های جسمانی و ظاهری دختر و پسر) سردرگم است.	۳,۲
۶	نوجوان از جنسیت خود رضایت ندارد.	۳,۵
۷	نوجوان از بدن خود یک تصویر منفی دارد.	۳,۱
۸	نوجوان الگوی خود را به اشتباه انتخاب نموده است.	۳,۷۵
۹	نوجوان رفتاری بدون فکر و کورکورانه را دنبال می‌کند.	۳,۵۸
۱۰	نوجوان دچار سردرگمی ارزشی است.	۴
۱۱	نوجوان از سنت‌های اجتماعی و فرهنگی و ناآشنایی با فرهنگ بومی دور شده است.	۳,۸۵
۱۲	نوجوان از آینده خود نگران است و در انتخاب مسیر دچار ترس است.	۳,۹۶
۱۳	نوجوان در تحصیل بی‌هدف است و موفقیت خود را در گرو درس خواندن نمی‌داند.	۳,۸۶
۱۴	نوجوان از خود و استعدادهایش شناخت درستی ندارد.	۴,۱
۱۵	نوجوان انگیزه و هدف برای زندگی نداشته و امید او برای زندگی کم است.	۳,۸
۱۶	نوجوان دارای مشکل ارائه‌ی معنا برای زندگی است.	۳,۸۵
۱۷	نوجوان چرایی امور را نمی‌داند در حالی که در این توهم است که آگاهی بالایی دارد.	۳,۷۳
۱۸	نوجوان دچار نوعی وسواس فکری نسبت به حال و آینده است.	۳,۲۳
۱۹	نوجوان از منظر تحصیلی استرس و اضطراب دارد.	۳,۷۲
۲۰	نوجوان مدام احساس اضطراب اجتماعی را تجربه می‌کند.	۳,۴۵
۲۱	نوجوان به مرگ فکر می‌کند و از آن مرگ می‌ترسد	۲,۷۱
۲۲	نوجوان در مقابله با فشار و استرس ناتوان است.	۳,۴۰
۲۳	نوجوان عزت نفس و اعتماد به نفس کافی ندارد.	۳,۶۰
۲۴	نوجوان دچار احساس افسردگی است.	۳,۳۷
۲۵	نوجوان تعهد و مسئولیت‌پذیری کمی دارد و بی‌نظم است.	۳,۶۵
۲۶	نوجوان عجول است.	۳,۳۳
۲۷	نوجوان لجباز است.	۳,۴۴
۲۸	نوجوان بی‌حوصله است.	۳,۵۳

۳,۶۲	نوجوان تنبل و راحت طلب است	۲۹
۳,۱۲	نوجوان در پی تنهایی و انزواطلبی است.	۳۰
۳,۳۵	نوجوان فردگرا شده است.	۳۱
۳,۵۱	نوجوان پرخاشگر شده و با دیگران برخوردهای عصبی دارد.	۳۲
۳,۲۵	نوجوان به بازی‌های خشن علاقه‌مند است.	۳۳
۳	نوجوان رفتارهای خشونت‌آمیز بروز می‌دهد.	۳۴
۳	نوجوان رفتارهای از خود نشان می‌دهد.	۳۵
۳,۴۳	نوجوان تمایل به ساختارشکنی دارد.	۳۶
۳,۷۶	مطالعه کم و بی میلی به مطالعه فراتر از کتب درسی از مشکلات نوجوان است.	۳۷
۳,۲۹	تمایل به نگهداری از حیوانات خانگی به صورت جدی در نوجوان وجود دارد.	۳۸
۳,۵۷	تأثیرپذیری نوجوان از محیط بالا است.	۳۹
۳,۱۷	خودزنی و خودکشی از رفتارهای پر خطر جدی در نوجوان است.	۴۰
۳,۱۸	نوجوان در پی مصرف انواع مواد مخدر می‌رود.	۴۱
۳,۲	مصرف مشروبات الکلی از معضلات نوجوان است.	۴۲
۳,۶۱	نوجوان مصرف سیگار و قلیان را تفریح می‌داند.	۴۳
۳,۱۰	نوجوان به‌طور تفریحی به مصرف انواع روان‌گردان‌ها روی آورده است.	۴۴
۲,۶	نوجوان تن به جیب زنی و دزدی می‌دهد.	۴۵
۲,۴۶	نوجوان کارتن خوابی را تجربه کرده است	۴۶
۲,۶۵	نوجوان از وندالیسم (تخریب اموال عمومی) لذت می‌برد.	۴۷
۲,۶۱	نوجوان به تشکیل گروه‌های خلاف و انجام فعالیت‌های غیرقانونی روی آورده است.	۴۸
۳,۱۷	ریسک‌پذیری افراطی و احساس شکست‌ناپذیر بودن از مسائل نوجوان است.	۴۹
۳,۶۱	تفکر نقادانه، مطالبه‌گری و پرسشگری در نوجوان ضعیف است.	۵۰
۳,۴۸	نوجوان با همه امور احساسی برخورد می‌کند و انتخاب آگاهانه و عاقلانه ندارد .	۵۱
۳,۶۶	زندگی در حال و توجه صرف به لذت از سوی نوجوان پر رنگ شده است.	۵۲
۳,۶	نوجوان مفهوم قناعت را به صورت عملی نیاموخته، دارای توقعات بالا، سبک زندگی مصرف‌گرایانه و به دنبال رفاه‌طلبی است.	۵۳
۳,۳	مدگرایی نوجوان مسئله است.	۵۴
۳,۵۵	تمایل به دیده شدن در نوجوان زیاد است.	۵۵
۳,۱۳	آرمان‌گرایی افراطی نوجوان مسئله است.	۵۶
۳,۲۷	سطح اعتماد اجتماعی در نوجوان کاهش یافته است.	۵۷
۳,۳۳	نگاه تک بعدی و سطحی نوجوان به امور و نداشتن دیدگاهی جامع مسئله است.	۵۸
۳,۵۹	کم‌رنگ شدن اصول اخلاقی و رعایت کمتر ادب و اخلاق در نوجوان مسئله است.	۵۹

۳,۶۴	تغذیه ناسالم مسئله است.	۶۰
۳,۲۲	چاقی مسئله است.	۶۱
۳,۷۰	کم تحرکی مسئله است.	۶۲
۳,۵۶	اختلال خواب مسئله است.	۶۳
۳,۸۸	دوستی‌های مجازی نوجوانان مسئله است.	۶۴
۳	قلدری سایبری مسئله است.	۶۵
۴,۱۳	نوجوان به رسانه اعتیاد دارد.	۶۶
۳,۹۹	نوجوان الگوی مصرف رسانه‌ای ندارد.	۶۷
۳,۸۰	هرزه نگاری جنسی در فضای مجازی از مسائل نوجوان است.	۶۸
۲,۹	نوجوانان به تنو علاقه دارد.	۶۹
۳,۵۵	رابطه با جنس مخالف از تفریحات نوجوان است.	۷۰
۲,۸۹	رابطه هم‌جنس‌گرایانه برای نوجوان مسئله شده است.	۷۱
۳,۳۶	خود ارضایی از مسائل نوجوان است.	۷۲
۳,۳۲	روابط جنسی محافظت نشده از مسائل نوجوان است	۷۳
۲,۹۷	نوجوان در تخیل‌گری و ساخت فانتزی‌های جنسی افراط می‌کند.	۷۴
۲,۷۲	دگر آزاری جنسی از مسائل نوجوان است	۷۵
۳,۳۵	نوجوان در مرز گذاری و حفظ حریم خصوصی ناتوان است.	۷۶
۳,۴۷	دانش جنسی نوجوان پایین است.	۷۷
۳,۷۹	نوجوان افت تحصیلی روبرو است.	۷۸
۳,۲۰	ترک تحصیل نوجوانان مسئله است.	۷۹
۲,۹۸	فرار نوجوانان از مدرسه مسئله است.	۸۰
۳,۸۸	نوجوان در انتخاب‌های تحصیلی و انتخاب رشته سردرگم است.	۸۱
۳,۸۳	نوجوان مهارت‌های تصمیم‌گیری ضعیف است.	۸۲
۳,۹۵	نوجوان در مهارت‌های حل مسئله ضعیف است.	۸۳
۳,۸۸	نوجوان در مدیریت زمان ضعیف است.	۸۴
۳,۷	نوجوان در مهارت برقراری ارتباط مؤثر و سودمند و مدیریت روابط ضعیف است.	۸۵
۲,۵۳	هیجان خواهی افراطی از مسائل نوجوان است.	۸۶
۳,۸۷	نوجوان در مدیریت هیجانات (شادی، ترس، غم، عصبانیت) مهارت ندارد.	۸۷
۳,۵۳	نوجوان در مهارت درک متقابل (بخشش و همدلی) ضعیف است.	۸۸
۳,۸	سطح تاب آوری، مدارا، صبر و تحمل در مواجهه با سختی‌ها در نوجوان پایین است.	۸۹
۳,۶۵	الگوهای دل‌بستگی نامناسب از مسائل نوجوان است.	۹۰
۳,۳۵	دل‌بستگی نایمن از مسائل نوجوان است.	۹۱

۳,۲۹	مسئله بقا و اقتصاد درگیری ذهنی نوجوان است.	۹۲
۳,۴۱	از نظر نوجوان شغل بر تحصیل ارجحیت دارد و به تحصیل به عنوان عامل عقب افتادن از آینده شغلی می‌نگرد.	۹۳
۳,۵۸	نوجوان کمتر به حجاب و پوشش توجه دارد.	۹۴
۳,۳۵	نوجوانان با مفاهیمی مانند ایمان، ولایت، شریعت، ولی زمان و... و تعارض با دین و معنویات بیگانه‌اند.	۹۵
۲,۶۷	نوجوان به انواع عرفان را برای ارتباط با غیب متوسل شده است.	۹۶
۳,۶۲	خانواده نوجوان را در شناسایی و حل مسائل خود همراه نمی‌کنند.	۹۷
۳,۷	بزرگ‌ترها برای نوجوان تصمیم‌گیری و تعیین تکلیف کرده (بویژه در حوزه تحصیلی) و به او فرصت تصمیم‌گیری نمی‌دهند.	۹۸
۳,۷	بزرگ‌ترها به نوجوان اجازه تجربه کردن نمی‌دهند.	۹۹
۳,۹۸	والدین از ویژگی‌ها و نیازهای مرحله نوجوانی شناخت کافی ندارند.	۱۰۰
۳,۸۵	والدین و جامعه به دلیل فاصله سلیقه‌ای با نوجوان شناخت درستی از سلیقه او ندارند.	۱۰۱
۳,۷۶	خانواده احساسات، زبان، و منظور نوجوان درک نمی‌کنند.	۱۰۲
۳,۶۰	دیدگاه‌های والدین در خصوص تربیت و آموزش نوجوان متضاد است.	۱۰۳
۳,۷۴	خانواده مشکلات اقتصادی زیادی دارد.	۱۰۴
۳,۷۵	خانواده به نوجوان بدون قید و شرط آزادی داده یا محدودیت شدید بر او اعمال می‌کنند.	۱۰۵
۳,۸۹	والدین از وظیفه خود در رابطه با نوجوان شناخت درست ندارند.	۱۰۶
۳,۶۵	اختلافات و تعارضات خانوادگی گریبان گیر نوجوان است.	۱۰۷
۳,۳۹	جدایی و طلاق والدین از مسائل نوجوان است.	۱۰۸
۳,۴۲	جایگاه و اهمیت خانواده تغییر پیدا کرده است.	۱۰۹
۳,۱۴	خشونت در خانواده زیاد است.	۱۱۰
۳,۶۹	خانواده معنای دینی را به نوجوان به‌طور نامناسبی منتقل کرده است.	۱۱۱
۳,۷۹	نوجوانان امروز بومی شده فضای مجازی هستند و خانواده‌ها نسل کوچنده به این فضا می‌باشند که با شناخت ناکافی خود و سطح سواد رسانه‌ای پایین سعی در مدیریت این فضا برای نوجوان را دارند و این امر سبب دست‌کاری تربیتی بدون آگاهی و شناخت می‌شود.	۱۱۲
۳,۸	والدین نوجوان را از دیدگاه تربیتی خود می‌بینند که به‌روز شده و متناسب با تغییرات امروز نمی‌باشد.	۱۱۳
۴,۱	سیستم آموزش و پرورش کهنه بوده و دروس ارائه‌شده در مدرسه با آموزش‌های موردنیاز نوجوان هماهنگ نیست.	۱۱۴
۴	سیستم آموزشی تئوریک، نظام‌مند و چکشی برای نوجوانان اعمال می‌شود.	۱۱۵
۳,۷۵	معلم‌ان در آموزش باکیفیت مطالب درسی ناتوان هستند.	۱۱۶

۳,۵۵	به اسناد آموزشی برای آموزش نوجوان در مدارس توجهی نمی شود.	۱۱۷
۳,۵۵	مربیان مدارس در سیستم آموزشی، برای آموزش نوجوان بر اساس یک برنامه واحد و مدون عمل نمی کنند.	۱۱۸
۴	در نهادهای آموزشی به روش های غیرمستقیم در آموزش نوجوان توجه نمی شود.	۱۱۹
۳,۸۳	بین خانواده و محیط آموزشی شاهد تناقضات و تعارضات آموزشی هستیم.	۱۲۰
۳,۴۹	تعداد زیاد مراکز تحصیل در انواع و اشکال مختلف مانند مراکز مبتنی بر روش های نوین آموزشی، پژوهشی، دولتی و... از مسائل نوجوان و خانواده او است.	۱۲۱
۳,۵۳	سیستم آموزشی با ارزش های جامعه منطبق نیست.	۱۲۲
۲,۷۹	آنلاین شدن مدارس مسئله است.	۱۲۳
۳,۶۷	شکاف نسلی بین مربیان و نوجوان زیاد است.	۱۲۴
۳,۷۶	جامعه نوجوان در موضوعات مربوط به خود او درگیر نمی کند.	۱۲۵
۴	نوجوان توسط جامعه و خانواده به اشتباه قضاوت می شود.	۱۲۶
۳,۵۵	در مجامع رسمی و تصمیم گیری ها تعریف درستی از نوجوان وجود ندارد	۱۲۷
۳,۷۹	در مسائل مربوط به نوجوانان به تفاوت های بین فردی آن ها توسط جامعه و خانواده دقت نمی گردد	۱۲۸
۳,۷	نهادهای متولی نوجوان متعدد و متناقض عمل می کنند.	۱۲۹
۳,۷۲	نوجوان توسط خانواده و جامعه به رسمیت شناخته نمی شود.	۱۳۰
۳,۴	بزرگ ترها همه برای نوجوان مری هستند	۱۳۱
۳,۷۹	بین ارزش ها، باورها و اطلاعات ارائه شده از سوی جامعه با واقعیت های جامعه و نیازهای نوجوان همخوانی وجود ندارد.	۱۳۲
۳,۸۲	جامعه ارزش ها را به نوجوان بدون پشتوانه فکری و اعتقادی منتقل می کند. (ارائه ارزش ها به نوجوان بدون ارائه توضیحی در خصوص دلایل عقلی و اعتقادی صورت می گیرد).	۱۳۳
۴,۲۵	جامعه در تبدیل ارزش ها به هنجار برای نوجوان ناتوان است.	۱۳۴
۳,۷۹	به کار آفرینی و کارآموزی به نوجوان توجهی نمی شود.	۱۳۵
۳,۸۳	به استقلال طلبی نوجوان توجه نمی شود.	۱۳۶
۳,۸۲	خانواده ها و جامعه برنامه ریزی درست و منطقی و محتوای کاربردی برای رشد و پیشرفت نوجوان ندارند.	۱۳۷
۳,۹۷	برای تفریح نوجوان محیط سالم وجود ندارد.	۱۳۸

جدول ۶: اولویت بندی گویه های برگزیده برای راند سوم (نوجوان)

ردیف	گویه	نمره
۱	جامعه در تبدیل ارزش ها به هنجار برای نوجوان ناتوان است.	۴,۲۵

۴,۱۳	نوجوان به رسانه اعتیاد دارد.	۲
۴,۱	نوجوان از خود و استعدادهایش شناخت درستی ندارد.	۳
۴,۱	سیستم آموزش و پرورش کهنه بوده و دروس ارائه شده در مدرسه با آموزش‌های موردنیاز نوجوان هماهنگ نیست.	۴
۴	نوجوان وضعیت بحران هویت به سر می‌برد.	۵
۴	نوجوان در انتخاب مسیر شغلی متناسب با توانایی و علاقه‌اش دچار سردرگمی است.	۶
۴	نوجوان دچار سردرگمی ارزشی است.	۷
۴	سیستم آموزشی تئوریک، نظام‌مند و چکشی برای نوجوانان اعمال می‌شود.	۸
۴	در نهادهای آموزشی به روش‌های غیرمستقیم در آموزش نوجوان توجه نمی‌شود.	۹
۴	نوجوان توسط جامعه و خانواده به‌اشتباه قضاوت می‌شود.	۱۰
۳,۹۹	نوجوان الگوی مصرف رسانه‌ای ندارد.	۱۱
۳,۹۸	والدین از ویژگی‌ها و نیازهای مرحله نوجوانی شناخت کافی ندارند.	۱۲
۳,۹۷	برای تفریح نوجوان محیط سالم وجود ندارد.	۱۳
۳,۹۶	نوجوان از آینده خود نگران است و در انتخاب مسیر دچار ترس است.	۱۴
۳,۹۵	نوجوان در مهارت‌های حل مسئله ضعیف است.	۱۵
۳,۸۹	والدین از وظیفه خود در رابطه با نوجوان شناخت درست ندارند.	۱۶
۳,۸۸	دوستی‌های مجازی نوجوانان مسئله است.	۱۷
۳,۸۸	نوجوان در انتخاب‌های تحصیلی و انتخاب رشته سردرگم است.	۱۸
۳,۸۸	نوجوان در مدیریت زمان ضعیف است.	۱۹
۳,۸۷	نوجوان در مدیریت هیجانات (شادی، ترس، غم، عصبانیت) مهارت ندارد.	۲۰
۳,۸۶	نوجوان در تحصیل بی‌هدف است و موفقیت خود را در گرو درس خواندن نمی‌داند.	۲۱
۳,۸۵	نوجوان از سنت‌های اجتماعی و فرهنگی و ناآشنایی با فرهنگ بومی دور شده است.	۲۲
۳,۸۵	نوجوان دارای مشکل ارائه‌ی معنا برای زندگی است.	۲۳
۳,۸۵	والدین و جامعه به دلیل فاصله سلیقه‌ای با نوجوان شناخت درستی از سلیقه او ندارند.	۲۴
۳,۸۳	نوجوان مهارت‌های تصمیم‌گیری ضعیف است.	۲۵
۳,۸۳	بین خانواده و محیط آموزشی شاهد تناقضات و تعارضات آموزشی هستیم.	۲۶
۳,۸۳	به استقلال‌طلبی نوجوان توجه نمی‌شود.	۲۷
۳,۸۲	جامعه ارزش‌ها را به نوجوان بدون پشتوانه فکری و اعتقادی منتقل می‌کند. (ارائه ارزش‌ها به نوجوان بدون ارائه توضیحی در خصوص دلایل عقلی و اعتقادی صورت می‌گیرد).	۲۸
۳,۸۲	خانواده‌ها و جامعه برنامه‌ریزی درست و منطقی و محتوای کاربردی برای رشد و پیشرفت نوجوان ندارند.	۲۹
۳,۸۰	هرزه‌نگاری جنسی در فضای مجازی از مسائل نوجوان است.	۳۰
۳,۸	نوجوان با شبهات دینی و ضعف در هویت مذهبی روبرو است و مرجعی برای دریافت راهنمایی ندارد.	۳۱
۳,۸	نوجوان انگیزه و هدف برای زندگی نداشته و امید او برای زندگی کم است.	۳۲

۳,۸	سطح تاب آوری، مدارا، صبر و تحمل در مواجهه با سختی‌ها در نوجوان پایین است.	۳۳
۳,۸	والدین نوجوان را از دیدگاه تربیتی خود می‌بینند که به‌روز شده و متناسب با تغییرات امروز نمی‌باشد.	۳۴
۳,۷۹	نوجوان افت تحصیلی روبرو است.	۳۵
۳,۷۹	نوجوانان امروز بومی شده فضای مجازی هستند و خانواده‌ها نسل کوچنده به این فضا می‌باشند که با شناخت ناکافی خود و سطح سواد رسانه‌ای پایین سعی در مدیریت این فضا برای نوجوان را دارند و این امر سبب دست‌کاری تربیتی بدون آگاهی و شناخت می‌شود.	۳۶
۳,۷۹	آنلاین شدن مدارس مسئله است.	۳۷
۳,۷۹	در مسائل مربوط به نوجوانان به تفاوت‌های بین فردی آن‌ها توسط جامعه و خانواده دقت نمی‌گردد.	۳۸
۳,۷۹	بین ارزش‌ها، باورها و اطلاعات ارائه‌شده از سوی جامعه با واقعیت‌های جامعه و نیازهای نوجوان همخوانی وجود ندارد.	۳۹
۳,۷۹	به کارآفرینی و کارآموزی به نوجوان توجهی نمی‌شود.	۴۰
۳,۷۶	مطالعه کم و بی میلی به مطالعه فراتر از کتب درسی از مشکلات نوجوان است.	۴۱
۳,۷۶	خانواده احساسات، زبان، و منظور نوجوان درک نمی‌کنند.	۴۲
۳,۷۶	جامعه نوجوان در موضوعات مربوط به خود او درگیر نمی‌کند.	۴۳
۳,۷۵	نوجوان الگوی خود را به اشتباه انتخاب نموده است.	۴۴
۳,۷۵	خانواده به نوجوان بدون قید و شرط آزادی داده یا محدودیت شدید بر او اعمال می‌کنند.	۴۵
۳,۷۵	معلمان در آموزش باکیفیت مطالب درسی ناتوان هستند.	۴۶
۳,۷۴	خانواده مشکلات اقتصادی زیادی دارد.	۴۷
۳,۷۳	نوجوان چرایی امور را نمی‌داند درحالی‌که در این توهم است که آگاهی بالایی دارد.	۴۸
۳,۷۲	نوجوان از منظر تحصیلی استرس و اضطراب دارد.	۴۹
۳,۷۲	نوجوان توسط خانواده و جامعه به رسمیت شناخته نمی‌شود.	۵۰
۳,۷	نوجوان در مورد هویت ملی فرهنگی جامعه آگاهی ندارد.	۵۱
۳,۷	کم تحرکی مسئله است.	۵۲
۳,۷	نوجوان در مهارت برقراری ارتباط مؤثر و سودمند و مدیریت روابط ضعیف است.	۵۳
۳,۷	بزرگ‌ترها برای نوجوان تصمیم‌گیری و تعیین تکلیف کرده (به ویژه در حوزه تحصیلی) و به او فرصت تصمیم‌گیری نمی‌دهند.	۵۴
۳,۷	بزرگ‌ترها به نوجوان اجازه تجربه کردن نمی‌دهند.	۵۵
۳,۷	نهادهای متولی نوجوان متعدد و متناقض عمل می‌کنند.	۵۶
۳,۶۹	خانواده معنای دینی را به نوجوان به‌طور نامناسبی منتقل کرده است.	۵۷
۳,۶۷	شکاف نسلی بین مربیان و نوجوان زیاد است.	۵۸
۳,۶۶	زندگی در حال و توجه صرف به لذت از سوی نوجوان پر رنگ شده است.	۵۹
۳,۶۵	نوجوان تعهد و مسئولیت‌پذیری کمی دارد و بی‌نظم است.	۶۰
۳,۶۵	الگوهای دل‌بستگی نامناسب از مسائل نوجوان است.	۶۱

۳,۶۵	اختلافات و تعارضات خانوادگی گریبان گیر نوجوان است.	۶۲
۳,۶۴	تغذیه ناسالم مسئله است.	۶۳
۳,۶۲	نوجوان تنبل و راحت طلب است	۶۴
۳,۶۲	خانواده نوجوان را در شناسایی و حل مسائل خود همراه نمی کنند.	۶۵
۳,۶۱	نوجوان مصرف سیگار و قلیان را تفریح می داند.	۶۶
۳,۶۱	تفکر نقادانه، مطالبه گری و پرسشگری در نوجوان ضعیف است.	۶۷
۳,۶۰	نوجوان عزت نفس و اعتماد به نفس کافی ندارد.	۶۸
۳,۶	نوجوان مفهوم قناعت را به صورت عملی نیاموخته، دارای توقعات بالا، سبک زندگی مصرف گرایانه و به دنبال رفاه طلبی است.	۶۹
۳,۶۰	دیدگاه های والدین در خصوص تربیت و آموزش نوجوان متضاد است.	۷۰
۳,۵۹	کمرنگ شدن اصول اخلاقی و رعایت کمتر ادب و اخلاق در نوجوان مسئله است.	۷۱
۳,۵۸	نوجوان رفتاری بدون فکر و کورکورانه را دنبال می کند.	۷۲
۳,۵۸	نوجوان کمتر به حجاب و پوشش توجه دارد.	۷۳
۳,۵۷	تأثیر پذیری نوجوان از محیط بالا است.	۷۴
۳,۵۶	اختلال خواب مسئله است.	۷۵
۳,۵۵	تمایل به دیده شدن در نوجوان زیاد است.	۷۶
۳,۵۵	رابطه با جنس مخالف از تفریحات نوجوان است.	۷۷
۳,۵۵	به اسناد آموزشی برای آموزش نوجوان در مدارس توجهی نمی شود.	۷۸
۳,۵۵	مربیان مدارس در سیستم آموزشی، برای آموزش نوجوان براساس یک برنامه واحد و مدون عمل نمی کنند.	۷۹
۳,۵۵	در مجامع رسمی و تصمیم گیری ها تعریف درستی از نوجوان وجود ندارد.	۸۰

جدول ۷: گویه‌هایی که بر اساس هر یک از ملاک‌ها نمره‌ای بالاتر از میانگین کسب کرده‌اند (نوجوان).

ملاک	گویه	ملاک	گویه	ملاک	گویه
اصلاح		شدت		فراگیری	
۳,۹ ۰	نوجوان وضعیت بحران هویت به سر می‌برد.	۳,۸۸	نوجوان وضعیت بحران هویت به سر می‌برد.	۴,۲۵	نوجوان وضعیت بحران هویت به سر می‌برد.
۳,۸ ۸	نوجوان در مورد هویت ملی فرهنگی جامعه آگاهی ندارد.	۳,۸۰	نوجوان با شبهات دینی و ضعف در هویت مذهبی روبرو است و مرجعی برای دریافت راهنمایی ندارد.	۳,۷۰	نوجوان در مورد هویت ملی فرهنگی جامعه آگاهی ندارد.
۴,۱ ۰	نوجوان در انتخاب مسیر شغلی متناسب با توانایی و علاقه‌اش دچار سردرگمی است.	۳,۷۰	نوجوان در انتخاب مسیر شغلی متناسب با توانایی و علاقه‌اش دچار سردرگمی است.	۴,۱۳	نوجوان با شبهات دینی و ضعف در هویت مذهبی روبرو است و مرجعی برای دریافت راهنمایی ندارد.
۳,۸ ۳	نوجوان در هویت جنسی‌اش (ویژگی‌های جسمانی و ظاهری دختر و پسر) سردرگم است.	۳,۸۰	نوجوان الگوی خود را به اشتباه انتخاب نموده است.	۴,۳۳	نوجوان در انتخاب مسیر شغلی متناسب با توانایی و علاقه‌اش دچار سردرگمی است.
۳,۸ ۰	نوجوان از جنسیت خود رضایت ندارد.	۴,۱۵	نوجوان دچار سردرگمی ارزشی است.	۳,۸۰	نوجوان الگوی خود را به اشتباه انتخاب نموده است.
۳,۶ ۵	نوجوان الگوی خود را به اشتباه انتخاب نموده است.	۳,۶۸	نوجوان از سنت‌های اجتماعی و فرهنگی و ناآشنایی با فرهنگ بومی دور شده است.	۴,۲۵	نوجوان دچار سردرگمی ارزشی است.
۳,۸ ۰	نوجوان رفتاری بدون فکر و کورکورانه را دنبال می‌کند.	۳,۸۳	نوجوان از آینده خود نگران است و در انتخاب مسیر دچار ترس است.	۴	نوجوان از سنت‌های اجتماعی و فرهنگی و ناآشنایی با فرهنگ بومی دور شده است.
۳,۸ ۰	نوجوان دچار سردرگمی ارزشی است.	۳,۹۵	نوجوان در تحصیل بی‌هدف است و موفقیت خود را در گرو درس خواندن نمی‌داند.	۴,۱۵	نوجوان از آینده خود نگران است و در انتخاب مسیر دچار ترس است.

مسائل اولویت دار نوجوان

۳,۹ ۰	نوجوان از سنت‌های اجتماعی و فرهنگی و ناآشنایی با فرهنگ بومی دور شده است.	۴,۲۳	نوجوان از خود و استعدادهایش شناخت درستی ندارد.	۳,۹۳	نوجوان در تحصیل بی‌هدف است و موفقیت خود را در گرو درس خواندن نمی‌داند.
۳,۹ ۳	نوجوان از آینده خود نگران است و در انتخاب مسیر دچار ترس است.	۳,۷۸	نوجوان انگیزه و هدف برای زندگی نداشته و امید او برای زندگی کم است.	۴,۱۸	نوجوان از خود و استعدادهایش شناخت درستی ندارد.
۳,۷ ۳	نوجوان در تحصیل بی‌هدف است و موفقیت خود را در گرو درس خواندن نمی‌داند.	۳,۷۳	نوجوان دارای مشکل ارائه‌ی معنا برای زندگی است.	۳,۷۵	نوجوان انگیزه و هدف برای زندگی نداشته و امید او برای زندگی کم است.
۳,۹ ۸	نوجوان از خود و استعدادهایش شناخت درستی ندارد.	۳,۵۸	نوجوان چرایی امور را نمی‌داند درحالی‌که در این توهم است که آگاهی بالایی دارد.	۴,۰۳	نوجوان دارای مشکل ارائه‌ی معنا برای زندگی است.
۳,۹ ۰	نوجوان انگیزه و هدف برای زندگی نداشته و امید او برای زندگی کم است.	۳,۵۵	نوجوان از منظر تحصیلی استرس و اضطراب دارد.	۳,۸۳	نوجوان چرایی امور را نمی‌داند درحالی‌که در این توهم است که آگاهی بالایی دارد.
۳,۸ ۳	نوجوان دارای مشکل ارائه‌ی معنا برای زندگی است.	۳,۶۸	نوجوان تعهد و مسئولیت‌پذیری کمی دارد و بی‌نظم است.	۳,۷۸	نوجوان از منظر تحصیلی استرس و اضطراب دارد.
۳,۸ ۰	نوجوان چرایی امور را نمی‌داند درحالی‌که در این توهم است که آگاهی بالایی دارد.	۳,۶۵	نوجوان تنبل و راحت‌طلب است	۳,۶۵	نوجوان تعهد و مسئولیت‌پذیری کمی دارد و بی‌نظم است.
۳,۸ ۵	نوجوان از منظر تحصیلی استرس و اضطراب دارد.	۳,۶۰	نوجوان پرخاشگر شده و با دیگران برخوردهای عصبی دارد.	۳,۶۳	نوجوان تنبل و راحت‌طلب است
۳,۸ ۰	نوجوان مدام احساس اضطراب اجتماعی را تجربه می‌کند.	۳,۷۵	مطالعه کم و بی‌میلی به مطالعه فراتر از کتب درسی از مشکلات نوجوان است.	۳,۶۰	نوجوان تمایل به ساختارشکنی دارد.
۳,۶ ۸	نوجوان در مقابله با فشار و استرس ناتوان است.	۳,۶۳	نوجوان مصرف سیگار و قلیان را تفریح می‌داند.	۴	مطالعه کم و بی‌میلی به مطالعه فراتر از کتب درسی از مشکلات نوجوان است.
۳,۸ ۰	نوجوان عزت‌نفس و اعتمادبه‌نفس کافی ندارد.	۳,۶۵	زندگی در حال و توجه صرف به لذت از سوی نوجوان پر رنگ شده است.	۳,۸۰	تأثیرپذیری نوجوان از محیط بالا است.

مسائل اولویت دار نوجوان

۳,۶ ۸	نوجوان دچار احساس افسردگی است.	۳,۵۵	نوجوان مفهوم قناعت را به صورت عملی نیاموخته، دارای توقعات بالا، سبک زندگی مصرف‌گرایانه و به دنبال رفاه‌طلبی است.	۳,۶۵	نوجوان مصرف سیگار و قلیان را تفریح می‌داند.
۳,۶ ۳	نوجوان تعهد و مسئولیت‌پذیری کمی دارد و بی‌نظم است.	۳,۵۵	کمرنگ شدن اصول اخلاقی و رعایت کمتر ادب و اخلاق در نوجوان مسئله است.	۳,۶۵	تفکر نقادانه، مطالبه‌گری و پرسشگری در نوجوان ضعیف است.
۳,۶ ۰	نوجوان تنبل و راحت‌طلب است	۳,۵۵	تغذیه ناسالم مسئله است.	۳,۷۵	زندگی در حال و توجه صرف به لذت از سوی نوجوان پر رنگ شده است.
۳,۷ ۵	تفکر نقادانه، مطالبه‌گری و پرسشگری در نوجوان ضعیف است.	۳,۵۸	کم‌حرکی مسئله است.	۳,۶۰	نوجوان مفهوم قناعت را به صورت عملی نیاموخته، دارای توقعات بالا، سبک زندگی مصرف‌گرایانه و به دنبال رفاه‌طلبی است.
۳,۶ ۵	نوجوان مفهوم قناعت را به صورت عملی نیاموخته، دارای توقعات بالا، سبک زندگی مصرف‌گرایانه و به دنبال رفاه‌طلبی است.	۳,۹۵	دوستی‌های مجازی نوجوانان مسئله است.	۴,۱۸	تمایل به دیده شدن در نوجوان زیاد است.
۳,۶ ۳	کمرنگ شدن اصول اخلاقی و رعایت کمتر ادب و اخلاق در نوجوان مسئله است.	۴,۲۸	نوجوان به رسانه اعتیاد دارد.	۳,۶۰	کمرنگ شدن اصول اخلاقی و رعایت کمتر ادب و اخلاق در نوجوان مسئله است.
۳,۷ ۰	تغذیه ناسالم مسئله است.	۴,۰۳	نوجوان الگوی مصرف رسانه‌ای ندارد.	۳,۶۸	تغذیه ناسالم مسئله است.
۳,۷ ۵	کم‌حرکی مسئله است.	۴	هرزه‌نگاری جنسی در فضای مجازی از مسائل نوجوان است.	۳,۷۸	کم‌حرکی مسئله است.
۳,۶ ۵	اختلال خواب مسئله است.	۳,۷۰	رابطه با جنس مخالف از تفریحات نوجوان است.	۳,۶۵	اختلال خواب مسئله است.
۳,۶ ۳	نوجوان الگوی مصرف رسانه‌ای ندارد.	۳,۷۵	نوجوان افت تحصیلی روبرو است.	۴,۱۵	دوستی‌های مجازی نوجوانان مسئله است.
۳,۶ ۳	روابط جنسی محافظت نشده از مسائل نوجوان است	۳,۸۳	نوجوان در انتخاب‌های تحصیلی و انتخاب رشته سردرگم است.	۴,۵۵	نوجوان به رسانه اعتیاد دارد.

مسائل اولویت دار نوجوان

۳,۶ ۳	نوجوان در مرز گذاری و حفظ حریم خصوصی ناتوان است.	۳,۷۳	نوجوان مهارت‌های تصمیم‌گیری ضعیف است.	۴,۳۳	نوجوان الگوی مصرف رسانه‌ای ندارد.
۳,۸ ۸	دانش جنسی نوجوان پایین است.	۳,۸۵	نوجوان در مهارت‌های حل مسئله ضعیف است.	۴,۰۸	هرزه نگاری جنسی در فضای مجازی از مسائل نوجوان است.
۳,۷ ۵	نوجوان افت تحصیلی روبرو است.	۳,۷۰	نوجوان در مدیریت زمان ضعیف است.	۳,۶۸	رابطه با جنس مخالف از تفریحات نوجوان است.
۴	نوجوان در انتخاب‌های تحصیلی و انتخاب رشته سردرگم است.	۳,۶۰	نوجوان در مهارت برقراری ارتباط مؤثر و سودمند و مدیریت روابط ضعیف است.	۳,۸۵	نوجوان افت تحصیلی روبرو است.
۴	نوجوان مهارت‌های تصمیم‌گیری ضعیف است.	۳,۷۰	نوجوان در مدیریت هیجانات (شادی، ترس، غم، عصبانیت) مهارت ندارد	۳,۸۳	نوجوان در انتخاب‌های تحصیلی و انتخاب رشته سردرگم است.
۴,۰ ۳	نوجوان در مهارت‌های حل مسئله ضعیف است.	۳,۷۰	سطح تاب آوری، مدارا، صبر و تحمل در مواجهه با سختی‌ها در نوجوان پایین است.	۳,۷۸	نوجوان مهارت‌های تصمیم‌گیری ضعیف است.
۴,۰ ۵	نوجوان در مدیریت زمان ضعیف است.	۳,۶۵	الگوهای دلبستگی نامناسب از مسائل نوجوان است.	۴,۸۳	نوجوان در مهارت‌های حل مسئله ضعیف است.
۳,۹ ۲	نوجوان در مهارت برقراری ارتباط مؤثر و سودمند و مدیریت روابط ضعیف است.	۳,۵۸	خانواده نوجوان را در شناسایی و حل مسائل خود همراه نمی‌کنند.	۳,۹۰	نوجوان در مدیریت زمان ضعیف است.
۴	نوجوان در مدیریت هیجانات (شادی، ترس، غم، عصبانیت) مهارت ندارد	۳,۶۸	بزرگ‌ترها برای نوجوان تصمیم‌گیری و تعیین تکلیف کرده (به ویژه در حوزه تحصیلی) و به او فرصت تصمیم‌گیری نمی‌دهند.	۳,۶۳	نوجوان در مهارت برقراری ارتباط مؤثر و سودمند و مدیریت روابط ضعیف است.
۳,۷ ۳	نوجوان در مهارت درک متقابل (بخشش و همدلی) ضعیف است.	۳,۷۳	بزرگ‌ترها به نوجوان اجازه تجربه کردن نمی‌دهند.	۳,۶۸	هیجان خواهی افراطی از مسائل نوجوان است.
۳,۷ ۸	سطح تاب آوری، مدارا، صبر و تحمل در مواجهه با سختی‌ها در نوجوان پایین است.	۳,۸۳	والدین از ویژگی‌ها و نیازهای مرحله نوجوانی شناخت کافی ندارند.	۳,۹۳	نوجوان در مدیریت هیجانات (شادی، ترس، غم، عصبانیت) مهارت ندارد
۳,۷ ۰	خانواده نوجوان را در شناسایی و حل مسائل خود همراه نمی‌کنند.	۳,۶۸	والدین و جامعه به دلیل فاصله سلیقه‌ای با نوجوان شناخت درستی از سلیقه او ندارند.	۳,۶۵	سطح تاب آوری، مدارا، صبر و تحمل در مواجهه با سختی‌ها در نوجوان پایین است.

مسائل اولویت دار نوجوان

۳,۶ ۳	بزرگ‌ترها برای نوجوان تصمیم‌گیری و تعیین تکلیف کرده (به ویژه در حوزه تحصیلی) و به او فرصت تصمیم‌گیری نمی‌دهند.	۳,۶۰	خانواده احساسات، زبان، و منظور نوجوان درک نمی‌کنند.	۳,۷۸	الگوهای دلبستگی نامناسب از مسائل نوجوان است.
۳,۷ ۰	بزرگ‌ترها به نوجوان اجازه تجربه کردن نمی‌دهند.	۳,۹۵	خانواده مشکلات اقتصادی زیادی دارد.	۳,۹۵	نوجوان کمتر به حجاب و پوشش توجه دارد.
۴,۰ ۵	والدین از ویژگی‌ها و نیازهای مرحله نوجوانی شناخت کافی ندارند.	۳,۸۵	خانواده به نوجوان بدون قید و شرط آزادی داده یا محدودیت شدید بر او اعمال می‌کنند.	۳,۶۰	خانواده نوجوان را در شناسایی و حل مسائل خود همراه نمی‌کنند.
۳,۸ ۸	والدین و جامعه به دلیل فاصله سلیقه‌ای با نوجوان شناخت درستی از سلیقه او ندارند.	۳,۸۳	والدین از وظیفه خود در رابطه با نوجوان شناخت درست ندارند.	۳,۸۳	بزرگ‌ترها برای نوجوان تصمیم‌گیری و تعیین تکلیف کرده (به ویژه در حوزه تحصیلی) و به او فرصت تصمیم‌گیری نمی‌دهند.
۳,۸ ۵	خانواده احساسات، زبان، و منظور نوجوان درک نمی‌کنند.	۳,۷۵	اختلافات و تعارضات خانوادگی گریبان گیر نوجوان است.	۳,۶۸	بزرگ‌ترها به نوجوان اجازه تجربه کردن نمی‌دهند.
۳,۷ ۰	دیدگاه‌های والدین در خصوص تربیت و آموزش نوجوان متضاد است.	۳,۶۵	جدایی و طلاق والدین از مسائل نوجوان است.	۴,۰۸	والدین از ویژگی‌ها و نیازهای مرحله نوجوانی شناخت کافی ندارند.
۳,۶ ۵	خانواده به نوجوان بدون قید و شرط آزادی داده یا محدودیت شدید بر او اعمال می‌کنند.	۳,۷۳	خانواده معنای دینی را به نوجوان به‌طور نامناسبی منتقل کرده است.	۴,۰۳	والدین و جامعه به دلیل فاصله سلیقه‌ای با نوجوان شناخت درستی از سلیقه او ندارند.
۳,۹ ۰	والدین از وظیفه خود در رابطه با نوجوان شناخت درست ندارند.	۳,۷۵	نوجوانان امروز بومی شده فضای مجازی هستند و خانواده‌ها نسل کوچنده به این فضا می‌باشند که با شناخت ناکافی خود و سطح سواد رسانه‌ای پایین سعی در مدیریت این فضا برای نوجوان را دارند و این امر سبب	۳,۸۵	خانواده احساسات، زبان، و منظور نوجوان درک نمی‌کنند.

مسائل اولویت دار نوجوان

			دست‌کاری تربیتی بدون آگاهی و شناخت می‌شود.		
۳,۶ ۸	والدین نوجوان را از دیدگاه تربیتی خود می‌بینند که به‌روز شده و متناسب با تغییرات امروز نمی‌باشد.	۳,۷۳	والدین نوجوان را از دیدگاه تربیتی خود می‌بینند که به‌روز شده و متناسب با تغییرات امروز نمی‌باشد.	۳,۶۳	دیدگاه‌های والدین در خصوص تربیت و آموزش نوجوان متضاد است.
۳,۶ ۸	سیستم آموزش و پرورش کهنه بوده و دروس ارائه‌شده در مدرسه با آموزش‌های موردنیاز نوجوان هماهنگ نیست.	۴,۲۳	سیستم آموزش و پرورش کهنه بوده و دروس ارائه‌شده در مدرسه با آموزش‌های موردنیاز نوجوان هماهنگ نیست.	۴,۱۳	خانواده مشکلات اقتصادی زیادی دارد.
۳,۷ ۵	سیستم آموزشی تئوریک، نظام‌مند و چکشی برای نوجوانان اعمال می‌شود.	۴,۰۸	سیستم آموزشی تئوریک، نظام‌مند و چکشی برای نوجوانان اعمال می‌شود.	۳,۷۸	خانواده به نوجوان بدون قید و شرط آزادی داده یا محدودیت شدید بر او اعمال می‌کنند.
۳,۷ ۳	معلمان در آموزش باکیفیت مطالب درسی ناتوان هستند.	۳,۶۸	معلمان در آموزش باکیفیت مطالب درسی ناتوان هستند.	۳,۹۵	والدین از وظیفه خود در رابطه با نوجوان شناخت درست ندارند.
۳,۷ ۸	به اسناد آموزشی برای آموزش نوجوان در مدارس توجهی نمی‌شود.	۴,۰۳	در نهادهای آموزشی به روش‌های غیرمستقیم در آموزش نوجوان توجه نمی‌شود.	۳,۷۰	اختلافات و تعارضات خانوادگی گریبان گیر نوجوان است.
۳,۷ ۰	مربیان مدارس در سیستم آموزشی، برای آموزش نوجوان بر اساس یک برنامه واحد و مدون عمل نمی‌کنند.	۳,۹۰	بین خانواده و محیط آموزشی شاهد تناقضات و تعارضات آموزشی هستیم.	۳,۵۸	جایگاه و اهمیت خانواده تغییر پیدا کرده است.
۳,۸ ۵	در نهادهای آموزشی به روش‌های غیرمستقیم در آموزش نوجوان توجه نمی‌شود.	۳,۸۰	آنلاین شدن مدارس مسئله است.	۳,۷۵	خانواده معنای دینی را به نوجوان به‌طور نامناسبی منتقل کرده است.
۳,۷ ۳	بین خانواده و محیط آموزشی شاهد تناقضات و تعارضات آموزشی هستیم.	۳,۷۰	شکاف نسلی بین مربیان و نوجوان زیاد است.	۴,۲۰	نوجوانان امروز بومی شده فضای مجازی هستند و خانواده‌ها نسل کوچنده به این فضا می‌باشند که با

مسائل اولویت دار نوجوان

					شناخت ناکافی خود و سطح سواد رسانه‌ای پایین سعی در مدیریت این فضا برای نوجوان را دارند و این امر سبب دست‌کاری تربیتی بدون آگاهی و شناخت می‌شود.
۳,۶ ۳	سیستم آموزشی با ارزش‌های جامعه منطبق نیست.	۳,۵۵	جامعه نوجوان در موضوعات مربوط به خود او درگیر نمی‌کند.	۴	والدین نوجوان را از دیدگاه تربیتی خود می‌بینند که به روز شده و متناسب با تغییرات امروز نمی‌باشد.
۳,۶ ۳	جامعه نوجوان در موضوعات مربوط به خود او درگیر نمی‌کند.	۴,۶۵	نوجوان توسط جامعه و خانواده به اشتباه قضاوت می‌شود.	۴,۴۰	سیستم آموزش و پرورش کهنه بوده و دروس ارائه شده در مدرسه با آموزش‌های مورد نیاز نوجوان هماهنگ نیست.
۳,۷ ۳	در مسائل مربوط به نوجوانان به تفاوت‌های بین فردی آن‌ها توسط جامعه و خانواده دقت نمی‌گردد	۳,۵۵	در مجامع رسمی و تصمیم‌گیری‌ها تعریف درستی از نوجوان وجود ندارد	۴,۲۸	سیستم آموزشی تئوریک، نظام‌مند و چکشی برای نوجوانان اعمال می‌شود.
۳,۹ ۰	نوجوان توسط خانواده و جامعه به رسمیت شناخته نمی‌شود.	۳,۶۳	در مسائل مربوط به نوجوانان به تفاوت‌های بین فردی آن‌ها توسط جامعه و خانواده دقت نمی‌گردد	۳,۸۵	معلمان در آموزش با کیفیت مطالب درسی ناتوان هستند.
۳,۷ ۳	جامعه ارزش‌ها را به نوجوان بدون پشتوانه فکری و اعتقادی منتقل می‌کند. (ارائه ارزش‌ها به نوجوان بدون ارائه توضیحی در خصوص دلایل عقلی و اعتقادی صورت می‌گیرد).	۳,۶۳	نهادهای متولی نوجوان متعدد و متناقض عمل می‌کنند.	۴,۲۵	در نهادهای آموزشی به روش‌های غیرمستقیم در آموزش نوجوان توجه نمی‌شود.

مسائل اولویت دار نوجوان

۳,۶۵	جامعه در تبدیل ارزش‌ها به هنجار برای نوجوان ناتوان است.	۳,۷۵	بین ارزش‌ها، باورها و اطلاعات ارائه شده از سوی جامعه با واقعیت‌های جامعه و نیازهای نوجوان همخوانی وجود ندارد.	۳,۸۸	بین خانواده و محیط آموزشی شاهد تناقضات و تعارضات آموزشی هستیم.
۳,۷۰	به کارآفرینی و کارآموزی به نوجوان توجهی نمی‌شود.	۳,۷۸	جامعه ارزش‌ها را به نوجوان بدون پشتوانه فکری و اعتقادی منتقل می‌کند. (ارائه ارزش‌ها به نوجوان بدون ارائه توضیحی در خصوص دلایل عقلی و اعتقادی صورت می‌گیرد).	۳,۶۵	تعداد زیاد مراکز تحصیل در انواع و اشکال مختلف مانند مراکز مبتنی بر روش‌های نوین آموزشی، پژوهشی، دولتی و... از مسائل نوجوان و خانواده او است.
۳,۷۸	به استقلال طلبی نوجوان توجه نمی‌شود.	۳,۹۵	جامعه در تبدیل ارزش‌ها به هنجار برای نوجوان ناتوان است.	۳,۶۰	سیستم آموزشی با ارزش‌های جامعه منطبق نیست.
۳,۹۳	خانواده‌ها و جامعه برنامه‌ریزی درست و منطقی و محتوای کاربردی برای رشد و پیشرفت نوجوان ندارند.	۳,۶۵	به کارآفرینی و کارآموزی به نوجوان توجهی نمی‌شود.	۴,۱۰	آنلاین شدن مدارس مسئله است.
۴	برای تفریح نوجوان محیط سالم وجود ندارد.	۳,۷۵	به استقلال طلبی نوجوان توجه نمی‌شود.	۳,۹۰	شکاف نسلی بین مریدان و نوجوان زیاد است.
		۳,۷۳	خانواده‌ها و جامعه برنامه‌ریزی درست و منطقی و محتوای کاربردی برای رشد و پیشرفت نوجوان ندارند.	۴,۱۳	جامعه نوجوان در موضوعات مربوط به خود او درگیر نمی‌کند.
		۳,۹۳	برای تفریح نوجوان محیط سالم وجود ندارد.	۳,۸۸	نوجوان توسط جامعه و خانواده به اشتباه قضاوت می‌شود.
				۳,۶۳	در مجامع رسمی و تصمیم‌گیری‌ها تعریف درستی از نوجوان وجود ندارد
				۴,۰۳	در مسائل مربوط به نوجوانان به تفاوت‌های بین فردی آن‌ها توسط جامعه و خانواده دقت نمی‌گردد

			۳,۹۵	نهادهای متولی نوجوان متعدد و متناقض عمل می‌کنند.
			۳,۸۳	نوجوان توسط خانواده و جامعه به رسمیت شناخته نمی‌شود.
			۴,۰۸	بین ارزش‌ها، باورها و اطلاعات ارائه شده از سوی جامعه با واقعیت‌های جامعه و نیازهای نوجوان همخوانی وجود ندارد.
			۴,۹۸	جامعه ارزش‌ها را به نوجوان بدون پشتوانه فکری و اعتقادی منتقل می‌کند. (ارائه ارزش‌ها به نوجوان بدون ارائه توضیحی در خصوص دلایل عقلی و اعتقادی صورت می‌گیرد).
			۴,۱۵	جامعه در تبدیل ارزش‌ها به هنجار برای نوجوان ناتوان است.
			۴,۰۳	به کارآفرینی و کارآموزی به نوجوان توجهی نمی‌شود.
			۳,۹۸	به استقلال طلبی نوجوان توجه نمی‌شود.
			۳,۸۳	خانواده‌ها و جامعه برنامه‌ریزی درست و منطقی و محتوای کاربردی برای رشد و پیشرفت نوجوان ندارند.
			۴	برای تفریح نوجوان محیط سالم وجود ندارد.

۳: گزارش راند سوم دلفی

مقدمه:

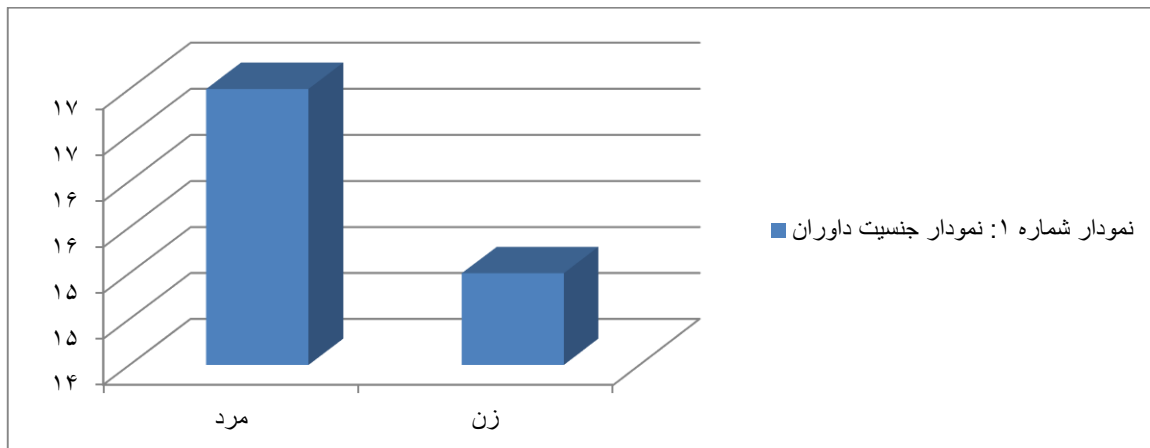
در این بخش پس از تعیین گویه‌های پرسشنامه و تأیید نهایی آن‌ها توسط مجری و ناظر تحقیق، این پرسشنامه به صورت آنلاین در دو بخش (تعیین اولویت گویه و تعیین جایگاه آن در درخت مشکلات) طراحی و برای داوران محترم ارسال گردید و به منظور جلب توجه داوران به همکاری در این راند هر یک روز در میان برای آنان پیامکی ترغیب کنند و یادآور فرستاده می‌شد از بین ۵۷ داور نوجوان که پرسشنامه برای آن‌ها ارسال شد ۳۲ نفر پرسشنامه را تکمیل و تحویل دادند. بعد از بررسی روایی هریک از پرسشنامه‌ها به نتایج جدول زیر دست یافته و با اطمینان از اعتبار آنها به ادامه کار پرداختیم (جدول ۸).

جدول ۸: سنجش روایی پرسشنامه نوجوان در راند ۳

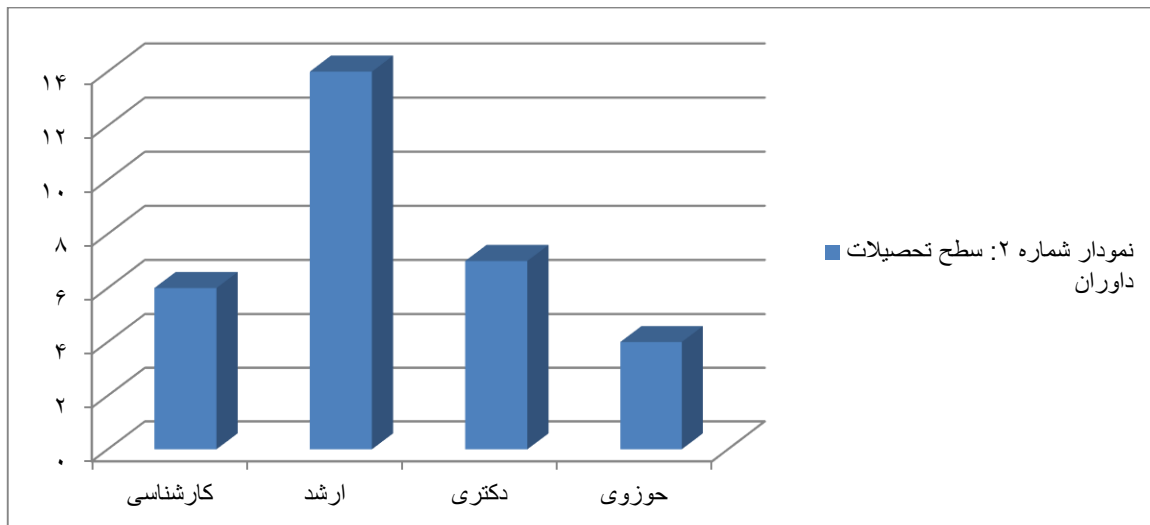
تعداد ایت‌ها	الفای کرونباخ	نوجوان
۱۶۰	۰.۹۵۰	

آمار توصیفی

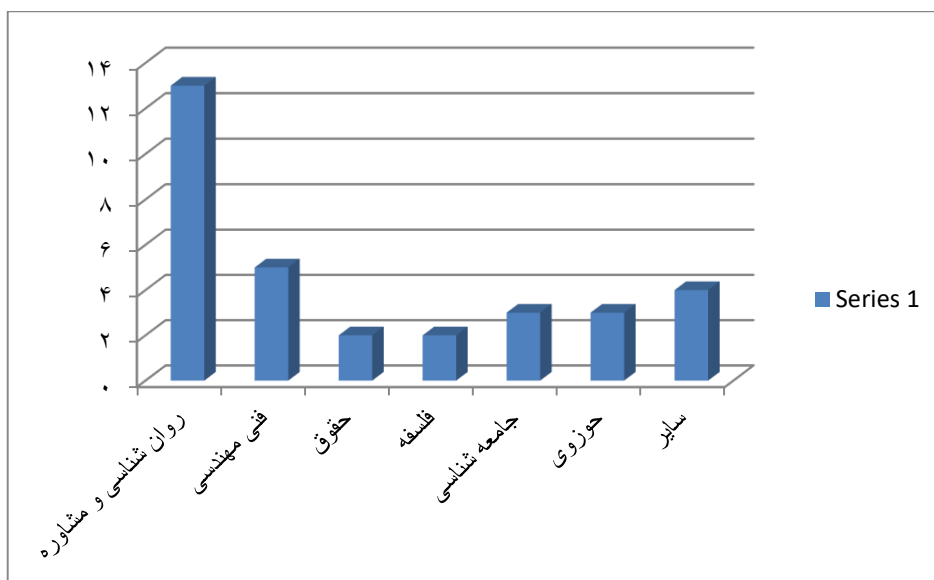
در رابطه با مجموع داوران انتخاب شده برای این پژوهش همان‌طور که در نمودار ۱ می‌بینید تعداد ۳۲ نفر از کل داوران در راند سوم پژوهش با ما همکاری کرده‌اند از این تعداد ۵۳ درصد را داوران مرد تشکیل داده و ۴۷ درصد باقی‌مانده را زنان شامل شده‌اند.

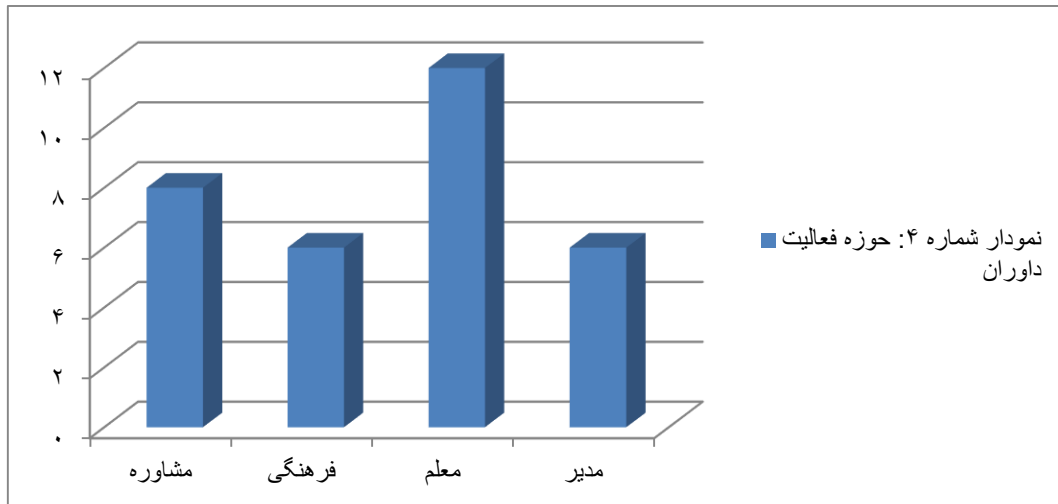
در رابطه با متغیر سطح تحصیلات داوران چنانچه از نمودار شماره ۲ برمی‌آید اکثریت داوران یعنی حدود ۴۴ درصد دارای تحصیلات کارشناسی ارشد بوده و ۲۲٪ با تحصیلات کارشناسی و ۲۲٪ با تحصیلات دکتری و ۱۲ درصد هم با تحصیلات حوزوی در این پژوهش ما را یاری کرده‌اند.

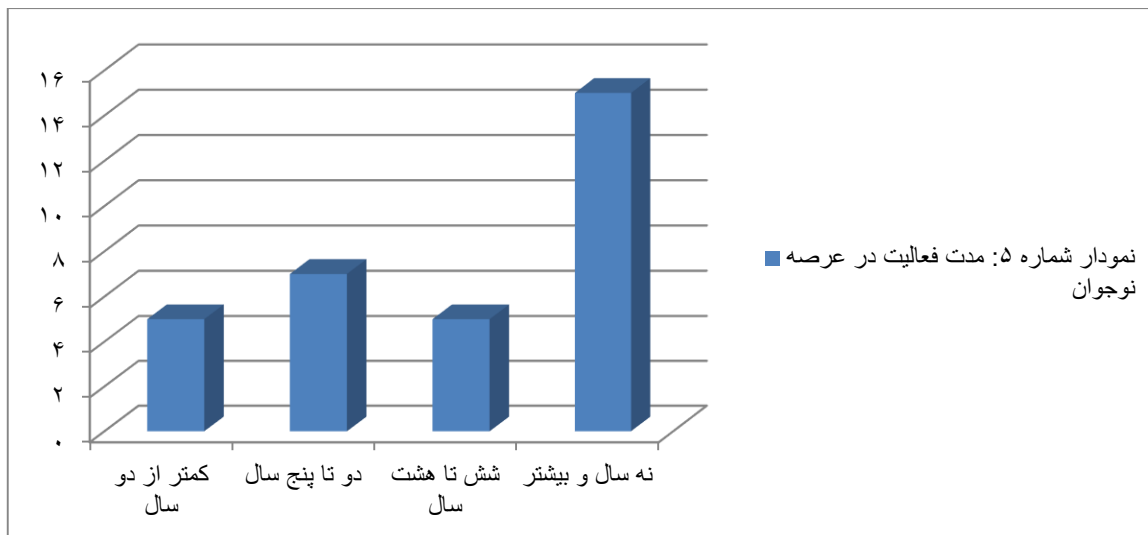
متغیر زمینه‌ای سوم که در رابطه با آن بحث می‌شود متغیر رشته تحصیلی داوران است همان‌طور که در ادامه مشخص است داوران از رشته‌های تحصیلی مختلفی در این پژوهش حضور داشته‌اند از جمله روانشناسی و مشاوره، فنی و مهندسی، حقوق، فلسفه، جامعه‌شناسی، رشته‌های حوزوی و سایر (ادبیات تربیت بدنی مدیریت بازرگانی برنامه‌ریزی آموزشی) که به ترتیب شامل رشته‌های روان‌شناسی و مشاوره با حدود ۴۱ درصد از فراوانی موجود و پس از آن رشته‌های فنی مهندسی با ۱۶ درصد از فراوانی بوده و سپس رشته‌های جامعه‌شناسی و حوزوی هر یک با حدود ۹٪ از کل داوران، فلسفه و حقوق هر یک با حدود ۶ درصد از مجموع و در نهایت رشته‌هایی که در ذیل عنوان سایر آورده شده است با مجموع ۱۳ درصد، است.

در رابطه با نوع فعالیت داوران از آنجاکه نمودار شماره چهار هم نشان می‌دهد داوران در چهار حوزه مشاوره (۲۵٪)، فعالیت فرهنگی مانند پژوهش، اشتغال در کانون‌های فرهنگی و .. (۱۹٪) و آموزشی جمعاً شامل مدیر و معلم (۵۳٪) در حال فعالیت بوده‌اند.

داوران در حوزه فعالیت خود سابقه‌ای متفاوت داشته‌اند که در این پژوهش در چهار طبقه کمتر از دو سال، دو تا پنج سال، شش تا هشت سال و نه سال و بیشتر قرار می‌گیرند. طبقه آخر یعنی سابقه نه سال و بیشتر بالاترین درصد فراوانی را بین داوران به خود اختصاص داده است یعنی ۴۷٪ از کل موجود و طبقه دو تا پنج سال با فراوانی حدود ۲۲ درصد در جایگاه دوم و در نهایت طبقات کمتر از دو سال و شش تا هشت سال هر یک با فراوانی پنج نفر یعنی حدود ۱۶ درصد در جایگاه‌های بعد قرار دارند.

طبق جدول زیر بعد از کامپیوت کردن کل گویه‌های پرسشنامه در بخش اول و میانگین‌گیری از آن‌ها میانگین کل پرسشنامه عدد ۳,۹۵ برآورد شد و ما از این میانگین به منظور تعیین گویه‌های مهم‌تر پرسشنامه، حذف گویه‌های بااهمیت کمتر بهره می‌بریم که البته راهکار ما در این رابطه نه حذف بلکه پررنگ‌تر نشان دادن گویه‌هایی است که میانگین نمره آن‌ها از میانگین کل پرسشنامه بالاتر است (برای این منظور به جدول ۹ توجه فرمایید).

جدول ۹: میانگین کل پرسشنامه نوجوان	
میانگین	۳.۹۵۴۹
انحراف معیار	.۳۶۶۳۶

در جدول ۱۰ هر یک از گویه‌های موجود در قسمت اول پرسشنامه را به همراه نحوه پاسخگویی داوران و همچنین میانگین و انحراف معیار آن‌ها مشاهده می‌کنید. گویه‌ها به ترتیب بر اساس سیر نزولی میانگین، شماره‌گذاری و در قالب جدول نشان داده شده‌اند و جایی که میانگین دو یا چند گویه برابر است، به میزان پراکندگی نمرات حول محور میانگین یعنی انحراف معیار متوسل شده‌ایم؛ یعنی در صورتی که میانگین دو گویه مشابه بوده باشد گویه ای که انحراف معیار کمتری دارد، اولویت اول و دیگری پس از آن بیان شده است که این اطلاعات در ستون‌ها سمت راست گویه آمده و ستون سمت چپ بیانگر نحوه توزیع پاسخ‌های داوران به هر گویه بر اساس گزینه‌های مقتضی است.

نکته‌ای که این جدول به آن اشاره دارد اینکه تعدادی از گویه‌ها درباره نوجوان و تعدادی از آن‌ها برای نوجوان است و تفاوت این دو نوع در این است که گویه‌های درباره نوجوان آن‌هایی را شامل می‌شود که از خانواده، جامعه یا سایر نهادها نشأت گرفته‌اند و گویه‌های برای نوجوان شامل آن دست گویه‌هایی است که منشأ گویه هم خود نوجوان است.

بر اساس این توضیح آنچه به‌طور کلی از مجموع نظرات داوران برآورد می‌شود این است که مسائل درباره نوجوان از اولویت‌های برتر هستند که باید بیشتر مورد توجه قرار بگیرند و در بین آن‌ها گویه‌های:

- ۱- سیستم آموزش و پرورش کهنه بوده و دروس ارائه‌شده در مدرسه با آموزش‌های مورد نیاز نوجوان هماهنگ نیست.
- ۲- اختلافات و تعارضات خانوادگی بر روحیه نوجوان اثر منفی دارد.
- ۳- والدین برنامه و اصول تربیتی به‌روز و متناسب با تغییرات نوجوان امروزی ندارند.
- ۴- خانواده‌ها با شناخت ناکافی خود از فضای مجازی و سطح سواد رسانه‌ای پایین سعی دارند فضای مجازی را برای نوجوان مدیریت کنند.
- ۵- جامعه نوجوان را در موضوعات مربوط به خود او درگیر نمی‌کند.
- ۶- جامعه در تبدیل ارزش‌ها به هنجارها برای نوجوان ناتوان است.
- ۷- نوجوان تمایل زیادی به دیده شدن دارد.
- ۸- نوجوان به راحتی از محیط اطراف خود تأثیر می‌پذیرد.
- ۹- نوجوان به رسانه اعتیاد دارد.
- ۱۰- نوجوان در وضعیت بحران هویت به سر می‌برد.

در ده رتبه‌های برتر قرار دارند و در بین آن‌ها اولویت‌های هفتم تا دهم به مسائل برای نوجوان اشاره دارد که به صورت بلد مشخص شده‌اند.

جدول ۱۰: اولویت‌بندی گویه‌ها بر اساس میانگین و انحراف معیار و نحوه پاسخگویی به گویه‌های نوجوان

نحوه توزیع پاسخها					گویه	میانگین	انحراف معیار
اصلا	خیلی کم	کم	زیاد	خیلی زیاد			
۰	۰	۳	۹	۲۰	سیستم آموزش و پرورش کهنه بوده و دروس ارائه شده در مدرسه با آموزش‌های موردنیاز نوجوان هماهنگ نیست.	۴.۵۳	۰.۶۷۱
۰	۰	۰	۱۷	۱۵	اختلافات و تعارضات خانوادگی بر روحیه نوجوان اثر منفی دارد.	۴.۴۷	۰.۵۰۷
۰	۰	۲	۱۷	۱۳	والدین برنامه و اصول تربیتی به‌روز و متناسب با تغییرات نوجوان امروزی ندارند.	۴.۳۴	۰.۶۰۲
۰	۰	۴	۱۴	۱۴	خانواده‌ها با شناخت ناکافی خود از فضای مجازی و سطح سواد رسانه‌ای پایین سعی دارند فضای مجازی را برای نوجوان مدیریت کنند.	۴.۳۱	۰.۶۹۳
۰	۱	۲	۱۵	۴	جامعه نوجوان را در موضوعات مربوط به خود او درگیر نمی‌کند.	۴.۳۱	۰.۷۳۸
۰	۱	۳	۱۳	۱۵	جامعه در تبدیل ارزش‌ها به هنجارها برای نوجوان ناتوان است.	۴.۳۱	۰.۷۸۰
۰	۰	۱۴	۱۵	۱۳	نوجوان تمایل زیادی به دیده شدن دارد.	۴.۲۸	۰.۶۸۳
۰	۰	۳	۱۸	۱۱	نوجوان به راحتی از محیط اطراف خود تأثیر می‌پذیرد.	۴.۲۵	۰.۶۲۲
۰	۰	۳	۱۸	۱۱	نوجوان به رسانه اعتیاد دارد.	۴.۲۵	۰.۶۲۲
۰	۰	۲	۲۱	۹	نوجوان در وضعیت بحران هویت به سر می‌برد.	۴.۲۲	۰.۵۵۳
۰	۰	۴	۱۷	۱۱	به کارآفرینی و کارآموزی نوجوان توجه نمی‌شود.	۴.۲۲	۰.۶۵۹
۰	۰	۵	۱۵	۱۲	نوجوان در انتخاب مسیر شغلی خود دچار سردرگمی است.	۴.۲۲	۰.۷۰۶
۰	۲	۵	۱۰	۱۵	آنلاین شدن مدارس باعث ایجاد مشکلات تحصیلی نظیر افزایش انصراف از تحصیل و ... برای نوجوان شده است.	۴.۱۹	۰.۹۳۱
۰	۰	۵	۱۷	۱۰	خانواده و جامعه شناخت درستی از سلیقه، احساسات و زبان نوجوان ندارند و او را درک نمی‌کنند.	۴.۱۶	۰.۶۷۷
۰	۰	۵	۱۷	۱۰	شکاف نسلی بین مربیان و نوجوان زیاد است.	۴.۱۶	۰.۶۷۷
۰	۰	۶	۱۵	۱۱	نوجوان الگوی مصرف رسانه‌ای ندارد.	۴.۱۶	۰.۷۲۳

۰	۱	۳	۱۸	۱۰	نوجوان دچار سردرگمی ارزشی است.	۴.۱۶	۷۲۳
۰	۱	۴	۱۶	۱۱	در مدارس به استانداردهای آموزشی جهت ارائه آموزشهای باکیفیت به نوجوان توجهی نمی شود.	۴.۱۶	۷۶۷
۱	۰	۲	۱۹	۱۰	نوجوان با شبهات دینی روبرو است.	۴.۱۶	۸۰۸
۰	۱	۵	۱۴	۱۲	آموزشهای دینی خانواده به نوجوان با ضعف و اشکالات زیادی همراه است.	۴.۱۶	۸۰۸
۰	۰	۳	۲۲	۷	نوجوان در تحصیل بی هدف است و موفقیت خود را در گرو درس خواندن نمی داند.	۴.۱۳	۵۵۴
۰	۰	۶	۱۶	۱۰	نوجوان نسبت به آیندهی خود نگران است.	۴.۱۳	۷۰۷
۰	۰	۶	۱۶	۱۰	والدین از ویژگیها و نیازهای مرحله نوجوانی، شناخت کافی ندارند.	۴.۱۳	۷۰۷
۰	۱	۴	۱۷	۱۰	جامعه و خانواده به تفاوتهای بین فردی نوجوانان در امور مختلف توجه نمی کنند.	۴.۱۳	۷۵۱
۰	۲	۴	۱۴	۱۲	معلمان در ارائه باکیفیت مطالب درسی ناتوان هستند.	۴.۱۳	۸۷۱
۱	۲	۲	۱۴	۱۳	بین ارزشها، باورها و اطلاعات ارائه شده از سوی جامعه با واقعیتهای روز جامعه و نیازهای نوجوان امروزی همخوانی وجود ندارد.	۴.۱۳	۱۰۰۰۸
۰	۲	۳	۱۶	۱۱	نوجوان در انتخابهای تحصیلی و انتخاب رشته سردرگم است.	۴.۱۲	۸۳۳
۰	۰	۳	۲۳	۶	نوجوان شناخت درستی از خود ندارد.	۴.۰۹	۵۳۰
۱	۱	۲	۱۸	۱۰	نوجوان در مورد هویت مذهبی خود دچار بحران است.	۴.۰۹	۸۹۳
۰	۰	۵	۲۰	۷	نوجوان در مهارت حل مسئله ضعیف است.	۴.۰۶	۶۱۹
۰	۰	۶	۱۸	۸	سطح تاب آوری و تحمل نوجوان در مواجهه با سختیها پایین است.	۴.۰۶	۶۶۹
۰	۱	۳	۲۱	۷	والدین از وظیفه خود در رابطه با نوجوان شناخت درستی ندارند.	۴.۰۶	۶۶۹
۰	۱	۴	۱۹	۸	نوجوان کم تحرک است.	۴.۰۶	۷۱۶
۰	۴	۱	۱۶	۱۱	جامعه ارزشها را بدون پشتوانه فکری و اعتقادی به نوجوان منتقل می کند.	۴.۰۶	۹۴۸
۰	۰	۵	۲۱	۶	نوجوان مرجع مناسبی برای مشورت کردن و دریافت راهنمایی در زندگی ندارد.	۴.۰۳	۵۹۵
۰	۱	۴	۲۰	۷	نوجوان در مدیریت زمان مشکل دارد.	۴.۰۳	۶۹۵

۰	۰	۵	۲۲	۵	نوجوان در مهارت تصمیم‌گیری ضعیف است.	۴.۰۰	۵۶۸
۰	۰	۷	۱۸	۷	توجه نوجوان در زندگی معطوف به حال و لذت بردن است.	۴.۰۰	۶۷۲
۰	۲	۴	۱۸	۸	برای تفریح نوجوان محیط سالمی وجود ندارد.	۴.۰۰	۸۰۳
۰	۰	۱۰	۱۲	۱۰	عملکرد خانواده و محیط آموزشی در عرصه‌های تربیتی- آموزشی متناقض و متعارض است.	۴.۰۰	۸۰۳
۰	۲	۴	۱۸	۸	نوجوان توسط جامعه و خانواده مورد قضاوت منفی قرار می‌گیرد.	۴.۰۰	۸۰۳
۰	۱	۷	۱۵	۹	نوجوان نسبت به مطالعه فراتر از کتب درسی بی‌رغبت است.	۴.۰۰	۸۰۳
۰	۳	۴	۱۵	۱۰	به استقلال‌طلبی نوجوان توجه نمی‌شود.	۴.۰۰	۹۱۶
۰	۲	۶	۱۵	۹	نوجوان توسط خانواده و جامعه به عنوان فردی توانمند به رسمیت شناخته نمی‌شود.	۳.۹۷	۸۶۱
۰	۰	۷	۲۰	۵	خانواده نوجوان را در شناسایی و حل مسائل خود همراه نمی‌کند.	۳.۹۴	۶۱۹
۰	۱	۶	۱۹	۶	نوجوان در یافتن معنا و هدف برای زندگی خود مشکل دارد.	۳.۹۴	۷۱۶
۰	۱	۸	۱۵	۸	نوجوان اهمیت زیادی به دوستی‌های مجازی می‌دهد.	۳.۹۴	۸۰۱
۰	۱	۷	۱۸	۶	نوجوان تعهد و مسئولیت‌پذیری کمی دارد.	۳.۹۱	۷۳۴
۰	۱	۷	۱۸	۶	نوجوان در مدیریت هیجانات مهارت ندارد.	۳.۹۱	۷۳۴
۰	۰	۱۰	۱۵	۷	بزرگ‌ترها به نوجوان فرصت تصمیم‌گیری نمی‌دهند.	۳.۹۱	۷۳۴
۰	۰	۷	۲۲	۳	بزرگ‌ترها به نوجوان اجازه تجربه کردن نمی‌دهند.	۳.۸۸	۵۵۴
۰	۱	۵	۲۳	۳	نوجوان از سنت‌های اجتماعی- فرهنگی خود دور شده است.	۳.۸۸	۶۰۹
۰	۰	۸	۲۰	۴	نوجوان از الگوهای دلبستگی نامناسب پیروی می‌کند.	۳.۸۸	۶۰۹
۰	۰	۱۱	۱۴	۷	نوجوان مفهوم قناعت را به صورت عملی نیاموخته است.	۳.۸۸	۷۵۱
۱	۱	۶	۱۷	۷	در مدارس نوجوان در فرایند آموزش درگیر نمی‌شود.	۳.۸۸	۹۰۷
۱	۲	۷	۱۲	۱۰	نوجوان کمتر به حجاب تمایل دارد.	۳.۸۸	۱۰۴۰
۰	۰	۷	۲۳	۲	نوجوان با افت تحصیلی روبرو است.	۳.۸۴	۵۱۵
۰	۱	۷	۲۰	۴	نوجوان با جنس مخالف رابطه دوستانه برقرار می‌کند.	۳.۸۴	۶۷۷
۰	۰	۱۰	۱۷	۵	والدین در خصوص تربیت و آموزش نوجوان تفاهم ندارند.	۳.۸۴	۶۷۷
۰	۲	۶	۱۹	۵	تفکر نقادانه و مطالبه‌گری در نوجوان ضعیف است.	۳.۸۴	۷۶۷

۰	۴	۵	۱۵	۸	در مجامع رسمی و تصمیم‌گیری‌ها تعریف درستی از نوجوان و محدوده سنی او وجود ندارد.	۳.۸۴	۰.۹۵۴
۰	۴	۶	۱۴	۸	نهادهای متولی نوجوان متعدد بوده و متناقض عمل می‌کنند.	۳.۸۱	۰.۹۶۵
۰	۱	۹	۱۸	۴	نوجوان در مهارت ایجاد ارتباط مؤثر و سودمند ضعیف است.	۳.۷۸	۰.۷۰۶
۰	۳	۸	۱۴	۷	نوجوان تنبل و راحت‌طلب است.	۳.۷۸	۰.۹۰۶
۰	۱	۹	۱۹	۳	نوجوان از نظر تحصیلی استرس دارد.	۳.۷۵	۰.۶۷۲
۰	۳	۸	۱۵	۶	نوجوان در مورد هویت فرهنگی جامعه آگاهی ندارد.	۳.۷۵	۰.۸۸۰
۰	۰	۱۳	۱۵	۴	نوجوان نمی‌تواند الگویی برای زندگی خود انتخاب کند.	۳.۷۲	۰.۶۸۳
۰	۲	۱۰	۱۵	۵	نوجوان عزت‌نفس کافی ندارد.	۳.۷۲	۰.۸۱۳
۰	۳	۹	۱۴	۶	هرزه نگاری جنسی در فضای مجازی از مسائل نوجوان است.	۳.۷۲	۰.۸۸۸
۰	۲	۱۰	۱۴	۴	نوجوان به تغذیه سالم توجه ندارد.	۳.۶۹	۰.۷۸۰
۱	۲	۱۰	۱۳	۶	نوجوان توهم آگاهی بالا دارد.	۳.۶۶	۰.۹۷۱
۰	۲	۱۱	۱۶	۳	رعایت ادب و اصول اخلاقی در نوجوان کم‌رنگ شده است.	۳.۶۳	۰.۷۵۱
۰	۲	۱۳	۱۲	۵	نوجوان با اختلال خواب روبرو است.	۳.۶۳	۰.۸۳۳
۰	۲	۱۵	۱۲	۳	نوجوان درگیر مسئله خود ارضایی است.	۳.۵۰	۰.۷۶۲
۱	۵	۷	۱۵	۴	نوجوان مصرف سیگار و قلیان را تفریح می‌داند.	۳.۵۰	۱.۰۱۶
۰	۱	۱۷	۱۳	۱	خانواده محدودیت و کنترل شدیدی بر نوجوان اعمال می‌کند.	۳.۴۴	۰.۶۱۹
۱	۲	۱۴	۱۲	۳	نوجوان بدون فکر و کورکورانه رفتار می‌کند.	۳.۴۴	۰.۸۷۸
۰	۶	۸	۱۶	۲	نوجوان اعتماد به نفس کافی ندارد.	۳.۴۴	۰.۸۷۸
۱	۵	۱۱	۱۰	۵	عملکرد متفاوت معلمان برای آموزش در مدارس منجر به سردرگمی نوجوان هنگام دریافت محتوای آموزشی می‌شود.	۳.۴۱	۱.۰۴۳
۱	۳	۱۵	۱۱	۲	نوجوان انگیزه و امیدی برای زندگی ندارد.	۳.۳۱	۰.۸۵۹
۰	۰	۲	۱۹	۱۱	خانواده به نوجوان بدون قید و شرط و به صورت نامحدود آزادی می‌دهد.	۳.۲۸	۰.۵۸۱

جمعا ۴۴ مساله در راند سوم به عنوان مسائل برگزیده انتخاب شدند که دارای نمره بالاتر از میانگین بودند از این میان ۲۱ مورد مربوط به خود نوجوان بوده و مابقی آن‌ها به جامعه، محیط آموزشی و خانواده ارجاع دارد.

جدول ۱۱: گروه‌بندی گویه‌های الویت یندی شده نوجوان

نوجوان تمایل زیادی به دیده شدن دارد.	۴.۲۸	مسائل با محوریت خود نوجوان
نوجوان به راحتی از محیط اطراف خود تأثیر می‌پذیرد.	۴.۲۵	
نوجوان به رسانه اعتیاد دارد.	۴.۲۵	
نوجوان در وضعیت بحران هویت به سر می‌برد.	۴.۲۲	
نوجوان در انتخاب مسیر شغلی خود دچار سردرگمی است.	۴.۲۲	
نوجوان الگوی مصرف رسانه‌ای ندارد.	۴.۱۶	
نوجوان دچار سردرگمی ارزشی است.	۴.۱۶	
نوجوان با شبهات دینی روبرو است.	۴.۱۶	
نوجوان در تحصیل بی‌هدف است و موفقیت خود را در گرو درس خواندن نمی‌داند.	۴.۱۳	
نوجوان نسبت به آینده‌ی خود نگران است.	۴.۱۳	
نوجوان در انتخاب‌های تحصیلی و انتخاب رشته سردرگم است.	۴.۱۲	
نوجوان شناخت درستی از خود ندارد.	۴.۰۹	
نوجوان در مورد هویت مذهبی خود دچار بحران است.	۴.۰۹	
نوجوان در مهارت حل مسئله ضعیف است.	۴.۰۶	
سطح تاب آوری و تحمل نوجوان در مواجهه با سختی‌ها پایین است.	۴.۰۶	
نوجوان کم تحرک است.	۴.۰۶	
نوجوان مرجع مناسبی برای مشورت کردن و دریافت راهنمایی در زندگی ندارد.	۴.۰۳	
نوجوان در مدیریت زمان مشکل دارد.	۴.۰۳	
نوجوان در مهارت تصمیم‌گیری ضعیف است.	۴.۰۰	
توجه نوجوان در زندگی معطوف به حال و لذت بردن است.	۴.۰۰	
نوجوان نسبت به مطالعه فراتر از کتب درسی بی‌رغبت است.	۴.۰۰	
سیستم آموزش و پرورش کهنه بوده و دروس ارائه شده در مدرسه با آموزش‌های موردنیاز نوجوان هماهنگ نیست.	۴.۵۳	مسائل با محوریت جامعه بیرونی
اختلافات و تعارضات خانوادگی بر روحیه نوجوان اثر منفی دارد.	۴.۴۷	
والدین برنامه و اصول تربیتی به‌روز و متناسب با تغییرات نوجوان امروزی ندارند.	۴.۳۴	

خانواده‌ها با شناخت ناکافی خود از فضای مجازی و سطح سواد رسانه‌ای پایین سعی دارند فضای مجازی را برای نوجوان مدیریت کنند.	۴.۳۱
جامعه نوجوان را در موضوعات مربوط به خود او درگیر نمی‌کند.	۴.۳۱
جامعه در تبدیل ارزش‌ها به هنجارها برای نوجوان ناتوان است.	۴.۳۱
به کارآفرینی و کارآموزی نوجوان توجه نمی‌شود.	۴.۲۲
آنلاین شدن مدارس باعث ایجاد مشکلات تحصیلی نظیر افزایش انصراف از تحصیل و ... برای نوجوان شده است.	۴.۱۹
خانواده و جامعه شناخت درستی از سلیقه، احساسات و زبان نوجوان ندارند و او را درک نمی‌کنند.	۴.۱۶
شکاف نسلی بین مربیان و نوجوان زیاد است.	۴.۱۶
در مدارس به استانداردهای آموزشی جهت ارائه آموزش‌های باکیفیت به نوجوان توجهی نمی‌شود.	۴.۱۶
آموزش‌های دینی خانواده به نوجوان با ضعف و اشکالات زیادی همراه است.	۴.۱۶
والدین از ویژگی‌ها و نیازهای مرحله نوجوانی، شناخت کافی ندارند.	۴.۱۳
جامعه و خانواده به تفاوت‌های بین فردی نوجوانان در امور مختلف توجه نمی‌کنند.	۴.۱۳
معلم‌ان در ارائه باکیفیت مطالب درسی ناتوان هستند.	۴.۱۳
بین ارزش‌ها، باورها و اطلاعات ارائه‌شده از سوی جامعه با واقعیت‌های روز جامعه و نیازهای نوجوان امروزی همخوانی وجود ندارد.	۴.۱۳
والدین از وظیفه خود در رابطه با نوجوان شناخت درستی ندارند.	۴.۰۶
جامعه ارزش‌ها را بدون پشتوانه فکری و اعتقادی به نوجوان منتقل می‌کند.	۴.۰۰
برای تفریح نوجوان محیط سالمی وجود ندارد.	۴.۰۰
عملکرد خانواده و محیط آموزشی در عرصه‌های تربیتی- آموزشی متناقض و متعارض است.	۴.۰۰
نوجوان توسط جامعه و خانواده مورد قضاوت منفی قرار می‌گیرد.	۴.۰۰
به استقلال طلبی نوجوان توجه نمی‌شود.	۴.۰۰
نوجوان توسط خانواده و جامعه به عنوان فردی توانمند به رسمیت شناخته نمی‌شود.	۳.۹۷

آمار استنباطی

بعد از بررسی آزمون نرمال بودن توزیع نمرات جهت استفاده از آزمون‌های استنباطی و آزمون‌های پارامتریک و تأیید نرمال بودن در ابتدا نمره میانگین بخش اول گویه‌ها را بر اساس جنس افراد مقایسه کردیم. به این منظور از آزمون مقایسه میانگین برای دو جامعه مستقل بهره‌مند شدیم که نتایج آن را در جدول ۱۲ ملاحظه می‌کنید:

جدول ۱۲: مقایسه میانگین دو جنسیت

جنس	آزمون تی برای مقایسه میانگین‌ها	آزمون لوین برای برابری واریانس‌ها		تفاوت میانگین‌ها	فاصله اطمینان با صحت ۹۵٪		
		سطح معناداری دو طرفه	سطح معناداری		Lower	Upper	
زن	۳.۹۵	آزمون اف	۰.۸۲۵	۰.۸۹۷	۰.۱۷۲۸	-۰.۲۵۲۰۷	۰.۲۸۶۶۴
مرد	۳.۹۶						
میانگین	با فرض برابری واریانس	۰.۰۵۰	۰.۸۲۵	۰.۸۹۷	۰.۱۷۲۸	-۰.۲۵۲۰۷	۰.۲۸۶۶۴
	با فرض عدم برابری واریانس			۰.۸۹۷	۰.۱۷۲۸	-۰.۲۵۲۷۷	۰.۲۸۷۳۴

بر اساس جدول فوق همان‌طور که از بخش اول جدول یعنی کادر مربوط به آزمون لوین مشخص است سطح معناداری برابر با ۰.۸۲۵ گزارش شده است و از آنجاکه این مقدار بالاتر از سطح خطای موردنظر یعنی ۰.۰۵ است فرض برابری واریانس‌ها رد نشده و باید به سطر اول آزمون تی توجه کنیم. مشاهده می‌کنید که در این بخش هم سطح معناداری که به صورت دو دامنه یا دو طرفه گزارش شده است از مقدار خطای ۰.۰۵ بزرگ‌تر بوده و بر این اساس با سطح اطمینان ۹۵٪ نمی‌توانیم فرض صفر مبنی بر برابر بودن میانگین‌ها را رد کنیم پس باید گفت میانگین گویه‌های موردنظر در دو جامعه زنان و مردان تفاوتی با هم ندارند.

در جدول شماره ۱۳ از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه ANOVA جهت مقایسه میانگین نمرات داوران بر اساس مدت زمانی که در حیطة نوجوان و مسائل مربوط به او فعالیت داشته‌اند بهره برده‌ایم. در این بخش همان‌طور که قابل مشاهده است، مقدار F حدود ۴ گزارش شده است و سطح معناداری هم کوچک‌تر از ۰.۰۵ ($\text{sig} = 0.01$) است؛ بنابراین می‌توانیم فرض صفر مبنی بر برابر بودن میانگین‌ها را رد کنیم. پس نتیجه می‌شود که میانگین افراد در گروه‌های مختلف با سابقه شغلی متفاوت با یک دیگر به لحاظ آماری تفاوت معناداری دارد اما برای اینکه متوجه شویم بین کدامیک از گروه‌ها میانگین متفاوت بوده است از آزمون اختلاف معنی‌دار LSD یا آزمون نیومن کولز بهره بردیم (به جدول ۱۴ توجه کنید). طبق نتایج حاصل از این آزمون و با توجه به سطح معناداری گزارش شده اختلاف میانگین مربوط به گروه اول (سابقه کمتر از دو سال) با گروه دوم (سابقه بین دو تا پنج سال) و همچنین بین دو گروه با سابقه دو تا پنج سال و شش تا هشت سال بوده است.

جدول شماره ۱۳: تحلیل واریانس یک طرفه بر اساس مدت فعالیت داوران

	اف	سطح معناداری
بین گروه‌ها	۳.۹۲۰	.۰۱۹
درون گروهی		

جدول شماره ۱۴: نتیجه آزمون اختلاف معنی دار نیومن کولز						
مدت فعالیت (I)	مدت فعالیت (J)	تفاوت میانگین‌ها	انحراف استاندارد	سطح معناداری	فاصله اطمینان ۹۵٪	
					کران بالا	کران پایین
۱	۲	.۵۲۸۴۰*	.۱۸۹۴۲	.۰۰۹	.۱۴۰۴	.۹۱۶۴
	۳	-.۰۲۲۲۲	.۲۰۴۶۰	.۹۱۴	-.۴۴۱۳	.۳۹۶۹
	۴	.۲۷۳۲۵	.۱۶۷۰۵	.۱۱۳	-.۰۶۸۹	.۶۱۵۴
۲	۱	-.۵۲۸۴۰*	.۱۸۹۴۲	.۰۰۹	-.۹۱۶۴	-.۱۴۰۴
	۳	-.۵۵۰۶۲*	.۱۸۹۴۲	.۰۰۷	-.۹۳۸۶	-.۱۶۲۶
	۴	-.۲۵۵۱۴	.۱۴۸۰۸	.۰۹۶	-.۵۵۸۵	.۰۴۸۲
۳	۱	.۰۲۲۲۲	.۲۰۴۶۰	.۹۱۴	-.۳۹۶۹	.۴۴۱۳
	۲	.۵۵۰۶۲*	.۱۸۹۴۲	.۰۰۷	.۱۶۲۶	.۹۳۸۶
	۴	.۲۹۵۴۷	.۱۶۷۰۵	.۰۸۸	-.۰۴۶۷	.۶۳۷۷
۴	۱	-.۲۷۳۲۵	.۱۶۷۰۵	.۱۱۳	-.۶۱۵۴	.۰۶۸۹
	۲	.۲۵۵۱۴	.۱۴۸۰۸	.۰۹۶	-.۰۴۸۲	.۵۵۸۵
	۳	-.۲۹۵۴۷	.۱۶۷۰۵	.۰۸۸	-.۶۳۷۷	.۰۴۶۷

جدول شماره ۱۵ نیز که برای بررسی تفاوت میانگین بین گروه‌های با فعالیت متفاوت رسم شده است نتیجه مشابهی را به ما می‌دهد یعنی با توجه به سطح معناداری ۰,۸۴۱ و با اطمینان ۹۵ درصد نمی‌توانیم فرض آماری صفر را رد کنیم بنابراین بین گروه‌های داوران با فعالیت متفاوت، تفاوتی به لحاظ نوع پاسخگویی به پرسشنامه و میانگین اکتسابی و واریانس آن‌ها نمی‌توان مشاهده کرد.

جدول شماره ۱۵: تحلیل واریانس یک طرفه بر اساس نوع فعالیت داوران

	آزمون اف	سطح معناداری
بین گروهی	.۲۷۷	.۸۴۱
درون گروهی		

جدول شماره ۱۶ نیز به مقایسه میانگین‌های کسب‌شده در رابطه با پرسشنامه در بین داوران با سطح تحصیلات متفاوت می‌پردازد. همان‌طور که مشخص است میزان پراکندگی بین گروهی کمتر از پراکندگی درون گروهی بوده و میانگین درون گروهی و بین گروهی هم تفاوت چندانی با هم ندارند علاوه بر این Sig گزارش شده بالاتر از ۰,۰۵ صد و برابر با ۰,۶۶۴ گزارش

شده است پس باید با تأیید فرض صفر گفت بین میانگین افراد در گروه‌های متفاوت از منظر سطح تحصیلات تفاوتی به لحاظ آماری مشاهده نمی‌شود.

جدول شماره ۱۶: مقایسه میانگین بر اساس سطح تحصیلات داوران

سطح معناداری	آزمون اف	
۰۰۰۴	۰۰۳۳	بین گروهی
		درون گروهی

در بخش دوم پرسشنامه از داوران محترم درخواست شده بود که هر گویه را در جایگاه مناسب خود قرار دهند و به این منظور سه جایگاه ریشه، تنه و شاخه معین شد. بعد از گردآوری پاسخ‌ها به منظور به دست آوردن اعتبار برای این پرسش پاسخ هر یک از داوران را در قالب درخت مسائل به وی بازگردانده تا صحت انتخاب خود را مجدداً تأیید کند و در غیر این صورت اگر گویه ای را در جایگاه دیگری مناسب تر می‌بیند آن را تغییر دهد که در این رابطه همه داورانی که پاسخ دادند صحت درخت را تأیید کردند. در ادامه جدول شماره ۱۷ را می‌بینید که نحوه پاسخگویی داوران را به هر یک از گویه‌ها مشخص کرده و بر اساس تعداد پاسخ‌های دریافتی جایگاه ترجیحی گویه مشخص شده است. توضیح آن که این جدول برای تمام گویه‌هایی طراحی شده است که وارد مرحله سوم دلفی شده‌اند و از آنجا که داوران معتقد بودند چنانچه در درخت مسائل تنها به آن دسته از گویه‌هایی اشاره شود که اولویت‌های بالاتر را بر اساس روش به کار گرفته‌شده کسب می‌کنند. نمای دقیق‌تری ارائه می‌شود؛ در ادامه شاهد شکل شماره ۱ هستیم که در آن تنها به گویه‌های با نمره بالاتر از میانگین پرسشنامه در اولویت‌های بالاتر قرار دارند.

جدول ۱۷: نحوه پاسخگویی به ماتریس درخت مسائل					
	شاخه	تنه	ریشه	گویه	
	ریشه و تنه	۴	۱۴	۱۴	۱. بحران هویت
	تنه	۷	۱۸	۷	۲. آگاهی از هویت فرهنگی
	تنه و شاخه	۱۲	۱۲	۷	۳. بحران هویت مذهبی
	شاخه	۱۹	۱۲	۱	۴. تروبرو بودن با شبهات دینی
	تنه	۴	۱۸	۱۰	۵. عدم وجود مرجع مناسب برای دریافت راهنمایی
	شاخه	۱۶	۱۴	۲	۶. سردرگمی در انتخاب مسیر شغلی
	تنه و شاخه	۱۴	۱۳	۵	۷. ناتوانی در انتخاب الگو
	شاخه	۱۷	۱۰	۵	۸. رفتار بدون فکر
	شاخه	۱۶	۱۴	۲	۹. دور شدن از سنت‌های فرهنگی اجتماعی
	شاخه	۱۸	۱۰	۴	۱۰. نگرانی نسبت به آینده
	شاخه	۲۱	۵	۶	۱۱. بی‌هدفی تحصیلی
	ریشه و تنه	۳	۱۴	۱۵	۱۲. عدم شناخت درست از خود
	تنه و شاخه	۱۵	۱۵	۲	۱۳. نداشتن انگیزه
	تنه	۱۰	۱۴	۸	۱۴. مشکل داشتن در یافتن معنا برای زندگی
	شاخه	۱۹	۱۰	۳	۱۵. داشتن توهم آگاهی
	شاخه	۲۸	۲	۲	۱۶. داشتن استرس تحصیلی
	شاخه	۱۵	۱۰	۷	۱۷. عزت‌نفس پایین
	شاخه	۱۷	۱۰	۵	۱۸. اعتماد به نفس پایین
	شاخه	۱۹	۸	۵	۱۹. ضعف در تعهد و مسئولیت‌پذیری
	شاخه	۱۹	۶	۷	۲۰. تنبل و راحت‌طلب بودن
	شاخه	۲۱	۸	۳	۲۱. بی‌میلی به مطالعه
	تنه و شاخه	۱۵	۱۱	۶	۲۲. تأثیرپذیری از محیط اطراف
	شاخه	۲۴	۴	۴	۲۳. تفریح دانستن مصرف سیگار و قلیان
	تنه	۹	۱۳	۱۰	۲۴. ضعف در مطالبه‌گری
	شاخه	۲۰	۶	۶	۲۵. زندگی در حال و توجه به لذت
	شاخه	۱۶	۱۰	۶	۲۶. نیاموختن مفهوم قناعت به صورت عملی
	تنه	۹	۱۳	۱۰	۲۷. تمایل زیاد به دیده شدن
	شاخه	۲۱	۷	۴	۲۸. کم‌رنگ شدن رعایت اصول اخلاقی
	شاخه	۲۲	۶	۴	۲۹. بی‌توجهی به تغذیه سالم
	شاخه	۲۲	۶	۴	۳۰. کم‌تحرک بودن
	شاخه	۲۲	۸	۲	۳۱. مواجهه با اختلال خواب

شاخه	۲۱	۸	۳	۳۲. توجه زیاد به دوستی‌های مجازی
شاخه	۱۹	۷	۶	۳۳. اعتیاد به رسانه
شاخه	۱۴	۱۱	۷	۳۴. نداشتن الگوی مصرف رسانه
شاخه	۲۳	۶	۳	۳۵. هرزه نگاری جنسی در فضای مجازی
شاخه	۱۹	۱۰	۳	۳۶. رابطه دوستانه با جنس مخالف
شاخه	۲۵	۵	۲	۳۷. افت تحصیلی
شاخه	۱۷	۱۱	۴	۳۸. سردرگمی در انتخاب‌های تحصیلی
تنه و شاخه	۱۱	۱۲	۹	۳۹. مهارت تصمیم‌گیری ضعیف
تنه	۸	۱۴	۱۰	۴۰. ضعف در مهارت حل مسئله
تنه و شاخه	۱۳	۱۲	۷	۴۱. ضعف در مدیریت زمان
تنه	۱۰	۱۳	۹	۴۲. مهارت ارتباطی ضعیف
شاخه	۱۳	۹	۱۰	۴۳. عدم مهارت در مدیریت هیجان
تنه	۱۰	۱۵	۷	۴۴. تاب آوری پایین
شاخه	۱۵	۷	۱۰	۴۵. انتخاب الگوی دل‌بستگی نامناسب
شاخه	۲۷	۲	۳	۴۶. تمایل کمتر به حجاب
تنه	۴	۱۸	۱۰	۴۷. همراه نکردن نوجوان در شناسایی و حل مسئله خود
تنه	۵	۱۹	۸	۴۸. ندادن فرصت تصمیم‌گیری به نوجوان
تنه	۴	۲۱	۷	۴۹. ندادن اجازه تجربه کردن به نوجوان
ریشه	۱	۱۲	۱۹	۵۰. شناخت ناکافی والدین از مرحله نوجوانی
ریشه	۲	۱۱	۱۹	۵۱. شناخت نادرست جامعه و خانواده از سلیقه احساسات و زبان نوجوان
تنه	۲	۲۳	۷	۵۲. عدم تفاهم والدین در خصوص آموزش و تربیت
تنه	۸	۱۹	۵	۵۳. آزادی نامحدود
تنه	۷	۱۸	۷	۵۴. محدودیت شدید
ریشه	۴	۱۱	۱۷	۵۵. والدین از وظیفه خود در رابطه با نوجوان شناخت درستی ندارند
تنه	۷	۱۶	۹	۵۶. تعارضات خانوادگی
تنه	۴	۱۶	۱۲	۵۷. آموزش دینی ضعیف
تنه	۷	۱۹	۶	۵۸. دست‌کاری تربیتی به واسطه والدین جهت مدیریت فضای مجازی
ریشه و تنه	۴	۱۵	۱۳	۵۹. به‌روز نبودن اصول تربیتی والدین
ریشه	۲	۱۳	۱۷	۶۰. کهنه بودن سیستم آموزش و پرورش
تنه	۶	۲۰	۶	۶۱. ناتوانی معلمان در ارائه آموزش‌های باکیفیت
ریشه و تنه	۷	۱۳	۱۲	۶۲. بی‌توجهی به استانداردهای آموزشی در مدارس

تنه	۱۲	۱۶	۴	۶۳. سردرگمی نوجوان به دلیل عملکرد متفاوت معلمان در انتقال آموزشها
تنه	۷	۱۷	۸	۶۴. درگیر نشدن نوجوان در فرایند آموزش
تنه	۴	۲۳	۵	۶۵. تعارض و تناقض عملکرد خانواده و محیط آموزشی در عرصه آموزش و تربیت
تنه و شاخه	۱۴	۱۳	۵	۶۶. آن لاین شدن مدارس و مشکلات تحصیلی ناشی از آن
ریشه و تنه	۶	۱۳	۱۳	۶۷. شکاف نسلی مربیان و نوجوانان
تنه	۸	۱۸	۶	۶۸. درگیر نشدن نوجوان در موضوعات مربوط به خود
تنه و شاخه	۱۳	۱۳	۶	۶۹. قضاوت منفی نوجوان در خانواده و جامعه
ریشه و تنه	۷	۱۲	۱۳	۷۰. عدم وجود تعریف درست از نوجوان و محدوده سنی او در مجامع رسمی و تصمیم گیریها
تنه	۸	۲۰	۴	۷۱. بی توجهی به تفاوت های فردی نوجوانان در جامعه و خانواده
تنه	۶	۱۶	۱۰	۷۲. تعدد نهادهای متولی نوجوان و تناقض عملکردی آنها
تنه	۶	۱۶	۱۰	۷۳. به رسمیت شناخته نشدن نوجوان
ریشه و تنه	۵	۱۵	۱۲	۷۴. ناهمخوانی بین باورها و ارزشها و اطلاعات ارائه شده از سوی جامعه و واقعیت های جامعه و نیازهای نوجوان
ریشه و تنه	۵	۱۵	۱۲	۷۵. انتقال ارزشها بدون پشتوانه فکری اعتقادی
تنه	۳	۱۷	۱۲	۷۶. ناتوانی جامعه در تبدیل درست ارزشها به هنجار برای نوجوان
تنه	۸	۱۹	۵	۷۷. بی توجهی به کارآفرینی و کارآموزی نوجوان
تنه	۵	۱۷	۱۰	۷۸. بی توجهی به استقلال طلبی نوجوان
تنه	۷	۱۷	۸	۷۹. عدم وجود محیط تفریحی سالم برای نوجوان

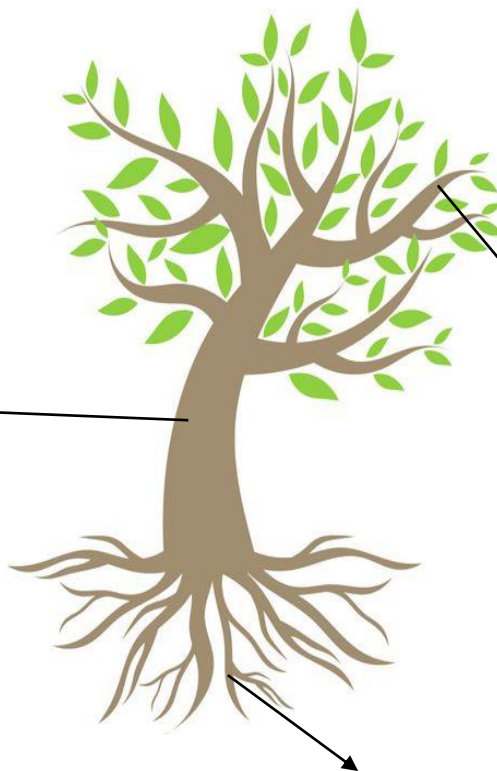
اما بعد از انجام مراحل توصیفی فوق بر اساس مقولات به دست آمده از کدگذاری های انجام شده مرحله اول و تحلیل تم و طی کردن مراحل دلفی به صورت کامل به اولویت بندی مقولات هم اشاره کرده ایم (به جدول زیر توجه کنید). این جدول حاصل تجمیع مقولات فاز اول و نتایج فاز سوم دلفی می باشد.

جدول ۱۸: ترتیب قرارگیر مقولات به دست آمده (نوجوان) بر حسب میانگین مربوطه

میانگین	مقوله
۳,۶۱۴۶	رفتارهای پر خطر
۳,۶۲۵	مشکل معنا
۳,۶۳	ادب ضعیف

۳,۶۶	سطحی نگری
۳,۶۷۹۷	مسائل والد - نوجوان
۳,۷۱۲۵	اختلالات روانی رفتاری
۳,۷۹۱۷	بی اهمیتی به سلامت فیزیکی غذایی
۳,۹۴	بحران هویت
۳,۹۵	ضعف در مهارت‌های زندگی
۳,۹۷۷۷	بی توجهی اجتماعی در شناخت، فهم و همراهی نوجوان
۴	مدیریت اوقات فراغت ضعیف
۴,۰۳۹۱	سبک زندگی مبتنی بر حال، لذت و فردیت
۴,۰۵۳۱	مشکلات و مسائل ناشی از مدیریت غیر اصولی نظام تحصیلی مدرسه ای
۴,۰۶	آسیب‌های فضای مجازی
۴,۱۶۲۵	نیاز نوجوان به خودکفا شدن اقتصادی و استقلال یابی و ابهام او در آینده
۴,۲	اطلاعات پایین از واقعیات به روز در خانواده
۴,۳۱	ناتوانی در تبدیل ارزش ها به هنجارها
۴,۳۱۳	ضعف اعتقادی مذهبی
۴,۴۷	مشکلات خانوادگی

مسائلی، اولهت دار، نوجوان

- روبرو بودن با شبهات دینی
- سردرگمی در انتخاب مسیر شغلی
- نگرانی نسبت به آینده
- بی هدفی تحصیلی
- بی میلی به مطالعه
- تاثیرپذیری از محیط اطراف
- زندگی در حال و توجه به لذت
- بحران هویت مذهبی
- کم تحرک بودن
- توجه زیاد به دوستی های مجازی
- اعتیاد به رسانه
- نداشتن الگوی مصرف رسانه
- سردرگمی در انتخاب های تحصیلی
- آنلاین شدن مدارس و مشکلات تحصیلی ناشی از آن

- شناخت نادرست جامعه و خانواده از سلیقه احساسات و زبان نوجوان
- شناخت ناکافی والدین از مرحله نوجوانی
- بحران هویت
- عدم شناخت درست از خود
- شکاف نسلی مربیان و نوجوانان
- کهنه بودن سیستم آموزش و پرورش
- والدین از وظیفه خود در رابطه با نوجوان شناخت درستی ندارند

- بحران هویت
- عدم وجود مرجع مناسب برای دریافت راهنمایی
- تمایل زیاد به دیده شدن
- مهارت تصمیم گیری ضعیف
- ضعف در مهارت حل مسئله
- ضعف در مدیریت زمان
- تاب اوری پایین
- بی توجهی به استقلال طلبی نوجوان
- بی توجهی به کارآفرینی و کارآموزی نوجوان
- ناتوانی جامعه در تبدیل درست ارزشها به هنجار برای نوجوان
- انتقال ارزشها بدون پشتوانه فکری اعتقادی
- ناهمخوانی بین باورها و ارزشها و اطلاعات ارائه شده از سوی جامعه و واقعیت های جامعه و نیازهای نوجوان
- به رسمیت شناخته نشدن نوجوان
- بی توجهی به تفاوت های فردی نوجوانان در جامعه و خانواده
- درگیر نشدن نوجوان در موضوعات مربوط به خود
- شکاف نسلی مربیان و نوجوانان
- تعارض و تناقض عملکرد خانواده و محیط آموزشی در عرصه آموزش و تربیت
- دستکاری تربیتی به واسطه والدین جهت مدیریت فضای مجازی
- به روز نبودن اصول تربیتی والدین
- ناتوانی معلمان در ارائه آموزش های با کیفیت
- بی توجهی به استانداردهای آموزشی در مدارس
- تعارضات خانوادگی

شکل شماره دو: درخت مسائل نوجوان

فصل چهارم: جمع‌بندی طرح

بحث و نتیجه‌گیری

دوران کودکی و نوجوانی کاملاً از یکدیگر قابل تفکیک نیستند و در یک فرآیند قرار دارند. از این رو تجربه زیسته افراد در دوران نوجوانی را نمی‌توان جدا و متمایز از تجربه زیسته آنها در دوران کودکی دانست.

رویکردهای برساخت‌گرایانه که در مطالعات نوجوانی بسیار مورد توجه قرار گرفتند و در بسیاری از کتب و مقالات به آنها اشاره شده است، رویکردی انتقادی دارند و در نتیجه در بررسی نوجوانان به نقش خانواده و نظام آموزشی در بستر جامعه و حتی در سطح جهانی می‌پردازند.

اگر بخواهیم با رویکرد برساخت‌گرایانه به دوران نوجوانی نگاه کنیم، از این منظر درک دوران نوجوانی نیازمند داشتن نگرشی انتقادی فرهنگی و تاریخی نسبت به آن و نیز مرتبط دانستن تجارب مربوط به نوجوانی (در خانواده و اجتماع، مدرسه و دیگر میدان‌های اجتماعی) باید با دانش و شناخت موجود در جامعه و دیگر فرآیندهای اجتماعی است که نسبت به آن وجود دارد. از این رو، لوزیک (۱۳۸۷) امتیازات رویکرد برساخت‌گرایانه را ارائه مقوله‌بندی‌هایی که امکان تعمق بیشتر و نیز تشکیک در خصوص بسیاری از مسائل را فراهم می‌سازد، درک حساسیت‌ها نگرانی‌ها و شکاف‌های اجتماعی گروه‌های مختلف، و توجه دادن به قضاوت‌های اجتماعی و اهمیت گروه‌های ذی‌نفع و ادعا سازان اخلاقی می‌داند. به همین دلیل است که در پژوهش حاضر از نظرات نخبگانی استفاده گردید که به شیوه‌های متفاوتی با نوجوانان در ارتباط بودند و در پی تعاملاتی که تجربه نموده‌اند به بیان مسائلی پرداختند که کودک با آن درگیر است.

از جمله نقش جامعه در پدید آمدن مسائلی که نوجوانان با آن درگیر هستند می‌توان به نقش فرهنگ رسانه‌ای اشاره کرد. مصرف انیمیشن‌ها و رسانه‌های دیجیتال موجب شده است که جغرافیای ارتباطی و فراغتی نوجوانان تحت‌الشعاع قرار گیرد و توجه و اولویت بخشی افراطی به این رسانه‌ها و شکل‌گیری آنچه که لیوینگستون آن را "فرهنگ اتاق خواب" می‌داند، نگرانی‌های جدیدی در مورد افول سرمایه‌های اجتماعی نوجوانان و فردگرایی فزاینده آنان برانگیزد. همانگونه که بسیاری از داوران نیز به نقش رسانه‌ها و ناتوانی خانواده و جامعه در مدیریت مصرف آنها اشاره نمودند. (ذکائی، ۱۳۹۵: ۲۷). در این زمینه می‌توان تأخر فرهنگی را مشاهده نمود. اعضای جامعه از کودکان تا بزرگسالان از رسانه‌ها به اشکال مختلفی استفاده می‌کنند در حالی که سواد رسانه‌ای آنها بسیار پایین است و مدیریت درستی برای فرهنگ مصرف خود ندارند. به همین دلیل این ناتوانی در مدیریت مصرف رسانه‌ای موجب آسیب پذیری آنها می‌شود.

طبق بررسی‌های این پژوهش هویت به عنوان یکی از ابعاد مسئله محور نسل جدید شناخته شد. این بعد در دیدگاه‌های مختلف یک امر اجتماعی و محصول تعامل افراد با هم است که برآیند دو ویژگی تمایز برون‌گروهی و شباهت درون‌گروهی می‌باشد. در نظریات مختلف این بعد انسانی تابعی از تغییرات محیطی است که در مجموع این تغییرات

برای شکل گیری هویت آنچه از سوی خود فرد کمک کننده خواهد بود امکان مشارکت در سرنوشت خویش است که مجال رسیدن به تفاهم را با کمک کنش ارتباطی در عرصه عمومی فراهم می کند. در واقع هویت تابعی است از شرایط و اوضاع و احوال اجتماعی که باید آن را سیال و در حال شدن در نظر گرفت .

همانطور که در بخش های مختلف پژوهش مشاهده شد، بدن و مدیریت آن یکی از مسائل جهان امروز به ویژه برای نسل های جدید است. در نظریات اجتماعی، مدیریت بدن پدیده های مدرن است که با مفاهیم هویت یابی، تمایز و منزلت گره خورده است. از جمله نظریه پردازان اجتماعی شاخص در این رابطه می توان به نظریات بوردیو، الیاس، گافمن، گیدنز، بودریار و غیره اشاره کرد که تقریباً همگی معتقد هستند در جهان امروز بدن ابزاری برای رسیدن به هویت اجتماعی است که توسط خود فرد ساخته و پرداخته می شود؛ ابزاری برای ایجاد احساس تمایز و تشخیص در میان انبوه افراد جامعه .

مدگرایی نیز همانند مدیریت بدن با مفاهیم شباهت، تمایز و هویت ارتباط قوی دارد. مدگرایی و میل به دیده شدن بر اساس آنچه بسیاری از نظریه پردازان اجتماعی عنوان کرده اند، از طبقات بالا به عنوان نقطه برای تمایز آغاز شده و کم کم به طبقات پایین جامعه سرایت می کند و در نهایت خاموش شده و مد جدید شکل می گیرد؛ مانند یک دور و جریان چرخشی به تغییر و تحول خود ادامه می دهد. این پدیده در طبقات بالا به منظور ایجاد تمایز پیگیری می شود حال آنکه طبقات پایین به دلیل اینکه می خواهند خود را به طبقه بالا منسوب کنند یا به آنها نزدیک و شبیه باشند از این پدیده پیروی می کنند. مدگرایی را نیز می توان یکی دیگر از ابزارها برای تعریف هویت اجتماعی فردی دانست . بر اساس نظریات مختلف این واقعیت اجتماعی به همراه مفهومی مثل سلیقه باعث ایجاد ترجیحات درون گروهی یکسان و برون گروهی متفاوت و در نتیجه هویت طبقاتی اجتماعی متفاوت در جامعه می شود .

بر اساس نظریات مختلف امروزه نقش هایی که وسایل ارتباط جمعی بر عهده دارند عبارتند از فرهنگ پذیری، آموزش، اطلاع رسانی و ایجاد مشارکت اجتماعی، هویت سازی و تقویت هویت فردی و اجتماعی و در برخی منابع دیگر این نقش ها اینگونه تعریف شده اند وظایف اخلاقی (حمایت از هنجارهای اجتماعی)، امکان اعطای پایگاه اجتماعی، برخی وظایف نامطلوب (مانند تخدیر اجتماع با ایجاد نوعی مشارکت خیالی در واقعیت). برخی دیگر از منابع هم سه نقش مشخص را برای رسانه ها تعریف کرده است: نظارت بر محیط (نقش خبری)، ایجاد و توسعه همبستگی های اجتماعی افراد (نقش راهنمایی)، انتقال میراث فرهنگی (نقش آموزشی). اهمیت وظیفه آموزشی وسایل ارتباط جمعی در جوامع معاصر نیز به حدی است که بعضی از جامعه شناسان برای آنها نقش آموزش موازی یا آموزش دائمی قائل هستند. بنابر آنچه شرح ان رفت تمام نظریات مطرح شده حول یک محور اساسی برای مسائل نسل جدید میگردد و ان هویت اجتماعی است و راه های شکل گیری و تقویت آن.

این پژوهش باهدف شناخت مسائل اولویت دار نوجوان امروز ایران و با استفاده از روش دلفی صورت گرفته است. داده های این پژوهش در طی سه راند دلفی جمع آوری گردیده است. داده های راند اول با استفاده از گروه متمرکز و مصاحبه با سؤالات باز جمع آوری شده است. پس از تحلیل داده های راند اول در راند دوم مسائل مطرح شده از سوی

داوران محترم در قالب پرسشنامه با استفاده از سه ملاک فراگیری و شیوع مسئله در جامعه، شدت آسیب‌رسانی مسئله که موجب درگیری اذهان عمومی می‌شود و قابلیت اصلاح و تغییر مسئله در جامعه مورد سنجش قرار گرفت. پس از تحلیل داده‌های این راند و حذف برخی از گویه‌ها با تعیین خط برش گویه‌های باقیمانده در راند سوم در دو بخش مورد سنجش قرار گرفت. در بخش اول میزان اهمیت هر یک از گویه بر روی طیفی از سوی داوران مشخص گردید و در بخش دوم نیز جایگاه هر یک از مسائل بر روی درخت مسائل تعیین گردید. سپس داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

تیم تحقیق با بررسی‌های مکرر و چند باره در رابطه با مصاحبه‌ها و جلسات گروه متمرکز و همین‌طور منابعی که پیشتر در زمینه نوجوان مطالعه شده مجموعاً ۲۵۷ کد استخراج کردند که پس از بررسی همه‌جانبه این کدها آنها را در غالب ۵۴ مقوله فرعی طبقه‌بندی کرده و مجدداً با بررسی مقولات فرعی و مضمون هسته‌ای آنها به تعداد ۲۲ مقوله اصلی دست یافتیم که این مقولات اصلی عبارت‌اند از :

۱- بحران هویت ۲- آسیب‌های فضای مجازی ۳- اطلاعات پایین از واقعیات به‌روز در خانواده ۴- مشکلات خانوادگی ۵- مسائل والد - نوجوان ۶- اختلالات روانی رفتاری ۷- رفتارهای پر خطر ۸- بی‌اهمیتی به سلامت فیزیکی غذایی ۹- ضعف در مهارت‌های زندگی ۱۰- نیاز نوجوان به خودکفا شدن اقتصادی، استقلال یابی و ابهام او در آینده ۱۱- سبک زندگی مبتنی بر حال، لذت و فردیت ۱۲- مشکلات و مسائل ناشی از مدیریت غیراصولی نظام تحصیلی مدرسه‌ای ۱۳- بی‌توجهی اجتماعی در شناخت، فهم و همراهی نوجوان ۱۴- برنامه‌ریزی نامناسب برای پرورش مناسب ۱۵- ضعف در خودشناسی ۱۶- ناتوانی در تبدیل ارزش‌ها به هنجارها ۱۷- مدیریت اوقات فراغت ضعیف ۱۸- ادب ضعیف ۱۹- مشکل معنا ۲۰- کاهش اعتماد اجتماعی نوجوان ۲۱- سطحی‌نگری ۲۲- ضعف اعتقادی- مذهبی.

و همچنین براساس اولویت بندی صورت گرفته برای مقولات چهار مقوله برگزیده در مبحث نوجوان عبارتند از :

- رفتارهای پر خطر
- مشکل معنا
- ادب ضعیف
- سطحی‌نگری

یافته‌های حاصل از بخش نوجوان نیز نشان می‌دهند که مهم‌ترین مسائل اولویت دار نوجوان امروز ایران به ترتیب می‌توان به موارد زیر اشاره کرد که با توجه به درخت مسائل جنس هریک را در مقابل آن نوشته‌ایم:

- ۱- کهنگی نظام آموزش و پرورش و ناهماهنگی دروس ارائه‌شده در مدرسه با آموزش‌های موردنیاز نوجوان : ریشه
- ۲- تاثیر منفی اختلافات و تعارضات خانوادگی بر روحیه نوجوان: تنه
- ۳- به روز نبودن برنامه و اصول تربیتی والدین برنامه عدم متناسب آن‌ها با تغییرات نوجوان امروزی: تنه

۴- سطح سواد رسانه‌ای پایین خانواده‌ها و در نتیجه اقدامات اشتباه آن‌ها در راستای مدیریت فضای مجازی برای نوجوانان: تنه

۵- درگیر نشدن نوجوان در موضوعات مربوط به خود توسط جامعه: تنه

۶- ضعف جامعه در تبدیل ارزش‌ها به هنجارها برای نوجوان: تنه

۷- تمایل زیاد نوجوان به دیده شدن: شاخه

۸- تاثیرپذیری شدید نوجوان از محیط اطراف: شاخه

۹- اعتیاد نوجوان به رسانه: شاخه

۱۰- تجربه بحران هویت توسط نوجوان: ریشه

از طرفی در یک نگاه گذرا به درخت مسائل نوجوان می‌توان دریافت که ریشه‌ها که عمده‌ترین مسائل نوجوانان را تشکیل می‌دهند و باعث شکل‌گیری مسائل جانبی و جانبی تر می‌شوند عبارت‌اند از:

۱- شناخت ضعیف جامعه و نهادهای آن از جمله نهاد آموزش و پرورش و خانواده از نوجوان نوجوانی و وظایف خود در رابطه با این عناصر

۲- سیستم آموزش و پرورش ضعیف و ناکارآمد

۳- شناخت ضعیف نوجوان از خویشتن و هویت وجودی خود.

این سه عنصر باعث شکل‌گیری مسائل اصلی و پیامدهای ناشی از این مسائل و در واقع علل قریب و بعید مسائلی هستند که برای نوجوان در جامعه ایجاد شده و در ادامه به آنها اشاره خواهد شد. در رابطه با تنه درخت و مسائل اصلی که در این تنه جای گرفته‌اند مواردی مانند:

۱- ضعف نوجوان در هدف‌گذاری و معنایابی برای زندگی

۲- ضعف در مهارت‌های زندگی مثل مهارت ارتباطی مهارت تاب آوری تصمیم‌گیری مدیریت زمان و غیره

۳- عدم وجود مرجع مناسب برای دریافت راهنمایی

۴- ضعف در انتقال و تبدیل ارزش‌ها به هنجار

۵- انواع نقاط ضعف مدارس و مربیان مانند شکاف نسلی مربیان با نوجوانان، تناقضات عملکردی مدارس با خانواده و بی‌توجهی به استانداردهای آموزشی و امثال آنها

۶- بی‌توجهی به فردیت نوجوان جذب و جلب مشارکت او

۷- به‌روز نبودن آگاهی و شناخت والدین در برابر نوجوان

۸- عدم وجود محیط تفریحی مناسب

۹- عدم توجه به اشتغال و استقلال نوجوان

و شاخه‌های درخت که پیامدهای مسائل اصلی را برای نوجوانان تشکیل می‌دهند در چند مورد زیر خلاصه شده‌اند:

۱- ضعف هویت مذهبی و اطلاعات مذهبی راجعه

- ۲- ابهام در تعریف آینده
- ۳- مشکلات تحصیلی
- ۴- لذت گرایی و تأثیرپذیری بالا از محیط
- ۵- آسیب‌های ناشی از فضای مجازی.

با توجه به توضیحات فوق می‌توان چند نکته را برداشت کرد؛ اول آنکه ریشه مسائلی که نوجوان با آنها روبه‌رو است عمدتاً از جامعه و خانواده برمی‌خیزد و چنانچه مدیریت جامعه و نهادهای آن در عرصه‌های مختلف به ویژه در رابطه با نیروی انسانی و نیروی جوان خود علمی‌تر، اصولی‌تر و دقیق‌تر صورت پذیرد می‌توان بسیاری از مسائل نوجوان را که تصور می‌شود راه حل آنها پیچیده و گشایش آنها سخت است، حل شده یافت و نکته دوم اینکه در رابطه با مسائل نشأت گرفته از مسائل ریشه‌ای نمی‌توان الگوی معینی را یافت که نشان دهد این مسائل بر خواسته از محیط درونی نوجوان یا محیط بیرونی اوست، در واقع در این بخش شاهد پراکندگی و تنوع گستره مسائل در نوجوان و محیط او هستیم اما در عرصه پیامدها می‌توان چنین برداشت کرد که عمده مسائل بر خواسته از خود نوجوان و برای خود اوست نه مسائل محیطی و درباره نوجوان.

نوجوان به‌شخصه دارای مشکلات عدیده‌ای که تصور می‌شود با آنها رو برو شده و از خود وجودی نوجوان نشأت گرفته، نیستند و این جامعه و نهادهای آن مانند خانواده و نظام آموزش و پرورش هستند که با شیوه‌های غلط و نادرست تربیتی و سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های غیراصولی برای نوجوان مسئله به وجود می‌آورند و باید این مشکلات به صورت همه‌جانبه موردبررسی قرار گیرند تا بتوان از پیش‌آمدهای دشوار و موقعیت‌های سخت نامعقول غیرمعمول برای این اقشار جلوگیری نموده و نسلی تربیت کنیم که بتوانند بهترین معلمان و مربیان نسل‌های بعدی باشند و این زنجیر تربیتی نه بدون هیچ‌گونه مشکل بلکه با کمترین خطا را که البته قابل اصلاح سریع باشد پیش رود و پیشرفت کند.

در تطبیق نتایج این پژوهش با مطالعات قبلی ابتدا ذکر یک نکته مفید خواهد بود و آن اینکه تمامی تحقیقاتی که قبلاً انجام شده است تنها و تنها به موضوعاتی که درباره خود نوجوان است می‌پردازد یعنی موضوعاتی که علت آنها همین دو گروه هستند و به محیط پیرامون توجهی ندارند.

بعد از آنکه مولفه‌های برگزیده نوجوان را در رابطه با مسائل اولویت دار راند سوم مشخص کردیم از بین ۴۴ مسئله برگزیده نسبت تقریباً برابر بین خود نوجوان و محیط او وجود داشت یعنی ۲۱ مورد با محوریت خود نوجوان و ۲۳ مورد دیگر با محوریت محیط بودند.

نتایج این پژوهش در بخش نوجوان آنچه هم در پژوهش حاضر و هم در مطالعات پیشین مشترک است، علاوه بر مسائل مربوط به حوزه آموزشی و خانوادگی، مسائل مربوط به تغذیه سالم، آسیب‌های ناشی از فضای مجازی و مسائل هویتی می‌باشد که باید مورد توجه قرار بگیرند. مراجعه شود به پژوهش‌های عامریان (۱۳۹۸)، شارلوی (۲۰۲۰)، سازمان بهداشت جهانی (۲۰۲۱)، گوتولد (۲۰۲۰) و ...

در آخر باید گفت نوجوان را نمی‌توان موجوداتی منفعل تصور نمود. آنها در فرایند رشد خود در گروه‌های متفاوتی عضو هستند؛ شبکه ارتباطی پیچیده‌ای با خانواده، دوستان، اعضای محله و مدرسه، و همچنین جامعه و یا حتی به واسطه رسانه‌ها، با جهان دارند. از این رو در بررسی مسائلی که آنها با آن درگیر هستند لازم است در ابتدا به مسائل ریشه‌ای در این سطوح و شبکه‌های ارتباطی توجه نمود تا بتوان در سطوح مختلف به بهبود شرایط آنان و کاهش مسائلی که با آن درگیر هستند، پرداخت.

بسیاری از عواملی که به صورت ریشه‌ای در خانواده و جامعه وجود دارند می‌توانند سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی نوجوان را دچار آسیب کنند. به عنوان مثال عواملی مانند عملکرد نادرست خانواده، سوء رفتار و خشونت، فقر، سوء مصرف مواد، بی سرپرستی، کاستی‌های مربوط به نظام آموزشی، محتوای نامناسب رسانه‌ها، ضعف سیستم آموزشی و رسانه‌ها در مهارت آموزی در حوزه‌های مختلف به کودک و نوجوان و امثال آن از مهمترین عواملی هستند که در شکل‌گیری مشکلات نوجوان نقش بارزی دارند. در صورتی که به این عوامل پرداخته نشود و بهبودی حاصل نگردد، موجب بروز مشکلات بعدی خواهند شد. در نتیجه چرخه باطلی در جامعه شکل می‌گیرد؛ به این صورت که کودکان وارد دوره نوجوانی می‌شوند و نوجوانان، دوره جوانی را تجربه می‌کنند. آنها در این دوره تشکیل خانواده می‌دهند و مجدداً دارای فرزند خواهند شد. این چرخه معیوب و عدم رسیدگی به مسائل ریشه‌ای موجب می‌گردد که کودکان نوجوانانی که آسیب زیادی دیده‌اند در جایگاه والدین قرار بگیرند و مجدداً به دلیل ناتوانی در مدیریت شرایط نامطلوب زندگی، توانایی کافی در حل مشکلات فرزندان خود را نخواهند داشت. سوی دیگر، از آنجا که بسیاری از این مسائل ریشه‌ای به صورت ساختاری هستند نمی‌توان تنها به افراد و خانواده توجه نمود؛ تا زمانی که مسائل ساختاری در جامعه و در نهادهای مختلف حل نگردند این چرخه معیوب ادامه خواهد داشت. در نتیجه همان گونه که می‌دانیم انجام تحقیقات مختلف و نتایج متفاوتی که از برون‌داد آنها حاصل می‌گردد زمانی می‌تواند مفید و موثر باشد که مورد توجه مسئولین در رده‌های بالاتر جامعه قرار گیرد و اصلاحات اساسی در ساختارها و نهادهای جامعه حاصل گردد. در غیر این صورت و تداوم روند محافظه‌کارانه و قدیمی، همچنان باید شاهد هزینه‌های روانی اجتماعی و اقتصادی و افزایش آسیب‌ها و مسائل اجتماعی باشیم. لازم به ذکر است که مسائل ریشه‌ای و ساختاری تنها با بهبود شرایط فردی و خانوادگی حل نخواهند شد و نیاز مند توجه جدی هستند.

محدودیت‌های پژوهش

۱. کمبود زمان و سنگینی کار با توجه به تفکیک دو گروه کودک و نوجوان در پژوهش
۲. عدم همکاری داوران با گروه پژوهش علی‌رغم پیگیری‌های مداوم اعضای گروه.
۳. شرایط و محدودیت‌های کرونایی در کشور و عدم اجرای به موقع راندها طبق برنامه‌ی مشخص شده.

پیشنهادها و راهکارها

۱. از آنجایی که بیشتر مسائل نوجوانان ریشه در خانواده دارد لازم است یک دوره آموزش مهارت فرزند پروری همچون دوره‌های آموزش پیش از ازدواج به صورت اجباری برگزار گردد. والدین پیش از اقدام به فرزند آوری باید مهارت‌های

فرزند پروری و نحوه برخورد با کودک را بیاموزند و اگر با کودک از همان ابتدا به درستی برخورد شود در سایر دوره‌های زندگی با مشکل کمتری مواجه خواهد شد.

۲. پاره‌ای از مسائل نیز ریشه در نظام آموزش و پرورش دارد و پیشنهاد می‌شود که متولیان و برنامه‌ریزان آموزشی در تهیه محتوای درسی و نظام‌های تربیتی مدارس تجدیدنظر نموده و یک سند آموزشی اصولی و متناسب با نیازهای نوجوانان تهیه نمایند و در آن به بومی‌سازی‌های آموزشی و تفاوت‌های بین فردی توجه نمایند.

۳. نتایج حاصل از این پژوهش می‌تواند در برنامه‌سازی‌های رسانه‌ای و تولید محتوای فرهنگی مورد استفاده قرار گیرد و به شناسایی مسائل نوجوان امروز و یافتن راهکار برای حل آن مورد استفاده قرار گیرد.

۴. تعدادی از داوران همچون آقای مهران درخشان، خانم شبنم حقانی، آقای محمد ترکمانی، آقای قربانی، خانم مهین برخوردار به صورت جدی و مشتاقانه همکاری نمودند که در صورت نیاز می‌توانید از نظرات این عزیزان نیز بیشتر بهره‌مند گردید.

منابع و مآخذ:

- آزاد ارمکی، تقی و چاوشیان، حسن، ۱۳۸۱، بدن به مثابه رسانه هویت، جامعه‌شناسی ایران، دوره ۴، شماره ۴، صص ۷۵-۵۷.
- آقاگدی، پریسا؛ و اعتمادی، احمد، ۱۳۹۱، بررسی اثربخشی آموزش نظریه انتخاب و کنترل گلاسر بر تحول الگوی هویت نوجوانان، مطالعات روانشناختی دانشگاه الزهراء، دوره ۸، شماره ۴، صص ۵۵-۳۳.
- احمدی، خدابخش؛ آسیب پذیری اجتماعی فرهنگی تربیتی در میان جوانان و نوجوانان، علوم رفتاری پاییز ۱۳۸۹، دوره چهارم - شماره ۳ (۲۴۱ تا ۲۴۸)
- اسدی، م.، و حسینی، م.، و شهسواری، س. (۱۳۹۳). بررسی رفتارهای پر خطر در نوجوانان دانش آموز. پژوهش و سلامت (JOURNAL OF RESEARCH AND HEALTH), ۴(۴), ۸۸۳-۸۷۸. <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=۲۵۲۱۶۹>
- اسداللهی، مرضیه. زهره رافضی (۱۴۰۰)، بررسی تاثیرات روانی ویروس کرونا و قرنطینه ی پس از آن بر کودکان با استفاده از آزمون های ترسیمی : مطالعه موردی، فصلنامه روانشناسی بالینی، دوره ۱۳، شماره ۲.
- اصلاح عربانی، نرگس (۱۳۹۱)، عوامل فرهنگی و اجتماعی مؤثر در بزهکاری کودکان و نوجوانان بزهکار کانون اصلاح و تربیت تهران در سال ۱۳۹۰، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی.
- افضل، رسول؛ زارعی، بهار؛ احمدی، عباس؛ و محسنی سهی، سیدضیا، ۱۳۹۷، تبیین اثرات شکاف نسلی بر هویت اجتماعی- سیاسی دانش آموزان شهر تهران، فصلنامه مجلس و راهبرد، سال ۲۶، شماره ۹۸، صص ۳۳۴-۳۰۳.
- انیسی، جعفر؛ سلیمی، حسین؛ میرزمانی، محمود؛ رئیسی، فاطمه؛ نیکنام، مژگان (۱۳۸۶)، بررسی مشکلات رفتاری نوجوانان، مجله علوم رفتاری، دوره ۱، شماره ۲، صص ۱۷۰-۱۶۳.
- بهداروند، نرگس، ۱۳۹۱، بررسی آسیب های نوپدید در نوجوانان استان خوزستان، نخستین کنگره ملی فضای مجازی و آسیب های اجتماعی نوپدید، تهران، <https://civilica.com/doc/۲۶۸۳۸۱>
- پیلتن، فخرالسادات، و طالبی، حسین، ۱۳۹۲، بررسی عوامل اجتماعی گرایش به مد در بین نوجوانان (مورد مطالعه: دانش آموزان دختر دبیرستان های شهر میناب)، فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی جوانان، سال ۴، شماره ۱۱، صص ۶۴-۴۹.
- جعفری، علی، آسیب های ناشی از عضویت و فعالیت در شبکه های اجتماعی در میان نوجوانان و جوانان اردبیل، پژوهش های ارتباطی پاییز ۱۳۹۵ - شماره ۸۷ (۱۵۹ تا ۱۸۰)
- چلبی، م. ۱۳۷۵، هویت‌های قومی و رابطه آن با هویت اجتماعی، تهران، وزارت کشور.

- حبیب زاده ملکی، اصحاب و قاسمی، محمد، ۱۳۸۸، رابطه بین استفاده از رسانه‌های صوتی- تصویری و بزهکاری نوجوانان، فصلنامه پژوهش‌های ارتباطی، سال ۱۶، شماره ۲، صص ۹۵-۱۲۰.
- حسینی انجدانی، مریم؛ درویزه، زهرا؛ خسروی، زهره؛ و پورشهریاری، مه‌سیما، ۱۳۸۸، نقش رسانه‌ها در رشد هویت ملی نوجوانان شهر تهران، فصلنامه پژوهش‌های ارتباطی، سال ۱۶، شماره ۲، صص ۳۹-۶۴.
- ذکایی محمد سعید(۱۳۹۳).جامعه شناسی جوانان، چاپ ششم، نشر آگه.
- ذکایی محمد سعید(۱۳۹۵). مطالعه کودکی: مفاهیم، رویکرده و مسائل محوری. فصلنامه انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی ارتباطات، سال سیزدهم، شماره ۴۶، بهار.
- رابینگتن، ارل؛ واینبرگ، مارتین، ۱۳۹۱، رویکردهای نظری هفت‌گانه در بررسی مسایل اجتماعی، ترجمه رحمت اله صدیق سروستانی، چاپ ۷، تهران: دانشگاه تهران.
- رضایی والا، محمدرضا و کاویانی فر، سحر و مقدم، زهره و معصومی، فاطمه، ۱۳۹۶، بررسی آسیب های شبکه های مجازی برسبک زندگی جوانان و نوجوانان، دومین همایش بین المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی در ایران، تهران، <https://civilica.com/doc/713945undefined,undefined>
- رضاقلی‌زاده، بهنام(۱۳۹۹)، بررسی آسیب های اجتماعی نوجوانان و نقش رسانه در پیشگیری و کنترل آن، رسانه سال، شماره ۱ (پیاپی ۱۱۸).
- رفعت جاه، مریم، ۱۳۸۶، هویت انسانی زن در چالش آرایش و مد، فصلنامه شورای فرهنگی اجتماعی زنان، سال ۱۰، شماره ۳۸، صص ۱۷۹-۱۳۵.
- سازمان توسعه صنعتی ملل متحد، ۱۳۹۲، روش‌شناسی آینده‌نگاری، ترجمه سعید خزایی و امیر محمودزاده، اصفهان: علم‌آفرین.
- سجادی، حمیرا، وامقی مروئه، محمدی شاه‌بلاغی فرحناز، علی دلارام، و محقق‌کی کمال سید حسین(۱۳۹۷). حوزه‌ها، مولفه‌ها و نشانگرهای بهزیستی کودکان در ایران: یک مطالعه دلفی. مجله تخصصی اپیدمیولوژی ایران، دوره ۱۴، شماره ۱، صص ۴۴-۳۰.
- سخاوت، جعفر(۱۳۷۴)، جامعه‌شناسی انحرافات اجتماعی، پیام نور، چاپ اول.
- شالچی، بهزاد و کلاهی حامد، صبا، ۱۳۹۷، ارتباط ساختاری شکاف میان نسلی با اینترنت در میان نوجوانان، فصلنامه خانواده و پژوهش، شماره ۴۰، صص ۹۷-۱۱۱.
- صباغ، صمد؛ و شالفروش، آرزو، ۱۳۹۷، بررسی ابعاد هویتی (جهانی، ملی، قومی یا محلی و دینی) دانش‌آموزان دوره متوسطه و عوامل مرتبط با آن، مجله دانشگاه آزاد واحد تبریز، نسخه آنلاین، https://jss.tabriz.iau.ir/m/article_520921.html?lang=fa.

- صدری، لیلا؛ شهریاری احمدی، منصوره؛ و تجلی، پریسا، ۱۳۹۹، رابطه علی همنوایی با همسالان و مدیریت بدن با میانجیگری وابستگی به شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر موبایل در نوجوانان مبتلا به اضطراب اجتماعی، پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی، شماره ۴۱، صص ۱۳۶-۱۲۱.
- طباطبائی، سید موسی و الهه ایش نفس (۱۳۹۰)، دو نیمه آسیب‌ها (بررسی عوامل مستعد کننده و بازدارنده ی بروز آسیب‌های اجتماعی در دانش آموزان)، رشد مشاور مدرسه، تابستان ۱۳۹۰، شماره ۲۴.
- عامریان، فاطمه، ۱۳۹۸، اولویت‌های پژوهش و تولید برنامه برای نوجوانان در صدا و سیما، چهارمین کنفرانس ملی رویکردهای نوین در آموزش و پژوهش، محمودآباد، <https://civilica.com/doc/981551>
- عبداللهی، محمد، ۱۳۷۵، جامعه‌شناسی بحران هویت، نامه پژوهش، شماره ۳ و ۲.
- عبداللهی، محمد، ۱۳۸۰، گرایش دانشجویان بلوچ به هویت ملی در ایران، نامه انجمن جامعه شناسی، دوره چهارم، شماره ۴.
- عسکری ندوشن، عباس و همکاران، بررسی ارزش‌های اجتماعی دانش‌آموزان یزد، مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، تابستان ۱۳۹۸ - شماره ۴۴ (۲۷۷ تا ۲۹۹).
- عرب مقدم، نرگس و جمشیدی سولکلو، بهنام و شفیعی سروستانی، مریم، ۱۳۹۴، بررسی مسائل و مشکلات جوانان و نوجوانان و اولویت بندی آن (نمونه مورد مطالعه :شهر شیراز)، کنفرانس ملی روانشناسی علوم تربیتی و اجتماعی، بابل، <https://civilica.com/doc/399463>
- علیوردینیا، اکبر، (۱۳۸۲)، آنومی، شهرنشینیو پیشگیری از جرم، مجموعه مقالات همایش جرم، مازندران، چاپ اول.
- فیروزی، م.، و نوشادی، ن.، و کاظمی، ع. (۱۳۹۵). تعیین شاخص‌های سلامت روانی- اجتماعی در کودکان و نوجوانان استان کهگیلویه و بویر احمد. ارمغان دانش، ۲۱(۸) (پی در پی ۸۱۵-۸۰۴)، (۱۱۵)
- <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=295638>
- فخرایی، مرضیه؛ کیقبادی، مرضیه ، ۱۳۹۶، نگاهی به روش‌های آینده‌پژوهی، چاپ ۲، تهران: آینده‌پژوه.
- قاسمی، الهام، مروری بر اختلالات روانی، مشکلات رفتاری و انواع درمان‌های آن در دروان نوجوانی، پیشرفت‌های نوین در روانشناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش، سال سوم، دی ۱۳۹۹، شماره ۳۱.
- کاستلز، امانوئل، ۱۳۸۵، عصر اطلاعات، قدرت و هویت، ترجمه: حسن چاووشیان، جلد ۲، تهران، انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- کرمانی، علیرضا (۱۳۹۷)، گذر از کودکی :بررسی تجربه رفتارهای پرخطر در زندگی روزمره نوجوانان، پایان نامه دکتری جامعه شناسی، دانشگاه تهران.

- کورسارو، ویلیام ای (۱۳۹۳). جامعه شناسی کودکی. ترجمه علیرضا کرمانی و مسعود رجبی اردشیری. چاپ اول، تهران، نشر ثالث.
- کوئن، بروس (۱۳۷۵)، مبانی جامعه شناسی، ترجمه واقتباس دکتر غلامعباس توسلی - رضا فاضل، انتشارات سمت، چاپ هفتم.
- گسن، ریموند (۱۳۷۰)، مقدمه ای بر جرم شناسی، ترجمه دکتر مهدی کی نیا.
- گیدنز، آنتونی، ۱۳۷۸، تجدد و تشخیص، ترجمه: ناصر موفقیان، تهران، انتشارات نی.
- محمدپور، احمد (۱۳۹۲)، ضد روش: زمینه‌های فلسفی و رویه‌های عملی در روش کیفی، تهران، انتشارات جامعه شناسان، چاپ دوم.
- محمدی اصل، محمد، بزهکاری نوجوانان و نظریه‌های انحراف اجتماعی، تهران، نشر علم.
- معارف وند، معصومه، سارا نوروزی (۱۳۹۳). طراحی شاخص غفلت از کودکان در ایران. فصلنامه مددکاری اجتماعی (۳-۹).
- معیدفر، سعید، ۱۳۸۹، مسایل اجتماعی ایران (جامعه‌شناسی اقشار و گروه‌های آسیب‌پذیر)، چاپ ۱، تهران: علمی.
- ممتاز، فریده (۱۳۸۷) انحرافات اجتماعی، نظریه‌ها و دیدگاه‌ها، شرکت سهامی انتشار، چاپ سوم.
- مودی، فاطمه؛ اصغرپور ماسوله، احمدرضا و حسنی درمیان، غلامرضا، ۱۳۹۲، بررسی عوامل اجتماعی موثر بر مدیریت بدن دختران نوجوان شهرستان مشهد، مجموعه مقالات تحولات سبک زندگی در ایران، ۵۱۱-۴۷۹.
- مهرگان، آمنه (۱۳۸۹)، بررسی عوامل مؤثر بر ناپه‌ن‌جاریهای رفتاری دانش‌آموزان سال سوم دبیرستان‌های دخترانه‌ی رشت، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور واحد پرند.
- نادریان جهرمی، مسعود؛ و پژوهان، فاطمه، ۱۳۹۸، تحلیل جامعه‌شناختی عوامل موثر بر گرایش جوانان به مدیریت بدن، مطالعه موردی: جوانان ۱۸-۱۶ ساله شهر اصفهان، پژوهش‌های راهبردی مسایل اجتماعی ایران، سال ۸، شماره ۲۷، صص ۱۶-۱.
- هراد، براین (۱۳۶۲)، جامعه شناسی و مددکاری اجتماعی، ترجمه دکتر محمد حسین فرجاد، رضا ظروفچیان مقدم، انتشارات بدر.
- هزار جریبی، جعفر و همکاران، بررسی نیازها، علایق و اولویت های دختران نوجوان شهر تهران، برنامه ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، بهار ۱۳۹۳، شماره ۱۸.

- یزدان پرست، ی، و بادامی، ر. (۱۳۹۸). اولویت بندی عوامل مؤثر بر ترک ورزش های تیمی در نوجوانان بر اساس جنسیت. روانشناسی ورزش، ۴(۱)، ۵۸-۷۱.

۵۰۲۸۰۴ <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=>

- یوسفزاده سپیده (۱۳۸۶). وضعیت کودکان ایران: تحلیل وضعیت، رویکردها و چالشها. دوفصلنامه بین المللی حقوق بشر، دوره ۰۲، شماره ۲-.

- Azadi, T., Sadoughi, F., & Khorasani-Zavareh, D. (2020). Using the Modified Delphi Method to Propose and Validate Components of a Child Injury Surveillance System for Iran. *Perspectives in health information management*, 18(Winter), 1k. (Retraction published Perspect Health Inf Manag. 2020 Dec 07;18(Winter):1ka)

- Child and Adolescent Development: <https://www.unhcr.org/protection/children/3bb81bad4/action-rights-children-arc-foundations-child-adolescent-development.html>

- Daniel T. L. Shek, Hing Keung Ma, Rachel C. F. Sun, "A Brief Overview of Adolescent Developmental Problems in Hong Kong", *The Scientific World Journal*, vol. 11, Article ID 896835, 14 pages, 2011. <https://doi.org/10.1100/2011/896835>

- de Anda, D., Franke, T.M. & Becerra, R.M. Latino Parents' and Adolescents' Perceptions of the Needs and Issues of Adolescents in Their Community. *Child Adolesc Soc Work J* 26, 415-430 (2009). <https://doi.org/10.1007/s10560-009-0176-y>

- Dimov S, Mundy LK, Bayer JK, Jacka FN, Canterford L, Patton GC. Diet quality and mental health problems in late childhood. *Nutr Neurosci*. 2021 Jan;24(1):62-70. doi: 10.1080/1028415X.2019.1592288. Epub 2019 Mar 20. PMID: 30890044.

- Gillis, L., Tomkinson, G., Olds, T. et al. Research priorities for child and adolescent physical activity and sedentary behaviours: an international perspective using a twin-panel Delphi procedure. *Int J Behav Nutr Phys Act* 10, 112 (2013). <https://doi.org/10.1186/1479-5868-10-112>

- Gillis, Lauren & Tomkinson, Grant et all. (2013). Research priorities for child and adolescent physical activity and sedentary behaviours: An international perspective using a twin-panel Delphi procedure. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*. 10. 10.1186/1479-5868-10-112.

- Gongala,Sagary(2022): 11 Common Problems Of Adolescence, And Their Solutions; https://www.momjunction.com/articles/problems-of-adolescence_00381378/

- Guthold,regina et all(2021), Priority Areas for Adolescent Health Measurement, DOI:<https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2020.12.127>

- J Hindin , Michelle & Charlotte Sigurdson Christiansenb & B Jane Ferguson(2013), Setting research priorities for adolescent sexual and reproductive health in low- and middle-income countries

https://www.scielosp.org/article/ssm/content/raw/?resource_ssm_path=/media/assets/bwho/v91n1/a07v91n1.pdf

- Jacobs, Niels & Dehue, Francine & Völlink, Trijntje & Lechner, Lilian. (2014). Determinants of adolescents' ineffective and improved coping with cyberbullying: A Delphi study. *Journal of Adolescence*. 37. 373–385. 10.1016/j.adolescence.2014.02.011.
- Kobeissi, L., Nair, M., Evers, E.S. et al. Setting research priorities for sexual, reproductive, maternal, newborn, child and adolescent health in humanitarian settings. *Confl Health* 15, 16 (2021). <https://doi.org/10.1186/s13031-021-00353-w>
- Kumari, Priyanka, PROBLEMS OF A DOLESCENCE, nstitute of Psychological Research and Service
- Levy , Sharon(2020), *Introduction to Problems in Adolescents: https://www.msmanuals.com/professional/pediatrics/problems-in-adolescents/introduction-to-problems-in-adolescents*
- Liu, J., Chen, X., & Lewis, G. (2011). Childhood internalizing behaviour: analysis and implications. *Journal of psychiatric and mental health nursing*, 18(10), 884–894. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2850.2011.01743.x>
- Mohammadipour, F., Fathi, M., Amirkhani, M., Nouriyengejeh, S., & Pourabbasi, A. (2021). Comparison of Behavioral Concerns Priorities among Iranian Adolescent Boys, Parents and Teachers: Reporting the Results of a Modified Delphi. *International journal of community based nursing and midwifery*, 9(1), 2–17. <https://doi.org/10.30476/ijcbnm.2020.85222.1257>
- Nagata JM, Ferguson BJ, Ross DA. Research Priorities for Eight Areas of Adolescent Health in Low- and Middle-Income Countries. *J Adolesc Health*. 2016 Jul;59(1):50-60. doi: 10.1016/j.jadohealth.2016.03.016. Epub 2016 May 24. PMID: 27235375; PMCID: PMC5357763.
- Nagata, Jason & Ferguson, Jane & Ross, David. (2016). *Research Priorities for Eight Areas of Adolescent Health in Low- and Middle-Income Countries. Journal of Adolescent Health*. 59. 10.1016/j.jadohealth.2016.03.016.
- O'Connor, Erin & Collins, Brian & Supplee, Lauren. (2012). Behavior problems in late childhood: The roles of early maternal attachment and teacher–child relationship trajectories. *Attachment & human development*. 14. 265-88. 10.1080/14616734.2012.672280..
- O'Donnell, Jennifer(2021), Common Issues Facing Teens ;How Parents and Caregivers Can Help, <https://www.verywellmind.com/problems-of-troubled-youth-ways-to-help-3288314>
- Patna University: <https://docplayer.net/197633894-Problems-of-adolescence.html>
- Rafiei, H., Madani-GHahfarokhi, S., Vameghi, M. (2008). Priorities of Social Problems in Iran. *Iranian Journal of Sociology*, 9(1,2), 151-160.
- Ramona Buzgar, Daniela Dumulescu, Adrian Opre, Emotional and Social Problems in Primary School Children: A National Screening Program, *Procedia - Social and Behavioral*

Sciences, Volume 78, 2013, Pages 250-254, ISSN 1877-0428, <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.04.289>.

(<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042813008586>)

- Ryan, S.M., Jorm, A.F., Kelly, C.M. et al. Parenting strategies for reducing adolescent alcohol use: a Delphi consensus study. *BMC Public Health* 11, 13 (2011). <https://doi.org/10.1186/1471-2458-11-13>
- Sikora, Renata. "Risk behaviors at late childhood and early adolescence as predictors of depression symptoms" *Current Problems of Psychiatry*, vol.17, no.3, 2016, pp.173-177. <https://doi.org/10.1515/cpp-2016-0018>
- Spinelli Maria, Lionetti Francesca, Pastore Massimiliano, Fasolo Mirco(2020). Parents' Stress and Children's Psychological Problems in Families Facing the COVID-19 Outbreak in Italy ,*JOURNAL=Frontiers in Psychology* : <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2020.01713/full>
- Thakur, vipan(2019); /top-10-terrible-issues-facing-children-india-vipan-thakur : <https://www.linkedin.com/pulse/top-10-terrible-issues-facing-children-india-vipan-thakur>
- Thomas P. Gullotta(2015), *Handbook of Adolescent Behavioral Problems*: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-1-4899-7497-6>
- Jenkins, Richard.(2004). *Social Identity*, 2nd edition London and New York: Routledge
- Wahid, S. S., Ottman, K., Hudhud, R., Gautam, K., Fisher, H. L., Kieling, C., Mondelli, V., & Kohrt, B. A. (2021). Identifying risk factors and detection strategies for adolescent depression in diverse global settings: A Delphi consensus study. *Journal of affective disorders*, 279, 66–74. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.09.098>
- Wu LT, Anthony JC. Tobacco smoking and depressed mood in late childhood and early adolescence. *Am J Public Health*. 1999 Dec;89(12):1837-40. doi: 10.2105/ajph.89.12.1837. PMID: 10589312; PMCID: PMC1509011.
- <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/adolescent-mental-health>
- <https://www.earlychildhoodcentral.org/media/ten-things-every-child-needs>
- <https://www.humanium.org/en/iran/>
- <https://www.momnewsdaily.com/parenting/child-care/what-are-the-ten-things-every-child-needs/>
- <https://www.parents.com/kids/health/5-real-world-issues-that-worry-young-kids/>
- <https://www.unhcr.org/protection/children/3bb81bad4/action-rights-children-arc-foundations-child-adolescent-development.html>
- <https://www.unicef.org/innovation/stories/workshop-establishing-innovation-fund-iran>
- <https://www.unicef.org/media/current-issues>
- https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/IWP_2016_13

پیوست‌ها

پیوست ۱: پرسشنامه راند دوم نوجوان

بنام خدا

با عرض سلام، ادب و احترام

پرسشنامه زیر به منظور پروژه شناخت مسائل نوجوان امروز و اولویت‌بندی آنها تحت نظارت رصدخانه نوجوان طراحی گردیده است. همان‌گونه که مشاهده می‌فرمایید مشکلات مطرح‌شده توسط داوران محترم در پرسشنامه زیر ارائه شده است. از شما پاسخگوی محترم خواهشمندیم برای هر یک از مسائل، در قسمت ملاک‌ها نمره‌ای از ۱ تا ۵ را اختصاص دهید. (نمره ۱: عدم پذیرش آن ملاک برای هر مسئله، نمره ۲: موافقت بسیار کم، نمره ۳: موافقت در حد کم، نمره ۴: موافقت در حد زیاد و نمره ۵: موافقت بسیار زیاد شما با هر ملاک است).

صمیمانه از همکاری شما و اختصاص وقت ارزشمندتان برای پاسخگویی سپاسگزاریم.

راهنمای تعریف ملاک‌ها:

فراگیری و شیوع مسئله در جامعه: این مسئله در جامعه و در بین کودکان و یا خانواده‌ها بسیار گسترش پیدا کرده است و رایج است.

شدت آسیب‌رسانی مسئله که موجب درگیری ذهن افکار عمومی می‌شود: میزان پیامدهای منفی ناشی از مسئله و تأثیرات منفی آن بر فرد، خانواده و جامعه را مطرح می‌سازد که باعث میشود افراد زیادی در جامعه در مورد این مسئله نگران باشند و یا در مورد آن صحبت کنند.

قابلیت تغییر و اصلاح مسئله در جامعه: این مسئله با وجود گستردگی و آسیب‌هایی که دارد، قابل حل است و با برنامه‌ریزی و آموزش صحیح می‌توان آن و یا پیامدهایش را کاهش داد.

نمره مسئله بر اساس هر ملاک			گویه‌ها	ردیف و شناسی مسأله
فراگیری و شیوع مسئله در جامعه	شدت آسیب‌رسانی مسئله که موجب درگیری ذهن افکار عمومی میشود	قابلیت تغییر و اصلاح مسئله در جامعه		
در این بخش مسائل ناظر به شخص نوجوان (شامل مسائل مربوط به شخصیت، رفتار تمایلات، گرایش‌ها، روحیات و روان نوجوان) مورد بررسی قرار خواهد گرفت.				الف
			نوجوان وضعیت بحران هویت به سر می‌برد	۱
			نوجوان در مورد هویت ملی-فرهنگی جامعه آگاهی ندارد.	۲
			نوجوان با شبهات دینی و ضعف در هویت مذهبی روبرو است و مرجعی برای دریافت راهنمایی ندارد.	۳
			نوجوان در انتخاب مسیر شغلی متناسب با توانایی و علاقه‌اش دچار سردرگمی است	۴

۵	نوجوان در هویت جنسی اش (ویژگی های جسمانی و ظاهری دختر و پسر) سردرگم است.
۶	نوجوان از جنسیت خود (ویژگی های اجتماعی و فرهنگی دختر و پسر و کلیشه های جنسیتی که معتقد است دختر نباید/ دختر باید....؛ پسر نباید/ پسر باید...) رضایت ندارد.
۷	نوجوان از بدن خود یک تصویر منفی دارد .
۸	نوجوان الگوی خود را به اشتباه انتخاب نموده است.
۹	نوجوان رفتاری بدون فکر و کورکورانه را دنبال می کند.
۱۰	نوجوان دچار سردرگمی ارزشی است.
۱۱	نوجوان از سنت های اجتماعی و فرهنگی و ناآشنایی با فرهنگ بومی دور شده است.
۱۲	نوجوان از آینده خود نگران است و در انتخاب مسیر دچار ترس است.
۱۳	نوجوان در تحصیل بی هدف است و موفقیت خود را در گرو درس خواندن نمی داند.
۱۴	نوجوان از خود و استعدادهایش شناخت درستی ندارد.
۱۵	نوجوان انگیزه و هدف برای زندگی نداشته و امید او برای زندگی کم است.
۱۶	نوجوان دارای مشکل ارائه ی معنا برای زندگی است
۱۷	نوجوان چرایی امور را نمی داند در حالی که در این توهم است که آگاهی بالایی دارد.
۱۸	نوجوان دچار نوعی وسواس فکری نسبت به حال و آینده است.
۱۹	نوجوان از منظر تحصیلی استرس و اضطراب دارد.
۲۰	نوجوان مدام احساس اضطراب اجتماعی (تجربه ترس و اضطراب شدید در موقعیت های اجتماعی) را تجربه می کند.
۲۱	نوجوان به مرگ فکر می کند و از آن مرگ می ترسد
۲۲	نوجوان در مقابله با فشار و استرس ناتوان است.
۲۳	نوجوان عزت نفس و اعتقاد بنفیس کافی ندارد.
۲۴	نوجوان دچار احساس افسردگی است.
۲۵	نوجوان تعهد و مسئولیت پذیری کمی دارد و بی نظم است.
۲۶	نوجوان عجول است.
۲۷	نوجوان لجباز است.
۲۸	نوجوان بی حوصله است.
۲۹	نوجوان تنبل و راحت طلب است
۳۰	نوجوان در پی تنهایی و انزواطلبی است.
۳۱	نوجوان فردگرا (ترجیح اعمال و خواسته های فردی خود نسبت به مصلحت جمعی) شده است.
۳۲	نوجوان پرخاشگر شده و با دیگران برخوردهای عصبی دارد.
۳۳	نوجوان به بازی های خشن علاقه مند است.
۳۴	نوجوان رفتارهای خشونت آمیز (مانند درگیری فیزیکی و استفاده از سلاح سرد) بروز می دهد.
۳۵	نوجوان رفتارهای قلدری (رفتاری که طی آن، در یک رابطه طرف دارای قدرت آشکارا از بیشتر بودن قدرت خود سوءاستفاده می کند، و با پرخاشگری سعی در ارباب طرف دیگر دارد) از خود نشان می دهد.

۳۶	نوجوان تمایل به ساختارشکنی دارد.
۳۷	مطالعه کم و بی میلی به مطالعه فراتر از کتب درسی از مشکلات نوجوان است.
۳۸	تمایل به نگهداری از حیوانات خانگی (سگ، گربه پرند و ...) به صورت جدی در نوجوان وجود دارد
۳۹	تأثیرپذیری نوجوان از محیط بالا است.
۴۰	خودزنی و خودکشی از رفتارهای پر خطر جدی در نوجوان است.
۴۱	نوجوان در پی مصرف انواع مواد مخدر می‌رود.
۴۲	مصرف مشروبات الکلی از معضلات نوجوان است.
۴۳	نوجوان مصرف سیگار و قلیان را تفریح می‌داند.
۴۴	نوجوان به‌طور تفریحی به مصرف انواع روان گردان‌ها روی آورده است.
۴۵	نوجوان تن به جیب زنی و دزدی می‌دهد.
۴۶	نوجوان کارتن خوابی را تجربه کرده است
۴۷	نوجوان از وندالیسم (تخریب اموال عمومی) لذت می‌برد.
۴۸	نوجوان به تشکیل گروه‌های خلاف و انجام فعالیت‌های غیرقانونی روی آورده است.
۴۹	ریسک‌پذیری افراطی و احساس شکست‌ناپذیر بودن از مسائل نوجوان است.
۵۰	تفکر نقادانه، مطالبه‌گری و پرسشگری در نوجوان ضعیف است.
۵۱	نوجوان با همه امور احساسی برخورد می‌کند و انتخاب آگاهانه و عاقلانه ندارد .
۵۲	زندگی در حال و توجه صرف به لذت از سوی نوجوان پر رنگ شده است.
۵۳	نوجوان مفهوم قناعت را به صورت عملی نیاموخته، دارای توقعات بالا، سبک زندگی مصرف-گرایانه و به دنبال رفاه‌طلبی است.
۵۴	مدگرایی نوجوان مسئله است.
۵۵	تمایل به دیده شدن در نوجوان زیاد است.
۵۶	آرمان‌گرایی افراطی نوجوان مسئله است.
۵۷	سطح اعتماد اجتماعی در نوجوان(تمایل فرد به قبول ریسک در یک موقعیت اجتماعی، که این تمایل مبتنی بر حس اطمینان به این نکته است که دیگران به گونه‌ای که انتظار می‌رود عمل نموده و شیوه‌ای حمایت‌کننده در پیش خواهند گرفت) کاهش یافته است.
۵۸	نگاه تک بعدی و سطحی نوجوان به امور و نداشتن دیدگاهی جامع مسئله است.
۵۹	کمرنگ شدن اصول اخلاقی و رعایت کمتر ادب و اخلاق در نوجوان مسئله است.
۶۰	تغذیه ناسالم مسئله است.
۶۱	چاقی مسئله است.
۶۲	کم تحرکی مسئله است.
۶۳	اختلال خواب مسئله است.
۶۴	دوستی های مجازی نوجوانان مسئله است.
۶۵	قلدری سایبری (خشونت یا تهدید دیگران در فضای مجازی) مسئله است.
۶۶	اعتیاد به رسانه (فضای مجازی، تلویزیون، موبایل، ماهواره، اعتیاد به بازی آنلاین و گیم) مسئله است.

۶۷	نوجوان الگوی مصرف رسانه‌ای ندارد.
۶۸	هرزه نگاری جنسی در فضای مجازی (فیلم‌ها و تصاویر پورن) از مسائل نوجوان است.
۶۹	نوجوانان به تنوع علاقه دارد.
۷۰	رابطه با جنس مخالف از تفریحات نوجوان است.
۷۱	رابطه هم‌جنس گرایانه برای نوجوان مسئله شده است.
۷۲	خود ارضایی از مسائل نوجوان است
۷۳	روابط جنسی محافظت نشده از مسائل نوجوان است
۷۴	نوجوان در تخلیل‌گری و ساخت فانتزی های جنسی افراط می‌کند.
۷۵	دگر آزاری جنسی از مسائل نوجوان است
۷۶	نوجوان در مرز گذاری و حفظ حریم خصوصی ناتوان است.
۷۷	دانش جنسی نوجوان پایین است.
۷۸	نوجوان افت تحصیلی روبرو است.
۷۹	ترک تحصیل نوجوانان مسئله است.
۸۰	فرار نوجوانان از مدرسه مسئله است.
۸۱	نوجوان در انتخاب‌های تحصیلی و انتخاب رشته سردرگم است.
۸۲	نوجوان مهارت‌های تصمیم‌گیری ضعیف است.
۸۳	نوجوان در مهارت‌های حل مسئله ضعیف است.
۸۴	نوجوان در مدیریت زمان ضعیف است.
۸۵	نوجوان در مهارت برقراری ارتباط مؤثر و سودمند و مدیریت روابط ضعیف است.
۸۶	هیجان خواهی افراطی از مسائل نوجوان است.
۸۷	نوجوان در مدیریت هیجانات (شادی، ترس، غم، عصبانیت) مهارت ندارد
۸۸	نوجوان در مهارت درک متقابل (بخشش و همدلی) ضعیف است.
۸۹	سطح تاب‌آوری، مدارا، صبر و تحمل در مواجهه با سختی‌ها در نوجوان پایین است.
۹۰	الگوهای دل‌بستگی نامناسب از مسائل نوجوان است.
۹۱	دل‌بستگی نایمن (بی‌اعتمادی نسبت به ایجاد رابطه با دیگران و ایجاد استرس پس از جدایی از والدین) از مسائل نوجوان است.
۹۲	مسئله بقا و اقتصاد درگیری ذهنی نوجوان است.
۹۳	از نظر نوجوان شغل بر تحصیل ارجحیت دارد و به تحصیل به عنوان عامل عقب افتادن از آینده شغلی می‌نگرد.
۹۴	نوجوان کمتر به حجاب و پوشش توجه دارد.
۹۵	نوجوانان با مفاهیمی مانند ایمان، ولایت، شریعت، ولی زمان و... و تعارض با دین و معنویات بیگانه‌اند.
۹۶	نوجوان به انواع عرفان را برای ارتباط با غیب متوسل شده است.

در این بخش مسائل ناظر به نوجوان و خانواده موردبررسی قرار خواهد گرفت			ب
		خانواده نوجوان را در شناسایی و حل مسائل خود همراه نمی کنند.	۹۷
		بزرگ ترها برای نوجوان تصمیم گیری و تعیین تکلیف کرده (بویژه در حوزه تحصیلی) و به او فرصت تصمیم گیری نمی دهند.	۹۸
		بزرگ ترها به نوجوان اجازه تجربه کردن نمی دهند.	۹۹
		والدین از ویژگی ها و نیازهای مرحله نوجوانی شناخت کافی ندارند.	۱۰۰
		والدین و جامعه به دلیل فاصله سلیقه ای با نوجوان شناخت درستی از سلیقه او ندارند.	۱۰۱
		خانواده احساسات، زبان، و منظور نوجوان درک نمی کنند.	۱۰۲
		دیدگاه های والدین در خصوص تربیت و آموزش نوجوان متضاد است.	۱۰۳
		خانواده مشکلات اقتصادی زیادی دارد.	۱۰۴
		خانواده به نوجوان بدون قید و شرط آزادی داده یا محدودیت شدید بر او اعمال می کنند.	۱۰۵
		والدین از وظیفه خود در رابطه با نوجوان شناخت درست ندارند.	۱۰۶
		اختلافات و تعارضات خانوادگی گریبان گیر نوجوان است.	۱۰۷
		جدایی و طلاق والدین از مسائل نوجوان است.	۱۰۸
		جایگاه و اهمیت خانواده تغییر پیدا کرده است.	۱۰۹
		خشونت در خانواده زیاد است.	۱۱۰
		خانواده معنای دینی را به نوجوان به طور نامناسبی منتقل کرده است.	۱۱۱
		نوجوانان امروز بومی شده فضای مجازی هستند و خانواده ها نسل کوچنده به این فضا می باشند که با شناخت ناکافی خود و سطح سواد رسانه ای پایین سعی در مدیریت این فضا برای نوجوان را دارند و این امر سبب دست کاری تربیتی بدون آگاهی و شناخت می شود.	۱۱۲
		والدین نوجوان را از دیدگاه تربیتی خود می ببینند که به روز شده و متناسب با تغییرات امروز نمی باشد.	۱۱۳
در این بخش مسائل ناظر به نوجوان و محیط آموزشی موردبررسی قرار خواهد گرفت			ج
		سیستم آموزش و پرورش کهنه بوده و دروس ارائه شده در مدرسه با آموزش های موردنیاز نوجوان هماهنگ نیست.	۱۱۴
		سیستم آموزشی تئوریک، نظام مند و چکشی برای نوجوانان اعمال می شود.	۱۱۵
		معلمان در آموزش باکیفیت مطالب درسی ناتوان هستند.	۱۱۶
		به اسناد آموزشی برای آموزش نوجوان در مدارس توجهی نمی شود.	۱۱۷
		مربیان مدارس در سیستم آموزشی، برای آموزش نوجوان براساس یک برنامه واحد و مدون عمل نمی کنند.	۱۱۸
		در نهادهای آموزشی به روش های غیرمستقیم در آموزش نوجوان (در روش تدریس غیرمستقیم تلاش معلم صرف آن می شود که یادگیرندگان را یاری کند تا خود نقش اصلی را در هدایت آموزش و پرورش آنها ایفا کند) توجه نمی شود.	۱۱۹

۱۲۰	بین خانواده و محیط آموزشی شاهد تناقضات و تعارضات آموزشی هستیم.		
۱۲۱	تعداد کم مراکز تحصیل در انواع و اشکال مختلف مانند مراکز مبتنی بر روش‌های نوین آموزشی، پژوهشی، دولتی و... از مسائل نوجوان و خانواده او است.		
۱۲۲	سیستم آموزشی با ارزش‌های جامعه منطبق نیست.		
۱۲۳	آنلاین شدن مدارس مسئله است.		
۱۲۴	شکاف نسلی بین مربیان و نوجوان زیاد است.		
۵	در این بخش مسائل ناظر به نوجوان در جامعه و محیط مورد بررسی قرار خواهد گرفت		
۱۲۵	جامعه نوجوان در موضوعات مربوط به خود او (بی‌توجهی به مشارکت خود نوجوانان در طراحی و اجرای برنامه‌های مخصوص آنها) درگیر نمی‌کند.		
۱۲۶	نوجوان توسط جامعه و خانواده به اشتباه قضاوت می‌شود.		
۱۲۷	در مجامع رسمی و تصمیم‌گیری‌ها تعریف درستی از نوجوان وجود ندارد		
۱۲۸	در مسائل مربوط به نوجوانان به تفاوت‌های بین فردی آنها توسط جامعه و خانواده دقت نمی‌گردد		
۱۲۹	نهادهای متولی نوجوان متعدد و متناقض عمل می‌کنند.		
۱۳۰	نوجوان توسط خانواده و جامعه به رسمیت شناخته نمی‌شود.		
۱۳۱	بزرگ‌ترها همه برای نوجوان مربی هستند		
۱۳۲	بین ارزش‌ها، باورها و اطلاعات ارائه شده از سوی جامعه با واقعیت‌های جامعه و نیازهای نوجوان همخوانی وجود ندارد.		
۱۳۲	جامعه ارزش‌ها را به نوجوان بدون پشتوانه فکری و اعتقادی منتقل می‌کند. (ارائه ارزش‌ها به نوجوان بدون ارائه توضیحی در خصوص دلایل عقلی و اعتقادی صورت می‌گیرد).		
۱۳۳	جامعه در تبدیل ارزش‌ها (آنچه در جامعه خوب و مطلوب است) به هنجار (باید و نبایدها برای رسیدن به ارزش‌ها) برای نوجوان ناتوان است.		
۱۳۴	به کارآفرینی و کارآموزی به نوجوان توجهی نمی‌شود.		
۱۳۵	به استقلال‌طلبی نوجوان توجه نمی‌شود.		
۱۳۶	خانواده‌ها و جامعه برنامه‌ریزی درست و منطقی و محتوای کاربردی برای رشد و پیشرفت نوجوان ندارند.		
۱۳۷	برای تفریح نوجوان محیط سالم وجود ندارد.		

پیوست ۲: پرسشنامه راند سوم نوجوان

«بسمه تعالی»

پرسشنامه شناخت مسائل نوجوان امروز و اولویت‌بندی آن‌ها

با عرض سلام، ادب و احترام

در ابتدای ارائه پرسشنامه از همکاری شما بسیار متشکریم و در ادامه، پرسشنامه زیر به منظور پروژه شناخت مسائل نوجوان امروز و اولویت‌بندی آن‌ها تحت نظارت رصدخانه کودک و نوجوان طراحی گردیده است. این پرسشنامه قبلاً با تعداد گویه‌های ۱۳۸ موردی و در سه ملاک در خدمت شما قرار گرفت و پس از پاسخ‌دهی شما عزیزان و بررسی پاسخ‌ها تعدادی از گویه‌ها حذف گردید. در این مرحله پرسشنامه با دو بخش مجزا در اختیار شما عزیزان قرار گرفته است.

در این مرحله پرسشنامه با دو بخش مجزا در اختیار شما قرار گرفته است. در بخش اول از شما پاسخگوی محترم خواهشمندیم معین کنید که هر یک از گویه‌ها مطرح شده از نظر شما چقدر به عنوان مسئله نوجوان اهمیت دارد.

۱. نوجوان در وضعیت بحران هویت به سر می‌برد.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۲. نوجوان در مورد هویت فرهنگی جامعه آگاهی ندارد.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۳. نوجوان در مورد هویت مذهبی خود دچار بحران است.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۴. نوجوان با شبهات دینی روبرو است.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۵. نوجوان مرجع مناسبی برای مشورت کردن و دریافت راهنمایی در زندگی ندارد.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۶. نوجوان در انتخاب مسیر شغلی خود دچار سردرگمی است.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۷. نوجوان نمی‌تواند الگویی برای زندگی خود انتخاب کند.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۸. نوجوان بدون فکر و کورکورانه رفتار می‌کند.

☐ اصلا	☐ خیلی کم	☐ کم	☐ زیاد	☐ خیلی زیاد
۹. نوجوان از سنت‌های اجتماعی- فرهنگی خود دور شده است.
☐ اصلا	☐ خیلی کم	☐ کم	☐ زیاد	☐ خیلی زیاد
۱۰. نوجوان دچار سردرگمی ارزشی است.
☐ اصلا	☐ خیلی کم	☐ کم	☐ زیاد	☐ خیلی زیاد
۱۱. نوجوان نسبت به آینده‌ی خود نگران است.
☐ اصلا	☐ خیلی کم	☐ کم	☐ زیاد	☐ خیلی زیاد
۱۲. نوجوان در تحصیل بی‌هدف است و موفقیت خود را در گرو درس خواندن نمی‌داند.
☐ اصلا	☐ خیلی کم	☐ کم	☐ زیاد	☐ خیلی زیاد
۱۳. نوجوان شناخت درستی از خود ندارد.
☐ اصلا	☐ خیلی کم	☐ کم	☐ زیاد	☐ خیلی زیاد
۱۴. نوجوان انگیزه و امید برای زندگی ندارد.
☐ اصلا	☐ خیلی کم	☐ کم	☐ زیاد	☐ خیلی زیاد
۱۵. نوجوان در یافتن معنا و هدف برای زندگی خود مشکل دارد.
☐ اصلا	☐ خیلی کم	☐ کم	☐ زیاد	☐ خیلی زیاد
۱۶. نوجوان توهم آگاهی بالا دارد.
☐ اصلا	☐ خیلی کم	☐ کم	☐ زیاد	☐ خیلی زیاد
۱۷. نوجوان از نظر تحصیلی استرس دارد.
☐ اصلا	☐ خیلی کم	☐ کم	☐ زیاد	☐ خیلی زیاد
۱۸. نوجوان عزت‌نفس کافی ندارد.
☐ اصلا	☐ خیلی کم	☐ کم	☐ زیاد	☐ خیلی زیاد
۱۹. نوجوان اعتماد به نفس کافی ندارد.
☐ اصلا	☐ خیلی کم	☐ کم	☐ زیاد	☐ خیلی زیاد
۲۰. نوجوان تعهد و مسئولیت‌پذیری کمی دارد.
☐ اصلا	☐ خیلی کم	☐ کم	☐ زیاد	☐ خیلی زیاد
۲۱. نوجوان تنبل و راحت‌طلب است.

☐	اصلا	☐	خیلی کم	☐	کم	☐	زیاد	☐	خیلی زیاد
۲۲. نوجوان نسبت به مطالعه فراتر از کتب درسی بی رغبت است.									
☐	اصلا	☐	خیلی کم	☐	کم	☐	زیاد	☐	خیلی زیاد
۲۳. نوجوان به راحتی از محیط اطراف خود (رسانه و دوستان) تأثیر می پذیرد.									
☐	اصلا	☐	خیلی کم	☐	کم	☐	زیاد	☐	خیلی زیاد
۲۴. نوجوان مصرف سیگار و قلیان را تفریح می داند.									
☐	اصلا	☐	خیلی کم	☐	کم	☐	زیاد	☐	خیلی زیاد
۲۵. تفکر نقادانه و مطالبه گری در نوجوان ضعیف است.									
☐	اصلا	☐	خیلی کم	☐	کم	☐	زیاد	☐	خیلی زیاد
۲۶. توجه نوجوان در زندگی معطوف به حال و لذت بردن است.									
☐	اصلا	☐	خیلی کم	☐	کم	☐	زیاد	☐	خیلی زیاد
۲۷. نوجوان مفهوم قناعت را به صورت عملی نیاموخته است (توقعات بالا، سبک زندگی مصرف گرایانه و رفاه طلبی).									
☐	اصلا	☐	خیلی کم	☐	کم	☐	زیاد	☐	خیلی زیاد
۲۸. نوجوان تمایل زیادی به دیده شدن دارد.									
☐	اصلا	☐	خیلی کم	☐	کم	☐	زیاد	☐	خیلی زیاد
۲۹. نوجوان درگیر مسئله خود ارضایی است.									
☐	اصلا	☐	خیلی کم	☐	کم	☐	زیاد	☐	خیلی زیاد
۳۰. رعایت ادب و اصول اخلاقی در نوجوان کم رنگ شده است.									
☐	اصلا	☐	خیلی کم	☐	کم	☐	زیاد	☐	خیلی زیاد
۳۱. نوجوان به تغذیه سالم توجه ندارد.									
☐	اصلا	☐	خیلی کم	☐	کم	☐	زیاد	☐	خیلی زیاد
۳۲. نوجوان کم تحرک است.									
☐	اصلا	☐	خیلی کم	☐	کم	☐	زیاد	☐	خیلی زیاد
۳۳. نوجوان با اختلال خواب روبرو است.									
☐	اصلا	☐	خیلی کم	☐	کم	☐	زیاد	☐	خیلی زیاد
۳۴. نوجوان اهمیت زیادی به دوستی های مجازی می دهد.									

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۳۵. نوجوان به رسانه (فضای مجازی، تلویزیون، موبایل، ماهواره، بازی آنلاین و گیم) اعتیاد دارد.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۳۶. نوجوان الگوی مصرف رسانه‌ای ندارد.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۳۷. هرزه نگاری جنسی در فضای مجازی (فیلم‌ها و تصاویر پورن) از مسائل نوجوان است.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۳۸. نوجوان با جنس مخالف رابطه دوستانه برقرار می‌کند.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۳۹. نوجوان با افت تحصیلی روبرو است.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۴۰. نوجوان در انتخاب‌های تحصیلی و انتخاب رشته سردرگم است.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۴۱. نوجوان در مهارت تصمیم‌گیری ضعیف است.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۴۲. نوجوان در مهارت حل مسئله ضعیف است.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۴۳. نوجوان در مدیریت زمان مشکل دارد.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۴۴. نوجوان در مهارت ایجاد ارتباط مؤثر و سودمند ضعیف است.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۴۵. نوجوان در مدیریت هیجانات (شادی، ترس، غم، عصبانیت) مهارت ندارد.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۴۶. سطح تاب‌آوری و تحمل نوجوان در مواجهه با سختی‌ها پایین است.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۴۷. نوجوان از الگوهای دلبستگی نامناسب پیروی می‌کند.

- اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد
۴۸. نوجوان کمتر به حجاب تمایل دارد.
- اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد
۴۹. خانواده نوجوان را در شناسایی و حل مسائل خود همراه نمی‌کند.
- اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد
۵۰. بزرگ‌ترها به نوجوان فرصت تصمیم‌گیری نمی‌دهند.
- اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد
۵۱. بزرگ‌ترها به نوجوان اجازه تجربه کردن نمی‌دهند.
- اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد
۵۲. والدین از ویژگی‌ها و نیازهای مرحله نوجوانی، شناخت کافی ندارند.
- اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد
۵۳. خانواده و جامعه شناخت درستی از سلیقه، احساسات و زبان نوجوان ندارند و او را درک نمی‌کنند.
- اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد
۵۴. والدین در خصوص تربیت و آموزش نوجوان تفاهم ندارند.
- اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد
۵۵. خانواده به نوجوان بدون قید و شرط و به صورت نامحدود آزادی می‌دهد.
- اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد
۵۶. خانواده محدودیت و کنترل شدیدی بر نوجوان اعمال می‌کند.
- اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد
۵۷. والدین از وظیفه خود در رابطه با نوجوان شناخت درستی ندارند.
- اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد
۵۸. اختلافات و تعارضات خانوادگی بر روحیه نوجوان اثر منفی دارد.
- اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد
۵۹. آموزش‌های دینی خانواده به نوجوان با ضعف و اشکالات زیادی همراه است.
- اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۶۰. خانواده‌ها با شناخت ناکافی خود از فضای مجازی و سطح سواد رسانه‌ای پایین سعی دارند فضای مجازی را برای نوجوان مدیریت کنند.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۶۱. والدین برنامه و اصول تربیتی به‌روز و متناسب با تغییرات نوجوان امروزی ندارند.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۶۲. سیستم آموزش و پرورش کهنه بوده و دروس ارائه‌شده در مدرسه با آموزش‌های موردنیاز نوجوان هماهنگ نیست.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۶۳. معلمان در ارائه باکیفیت مطالب درسی ناتوان هستند.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۶۴. در مدارس به استانداردهای آموزشی جهت ارائه آموزش‌های با کیفیت به نوجوان توجهی نمی‌شود.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۶۵. عملکرد متفاوت معلمان برای آموزش در مدارس منجر به سردرگمی نوجوان هنگام دریافت محتوای آموزشی می‌شود.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۶۶. در مدارس نوجوان در فرایند آموزش درگیر نمی‌شود.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۶۷. عملکرد خانواده و محیط آموزشی در عرصه‌های تربیتی- آموزشی متناقض و متعارض است.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۶۸. آنلاین شدن مدارس باعث ایجاد مشکلات تحصیلی نظیر افزایش انصراف از تحصیل و ... برای نوجوان شده است.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۶۹. شکاف نسلی بین مربیان و نوجوان زیاد است.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۷۰. جامعه نوجوان را در موضوعات مربوط به خود او درگیر نمی‌کند.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۷۱. نوجوان توسط جامعه و خانواده مورد قضاوت منفی قرار می‌گیرد.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۷۲. در مجامع رسمی و تصمیم‌گیری‌ها تعریف درستی از نوجوان و محدوده سنی او وجود ندارد.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۷۳. جامعه و خانواده به تفاوت‌های بین فردی نوجوانان در امور مختلف توجه نمی‌کنند.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۷۴. نهادهای متولی نوجوان متعدد بوده و متناقض عمل می‌کنند.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۷۵. نوجوان توسط خانواده و جامعه به عنوان فردی توانمند به رسمیت شناخته نمی‌شود.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۷۶. بین ارزش‌ها، باورها و اطلاعات ارائه شده از سوی جامعه با واقعیت‌های روز جامعه و نیازهای نوجوان امروزی همخوانی وجود ندارد.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۷۷. جامعه ارزش‌ها را بدون پشتوانه فکری و اعتقادی به نوجوان منتقل می‌کند.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۷۸. جامعه در تبدیل ارزش‌ها (آنچه در جامعه خوب و مطلوب است) به هنجارها (باید و نبایدها برای رسیدن به ارزش‌ها) برای نوجوان ناتوان است.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۷۹. به کارآفرینی و کارآموزی نوجوان توجه نمی‌شود.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۸۰. به استقلال‌طلبی نوجوان توجه نمی‌شود.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

۸۱. برای تفریح نوجوان محیط سالمی وجود ندارد.

اصلا خیلی کم کم زیاد خیلی زیاد

ب: همان‌طور که می‌دانید مشکلات فردی یا اجتماعی هم، مشابه درختی که شامل ریشه، تنه و شاخه است، دارای ریشه (گویه‌هایی که منشا و علت ایجاد سایر مسائل می‌شوند)، تنه (گویه‌های مرتبط با مشکلاتی که در دنباله ریشه‌ها ایجاد می‌شوند) و حکم مسائل اصلی را دارند) و شاخه (گویه‌هایی که در نتیجه مسائل اصلی ظاهر می‌شوند، مستقیماً از ریشه نشات نگرفته‌اند بلکه به دلیل حل نشدن مسائل اصلی زمینه بروز پیدا کرده‌اند و به آن‌ها پیامد گفته می‌شود) هستند.

لطفا نوع هریک از عناوین داده شده را بر اساس توضیح ارائه شده در ستون مقتضی مشخص کنید (توجه شود که هر مسئله تنها می تواند به عنوان زیر گروه یکی از ستون ها قرار بگیرد).

شاخه (پیامد)	تنه (مسئله اصلی)	ریشه	گویه
			۱ نوجوان در وضعیت بحران هویت به سر می برد .
			۲ نوجوان درمورد هویت فرهنگی جامعه آگاهی ندارد .
			۳ نوجوان در مورد هویت مذهبی خود دچار بحران است .
			۴ نوجوان با شبهات دینی روبرو است .
			۵ نوجوان مرجع مناسبی برای مشورت کردن و دریافت راهنمایی در زندگی ندارد.
			۶ نوجوان در انتخاب مسیر شغلی خود دچار سردرگمی است.
			۷ نوجوان نمی تواند الگویی برای زندگی خود انتخاب کند.
			۸ نوجوان بدون فکر و کورکورانه رفتار می کند.
			۹ نوجوان از سنت های اجتماعی- فرهنگی خود دور شده است.
			۱۰ نوجوان نسبت به آینده ی خود نگران است.
			۱۱ نوجوان در تحصیل بی هدف است و موفقیت خود را در گرو درس خواندن نمی داند.
			۱۲ نوجوان شناخت درستی از خود ندارد.
			۱۳ نوجوان انگیزه و امیدی برای زندگی ندارد.
			۱۴ نوجوان در یافتن معنا و هدف برای زندگی خود مشکل دارد.
			۱۵ نوجوان توهم آگاهی بالا دارد.
			۱۶ نوجوان از نظر تحصیلی استرس دارد.
			۱۷ نوجوان عزت نفس کافی ندارد.
			۱۸ نوجوان اعتماد به نفس کافی ندارد.
			۱۹ نوجوان تعهد و مسئولیت پذیری کمی دارد.
			۲۰ نوجوان تنبل و راحت طلب است.
			۲۱ نوجوان نسبت به مطالعه فراتر از کتب درسی بی رغبت است.
			۲۲ نوجوان به راحتی از محیط اطراف خود (رسانه و دوستان) تأثیر می پذیرد.
			۲۳ نوجوان مصرف سیگار و قلیان را تفریح می داند.
			۲۴ تفکر نقادانه و مطالبه گری در نوجوان ضعیف است.
			۲۵ توجه نوجوان در زندگی معطوف به حال و لذت بردن است.
			۲۶ نوجوان مفهوم قناعت را به صورت عملی نیاموخته است (توقعات بالا، سبک زندگی مصرف گرایانه و رفاه طلبی).
			۲۷ نوجوان تمایل زیادی به دیده شدن دارد.
			۲۸ رعایت ادب و اصول اخلاقی در نوجوان کم رنگ شده است.
			۲۹ نوجوان به تغذیه سالم توجه ندارد.

			نوجوان کم تحرک است.	۳۰
			نوجوان با اختلال خواب روبرو است.	۳۱
			نوجوان اهمیت زیادی به دوستی‌ها مجازی می‌دهد.	۳۲
			نوجوان به رسانه (فضای مجازی، تلویزیون، موبایل، ماهواره، بازی آنلاین و گیم) اعتیاد دارد.	۳۳
			نوجوان الگوی مصرف رسانه‌ای ندارد.	۳۴
			هرزه نگاری جنسی در فضای مجازی (فیلم‌ها و تصاویر پورن) از مسائل نوجوان است.	۳۵
			نوجوان با جنس مخالف رابطه دوستانه برقرار می‌کند .	۳۶
			نوجوان با افت تحصیلی روبرو است.	۳۷
			نوجوان در انتخاب‌های تحصیلی و انتخاب رشته سردرگم است.	۳۸
			نوجوان در مهارت تصمیم‌گیری ضعیف است.	۳۹
			نوجوان در مهارت حل مسئله ضعیف است.	۴۰
			نوجوان در مدیریت زمان مشکل دارد.	۴۱
			نوجوان در مهارت ایجاد ارتباط مؤثر و سودمند ضعیف است.	۴۲
			نوجوان در مدیریت هیجانات (شادی، ترس، غم، عصبانیت) مهارت ندارد.	۴۳
			سطح تاب‌آوری و تحمل نوجوان در مواجهه با سختی‌ها پایین است.	۴۴
			نوجوان از الگوهای دل‌بستگی نامناسب پیروی می‌کند.	۴۵
			نوجوان کمتر به حجاب تمایل دارد.	۴۶
			خانواده نوجوان را در شناسایی و حل مسائل خود همراه نمی‌کند.	۴۷
			بزرگ‌ترها به نوجوان فرصت تصمیم‌گیری نمی‌دهند.	۴۸
			بزرگ‌ترها به نوجوان اجازه تجربه کردن نمی‌دهند.	۴۹
			والدین از ویژگی‌ها و نیازهای مرحله نوجوانی، شناخت کافی ندارند.	۵۰
			خانواده و جامعه شناخت درستی از سلیقه، احساسات و زبان نوجوان ندارند و او را درک نمی‌کنند .	۵۱
			والدین در خصوص تربیت و آموزش نوجوان تفاهم ندارند.	۵۲
			خانواده به نوجوان بدون قید و شرط و به صورت نامحدود آزادی می‌دهد .	۵۳
			خانواده محدودیت و کنترل شدیدی بر نوجوان اعمال می‌کند .	۵۴
			والدین از وظیفه خود در رابطه با نوجوان شناخت درستی ندارند.	۵۵
			اختلافات و تعارضات خانوادگی بر روحیه نوجوان اثر منفی دارد.	۵۶
			آموزش‌های دینی خانواده به نوجوان با ضعف و اشکالات زیادی همراه است.	۵۷
			خانواده‌ها سعی در مدیریت فضای مجازی برای نوجوان دارند اما شناخت ناکافی آن‌ها از این فضا موجب بیشتر شدن فاصله آن‌ها از نوجوان می‌شود .	۵۸
			والدین برنامه و اصول تربیتی به روز و متناسب با تغییرات نوجوان امروزی ندارند.	۵۹
			سیستم آموزش و پرورش کهنه بوده و دروس ارائه شده در مدرسه با آموزش‌های موردنیاز نوجوان هماهنگ نیست.	۶۰
			معلمان در ارائه باکیفیت مطالب درسی ناتوان هستند.	۶۱

۶۲	در مدارس به استانداردهای آموزشی جهت ارائه آموزش‌های با کیفیت به نوجوان توجهی نمی‌شود.
۶۳	عملکرد متفاوت معلمان برای آموزش در مدارس منجر به سردرگمی نوجوان هنگام دریافت محتوای آموزشی می‌شود.
۶۴	در مدارس نوجوان در فرایند آموزش درگیر نمی‌شود.
۶۵	عملکرد خانواده و محیط آموزشی در عرصه‌های تربیتی- آموزشی متناقض و متعارض است.
۶۶	آنلاین شدن مدارس باعث ایجاد مشکلات تحصیلی نظیر افزایش انصراف از تحصیل و ... برای نوجوان شده است.
۶۷	شکاف نسلی بین مربیان و نوجوان زیاد است.
۶۸	جامعه نوجوان را در موضوعات مربوط به خود او درگیر نمی‌کند.
۶۹	نوجوان توسط جامعه و خانواده مورد قضاوت منفی قرار می‌گیرد.
۷۰	در مجامع رسمی و تصمیم‌گیری‌ها تعریف درستی از نوجوان و محدوده سنی او وجود ندارد.
۷۱	جامعه و خانواده به تفاوت‌های بین فردی نوجوانان در امور مختلف توجه نمی‌کنند.
۷۲	نهادهای متولی نوجوان متعدد بوده و متناقض عمل می‌کنند.
۷۳	نوجوان توسط خانواده و جامعه به عنوان فردی توانمند به رسمیت شناخته نمی‌شود.
۷۴	بین ارزش‌ها، باورها و اطلاعات ارائه شده از سوی جامعه، با واقعیت‌های روز جامعه و نیازهای نوجوان امروزی همخوانی وجود ندارد.
۷۵	جامعه ارزش‌ها را بدون پشتوانه فکری و اعتقادی به نوجوان منتقل می‌کند.
۷۶	جامعه در تبدیل ارزش‌ها (آنچه در جامعه خوب و مطلوب است) به هنجار (باید و نبایدها برای رسیدن به ارزش‌ها) برای نوجوان ناتوان است.
۷۷	به کارآفرینی و کارآموزی نوجوان توجه نمی‌شود.
۷۸	به استقلال‌طلبی نوجوان توجه نمی‌شود.
۷۹	برای تفریح نوجوان محیط سالمی وجود ندارد.

نام و نام خانوادگی:

سطح تحصیلات:

دیپلم و فوق دیپلم کارشناسی کارشناسی ارشد دکتری حوزوی

رشته تحصیلی:

عنوان فعالیت در حوزه نوجوان:

مدت زمان فعالیت در حوزه نوجوان:

کمتر از دو سال دو تا پنج سال شش تا هشت سال نه سال و بیشتر

صمیمانه از همکاری شما و اختصاص وقت ارزشمندتان برای پاسخگویی سپاسگذاریم.

خلاصه گزارش

کودکی و نوجوانی از مهم ترین و سرنوشت سازترین دوران های زندگی هر انسانی به شمار می آیند. طی دهه های گذشته نیز تحقیقات گوناگونی در مورد کودک و نوجوان صورت گرفته که هر یک موضوعی خاص را در مورد آنها مورد توجه قرار داده اند. این پژوهش به شناسایی و اولویت بندی مسائل نوجوان از دیدگاه خبرگان این حوزه می پردازد، که در دو بخش و با استفاده از روش تحقیق اسنادی و دلفی صورت گرفته است. جامعه آماری شامل تحقیقات منتشر شده در ۱۰ سال گذشته و افرادی است که سابقه انجام کارهای نظری، تجربی و اجرایی در خصوص نوجوان داشته اند که به صورت نمونه گیری هدفمند ترکیبی انتخاب شدند، حجم نمونه ۵۰ متخصص نوجوان را شامل می شود. داده ها نیز با استفاده از سه راند دلفی (گروه متمرکز و پرسشنامه محقق ساخته) گردآوری شده است. یافته ها نشان می دهد که مهم ترین مسائل اولویت دار نوجوان امروز ایران به ترتیب می توان شامل کهنگی نظام آموزش و پرورش و ناهماهنگی دروس ارائه شده در مدرسه با آموزش های مورد نیاز نوجوان، تاثیر منفی اختلافات و تعارضات خانوادگی بر روحیه نوجوان، به روز نبودن برنامه و اصول تربیتی والدین و عدم تناسب آن ها با تغییرات نوجوان امروزی، سطح سواد رسانه ای پایین خانواده ها و در نتیجه اقدامات اشتباه آن ها در راستای مدیریت فضای مجازی برای نوجوانان، درگیر نشدن نوجوان در موضوعات مربوط به خود توسط جامعه، ضعف جامعه در تبدیل ارزشها به هنجارها برای نوجوان، تمایل زیاد نوجوان به دیده شدن، تاثیرپذیری شدید نوجوان از محیط اطراف، اعتیاد نوجوان به رسانه و تجربه بحران هویت توسط نوجوان می باشد.

آدرس: اصفهان، خیابان مسجد سید، خیابان آیت الله زاهد، کوچه ۱۵،

پژوهشکده مهرستان

۰۳۱۳۳۲۴۰۳۴۴۸

Mehrestan.ui.ac.ir